

tromjesečno izvješće

bilten

hrvatska
narodna
banka

godina viii.
listopad 2003.

broj 86

Hrvatska narodna banka

BILTEN

IZDAVAČ Hrvatska narodna banka
Direkcija za izdavačku djelatnost
Trg hrvatskih velikana 3, 10002 Zagreb
Telefon centrale: 4564-555
Telefon: 4922-070, 4922-077
Telefaks: 4873-623

WEB ADRESA <http://www.hnb.hr>

UREDNIŠTVO BILTENA HNB-a

GLAVNI UREDNIK mr. sc. Ljubinko Jankov
ČLANOVI UREDNIŠTVA mr. sc. Igor Jemrić
Vanja Jelić
Ružica Vuger

UREDNIŠTVO TROMJESEČNOG IZVJEŠĆA HNB-a

GLAVNI UREDNIK dr. sc. Boris Vujčić
ČLANOVI UREDNIŠTVA mr. sc. Ljubinko Jankov
dr. sc. Evan Kraft
Vanja Jelić

UREDNICI mr. sc. Romana Sinković

GRAFIČKI UREDNICI Gordana Bauk
Božidar Bengez
Slavko Križnjak

LEKTORICE Marija Grigić
Dragica Platužić

SURADNICA Ines Merkl

TISAK Kerschoffset d.o.o., Zagreb

Podaci se objavljuju prema kalendaru objavljivanja podataka. Kalendar se objavljuje na web stranicama Međunarodnog monetarnog fonda (<http://dsbb.imf.org>).

Molimo korisnike ove publikacije da prilikom korištenja podataka obvezno navedu izvor.

Sve eventualno potrebne korekcije bit će unesene u web verziju.

Tiskano u 650 primjeraka

ISSN 1331-6036

Hrvatska narodna banka

BILTEN

Zagreb, 2003.

Osnovne informacije o Hrvatskoj

Ekonomski indikatori

	1994.	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.
Površina (u km ²)	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538	56.538
BDP ^a (u mil. USD, tekuće cijene)	14.585	18.811	19.872	20.109	21.628	19.906	18.427	19.536	22.436
BDP – godišnje stope promjene ^a (u %, stalne cijene)	5,9	6,8	5,9	6,8	2,5	-0,9	2,9	3,8	5,2
BDP po stanovniku ^{a,b} (u USD)	3.137	4.029	4.422	4.398	4.805	4.371	4.206	4.403	5.057
Stopa inflacije (u %, na kraju razdoblja)	-3,0	3,7	3,4	3,8	5,4	4,4	7,4	2,6	2,3
Broj stanovnika ^b (u mil.)	4,6	4,7	4,5	4,6	4,5	4,6	4,4	4,4	4,4
Izvoz robe i usluga (u % BDP-a)	49,8	37,1	40,1	39,9	39,5	40,8	47,0	49,3	47,0
Uvoz robe i usluga (u % BDP-a)	47,4	48,7	49,7	56,6	48,7	49,2	52,1	55,3	56,6
Tekući račun platne bilance (u % BDP-a)	4,9	-7,5	-4,8	-12,5	-6,7	-7,0	-2,5	-3,7	-7,2
Inozemni dug (u mil. USD, na kraju razdoblja)	3.020	3.809	5.308	7.452	9.683	9.878	11.055	11.317	15.372*
Inozemni dug (u % BDP-a)	20,7	20,2	26,7	37,1	44,8	50,1	60,0	57,9	68,5*
Inozemni dug (u % izvoza robe i usluga)	41,6	54,6	66,6	92,9	113,3	122,9	127,6	117,5	145,8*
Otplaćeni inozemni dug ^c (u % izvoza robe i usluga)	9,0	10,1	9,0	9,9	12,5	20,8	23,3	24,4	26,0
Bruto međunarodne pričuve HNB-a (u mil. USD, na kraju razdoblja)	1.405	1.895	2.314	2.539	2.816	3.025	3.525	4.704	5.886
Bruto međunarodne pričuve HNB-a (u mjesecima uvoza robe i usluga, na kraju razdoblja)	2,4	2,5	2,8	2,7	3,2	3,7	4,4	5,2	5,6
Devizni tečaj za 31. prosinca (HRK : 1 USD)	5,6287	5,3161	5,5396	6,3031	6,2475	7,6477	8,1553	8,3560	7,1457
Prosječni devizni tečaj (HRK : 1 USD)	5,9953	5,2300	5,4338	6,1571	6,3623	7,1124	8,2768	8,3391	7,8637

^a Podatak za 2001. i 2002. godinu je privremen.

^b Podaci o broju stanovnika za 2000. i 2001. godinu prema rezultatima Popisa 2001.

^c Obuhvaća otplatu glavnice po dugoročnom dugu bez otplate glavnice s osnove trgovinskih kredita i izravnih ulaganja te ukupnu otplatu kamata bez otplate kamata s osnove izravnih ulaganja.

Izvori: Državni zavod za statistiku i Hrvatska narodna banka

Sadržaj

Uvod / 3

Potražnja / 4

Inozemna potražnja / 5

Domaća potražnja / 5

Osobna potrošnja / 6

Investicijska potrošnja / 6

Državna potrošnja / 7

Proizvodnja / 7

Industrija / 8

Trgovina / 9

Građevinarstvo / 9

Turizam / 10

Prijevoz i veze / 11

Tržište rada / 11

Nezaposlenost i zapošljavanje / 11

Plaće i troškovi rada / 14

Cijene / 15

Tečaj / 18

Monetarna politika i instrumenti / 19

Monetarno okružje / 19

Korištenje instrumenata monetarne politike / 20

Primarni novac i međunarodne pričuve / 22

Monetarna kretanja / 24

Krediti / 24

Novčana masa / 25

Kunski nemonetarni depoziti / 25

Devizni depoziti / 26

Inozemna pasiva i aktiva / 26

Država / 27

Okvir 1. Učinci mjera HNB-a za usporavanje rasta plasmana banaka u prvom polugodištu 2003. / 27

Tržište novca / 29

Kamatne stope na tržištu novca / 29

Kamatne stope na tržištu kratkoročnih vrijednosnih papira / 30

Kamatne stope poslovnih banaka / 31

Tržište kapitala / 33

Tržište vlasničkih vrijednosnih papira / 33

Tržište dužničkih vrijednosnih papira / 34

Međunarodne transakcije / 36

Račun tekućih transakcija / 36

Okvir 2. Što stoji iza velikoga godišnjeg porasta reinvestirane dobiti poduzeća PLIVA d.d. u drugome tromjesečju 2003.? / 38

Robna razmjena / 39

Okvir 3. Turizam u platnoj bilanci / 39

Račun kapitalnih i financijskih transakcija / 42

Inozemni dug / 43

Državne financije / 45

Obilježja proračuna u prvoj polovici 2003. / 45

Ostvarenje proračuna / 45

Proračunski prihodi / 45

Proračunski rashodi / 46

Saldo proračuna i financiranje / 46

Državni dug / 48

Okvir 4. Rebalans proračuna / 47

Unutarnji dug središnje države / 48

Inozemni dug središnje države / 48

Okvir 5. Hrvatska narodna banka i Upitnik Europske komisije / 49

Statistički pregled

A. Monetarni i kreditni agregati

Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati / 48

B. Monetarne institucije

Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija / 49

Tablica B2: Broj poslovnih banaka i štedionica obuhvaćenih monetarnom statistikom i njihova klasifikacija po veličini bilančne aktive / 50

C. Hrvatska narodna banka

Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke / 51

D. Poslovne banke

Tablica D1: Konsolidirana bilanca poslovnih banaka / 53

Tablica D2: Inozemna aktiva poslovnih banaka / 54

Tablica D3: Potraživanja poslovnih banaka od središnje države / 55

Tablica D4: Potraživanja poslovnih banaka od ostalih domaćih sektora / 55

Tablica D5: Distribucija kredita poslovnih banaka po institucionalnim sektorima / 56

Tablica D6: Depozitni novac kod poslovnih banaka / 56

Tablica D7: Štedni i oročeni depoziti kod poslovnih banaka / 57

Tablica D8: Devizni depoziti kod poslovnih banaka / 57

Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca / 58

Tablica D10: Inozemna pasiva poslovnih banaka / 58

Tablica D11: Depoziti središnje države kod poslovnih banaka / 59

Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod poslovnih banaka / 59

Slika D1: Distribucija kredita poslovnih banaka po institucionalnim sektorima / 60

Slika D2: Distribucija depozita kod poslovnih banaka po institucionalnim sektorima / 60

E. Stambene štedionice

Tablica E1: Agregirana bilanca stambenih štedionica / 61

F. Instrumenti monetarne politike i likvidnost

Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke / 62

Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke / 63

Tablica F3: Obvezne pričuve poslovnih banaka / 64

Tablica F4: Indikatori likvidnosti poslovnih banaka / 65

G. Financijska tržišta

Tablica G1: Kamatne stope poslovnih banaka na kunske kredite bez valutne klauzule / 66

Tablica G2: Kamatne stope poslovnih banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite odobrene u eurima / 67

Tablica G3: Kamatne stope poslovnih banaka na kunske depozite bez valutne klauzule / 68

Tablica G4 a i b: Kamatne stope poslovnih banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite / 69

Tablica G5: Trgovina poslovnih banaka inozemnim sredstvima plaćanja / 71

H. Gospodarski odnosi s inozemstvom

Tablica H1: Platna bilanca – svodna tablica / 72

Tablica H2: Platna bilanca – Roba i usluge / 73

Tablica H3: Platna bilanca – Dohodak i tekući transferi / 74

Tablica H4: Platna bilanca – Ostale investicije / 75

Tablica H5: Platna bilanca – svodna tablica / 76

Tablica H6: Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve poslovnih banaka / 77

Tablica H7: Međunarodne pričuve i devizna likvidnost / 78

Tablica H8: Godišnji i mjesečni prosjeci srednjih deviznih tečajeva Hrvatske narodne banke / 80

Tablica H9: Srednji devizni tečajevi Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja / 80

Tablica H10: Indeksi efektivnih tečajeva kune / 81

Tablica H11: Inozemni dug prema domaćim sektorima / 82

Tablica H12: Inozemni dug prema inozemnim sektorima / 83

Tablica H13: Inozemni dug prema domaćim sektorima i projekcija otplate / 84

Tablica H14: Stanje međunarodnih ulaganja – svodna tablica / 85

Tablica H15: Stanje međunarodnih ulaganja – izravna ulaganja / 86

Tablica H16: Stanje međunarodnih ulaganja – portfeljna ulaganja / 86

Tablica H17: Stanje međunarodnih ulaganja – ostala ulaganja / 87

I. Državne financije – izabrani podaci

Tablica I1: Ukupni prihodi i rashodi konsolidirane središnje države / 88

Tablica I2: Operacije državnog proračuna / 89

Tablica I3: Dug središnje države / 90

J. Nefinancijske statistike – izabrani podaci

Tablica J1: Indeks cijena na malo, troškova života i cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima / 91

Tablica J2: Temeljni indeksi cijena na malo / 91

Tablica J3: Prosječne mjesečne neto plaće / 92

Popis banaka i štedionica / 93

Članovi Savjeta i rukovodstvo Hrvatske narodne banke / 95

Kratice i znakovi / 96

Tromjesečno izvješće

Uvod

Dostupni indikatori upućuju na umjereno ubrzanje gospodarskoga rasta u drugom tromjesečju 2003. Rast je poticala intenzivna investicijska aktivnost, uključujući izgradnju autocesta i stambenu izgradnju, kao i povećani izvoz robe i usluga. Iako je stopa rasta domaće potrošnje donekle smanjena (krajem 2002. godišnja je stopa iznosila 6%, a u prvom tromjesečju 2003. snizila se na 4,9%), domaća potražnja i dalje raste zbog velike investicijske potražnje. Osim toga, unatoč lošoj gospodarskoj situaciji u Europskoj uniji, kamo odlazi više od polovine hrvatskog izvoza, u prvom tromjesečju ove godine snažno je rastao izvoz robe, a u drugom realna vrijednost izvoza usluga, čime je omogućen znatan pozitivni doprinos inozemne potražnje agregatnoj potražnji u prvoj polovici godine.

Na strani proizvodnje, snažan rast industrijske proizvodnje u drugom tromjesečju 2003. (6,9%) pridonio je kumulativnom rastu od 5,7% u kolovozu. Međutim, industrijska proizvodnja rasla je sporije tijekom ljetnih mjeseci, tako da još uvijek nije sigurno hoće li se ponoviti prošlogodišnji brzi rast iz trećeg i četvrtog tromjesečja. Poljoprivredna je proizvodnja pretrpjela posljedice dugotrajne suše. Promet u trgovini također je smanjen, nešto više u trgovini na malo nego u ukupnoj trgovini.

Intenzivan rast zabilježen je u građevinarstvu, turizmu i prijevozu i vezama. Zbog snažnog nastojanja da se planirana izgradnja autocesta dovrši do početka glavne turističke sezone došlo je do naglog rasta građevinarstva u drugom tromjesečju. Stambena izgradnja također je zamjetno porasla u odnosu prema prošloj godini. Turistička noćenja porasla su za 7,7% u prvoj polovici godine, a cijene za 5,6%. Promijenila se i struktura turističkih dolazaka jer je sve više turista iz zemalja EU poput Njemačke, Austrije i Italije. Sve je to dovelo do znatnog povećanja prihoda od turizma u prvoj polovici godine. Konačno, znatno su porasli prijevoz i komunikacijske usluge, pogotovo prijevoz robe i poštanske i telekomunikacijske usluge.

Pokazatelji tržišta rada upućuju na umjeren rast zaposlenosti. Registrirana nezaposlenost nastavila se smanjivati, dijelom zbog sezonskog povećanja zaposlenosti, a dijelom zbog odljeva iz evidencije HZZ-a. Međutim, stopa odljeva postala je umjerena. Registrirana nezaposlenost smanjena je zbog toga što se za upis u evidenciju sada zahtijeva dokaz o aktivnom traženju posla i zato što je onima koji prvi put traže posao omogućeno dobivanje statusa "tražitelja zaposlenja", koji je manje zahtjevan od statusa "nezaposlenih". Registrirana nezaposlenost ipak i dalje znatno nadmašuje anketne podatke: registrirana nezaposlenost iznosila je u kolovozu 18,5%, dok je anketna nezaposlenost, prema podacima za drugu polovicu 2002. godine, iznosila 14,4%.

Plaće su u drugom tromjesečju 2003. rasle umjereno. Realne bruto plaće u poljoprivredi, lov i šumarstvu stagnirale su, plaće u financijskom posredovanju smanjile su se za 3%, dok su se u javnoj upravi povećale za 3%. Porezne reforme koje su stupile na snagu početkom godine povećale su udio neto plaća u ukupnim plaćama.

Umjereni rast plaća nije prouzročio značajnije povećanje

cijena. U Hrvatskoj je, kao i u većini europskih zemalja, inflacija i dalje veoma niska. Godišnja stopa inflacije mjerene kretanjem indeksa cijena na malo u kolovozu je iznosila 1,7%, a godišnja stopa temeljne inflacije samo 0,5%. Iako se može očekivati da će se zbog suše povećati cijene hrane, kretanje inflacije i dalje je povoljno.

Slično tome, ni tečaj nije bio u središtu pozornosti posljednjih mjeseci. Tijekom trećeg tromjesečja oscilirao je u rasponu od 1% prema 7,50 HRK/EUR, a uobičajeni sezonski aprecijacijski pritisci bili su prigušeni. Hrvatska narodna banka nije održala nijednu deviznu aukciju ni u drugom ni u trećem tromjesečju.

Budući da nije bilo intervencija i dodatnog kreiranja novca, rast monetarnih agregata ove je godine bio relativno usporen. M4, najširi monetarni agregat, rastao je po godišnjim stopama od 12 do 13%, a M1 po stopama od 15 do 18%. Zanimljivo je da je kunski kvazinovac rastao brže od deviznoga, donekle snizivši razinu "eurizacije" bankovnog sustava.

Sporiji rast depozita jasno je povezan s restriktivnijom monetarnom politikom i mjerama koje je u siječnju ove godine poduzeo HNB kako bi usporio rast kredita i poboljšao deviznu likvidnost banaka. Rast kredita je usporen, pa veoma mali broj banaka mora upisati obvezne blagajničke zapise, što su prema propisima obvezne učiniti ako u jednom tromjesečju ostvare rast ukupnih zajmova veći od 4%. Međutim, banke su prerasporedile svoju aktivu u okviru propisanih stavki, smanjivši kreditne linije, jamstva i stanje nedržavnih vrijednosnih papira. Time je omogućen nastavak snažnog rasta kredita stanovništvu. Nadalje, nastavak brzog rasta financijskog lizinga, kojim se bave tvrtke za lizing koje su često u vlasništvu banaka, donekle je kompenzirao smanjeno kreditiranje poduzeća. Dakle, unatoč tome što je došlo do znatnog usporavanja bankovnog kreditiranja, prema širim kreditnim pokazateljima to je smanjenje manje izraženo.

Time se donekle može objasniti zašto je i dalje velik robni uvoz, koji se velikim dijelom izravno financira lizingom ili kreditima. Značajan uvoz ujedno je rezultat velikih investicija i visoke razine uvoza kapitalnih dobara. Ipak, rast uvoza još uvijek je vezan za kredite banaka, koji su i nadalje povezani s povećanim inozemnim zaduživanjem. Hrvatska narodna banka procijenila je da bi inozemno zaduživanje, premda neposredno ne ugrožava financijsku stabilnost zemlje, trebalo ograničiti u cilju održivosti financijske situacije u Hrvatskoj. Zbog toga je HNB povećao postotak kunskog izdvajanja devizne obvezne pričuve. Od rujna 2003. godine banke moraju izdvajati 35% obvezne devizne pričuve u kunama. Svrha te mjere bila je apsorbirati kunsku likvidnost i dodatno usporiti rast kreditiranja i inozemnog zaduživanja.

Mjere HNB-a usmjerene su i na poboljšanje stanja na tekućem računu platne bilance. Ostvarenja za drugo tromjesečje pokazuju kako naglašen godišnji rast robnoga uvoza pridonosi apsolutnome povećanju uvoza koje višestruko premašuje pozitivne pomake koje bilježi hrvatski robni izvoz, što rezultira godišnjim porastom vanjskotrgovinskoga deficita. Istodobno, ostvareni prihodi od turizma premašuju očekivanja. Takva kretanja u razmjeni robe i usluga rezultiraju saldonom koji je u skladu s projekcijama HNB-a, no zbog nekoliko značajnih stavki na računu dohotka deficit na tekućem računu veći

je od očekivanoga. Osobito je potrebno istaknuti veliki utjecaj reinvestiranja dobiti tvrtki u djelomičnom ili većinskom inozemnom vlasništvu koje posluju u Hrvatskoj, što se u platnoj bilanci bilježi kao odljev dohodaka na tekućem računu i kao priljev inozemnoga izravnog ulaganja na kapitalnome računu. Iako se takvo zadržavanje dobiti može očekivati dok god spomenute tvrtke posluju u Hrvatskoj, time se ne stvaraju odljevi gotovine iz gospodarstva. Uz to, jedna je transakcija, koju je provela Pliva, predstavljala jednokratni prijenos patenata koji se neće ponoviti.

Hrvatska narodna banka očekuje da će zbog tih transakcija deficit na tekućem računu u 2003. ostati visok. No, kako će ostvarenje platne bilance uključivati tu jednokratnu Plivinu transakciju, može se smatrati da će postignuti rezultat biti umjeren napredak u odnosu prema prošloj godini. Istodobno je, krajem kolovoza, inozemni dug Hrvatske iznosio 18,7 mlrd. USD ili 67% procijenjenog BDP-a. Očekuje se da bi krajem ove godine gornja granica duga mogla dosegnuti 73% BDP-a. Hrvatska narodna banka nastavlja pomno pratiti tekući račun i inozemni dug i spremna je poduzeti daljnje mjere ako se ti pokazatelji pogoršaju.

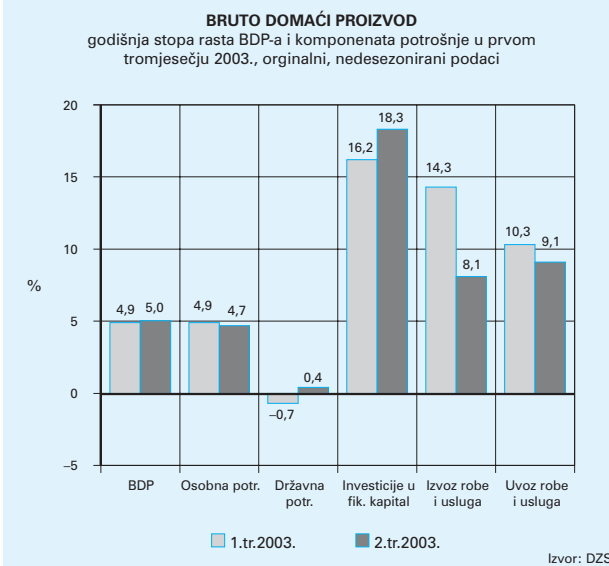
Fiskalni podaci pokazuju značajno smanjenje u naplati prihoda u drugom tromjesečju ove godine, nakon izdašnog prvog tromjesečja. Neporezni su prihodi u drugom tromjesečju bili niski, a i neki porezi, ponajviše porez na dohodak, carinski prihodi i trošarine, nisu ispunili cilj. Na porez na dohodak utjecala je porezna reforma, a carinski prihodi snizili su se zbog smanjenih stopa koje proizlaze iz međunarodnih trgovinskih sporazuma koje je Hrvatska nedavno sklopila. Međutim, prihodi od PDV-a i doprinosi za socijalno osiguranje, koji su i dalje znatni, kao i činjenica da nema daljnjih izmjena poreznih stopa, upućuju na to da će se ostvariti ciljevi vezani uz prihode na razini cijele godine. U rujnu je proveden rebalans proračuna kojim je promijenjena samo raspodjela sredstava, a ne ukupni iznos, tako da se još uvijek može postići ciljani deficit od 4,6% BDP-a. Ipak, iduće godine, i u godinama koje slijede, bit će potrebno provesti daljnje fiskalne prilagodbe kako bi se deficit na tekućem računu i inozemni dug mogli držati pod kontrolom.

Potražnja

Početkom 2003. godine nastavljena su snažna gospodarska kretanja kojima je obilježen kraj prethodne godine. U prvom je tromjesečju realni rast bruto domaćeg proizvoda u odnosu prema istom tromjesečju prethodne godine procijenjen na 4,9%, a u drugom tromjesečju na 5,0%. Osnovno je obilježje ekonomskih kretanja u prvoj polovici ove godine snažna investicijska aktivnost i jačanje međunarodne razmjene robe i usluga.

Snažan gospodarski rast u Hrvatskoj odvija se u situaciji usporavanja gospodarskog rasta u Europskoj uniji u posljednjih godinu dana. U drugom tromjesečju 2003. godine u zemljama članicama Europske monetarne unije čak je zabilježen pad realnog BDP-a u odnosu prema prethodnom tromjesečju, a godišnja stopa rasta iznosi samo 0,2%. U zemljama najvažnijim trgovinskim partnerima Hrvatske, i to posebno u

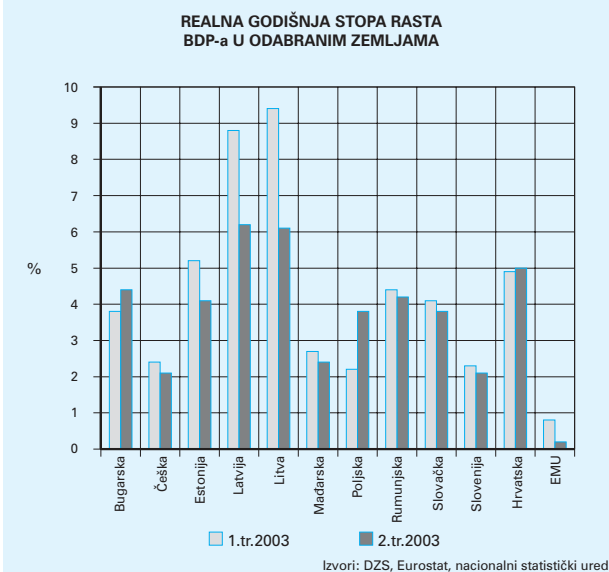
Slika 1.

Njemačkoj, gospodarska su kretanja još lošija nego u cijeloj eurozoni.

Iako na gospodarska kretanja u Hrvatskoj nije značajnije utjecalo usporavanje gospodarskog rasta u Europi, ono je ostavilo traga na razvijenijim tranzicijskim zemljama. Naj-snažnije usporavanje zabilježeno je u Poljskoj, gdje je rast u prethodne dvije godine iznosio tek nešto malo više od 1%. Slična su kretanja (relativno nizak rast gospodarske aktivnosti povezan sa smanjenom inozemnom potražnjom zbog stagnacije europskih gospodarstava) zabilježena i u Mađarskoj, Češkoj i Sloveniji. No, s druge strane, u Slovačkoj te u Rumunjskoj i Bugarskoj, koje su ostale izvan prvoga kruga proširenja EU, gospodarstvo nije pokazalo preveliku ovisnost o kretanjima u EU, uspijevajući zadržati realni rast na razini od oko 4%. Ista je situacija i u baltičkim zemljama koje ostvaruju mnogo više stope realnog rasta BDP-a od svih ostalih zemalja kandidata za ulazak u EU (u posljednje tri godine prosječan je godišnji rast bio 6%). Identična su kretanja bila prisut-

Slika 2.

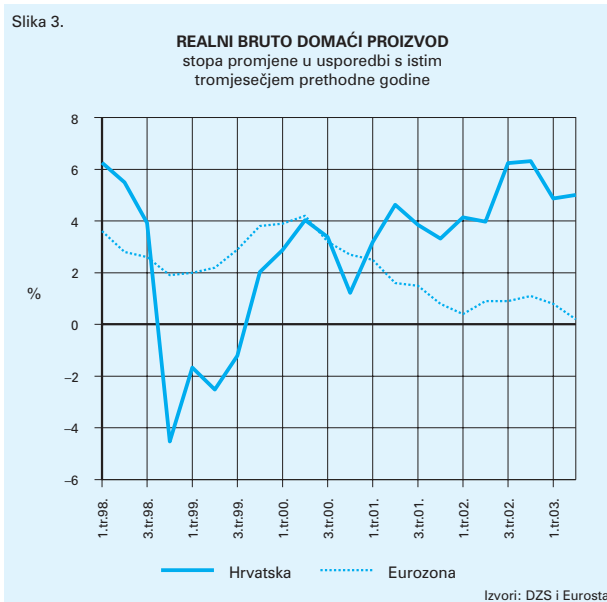
na i na početku 2003. godine. Najveći je rast zabilježen u Litvi i Letoniji, a najniži u najnaprednijim tranzicijskim zemljama. Tako realan rast BDP-a u Sloveniji, Češkoj i Mađarskoj jedva prelazi 2% na godišnjoj razini, a u Poljskoj je u drugom tromjesečju 2003. godine, prvi put nakon dvije godine, zabilježen rast viši od 3%.

Inozemna potražnja

Nakon što je visok gospodarski rast u Hrvatskoj u 2002. godini bio potaknut snažnom domaćom potražnjom, nastavak pozitivnih gospodarskih kretanja u 2003. godini potpomognut je jačanjem inozemne potražnje, unatoč nepovoljnim kretanjima u okružju. Tako je u prvom tromjesečju 2003. godine rast izvoza robe i usluga bio snažniji od povećanja uvoza robe i usluga, te su tako zaustavljeni izrazito negativni trendovi u kretanju neto inozemne potražnje prisutni u prošloj godini. Izvoz robe i usluga povećan je realno za 14,3% u odnosu prema istom razdoblju 2002. godine, pri čemu je snažniji rast bio prisutan kod izvoza robe nego kod izvoza usluga. Povećanje uvoza po godišnjoj realnoj stopi od 10,3% posljedica je snažnog rasta uvoza robe, dok je uvoz usluga nešto smanjen. Iako su u izvozu bila prisutna povoljna kretanja, zbog visoke vrijednosti uvoza učinak rasta uvoza nadjačao je pozitivan učinak povećanja izvoza. Stoga je u godišnjoj stopi rasta BDP-a od 4,9% neto inozemna potražnja sudjelovala s negativnih 0,5 postotnih bodova.

U drugom je tromjesečju ove godine, prema preliminarnim podacima iz platne bilance, osnažen pozitivan utjecaj inozemne potražnje na gospodarski rast, sa još snažnijim rastom izvoza i usporavanjem rasta uvoza. Izvoz robe i usluga u drugom je tromjesečju 2003. nominalno povećan za 17,8% (izraženo u kunama) u odnosu prema istom razdoblju prošle godine, uz upola slabiji rast uvoza. Pri tome je kod izvoza robe, nakon izvrsnih kretanja u prvom tromjesečju ove godine, u drugom tromjesečju ponovo zabilježena stagnacija. Izuzetno visok rast izvoza zabilježen je kod usluga, i to posebno snažan rast prihoda od turizma, uz istodobno povećanje prihoda od izvoza prijevoznih usluga. Usporavanje rasta uvoza jednim je dijelom rezultat slabljenja uvoza robe, ali i smanjenih rashoda za uvoz usluga.

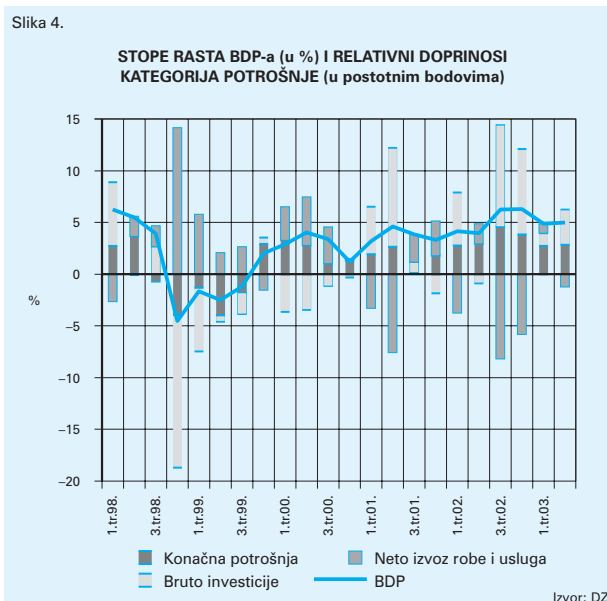
No, s druge strane, u procjenu tromjesečnog BDP-a za drugo tromjesečje 2003. nisu u potpunosti uključeni preliminarni podaci platne bilance, što je inače uobičajena praksa. Pri tome razlika nije napravljena kod podataka o kretanju izvoza robe, već samo kod izvoza usluga, i to drastičnim smanjenjem procijenjenih prihoda od turizma, s obzirom na podatke iz platne bilance. Tako je u drugom tromjesečju 2003. u izračun BDP-a uključen nominalni rast izvoza robe i usluga od samo 8,9%, što je znatno manje od ostvarenja zabilježenih u platnoj bilanci. Nakon usklađivanja za rast cijena robe i usluga, utvrđeno je da je realni rast izvoza u drugom tromjesečju ove godine iznosio samo 8,1%. Vrijednosti uvoza uključene u izračun BDP-a ne odudaraju od vrijednosti zabilježenih u platnoj bilanci, pa je godišnja realna stopa rasta uvoza robe i usluga u drugom tromjesečju 2003. procijenjena na 9,1%. Opisani postupak značajnog smanjenja vrijednosti izvoza i zadržavanja vrijednosti uvoza iz platne bilance rezul-

tirao je procjenom realnoga godišnjeg rasta BDP-a za drugo tromjesečje 2003. godine od 5,0%, na koji je neto inozemna potražnja imala izrazito negativan utjecaj, s doprinosom od -1,9 postotnih bodova. Nasuprot tome, da su u izračun BDP-a uključeni originalni podaci iz platne bilance, utjecaj inozemne potražnje bio bi pozitivan.

Domaća potražnja

Osnovno je obilježje makroekonomskih kretanja u prvom tromjesečju 2003. usporavanje rasta domaće potražnje, nakon izrazito snažnih kretanja u drugoj polovici 2002. godine. Pri tome treba naglasiti da se kretanja unutar pojedinih kategorija domaće potražnje međusobno razlikuju. Tako je usporan trend rasta konačne potrošnje, i to posebno kod osobne potrošnje. S druge strane, kretanja bruto investicija određena su velikim skokovima u kategoriji promjene zaliha, koje najviše utječu na kretanja ukupne domaće potražnje. Investicije

u fiksni kapital pak snažno rastu, pa se i njihov utjecaj na formiranje bruto domaćeg proizvoda povećava.

Osobna potrošnja

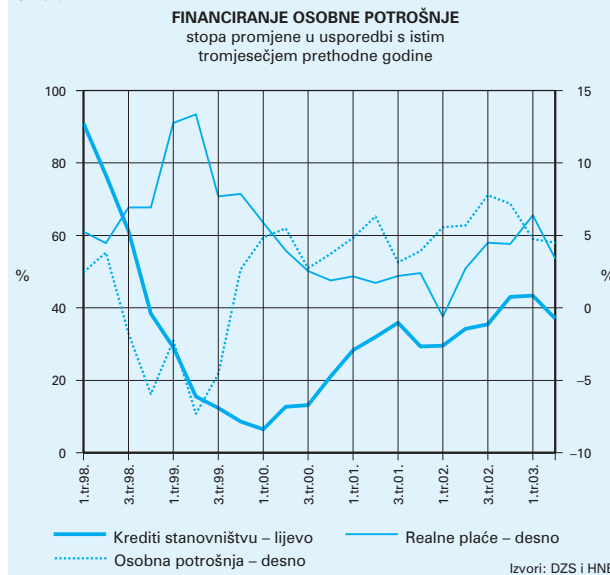
Početak 2003. godine započelo je lagano usporavanje rasta osobne potrošnje. Tako je u usporedbi s posljednjim tromjesečjem 2002. osobna potrošnja u prvom tromjesečju ove godine realno povećana samo za 0,8%, a u drugom tromjesečju nešto malo više. Na godišnjoj je razini realan rast osobne potrošnje smanjen, sa stopa rasta viših od 6% zabilježenih u svakom tromjesečju prošle godine, na 4,9% u prvom tromjesečju ove godine i 4,7% u drugom tromjesečju 2003. godine. Ovo usporavanje očitivalo se i u smanjenom utjecaju osobne potrošnje na formiranje BDP-a, pa je u realnim stopama rasta BDP-a u prvom i drugom tromjesečju ove godine, od 4,9% i 5,0%, osobna potrošnja sudjelovala s približno 3 postotna boda. Budući da osobna potrošnja ima velik udio u bruto domaćem proizvodu, njezin je doprinos i dalje snažan, no ipak manji nego prošle godine.

Podaci o kretanju prometa u trgovini na malo i uvozu robe široke potrošnje u trećem tromjesečju 2003. godine upućuju na nastavak sporijeg rasta osobne potrošnje u usporedbi s prošlom godinom. Realni promet u trgovini na malo u prvom je tromjesečju 2003. povećan za 6,4%, a u drugom tromjesečju za 6,8%, u odnosu prema istim razdobljima prošle godine. U srpnju su kretanja još dodatno usporena, pa u prvih sedam mjeseci godišnja stopa rasta realnog prometa u trgovini na malo iznosi 5,7%. To pokazuje usporavanje rasta potrošnje u odnosu prema visokim stopama rasta u 2002. godini, a dobrim se dijelom odnosi na pad prometa u prodaji, održavanju i popravku motornih vozila. Ublažavanje rasta osobne potrošnje odrazilo se i na usporavanje rasta uvoza robe široke potrošnje, nakon izrazitog buma prisutnog krajem prošle godine. Tako je u prvom tromjesečju 2003. uvoz trajnih proizvoda za široku potrošnju nominalno povećan za 12,5% (izraženo u kunama), a uvoz netrajnih proizvoda za široku potrošnju za 10,5%. U drugom je tromjesečju ove godine dodat-

Slika 5.

Slika 6.

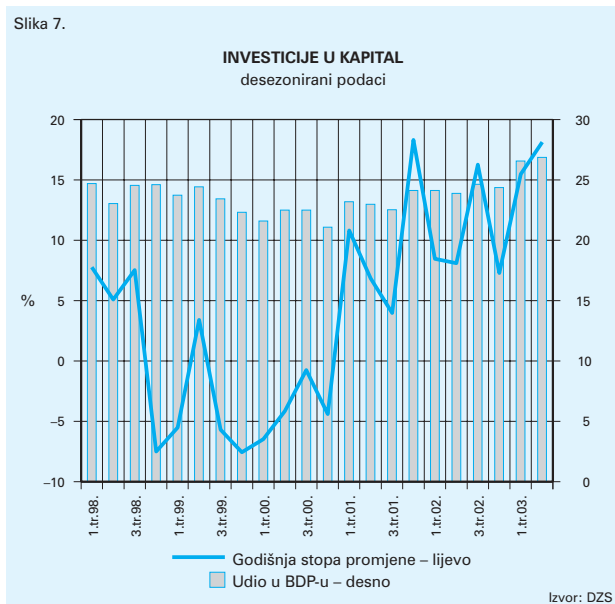
no usporen rast uvoza trajnih proizvoda za široku potrošnju, dok je uvoz netrajnih proizvoda malo povećan u odnosu prema rastu u prvom tromjesečju ove godine.

Iako na samom početku 2003. godine nije došlo do usporavanja rasta izvora financiranja osobne potrošnje, ovaj se trend uočava u drugom tromjesečju 2003. godine. Bankovni su krediti stanovništvu prošle godine značajno povećani, pa su, u uvjetima realne stagnacije redovnih izvora sredstava, omogućili snažan rast osobne potrošnje. No nakon donošenja odluke Hrvatske narodne banke o usporavanju rasta plasmana banaka na 16% u 2003. u odnosu prema prethodnoj godini, u drugom tromjesečju 2003. godine započelo je i usporavanje rasta ukupnih bankarskih kredita stanovništvu. Uz spomenuto slabljenje kreditnih izvora, primjetno je i slabljenje redovnih izvora financiranja. Početkom ove godine bio je prisutan, kao posljedica porezne reforme kojom je smanjeno porezno opterećenje nižih dohodaka, nešto jači rast realnih isplaćenih neto plaća. No u drugom je tromjesečju 2003. ovaj trend usporen, pa je godišnja realna stopa rasta isplaćenih neto plaća smanjena sa 6,4% zabilježenih u prvom tromjesečju na 3,4% u drugom tromjesečju. Transferi države stanovništvu, nakon rasta početkom ove godine, također su u drugom tromjesečju smanjeni.

Investicijska potrošnja

Iznimno jačanje investicijske aktivnosti glavna je odlika ekonomskih kretanja u 2003. godini. Investicijska aktivnost ogleda se ponajprije u pojačanoj aktivnosti u građevinarstvu, koja je potaknuta značajnijim ulaganjem u izgradnju prometne infrastrukture. Te su investicije dio kapitalnih rashoda države, koji pokazuju snažniji rast od povećanja investicija u privatnom sektoru. Osim rasta investicija u fiksni kapital, zabilježeno je i investiranje u zalihe. No povećanje zaliha, koje uključuje i statističku diskrepanciju¹, ipak je bilo manje nego

1 Statistička diskrepancija nastaje usklađivanjem rashodne i proizvodne metode obračuna BDP-a.

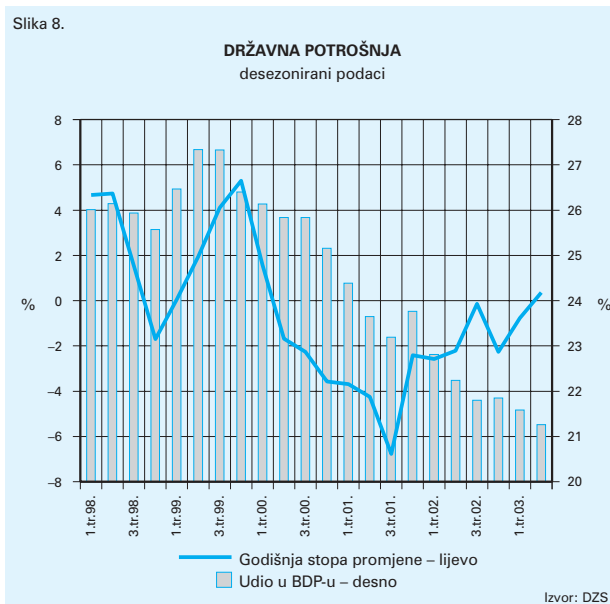
u istom razdoblju prošle godine, pa je promjena zaliha utjecala na rast BDP-a u prvom i drugom tromjesečju 2003. godine s negativnim doprinosom od 1,2 i 0,9 postotnih bodova.

Investicije u fiksni kapital u prvom su tromjesečju 2003. povećane za 16,2% u odnosu prema istom razdoblju prošle godine, što je dodatno pojačano u drugom tromjesečju, uz godišnju stopu rasta od 18,3%. U prvom je tromjesečju ove godine rast investicija bio potaknut rastom u građevinarstvu (zabilježen je rast indeksa građevinskih radova od 18,8% u usporedbi s istim razdobljem 2002. godine) i povećanim uvozom opreme, uz rast uvoza kapitalnih proizvoda od 31,2%, izraženo u kunama. U ožujku su, s nastupanjem povoljnijih vremenskih uvjeta, pojačani radovi na izgradnji prometnica, a izuzetno jakim intenzitetom nastavljeni su i u sljedećim mjesecima. Ovaj je uzlet nastao kako bi se pojedine dionice autoceste prema jadranskoj obali pustile u promet prije početka glavne turističke sezone, no snažan rastući trend nastavljen je i u srpnju 2003. godine. U drugom tromjesečju i početkom trećeg tromjesečja bio je tako prisutan snažan uzlazni trend u građevinarstvu, ali je istodobno zabilježeno i usporavanje uvoza kapitalnih proizvoda.

Državna potrošnja

Prema tromjesečnoj procjeni BDP-a i na početku 2003. godine nastavljen je padajući trend državne potrošnje, koji je ipak preokrenut u drugom tromjesečju. Nakon smanjenja državne potrošnje za 1,8% u 2002. godini, intenzitet pada je smanjen pa je državna potrošnja u prvom tromjesečju 2003., u odnosu prema istom razdoblju prethodne godine, smanjena realno samo za 0,8%, a u drugom je tromjesečju povećana za 0,4%. Time je oslabljen i negativan doprinos državne potrošnje rastu BDP-a, koji je sada približan nuli.

No, s druge strane, podaci Ministarstva financija o rashodima konsolidirane opće države u 2003. godini upućuju na još značajniji rast državne potrošnje. Prema njima su rashodi opće države koji imaju karakter konačne državne potrošnje povećani i u prvom tromjesečju ove godine, a rastući trend

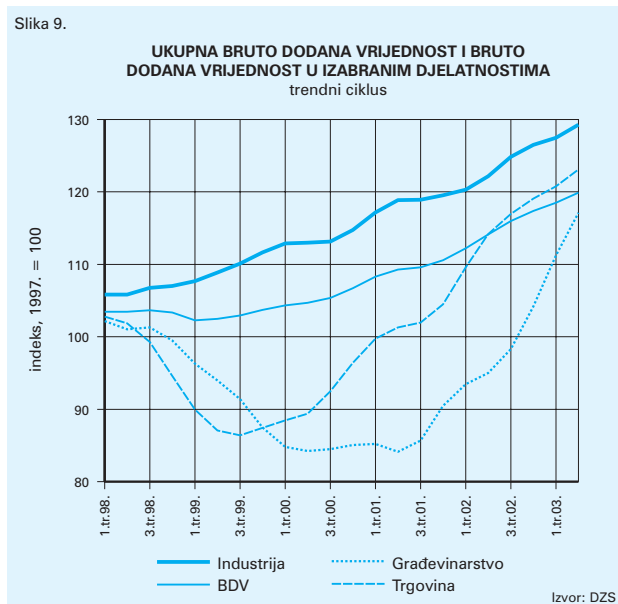
nastavljen je i u drugom tromjesečju. Tako su u prvoj polovici 2003. godine rashodi konsolidirane opće države za dobra i usluge porasli nominalno za 9,2% u odnosu prema istom razdoblju prošle godine, a što nakon korekcije za rast cijena upućuje na snažniji realni rast državne potrošnje od procijenjenoga u tromjesečnom obračunu BDP-a. Pri tome je značajniji rast zabilježen u potrošnji za kupnju ostalih dobara i usluga, dok je rast mase plaća nešto slabiji, no još uvijek snažniji od rasta cijena.

Proizvodnja

Tromjesečni obračun bruto domaćeg proizvoda prema proizvodnoj metodi pokazao je da je bruto dodana vrijednost ostvarena u prvom tromjesečju 2003. realno za 5,0% veća nego u istom razdoblju prošle godine. U drugom su tromjesečju 2003. dodatno osnažena gospodarska kretanja, pa je bruto dodana vrijednost povećana za 5,8% u odnosu prema istom razdoblju prethodne godine. Istodobno se realni rast bruto domaćeg proizvoda, koji je jednak zbroju bruto dodane vrijednosti ostvarene u svim djelatnostima uvećanom za poreze i umanjenom za subvencije, u prvom tromjesečju ove godine kretao u skladu s promjenama bruto dodane vrijednosti, dok je u drugom tromjesečju bio znatno slabiji i iznosio je samo 5,0%.

U prvoj polovici ove godine izuzetno je visok godišnji rast bruto dodane vrijednosti ostvaren u djelatnosti građevinarstva, a pozitivni su trendovi nastavljeni i u ostalim djelatnostima u kojima je u 2002. godini ostvaren značajan rast. Nasuprot tim pozitivnim kretanjima, u javnim i društvenim djelatnostima nastavljena je stagnacija, koja je prisutna već dvije godine. Uz to je u poljoprivredi, u kojoj je prošle godine ostvareno 8,9% od procijenjene ukupne bruto dodane vrijednosti, došlo do snažnog pada. Bruto dodana vrijednost te djelatnosti u prvom je tromjesečju ove godine realno smanjena za 1,1% u odnosu prema istom razdoblju prošle godine, a u drugom je tromjesečju, kao posljedica suše, zabilježen njezin

Slika 9.

pad od 8,0%. Industrija je, s obzirom na svoj velik udio u ukupnom gospodarstvu, dala najveći doprinos rastu ukupne bruto dodane vrijednosti, koji je bio posebno izražen u drugom tromjesečju 2003. kada je zabilježen i snažan rast njezine bruto dodane vrijednosti.

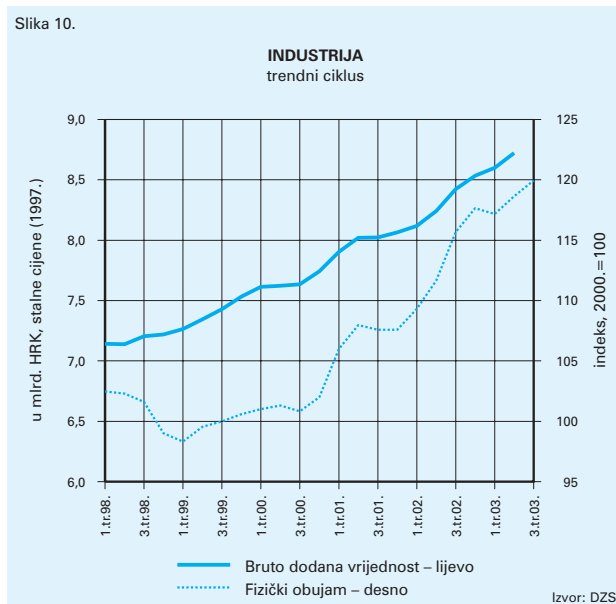
Industrija

U najvećem su području gospodarstva koje objedinjava sva tri područja industrijske proizvodnje (rudarstvo i vađenje, prerađivačku industriju i opskrbu električnom energijom, plinom i vodom) i u kojem je u 2002. godini bilo ostvareno 28,8% ukupne bruto dodane vrijednosti, kretanja zabilježena na početku 2003. godine bila u skladu s ukupnim gospodarskim kretanjima. U prvom tromjesečju ove godine bruto dodana vrijednost ostvarena u ukupnoj industriji povećana je za 4,8% u odnosu prema istom razdoblju prošle godine, što je dodatno pojačano u drugom tromjesečju, kada je godišnji rast bruto dodane vrijednosti iznosio 7,7%.

U skladu s promjenama bruto dodane vrijednosti kretao se i fizički obujam industrijske proizvodnje. Nakon nešto sporijeg rasta u prvom tromjesečju ove godine, u travnju je zabilježen najviši rast indeksa industrijske proizvodnje ove godine, a nakon toga i lagano usporavanje u svibnju i lipnju. No ukupno gledajući, u drugom je tromjesečju ostvareno najveće povećanje proizvodnje u 2003. godini, s godišnjom stopom rasta indeksa industrijske proizvodnje od 6,9%. U ljetnim su mjesecima još dodatno usporena kretanja u industriji, uz prosječan rast proizvodnje na mjesečnoj razini od 0,2%. Tako je u kolovozu zabilježena kumulativna godišnja stopa rasta industrijske proizvodnje od 5,7%. Ovaj je rast dijelom rezultat vrlo niske osnove u prvih osam mjeseci prošle godine, jer je snažno oživljavanje proizvodnje u toj godini započelo tek u rujnu. Povećanje proizvodnje u prvih osam mjeseci 2003. godine praćeno je i smanjivanjem zaposlenosti, pa je povećanje proizvodnosti rada u navedenom razdoblju iznosilo 9,5% u odnosu prema istom razdoblju prošle godine.

Kretanja industrijske proizvodnje po pojedinim dijelovima

Slika 10.

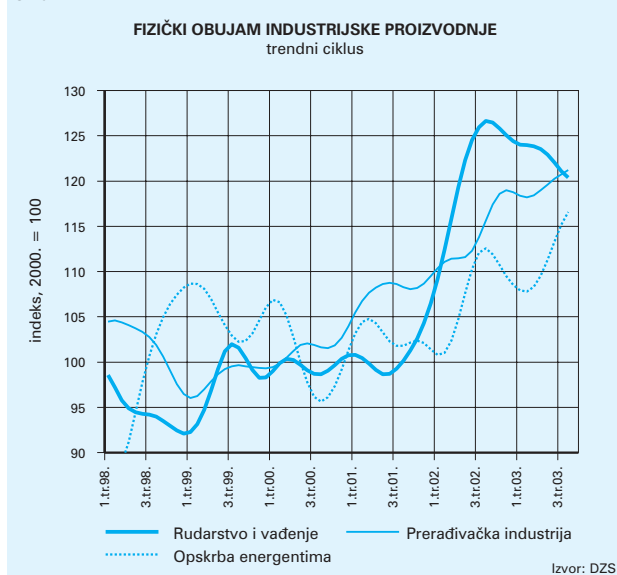
industrije međusobno se razlikuju. Kada se industrijska proizvodnja promatra prema glavnim industrijskim grupacijama, uočava se snažan rast proizvodnje netrajnih proizvoda za široku potrošnju, ali i stagnacija u proizvodnji kapitalnih proizvoda. Podjela industrije prema Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti otkriva da je rast proizvodnje u prerađivačkoj industriji i opskrbi električnom energijom, plinom i vodom podjednako snažan, dok su kretanja u području rudarstva i vađenja puno slabija.

Rudarstvo i vađenje jedino je područje industrije u kojem je u 2003. godini zabilježen padajući trend. U odjeljku vađenja sirove nafte i zemnog plina negativna su kretanja prisutna od početka godine, pa je proizvodnja u prvih osam mjeseci ove godine na godišnjoj razini smanjena za 5,3%. Kretanja u potpodručju vađenja ruda i kamena pod snažnim su utjecajem povećane građevinske aktivnosti u cestogradnji, pa je i dalje prisutan rast proizvodnje na mjesečnoj razini. No, kako je upravo u ljetnim mjesecima 2002. godine zabilježeno izrazito povećanje vađenja ruda i kamena, u razdoblju od svibnja do kolovoza ove godine zabilježene su negativne godišnje stope rasta i u ovom potpodručju.

Za razliku od opisanih kretanja, u području opskrbe električnom energijom, plinom i vodom u razdoblju od svibnja do srpnja ove godine ostvarivano je vrlo snažno mjesečno povećanje proizvodnje. Nakon toga, u kolovozu 2003. razina opskrbe bila je samo malo viša od one u srpnju. No ipak je u prvih osam mjeseci 2003. zabilježeno povećanje opskrbe energentima za 6,4% u odnosu prema istom razdoblju prošle godine.

U području prerađivačke industrije, u kojem se ostvaruje najveći dio industrijske proizvodnje, u razdoblju od travnja do kolovoza ove godine također je zabilježeno značajnije povećanje proizvodnje. Tako je nakon nešto slabijih rezultata u prvom tromjesečju, obujam industrijske proizvodnje u prerađivačkoj industriji u prvih osam mjeseci 2003. povećan za 6,2% u usporedbi s istim razdobljem prošle godine. Najveći utjecaj na povećanje proizvodnje imali su pozitivni trendovi u odjeljcima proizvodnje hrane i pića, proizvodnje nemetalnih

Slika 11.

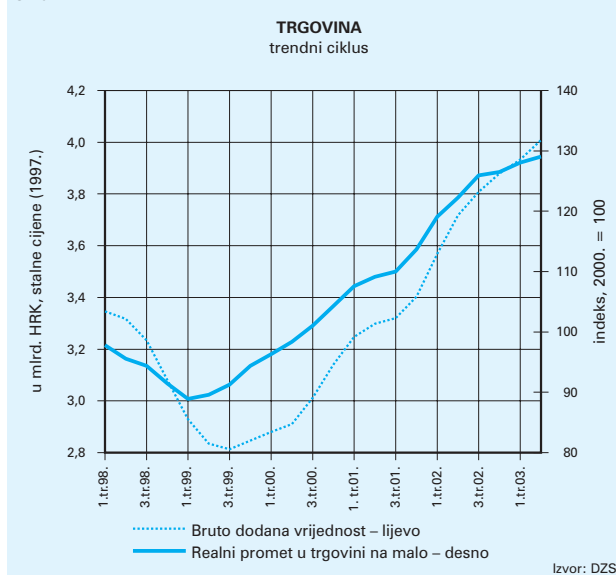
mineralnih proizvoda, izdavačkoj i tiskarskoj djelatnosti, proizvodnji proizvoda od metala, te radio, televizijskih i komunikacijskih aparata i opreme. Pritom je godišnja kumulativna stopa rasta proizvodnje u tri na kraju spomenuta odjeljka viša od 20%. U svakom od pet spomenutih odjeljaka zabilježen je i natprosječan rast izvoza, pri čemu se posebno izdvaja odjeljak proizvodnje hrane i pića. U tom se odjeljku ostvaruje najveći dio proizvodnje u prerađivačkoj industriji, a snažan je rast proizvodnje, osim širenjem na inozemna tržišta, potaknut i razvojem trgovinske djelatnosti u zemlji i rastom osobne potrošnje. U jedanaest od 23 odjeljka u prvih osam mjeseci zabilježen je pad proizvodnje, a najznačajniji negativan doprinos rastu proizvodnje prerađivačke industrije imao je značajan pad proizvodnje u odjeljcima proizvodnje kemikalija i kemijskih proizvoda te u proizvodnji ostalih prijevoznih sredstava (brodovi). Osim toga, smanjenje proizvodnje prisutno je i u svim odjeljcima tekstilne industrije.

Trgovina

Aktivnost u djelatnosti trgovine pod velikim je utjecajem kretanja osobne potrošnje, pa se u skladu s time usporavanje potrošnje odrazilo i na usporavanje prometa u trgovini početkom 2003. Tako je, nakon što je u prethodne dvije godine realna bruto dodana vrijednost u ukupnoj trgovinskoj djelatnosti rasla po godišnjoj stopi višoj od 10,0%, u prvom tromjesečju 2003. njezin realan rast smanjen na 9,9%, a u drugom tromjesečju na 8,2%, u odnosu prema istim razdobljima prošle godine. Pri tome je u trgovini na malo bilo prisutno mnogo snažnije usporavanje rasta nego u ukupnoj djelatnosti trgovine. No ipak treba naglasiti da se u trgovinskoj djelatnosti i dalje ostvaruje izuzetno visok rast bruto dodane vrijednosti, odmah iza izrazitog rasta u građevinarstvu. Isto je tako prisutan i rast zaposlenosti, iako slabiji nego u 2002. godini.

Kretanja u drugom tromjesečju ove godine ne razlikuju se mnogo od kretanja u prvom tromjesečju, a male promjene uočljive su jedino unutar pojedinih trgovinskih djelatnosti. Promet u ukupnoj djelatnosti trgovine i u prvom je i u drugom

Slika 12.

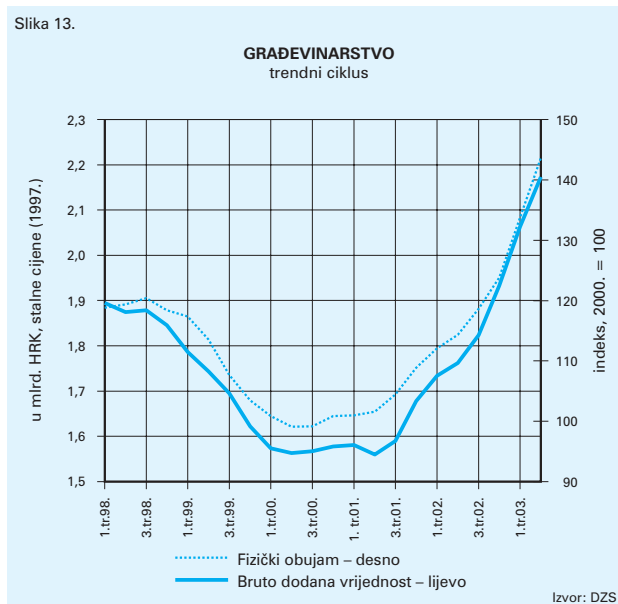

je tromjesečju ove godine povećan realno za 8,6%, u odnosu prema istim tromjesečjima prošle godine. Ali u trgovinama koje se bave prodajom, održavanjem i popravkom motornih vozila od ožujka ove godine kontinuirano se bilježi pad prometa u usporedbi s istim mjesecima prošle godine. Istodobno, promet u maloprodaji raste snažnije od prometa u ukupnoj trgovini, pa je i realni promet u trgovini na malo u drugom tromjesečju ove godine lagano povećan u odnosu prema ostvarenju u prvom tromjesečju 2003.

Građevinarstvo

Kretanja u građevinarstvu tijekom 2003. još su povoljnija od kretanja zabilježenih u prošloj godini. To je prije svega rezultat sve većih ulaganja u izgradnju cestovne infrastrukture, ali djelomice i u stambenu izgradnju. Kretanja u ovoj djelatnosti snažno su sezonski određena, no i unatoč relativno slabijoj aktivnosti na početku ove godine u prvom je tromjesečju u građevinarstvu zabilježen najsnažniji rast, s povećanjem bruto dodane vrijednosti za 16,6% u odnosu prema istom razdoblju 2002. godine. S obzirom na to da je prava ekspanzija započela tek u ožujku ove godine, u drugom je tromjesečju još pojačan rastući trend, pa je bruto dodana vrijednost povećana za 24,3% prema istom tromjesečju prošle godine.

Dobri su rezultati u prvom tromjesečju 2003. godine ostvareni zahvaljujući poboljšanju vremenskih prilika u ožujku i s time povezanim naglim povećanjem aktivnosti. Taj je trend nastavljen i u idućim mjesecima, kada je zabilježeno još veće povećanje građevinskih radova. Indeks građevinskih radova tako je nakon izrazito visoke godišnje stope rasta od 18,8% zabilježene u prvom tromjesečju ove godine, u drugom tromjesečju ostvario posebno visok rast od 28,7% u odnosu prema istom razdoblju prethodne godine, koji je nastavljen i početkom trećeg tromjesečja 2003. Povećana aktivnost odražava se i u znatno višoj vrijednosti izvršenih radova nego u prvoj polovici prošle godine. No nasuprot tome, vrijednost neto narudžbi čak je smanjena u odnosu prema spomenutom razdoblju, te se više ne očekuje ovako snažno povećanje

aktivnosti u građevinskoj djelatnosti.

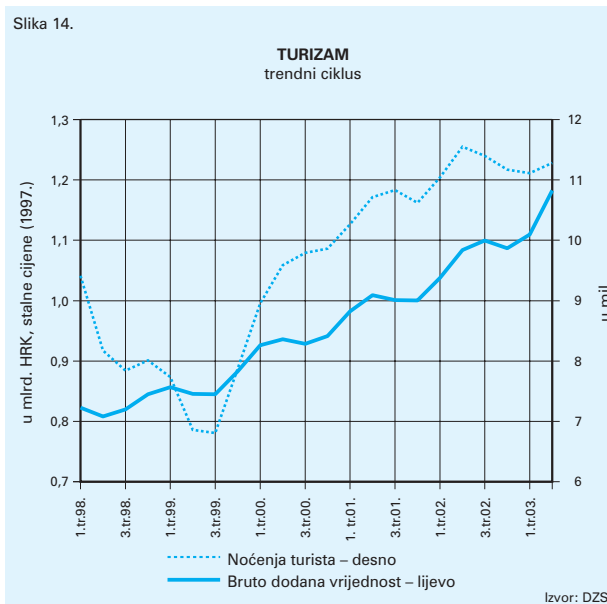
Positivna kretanja u građevinarstvu najvećim su dijelom rezultat pojačane aktivnosti u izgradnji cestovne infrastrukture, a time se povećava i njihova relativna važnost. Prema tome je u prvih šest mjeseci 2003. godine udio radova na ostalim građevinama, koje se većinom odnose na prometnice, iznosio 62,4%, dok je u istom razdoblju 2002. godine taj udio iznosio samo 55,7%. No istodobno ipak jača i stambena izgradnja; naime, sredinom 2003. godine bilo je znatno više stanova u izgradnji nego u istom razdoblju prethodne godine.

Opisani rast aktivnosti utjecao je i na značajno povećanje zaposlenosti i plaća u građevinarstvu. Tako je u prvih šest mjeseci 2003. godine u pravnim osobama koje se bave građevinskom aktivnošću bilo prijavljeno 8,2% više zaposlenih nego u prvoj polovici prošle godine. Istodobno je zabilježen i natprosječan rast plaća, pa je prosječna isplaćena neto plaća u prvih šest mjeseci u građevinarstvu bila realno za 9,6% veća nego u istom razdoblju 2002. godine.

Turizam

Prema do sada dostupnim pokazateljima u turizmu su u 2003. godini zabilježeni izrazito povoljni rezultati. U prvom tromjesečju, koje ima relativno malo značenje u ovoj još uvijek snažno sezonski određenoj djelatnosti, nije zabilježen veći rast aktivnosti. Bruto dodana vrijednost u djelatnosti hotela i restorana povećana je samo za 2,7% u odnosu prema istom razdoblju prethodne godine, a broj dolazaka i noćenja turista čak je i smanjen u odnosu prema prošloj godini. To je dijelom stoga što je aktivnost u prvom tromjesečju prošle godine bila povezana s kalendarski ranijim Uskrsom.

U 2003. godini predsezona je započela u travnju s uskrnim blagdanom, kada je zabilježeno i snažno povećanje dolazaka i noćenja turista. U svibnju 2003. zabilježeni su nešto lošiji rezultati nego prošle godine, no u lipnju je izuzetno lijepo vrijeme utjecalo i na veću turističku aktivnost. Time je u drugom tromjesečju ove godine zabilježeno 10,0% više noćenja nego u istom razdoblju prošle godine, uz godišnji rast

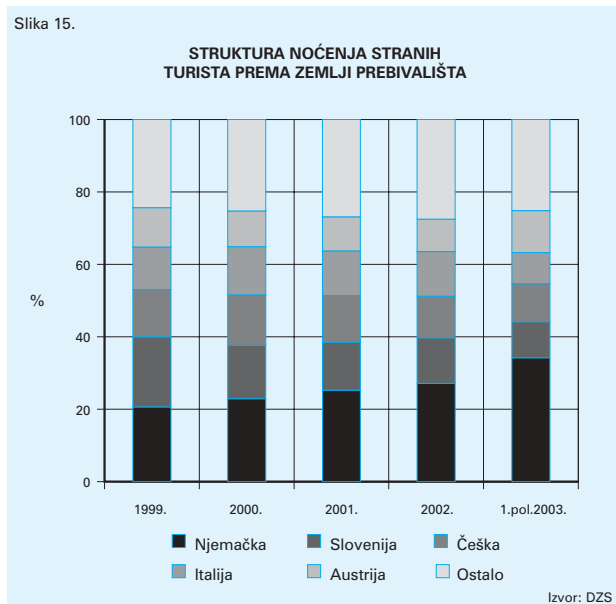
realne bruto dodane vrijednosti od 10,5%. Tako je nakon slabih rezultata u prvom tromjesečju 2003., ukupan rast noćenja u prvih šest mjeseci ove godine u odnosu prema istom razdoblju prethodne godine iznosio 7,7%, uz rast bruto dodane vrijednosti od 7,9%. Na početku glavne turističke sezone, u srpnju, zabilježena je stagnacija broja noćenja i dolazaka turista, a preliminarni podaci Hrvatske turističke zajednice pokazuju da su u kolovozu ostvareni još bolji rezultati.

U dolascima i noćenjima turista u prvoj polovici ove godine najviši je rast registriran u privatnim kućanstvima i nekategoriziranim objektima, što upućuje na bolji obuhvat ukupnog broja turista i mogućnost smanjivanja "sive ekonomije" u turizmu. Uz to, kod stranih je turista značajan rast noćenja zabilježen u kampovima i lukama nautičkog turizma. U dinamici kretanja turista primjetna je i promjena u regionalnoj strukturi, sa snažnijim povećanjem broja turista na jugu Hrvatske, gdje se još uvijek ostvaruje manji turistički promet. Tako je veći rast noćenja zabilježen u Dubrovačko-neretvanskoj, Šibensko-kninskoj i Zadarskoj županiji, dok je na sjevernom Jadranu i u Istri porast broja turista bio približan prosjeku za cijelu Hrvatsku.

Osim povećanog broja turista u 2003. godini došlo je i do rasta cijena u turističkim objektima. Tako su u prvih šest mjeseci cijene noćenja u Hrvatskoj porasle za 10,1% u odnosu prema istom razdoblju prošle godine, što je utjecalo i na porast ukupnih cijena u ugostiteljstvu u istom razdoblju za 5,6%. Iako je rast opće razine cijena izrazito nizak, povećanje cijena turističkih usluga posljedica je većih ulaganja u turističke objekte i namjere privlačenja gostiju veće platežne moći. Ovime se podiže kvaliteta turističke usluge, pa se očekuju bolji financijski rezultati, koji nisu samo posljedica rasta fizičkih pokazatelja, a što je potvrđeno i preliminarnim procjenama prihoda od turizma u platnoj bilanci za prvu polovicu ove godine.

Povećanje cijena utjecalo je i na promjenu u strukturi gostiju. Tako je na povećanje ukupnog broja noćenja u prvih šest mjeseci 2003. godine najsnažnije utjecao značajan rast noćenja turista koji dolaze iz Njemačke (6,8%), Italije (19,8%) i Austrije (8,1%). Uz to, snažan je rast noćenja prisutan i kod

Slika 15.

nekim manje zastupljenih grupa gostiju, npr. iz Mađarske, Nizozemske i Francuske. Smanjenje broja noćenja zabilježeno je kod gostiju koji dolaze iz istočnoeuropskih zemalja, s izrazito snažnim padom broja turista iz Poljske i blagim smanjenjem broja noćenja gostiju iz Češke i Slovačke.

Prijevoz i veze

Djelatnost prijevoza, skladištenja i veza u posljednjih nekoliko godina ostvaruje stabilan rast bruto dodane vrijednosti, i to po stopama višim od ukupnog prosjeka svih djelatnosti. Takva su kretanja nastavljena i u 2003. godini, i to još malo pojačanim intenzitetom nego prošle godine. Tako je u prvom tromjesečju ove godine bruto dodana vrijednost povećana za 7,3%, a u drugom tromjesečju za 8,4%, u odnosu prema istim tromjesečjima 2002.

U prvom je tromjesečju značajan rast, kao i prijašnjih godina, ponovno ostvaren u području poštanskih i telekomunika-

cijskih usluga. Kod prijevoza je povećan prijevoz putnika, dok je kod prijevoza robe zabilježeno blago smanjenje. Povoljna su kretanja nastavljena i u drugom tromjesečju ove godine. Posebno se ističe rast prevezene robe, za 18,6% u odnosu prema istom razdoblju prethodne godine. Istodobno je zabilježen samo lagani porast broja prevezenih putnika, uz povoljnija kretanja u manje zastupljenim vrstama prijevoza, pomorskom i zračnom. Snažnija aktivnost zabilježena je i kod pratećih djelatnosti u prijevozu, i to osobito kod prometa robe, ali i putnika u morskim lukama te prometa putnika u zračnim lukama. U području pošte i telekomunikacija u drugom su tromjesečju nastavljena pozitivna kretanja iz prvog tromjesečja ove godine. Pri tome je najsnažnije rasla djelatnost telekomunikacija, posebno u području pokretne mreže.

Tržište rada

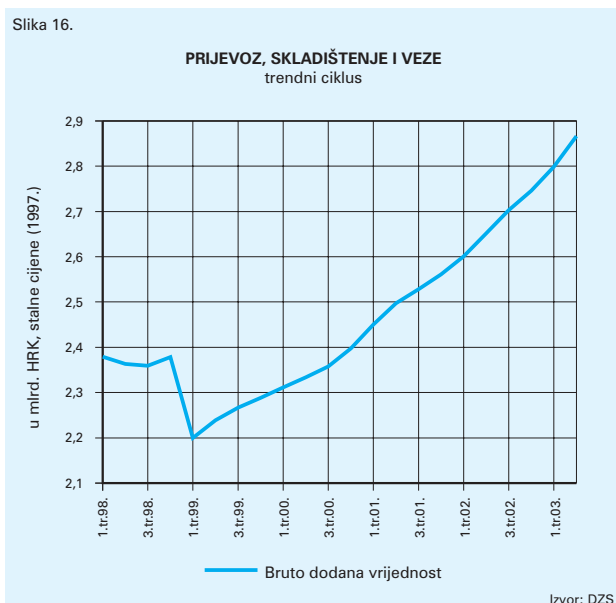
U drugome tromjesečju ove godine nastavljen je utjecaj gospodarske ekspanzije na zaposlenost, dok je utjecaj na plaće bio nešto manji. Istodobno, registrirana nezaposlenost i u drugom tromjesečju, kao i u prva dva mjeseca trećega tromjesečja, nastavlja opadati brže od rasta zaposlenosti zbog administrativne reforme posredovanja u zapošljavanju. Glavni uzrok smanjivanja registrirane nezaposlenosti i dalje je manji priljev osoba u evidenciju, osobito mladih osoba bez radnog iskustva. Također je usporeno jačanje utjecaja brisanja iz evidencije, koje je u proteklih godinu i pol dana raslo po visokim stopama zbog većih obveza za osobe iz evidencija HZZ-a u smislu redovitijeg javljanja HZZ-u, pohađanja grupnih savjetovanja i sličnoga, što je također pogodovalo smanjenju registrirane nezaposlenosti. Zaposlenost je, prema privremenim podacima DZS-a, nastavila lagano rasti i u drugome tromjesečju, a glavni su izvori njezina rasta i dalje sektori građevinarstva i trgovine.

Nakon što su od sredine 2002. godine prosječne plaće rasle po nešto višim stopama, u drugome je tromjesečju ove godine njihov rast usporen. Smanjenje stope rasta plaća odnosi se prije svega na plaće u industrijskim djelatnostima, koje su prvi put u gotovo tri godine rasle sporije od plaća u javnim službama te na plaće u još nekim djelatnostima poput financijskog posredovanja i poljoprivrede.

Nezaposlenost i zapošljavanje

U drugome tromjesečju i početkom trećega tromjesečja nastavljena je tendencija smanjivanja tokova osoba koje bilježi evidencija HZZ-a. Tako je u drugome tromjesečju zabilježen pad priljeva u evidenciju od 18% prema istom razdoblju lani, a slična je njihova dinamika zabilježena i u srpnju i kolovozu. U prvih je osam mjeseci ove godine ukupan priljev u evidenciju bio za gotovo 24% manji nego u istom razdoblju lani. Smanjenje priljeva bilo je najizraženije za osobe koje se prvi put javljaju u evidenciju te je nadmašilo 30%. Najveći pad priljeva zabilježen je u kategoriji mladih vjerojatno i zato što se te osobe nerijetko odlučuju na status tražitelja zaposlenja, koji im pruža usluge HZZ-a u posredovanju u zapošljavanju, ali bez ispunjavanja svih zakonskih obaveza kojima su

Slika 16.

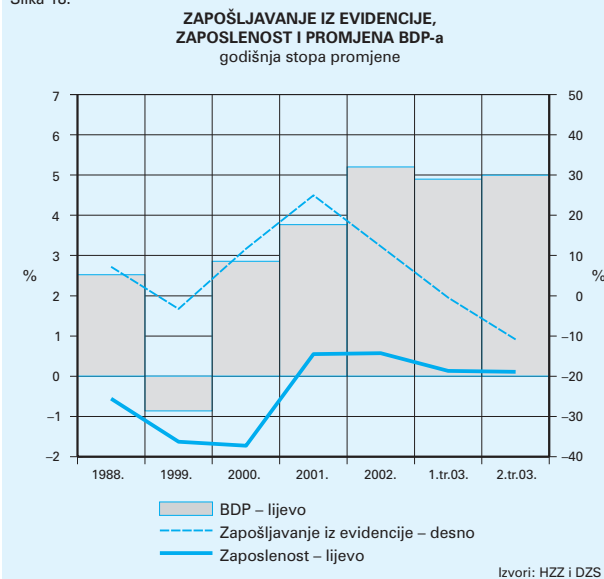
podvrgnute nezaposlene osobe. Stoga se, prema Zakonu o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti, tražitelji zaposlenja ne smatraju nezaposlenim osobama. Krajem kolovoza broj tražitelja zaposlenja, što su uglavnom mlade osobe bez radnog iskustva, dosegao je gotovo 12 tisuća. Budući da je priljev osoba bez radnoga iskustva najizraženiji u jesenskom razdoblju, u nekoliko se idućih mjeseci vjerojatno može očekivati dalji pad priljeva i nešto brži porast broja tražitelja zaposlenja.

Za razliku od prethodne godine i početka ove godine, razdoblja u kojima se utjecaj reforme posredovanja u zapošljavanju još nije značajnije odrazio na ukupne odljeve iz evidencije, u drugome je tromjesečju ove godine, uz smanjenje priljeva, zabilježen i pad ukupnih odljeva iz evidencije HZZ-a. To je smanjenje ponajprije rezultat usporenog rasta broja osoba koje su brisane iz evidencije u usporedbi s prethodnim razdobljima, a koje su do sada nadoknađivale smanjenje zapošljavanja iz evidencije. Ipak, već je u srpnju i kolovozu zabilježeno jačanje brisanja iz evidencije. S druge strane, cijelu je godinu nastavljen tendencija smanjenja zapošljavanja iz evidencije HZZ-a, koja je započeta nakon ukidanja obveze prijavljivanja slobodnih radnih mjesta HZZ-u u proljeće prošle godine, ali po nešto nižim stopama nego u 2002.

Smanjenje zapošljavanja iz evidencije HZZ-a u ovoj godini nije bilo u skladu sa zabilježenim rastom BDP-a i zaposlenosti. Iz toga se vidi kako se uobičajena veza između gospodarske aktivnosti i zapošljavanja iz evidencije, narušena prije godinu i pol dana, još uvijek nije ponovno uspostavila. Stoga se u idućem razdoblju vjerojatno može očekivati dodatna prilagodba kod zapošljavanja iz evidencije HZZ-a, što bi moglo djelovati na usporavanje pada registrirane nezaposlenosti.

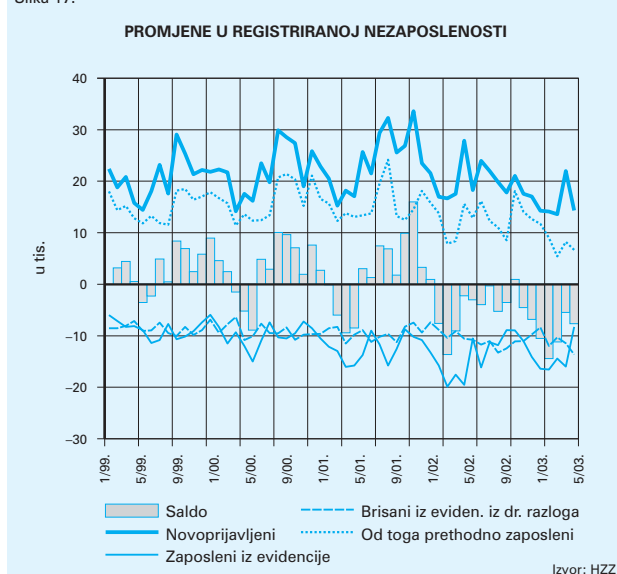
Zbog opisane dinamike priljeva u evidenciju i odljeva iz evidencije registrirana nezaposlenost nastavila se intenzivno smanjivati i tijekom ljetnih mjeseci 2003. godine. Smanjenje registrirane nezaposlenosti bilo je posebno izraženo u drugome tromjesečju, kada je registrirano 36 tisuća nezaposlenih osoba (10,1%) manje nego u prvom tromjesečju, dok je između siječnja i kraja kolovoza registrirano ukupno više od 60

Slika 18.

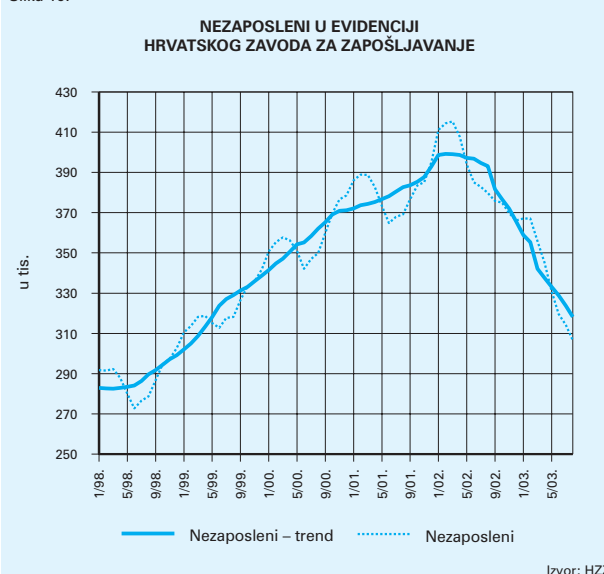

tisuća nezaposlenih osoba (16,5%) manje nego u prethodnom tromjesečju. Na temelju dinamike pojedinih tokova čini se kako registrirana nezaposlenost i dalje snažno pada, uglavnom zbog administrativne reforme. Međutim, na osnovi smanjenih priljeva u evidenciju HZZ-a i stagnacije odljeva iz evidencije, uz naznake njihova budućeg pada, može se pretpostaviti kako smanjenje registrirane nezaposlenosti uglavnom nije posljedica "čišćenja" evidencija od osoba koje se prema kriterijima Međunarodne organizacije rada ne smatraju nezaposlenima, već se smanjenje registrirane nezaposlenosti odvija zato što sve veći broj nezaposlenih osoba zaposlenje traži izvan okrilja HZZ-a, ili samo koristi njegovu uslugu posredovanja u zapošljavanju bez evidentiranja u registru nezaposlenih osoba. Ispravnost te hipoteze ipak će potvrditi ili osporiti tek rezultati ankete o radnoj snazi za prvo polugodište, koji se mogu očekivati u studenome, a u kojima se, između ostaloga, mogu naći i pokazatelji podudarnosti između registrirane i anketne nezaposlenosti.

Slika 17.

Slika 19.

Slika 20.

Snažan pad broja osoba u evidenciji HZZ-a bio je glavna determinanta kretanja stope registrirane nezaposlenosti. Tako je do kraja kolovoza 2003. godine registrirana nezaposlenost dosegla razinu od otprilike 307 tisuća osoba, uz stopu registrirane nezaposlenosti koja je krajem srpnja iznosila 18,5%. Ta je stopa manja za 2,8 postotnih bodova u odnosu prema stanju na kraju prošle godine, odnosno za 3,2 postotna boda prema istom mjesecu lani.

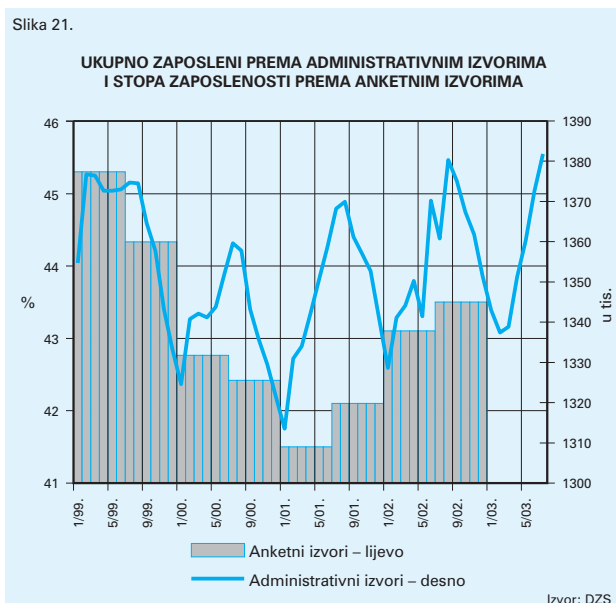
Prema privremenim podacima DZS-a, administrativni pokazatelji zaposlenosti uz sezonski rast, koji je uobičajen tijekom ljetnih mjeseci, pokazuju i nastavak tendencije rasta započete u 2001. godini. U drugome tromjesečju ove godine ukupna zaposlenost prema administrativnim izvorima rasla je po godišnjoj stopi od 0,1%, a dosegnuta zaposlenost (u srpnju je bilo milijun i 382 tisuće zaposlenih osoba) bila je najviša još od 1998. godine. Na osnovi područja i odjeljaka NKD-a u kojima je rast zaposlenosti bio koncentriran, može se zaključiti kako je taj rast uglavnom rezultat dinamičnoga gospodarskog

rasta manjeg broja djelatnosti i skupina poduzeća te da se učinci gospodarskog rasta još uvijek ne rasprostiru široko.

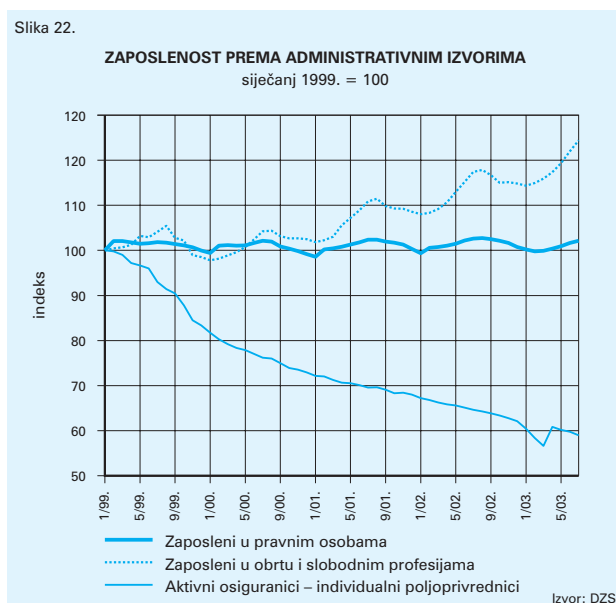
Pojedine komponente ukupne zaposlenosti i u drugome su tromjesečju ove godine uglavnom nastavile dinamiku iz prijašnje dvije godine. Tako su obrt i slobodne profesije, u kojima je bilo za 5,%, odnosno 13 tisuća više zaposlenih nego u istom razdoblju prošle godine, bili jedini generatori rasta zaposlenosti. Zaposlenost u pravnim osobama nastavila je, prema privremenim podacima DZS-a, stagnirati, odnosno u drugome je tromjesečju bila za 0,6% manja nego u istom razdoblju lani. Imaju li se u vidu osobine privremenih podataka o zaposlenosti u pravnim osobama, koji se prikupljaju na uzorku najvećih poduzeća, kao i nastavak snažne gospodarske aktivnosti, može se pretpostaviti kako vjerojatno ipak nije došlo do pada broja zaposlenih u pravnim osobama. Budući da zaposlenost u pravnim osobama čini gotovo tri četvrtine ukupne zaposlenosti, jasno je da je njihova dinamika vrlo važna za kretanje ukupne zaposlenosti, pa stoga i svaka nepreciznost u mjerenju zaposlenosti u pravnim osobama presudno utječe na dinamiku ukupne zaposlenosti. Djelatnosti s najvećim doprinosom zaposlenosti u ovoj godini (unutar skupine pravnih osoba) bile su građevinarstvo i trgovina, dok je u ostalim djelatnostima zabilježena stagnacija ili lagano smanjenje zaposlenosti. Broj individualnih poljoprivrednika koji su aktivni osiguranici HZMO-a i u drugome je tromjesečju ove godine nastavio tendenciju pada. Prema istom razdoblju lani individualnih je poljoprivrednika bilo za 8,0%, odnosno za gotovo 6 tisuća manje. Ima li se na umu kako se taj pad uvelike odnosi na osobe koje su prestale plaćati doprinose HZMO-u, a da istodobno nisu prekinule obavljanje poljoprivredne djelatnosti, jasno je kako i zbog toga izvora dolazi do podcjenjivanja rasta ukupne zaposlenosti.

Radna se snaga, mjerena prema administrativnim izvorima, nastavila smanjivati i u ovoj godini. U drugome je tromjesečju ove godine taj pad bio usporen, pa je tako u radnoj snazi prosječno bilo za 8 tisuća osoba (0,5%) manje nego u prvom tromjesečju, dok je smanjenje u odnosu prema drugom tromjesečju prošle godine iznosilo 62 tisuće osoba (3,5%).

Slika 21.

Slika 22.

Smanjenje administrativno mjerene radne snage posljedica je smanjenja registrirane nezaposlenosti, čiji su uzroci već izloženi, i samo je u manjoj mjeri nadoknađeno povećanjem zaposlenosti.

Plaće i troškovi rada

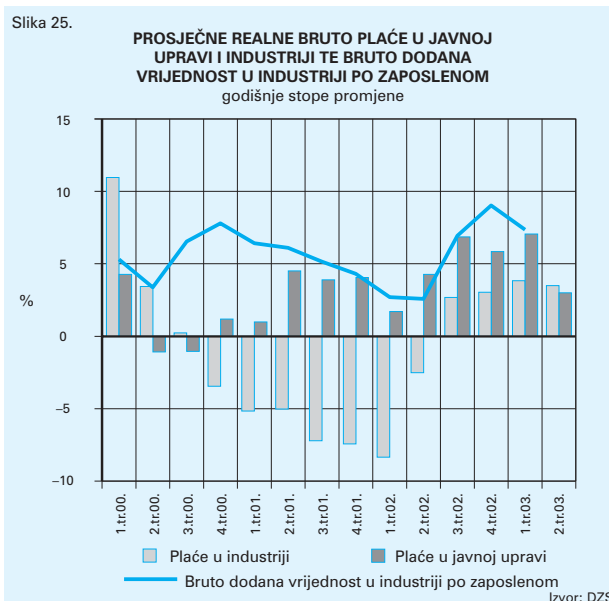
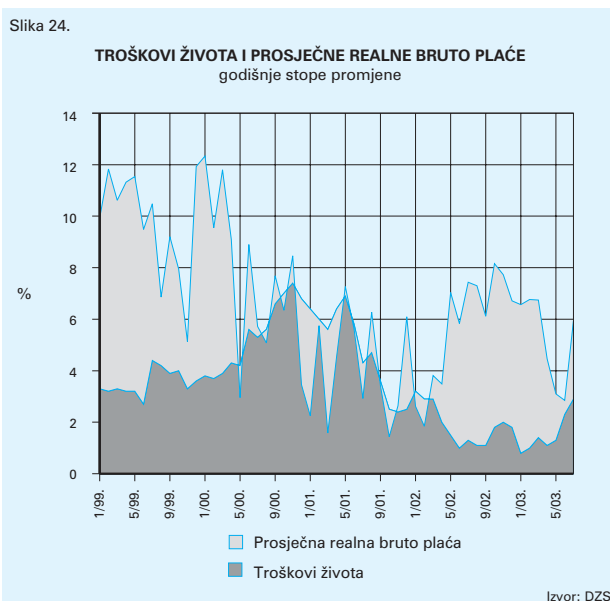
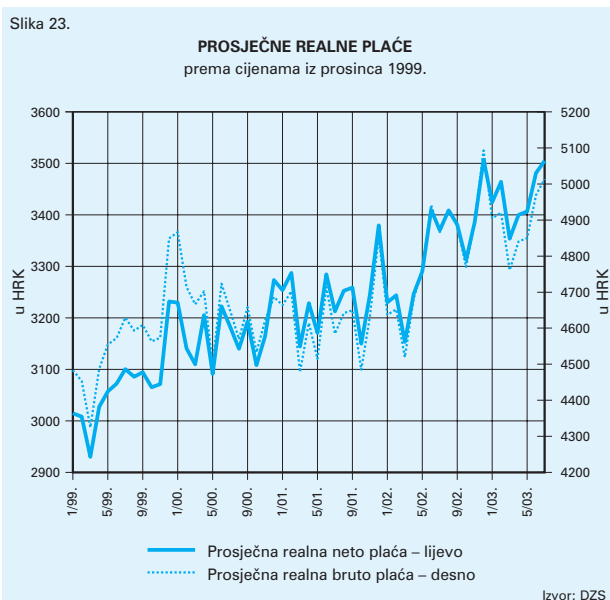
Drugo tromjesečje ove godine donijelo je ponovno usporjenje rasta plaća nakon što je u prethodnih godinu dana njihov rast bio nešto brži. Godišnja stopa rasta prosječne nominalne bruto plaće iznosila je u drugom tromjesečju 3,8%, što je gotovo dvostruko manje nego u prvom tromjesečju ove godine. Realni rast bruto plaće u drugom se tromjesečju smanjio na 1,9%, tako da je godišnja kumulativna stopa rasta prosječne realne bruto plaće isplaćene u prvih sedam mjeseci pala na 3,6%. Neto plaće rasle su i u drugome tromjesečju brže od bruto plaća zbog učinaka smanjenja poreznog opterećenja plaća početkom godine, pa je tako godišnja stopa rasta prosječne nominalne neto plaće iznosila 5,3%. Rast realne

neto plaće gotovo je dvostruko nadmašio rast bruto plaće te je u drugom tromjesečju dostigao 3,4%.

Kao što je navedeno, glavni je uzrok sporijeg rasta realnih plaća bilo usporenje njihova nominalnog rasta. Međutim, i lagani rast troškova života pridonio je sporijem rastu plaća u drugome tromjesečju. Budu li se nešto više stope rasta troškova života i manji nominalni rast plaća zadržali do kraja ove godine, rast realnih plaća mogao bi se dodatno usporiti.

Dinamika plaća u drugom je tromjesečju bila izuzetno diferencirana u različitim djelatnostima, odnosno u nekim su djelatnostima plaće stagnirale ili se smanjivale, dok su se u drugima razmjerno brzo povećavale. Tako su u poljoprivredi, lov i šumarstvu realne bruto plaće u prvoj polovici godine stagnirale, dok su u financijskom posredovanju čak i smanjene za otprilike 3%. U drugome tromjesečju značajno je usporavanje stope rasta realnih bruto plaća zabilježeno u industriji, gdje su one rasle po godišnjoj stopi od 3%, što je više nego dvostruko manje od njihova rasta u prvome tromjesečju. U javnoj su upravi i u drugome tromjesečju realne bruto plaće nastavile rasti po stabilnim godišnjim stopama od oko 3,5%, po kojima su rasle od trećeg tromjesečja prošle godine, nakon što je završilo razdoblje njihova smanjivanja. Najviše stope rasta realnih bruto plaća u prvom su polugodištu ove godine zabilježene u građevinarstvu, djelatnosti u kojoj je zabilježen i najveći rast zaposlenosti, odnosno potražnje za radom, gdje je stopa rasta realnih bruto plaća nadmašila 10%.

Na početku ove godine proizvodnost rada u industriji i nadalje nastavlja rasti po visokim stopama. Tako je u prvome tromjesečju bruto dodana vrijednost u industriji po zaposlenom rasla po stopi od 7,4%. Ta je stopa rasta proizvodnosti rada u industriji nadmašila rast plaća u prvome tromjesečju, a s obzirom na usporavanje rasta plaća u drugome tromjesečju, uz istodobne naznake nastavka ekspanzije proizvodnje, može se očekivati kako ni u tome razdoblju plaće neće stvarati inflatorne pritiske.

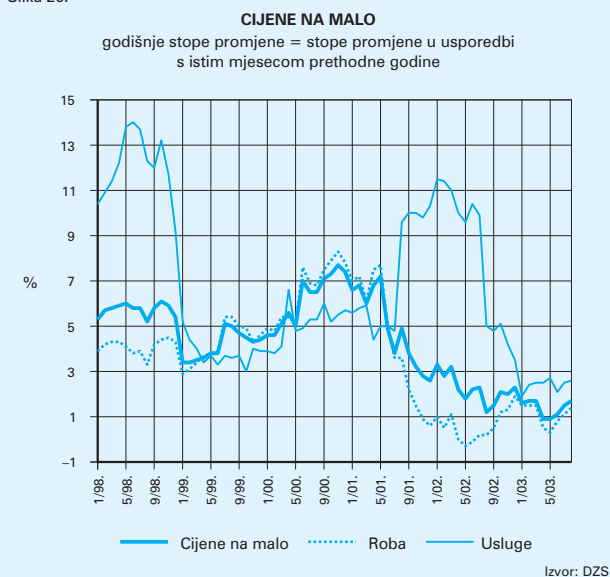

Cijene

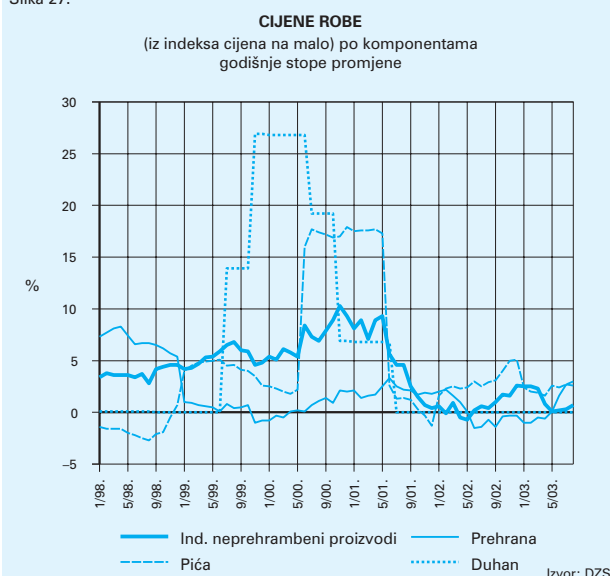
Ostvarena godišnja stopa inflacije mjerena kretanjem indeksa cijena na malo, kao jedan od najznačajnijih pokazatelja stupnja makroekonomske stabilnosti, tijekom prvih je osam mjeseci ove godine bila niska te nije prelazila 1,7%. Tijekom prva dva tromjesečja ove godine godišnja stopa inflacije cijena na malo smanjila se za 1,2 postotna boda, sa 2,3% zabilježenih u prosincu 2002. na 1,7% koncem ožujka te na 1,1% krajem lipnja ove godine. Prema najnovijim podacima Državnog zavoda za statistiku inflacija je u kolovozu ove godine ponovo dosegla razinu od 1,7%, koliko je iznosila i koncem prvoga tromjesečja.

Promatra li se ukupan porast agregatne razine cijena na malo tijekom prvih osam mjeseci (kolovoz ove godine u usporedbi s prosincem prošle godine) uočava se da je on ove godine dosegnuo razinu od samo 1,0% (što odgovara prosječnoj mjesečnoj stopi rasta od 0,12%) te da je bio blaži od onoga

Slika 26.

Slika 27.

Slika 28.

zabilježenog tijekom istog razdoblja prošlih godina. Tako je, na primjer, ukupni porast cijena na malo ostvaren tijekom prvih osam mjeseci u 2000. godini iznosio 5,3%, nakon čega je u 2001. godini smanjen na 2,8%, te u 2002. godini na 1,5%.

Drugi je pokazatelj kretanja cijena temeljna inflacija koja se računa tako da se iz košarice za izračun indeksa cijena na malo isključe najvolatilnije komponente (cijene poljoprivrednih proizvoda) i administrativno regulirane cijene (u kojima značajan udio imaju cijene energije), kako bi bolje odražavala inflatorne pritiske na koje se u većoj mjeri može utjecati mjerama monetarne politike. Od prosinca 2001. godine bilježi se godišnja stopa temeljne inflacije niža od 2,0%, a u prvih osam mjeseci ove godine ona nije prelazila 0,6%.

Volatilnost prisutna u kretanju godišnje stope inflacije cijena na malo tijekom ove je godine u značajnoj mjeri bila uzrokovana fluktuacijama cijena sirove nafte na svjetskom tržištu, koje su se prenijele na kretanje domaćih cijena naftnih derivata, i sušnim vremenskim prilikama, koje su utjecale na snažan mjesečni rast cijena poljoprivrednih proizvoda u prvih pet mjeseci ove godine i na to da je sezonsko smanjenje cijena poljoprivrednih proizvoda u ljetnim mjesecima bilo manje od uobičajenoga. Fluktuacije cijena poljoprivrednih proizvoda još su se jače odrazile na kretanje indeksa troškova života, u kojem udio poljoprivrednih proizvoda iznosi 7,0%, dok je njihov udio u indeksu cijena na malo manji i iznosi 2,2%.

Osim toga, izraženoj volatilnosti godišnje stope inflacije uvelike je pridonio i tzv. učinak baznog razdoblja s obzirom na to da promjena godišnje stope rasta cijena u jednom mjesecu u usporedbi s godišnjom stopom rasta iz prethodnog mjeseca ne ovisi samo o tekućoj mjesečnoj promjeni cijena već i o mjesečnoj promjeni cijena zabilježenoj dvanaest mjeseci prije. Učinak baznog razdoblja napose je bio izražen u travnju kada je godišnja stopa inflacije cijena na malo smanjena za 0,8 postotnih bodova, odnosno sa 1,7% zabilježenih u ožujku na 0,9% u travnju. Takvo je smanjenje u travnju 2003. ostvareno zbog značajnog pada agregatne razine cijena na malo od 0,4% u tom mjesecu u usporedbi s prethodnim mje-

secom i zbog visokog rasta agregatne razine cijena na mjesečnoj razini od 0,4%, koji je bio ostvaren u baznom razdoblju (u travnju 2002. godine) čime je povećana osnovica za godišnju usporedbu rasta cijena. Pad cijena na malo u travnju ove godine u usporedbi s ožujkom ostvaren je, prije svega, zbog smanjenja domaćih maloprodajnih cijena naftnih derivata.

U ljetnim je mjesecima zbog učinka baznog razdoblja došlo do povećanja godišnje stope inflacije. Usprkos tome što su cijene na malo u srpnju ove godine ostale nepromijenjene u usporedbi s prethodnim mjesecom, a u kolovozu su tek blago porasle (za 0,1%), zbog učinka baznog razdoblja (pada cijena na mjesečnoj razini u srpnju i kolovozu 2002. godine) ostvaren je porast godišnje stope inflacije cijena na malo sa 1,1% u lipnju ove godine na 1,5% u srpnju, odnosno na 1,7% u kolovozu ove godine.

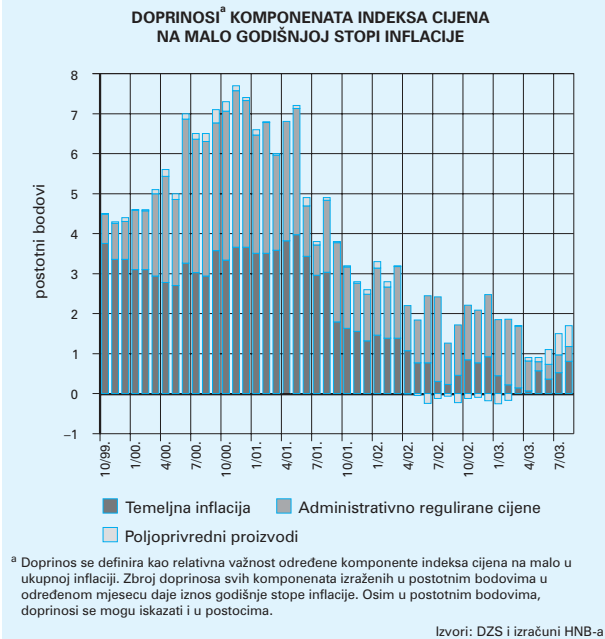
Unatoč tome što je godišnja stopa inflacije mjerena kretanjem indeksa cijena malo u kolovozu ove godine bila istovjetna onoj zabilježenoj krajem prvoga tromjesečja, došlo je do značajnih promjena u doprinosima pojedinih komponenata indeksa cijena na malo ukupnoj inflaciji. Zbog značajnog povećanja godišnje stope promjene cijena poljoprivrednih proizvoda sa 0,4% u ožujku na 23,8% u kolovozu povećan je doprinos tih cijena ukupnoj inflaciji za 0,5 postotnih bodova, dok je zbog porasta godišnje stope promjene cijena industrijskih prehrambenih proizvoda na 0,2% u kolovozu u usporedbi sa -0,6% u ožujku njihov doprinos povećan za 0,1 postotni bod. Osim toga povećanjem godišnje stope promjene cijena prometnih, poštanskih i telekomunikacijskih usluga sa 1,6% u ožujku ove godine na 3,4% u kolovozu njihov se doprinos ukupnoj inflaciji povećao za 0,2 postotna boda.

Povećanje doprinosa spomenutih komponenata u kolovozu u usporedbi s ožujkom 2003. godine poništilo je, s druge strane, smanjenje doprinosa tekućih goriva i maziva, ogrjeva, gotovih tekstilnih proizvoda i obuće ukupnoj godišnjoj stopi inflacije cijena na malo. Najizraženiji je pad doprinosa godišnjoj stopi inflacije od 0,5 postotnih bodova zabilježen kod tekućih goriva i maziva, čija je godišnja stopa promjene cijena smanjena sa 7,7% u ožujku na 0,5% u kolovozu. Promjene cijena naftnih derivata i poljoprivrednih proizvoda imale su, osim direktnoga, i indirektni utjecaj na kretanje indeksa cijena na malo, napose kroz njihov utjecaj na kretanje cijena usluga prijevoza putnika, odnosno industrijskih prehrambenih proizvoda.

U kolovozu ove godine godišnja je stopa temeljne inflacije bila vrlo niska, iznosila je 0,5%, ali je bila za 0,3 postotna boda viša od temeljne inflacije zabilježene u ožujku. Do povećanja godišnje stope temeljne inflacije, a time i njezina doprinosa ukupnoj inflaciji cijena na malo, došlo je zbog visokog porasta godišnje stope promjene cijena usluga iz temeljnog indeksa cijena na malo sa -0,9% u ožujku na 1,3% u kolovozu. To je povećanje ostvareno velikim dijelom zbog porasta cijena onih prijevoznih usluga koje se formiraju na tržišnim osnovama. Nasuprot tome, godišnja stopa promjene cijena robe iz temeljnog indeksa cijena na malo blago je povećana, sa 0,3% zabilježenih u ožujku na 0,4% u kolovozu.

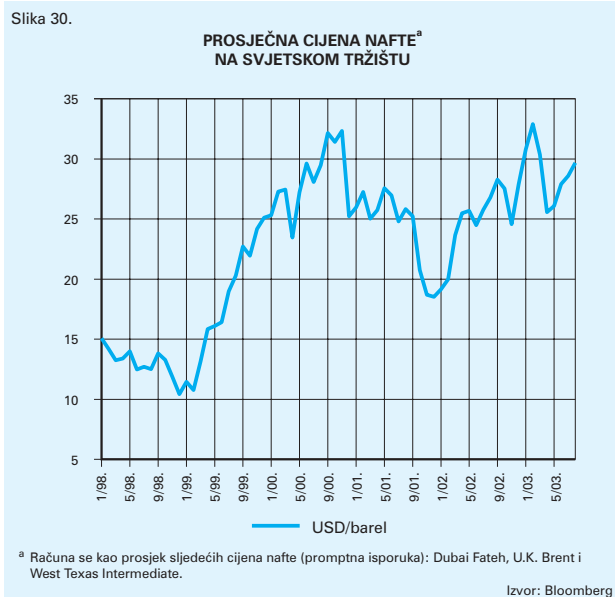
Promatra li se dulje razdoblje, vidi se da se u posljednjih pet mjeseci ostvaruju znatno niže godišnje stope promjene

Slika 29.

administrativno reguliranih cijena u usporedbi s onima zabilježenim u posljednje četiri godine. Doprinos administrativno reguliranih cijena (koje uključuju i cijene električne struje, naftnih derivata i plina) godišnjoj stopi promjene indeksa cijena na malo tijekom drugog je tromjesečja te u prva dva mjeseca trećeg tromjesečja ove godine fluktuirao, ali je bio znatno manji nego u prvom tromjesečju ove godine. Godišnja stopa promjene administrativno reguliranih cijena u travnju je prepolovljena u usporedbi s ožujkom smanjivši se sa 6,7% na 3,3%. Nakon toga godišnja stopa promjene administrativno reguliranih cijena fluktuirala je između minimalnih 1,6%, koliko je bilo ostvareno u lipnju ove godine, i maksimalnih 3,5% zabilježenih u kolovozu. Osim smanjenja godišnje stope promjene cijena naftnih derivata, na takva je kretanja vjerojatno utjecalo i to što se vlasti u predizborno vrijeme obično nastoje suzdržati od značajnijeg podizanja administrativno reguliranih cijena. To potkrepljuju i relativno niske godišnje stope administrativno reguliranih cijena koje su se ostvarivale tijekom 1999. godine.

Cijene naftnih derivata imaju značajan udio od 7,3% u košarici proizvoda formiranoj za izračunavanje indeksa cijena na malo, a njihov udio u administrativno reguliranim cijenama doseže 31,6%. U Pravilniku o utvrđivanju cijena naftnih derivata, koji je donijelo Ministarstvo gospodarstva, jedan od bitnih elemenata na temelju kojeg se odobravaju promjene cijena naftnih derivata jest kretanje cijena naftnih derivata na mediteranskom tržištu, a ono je usko povezano s kretanjem cijena sirove nafte na svjetskom tržištu. Okončanje američke vojne intervencije u Iraku utjecalo je na značajno smanjenje prosječne dnevne cijene barela sirove nafte na svjetskom tržištu sa, 30,4 USD u ožujku na 25,6 USD u travnju, što odgovara ukupnom mjesečnom smanjenju od 15,8%. Nakon toga cijene sirove nafte na svjetskom tržištu počele su se postupno oporavljati, velikim dijelom zbog utjecaja koje su na tržišne sudionike imale nepovoljne vijesti o sporijem obnavljanju proizvodnje sirove nafte u Iraku i vraćanju na prijeratnu

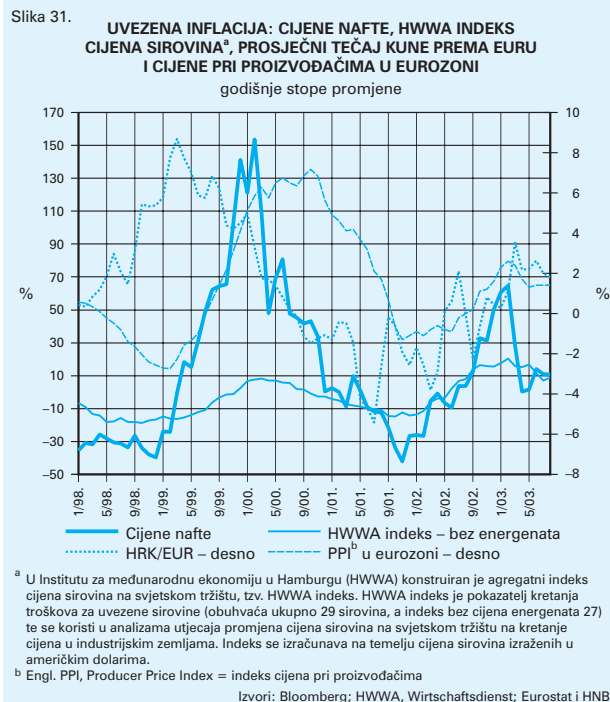
razinu proizvodnje kao i zbog izvješća o manjim zalihama nafte i naftnih derivata od uobičajenih u zemljama OECD-a (napose u SAD-u), koja su potaknula očekivanja o rastu potražnje zbog potrebe da se te zalihe obnove. U kolovozu 2003. godine zabilježena je prosječna dnevna cijena sirove nafte na svjetskom tržištu od 29,7 USD za barel, što je u usporedbi s prosječnom cijenom ostvarenom u travnju povećanje od ukupno 16,2%, tako da se cijena nafte ponovo približila razini iz ožujka ove godine.

Početak rujna ove godine trend porasta cijena sirove nafte za promptnu isporuku zaustavio se te je u prvoj polovici toga mjeseca ostvaren njihov značajan pad. Tako su, primjerice, cijene sirove nafte tipa Brent smanjene ukupno 11,4%, sa 30,1 USD za barel zabilježenih 29. kolovoza na 26,6 USD 15. rujna. Takvo je kretanje cijena nafte posljedica zajedničkog djelovanja nekoliko čimbenika, među kojima su najznačajniji svršetak sezonskog povećanja potrošnje naftnih derivata zbog turističkih putovanja, porast iračke proizvodnje sirove nafte, pri čemu druge zemlje nisu smanjile svoje proizvođačke kvote, te izvještaji o zadovoljavajućoj razini zaliha naftnih derivata u zemljama OECD-a.

Kretanje cijena sirove nafte na svjetskom tržištu i promjene tečaja kune prema američkom dolaru odrazile su se i na cijene naftnih derivata u Hrvatskoj, tako da su nakon 5,3%-tnog pojeftinjenja cijena naftnih derivata na mjesečnoj razini u travnju te 6,1%-tnog u svibnju, domaće maloprodajne cijene naftnih derivata prosječno povećane u srpnju za 1,7% te u kolovozu za 4,4%. Domaće cijene benzina ina je prosječno snizila 16. rujna za 1,5%.

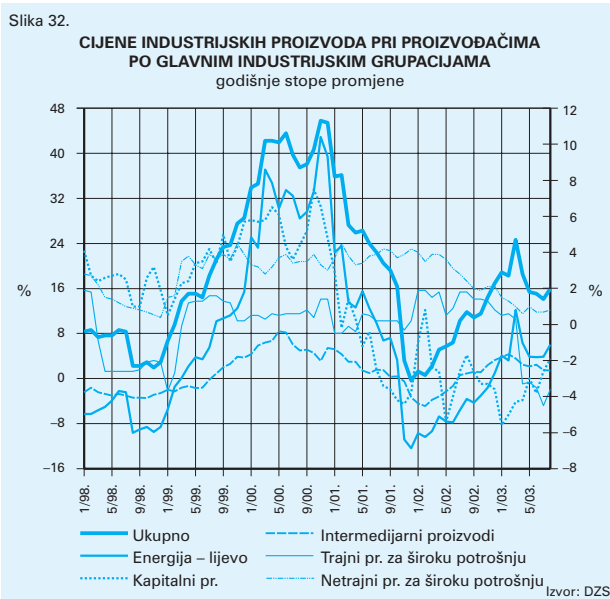
Godišnja stopa promjene HWWA agregatnog indeksa² kretanja cijena sirovina na svjetskom tržištu (bez energije, iz-

² Od rujna 2003. godine objavljuje se revidirani HWWA indeks cijena sirovina. Ponderi pojedinih sirovina u novom se indeksu temelje na podacima o vrijednosti uvoza industrijskih zemalja ostvarenog od 1999. do 2001. godine, dok su stari ponderi bili izračunati na temelju podataka od 1989. do 1991. godine. Bazna godina za cijene sirovina promijenjena je sa 1990. na 2000. godinu. Povijesna serija novoga mjesečnog HWWA indeksa izračunata je za razdoblje od rujna 1978. godine.

raženih u američkim dolarima) smanjila se sa 15,8% krajem prvoga tromjesečja na 11,6% krajem drugoga tromjesečja te je, prema najnovijim podacima hamburškog Instituta za međunarodnu ekonomiju, u kolovozu ove godine pala na 8,8%. Godišnja stopa promjene proizvođačkih cijena u eurozoni smanjila se sa 2,4% krajem prvog tromjesečja ove godine na 1,4% krajem drugog tromjesečja te na 1,3% u srpnju. To upućuje da su uvezeni pritisci na rast domaćih cijena uzrokovani porastom cijena sirovina na svjetskom tržištu i proizvođačkih cijena u eurozoni prigušeni.

Usporavanje rasta godišnje stope promjene cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima koje je bilo prisutno od kraja prvog tromjesečja ove godine, zaustavljeno je u kolovozu zbog značajnog povećanja godišnje stope rasta cijene energije. Tako je nakon smanjenja godišnje stope porasta ci-

jena industrijskih proizvoda pri proizvođačima sa 4,7% u ožujku na 1,7% u lipnju i 1,4% u srpnju, u kolovozu ove godine godišnji rast proizvođačkih cijena povećan na 2,0%, no to se i nadalje može ocijeniti niskom stopom inflacije cijena pri proizvođačima. Proizvodi za široku potrošnju, koji ulaskom u maloprodaju direktno utječu na kretanje indeksa cijena na malo, bilježe tijekom ove godine niže godišnje stope promjene od stopa promjene ukupnog indeksa proizvođačkih cijena. U kolovozu je tako godišnja stopa promjene cijena trajnih proizvoda za široku potrošnju iznosila -3,5%, dok je godišnja stopa promjene cijena netrajnih proizvoda za široku potrošnju bila 1,1%.

Tečaj

Tijekom trećega tromjesečja³ tečaj kune prema euru bio je stabilan, u njegovu kretanju nije bilo značajnijih oscilacija niti je bio izražen trend kretanja tečaja isključivo u smjeru aprecijacije ili deprecijacije. Stoga, kao ni u drugom tromjesečju, nije bilo potrebe za intervencijom središnje banke na deviznom tržištu. Srednji tečaj HNB-a kretao se u relativno uskom rasponu od +0,87% do -0,73% oko prosječno ostvarenog tečaja u tom tromjesečju od 7,50 HRK/EUR.

Promatraju li se tečajevi zabilježeni na kraju razdoblja, vidi se da je vrijednost eura od 7,48 HRK/EUR zabilježena krajem trećeg tromjesečja bila samo 0,33% niža u usporedbi s njegovom vrijednošću krajem prethodnog tromjesečja, kada je zabilježen tečaj od 7,51 HRK/EUR. Tako se nakon ukupne deprecijacije tečaja kune prema euru od 3,36% koja je ostvarena tijekom prvog tromjesečja i aprecijacije kune od 2,39% u drugom tromjesečju, tečaj krajem trećega tromjesečja približio vrijednosti od 7,44 HRK/EUR koliko je bio i krajem 2002. godine.

Pritisaci na aprecijaciju tečaja kune tijekom drugog i trećeg tromjesečja ove godine bili su prigušeni i slabije izraženi nego u istim razdobljima prijašnjih godina. Stoga u ta dva tromjesečja ove godine nije održana niti jedna devizna aukcija

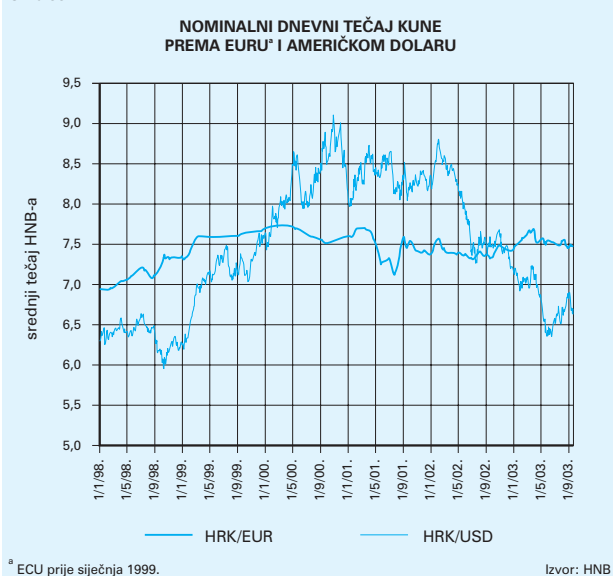
HNB-a, dok je tijekom drugog i trećeg tromjesečja 2001. središnja banka otkupila deviza od poslovnih banaka s ciljem smanjivanja aprecijacijskih pritisaka u ukupnoj vrijednosti od 530,4 mil. EUR, a tijekom ta dva tromjesečja 2002. godine 389,4 mil. EUR.

Na smanjivanje aprecijacijskih pritisaka u ovoj godini utjecalo je nekoliko čimbenika. Tako je Odluka o minimalno potrebnim deviznim potraživanjima banaka, koja je stupila na snagu početkom ove godine, utjecala na povećanje potražnje određenih poslovnih banaka za devizama i smanjila pritisak drugih banaka na prodaju deviza središnjoj banci na deviznim aukcijama. Osim toga, Ministarstvo financija je, unapređujući koordinaciju između fiskalne i monetarne politike, devizni priljev od euroobveznica⁴, sukcesije⁵ i samurajskih obveznica⁶ položilo na svoj devizni račun kod HNB-a, te je u skladu s tekućim potrebama države za kunskom likvidnošću središnja banka otkupljivala devize od države, čime se izbjeglo povećanje pritisaka na aprecijaciju kune na domaćem deviznom tržištu. Središnja je banka u drugom tromjesečju ove godine otkupila od države deviza u ukupnoj vrijednosti od 165,9 mil. USD, a u trećem tromjesečju nije bilo otkupa deviza od države. Aprecijacijski pritisci zbog ostvarenog deviznog priljeva od turizma bili su prigušeni jer je povećanu ponudu deviza u ljetnim mjesecima apsorbirala pojačana potražnja za devizama banaka i poduzeća kojima su devize potrebne za financiranje i nadalje rastućeg uvoza.

Aprecijacijski pritisci na kunu pojačali su se u drugoj polovici kolovoza, u doba pripreme i donošenja izmjene Odluke o obveznoj pričuvu kojom se, uz nepromijenjenu stopu obvezne pričuve od 19,0%, povećao dio devizne obvezne pričuve koja se izdvaja u kunama. Tako se od 8. rujna 2003. 35% obračunate devizne pričuve izvršava u kunama, a 65% u devizama (umjesto 25% u kunama i 75% u devizama kako je bilo do tada). Time je došlo do povećanja aprecijacijskih pritisaka na kunu zbog porasta potražnje za domaćom valutom na tržištu novca te zbog povećane ponude deviza na deviznom tržištu. Budući da su banke povećane potrebe za kunama namirivale iz drugih izvora, a tek manjim dijelom prodajom deviza, ti su pritisci bili privremeni i početkom rujna ove godine kuna je počela lagano deprecirati, tako da je tečaj kune prema euru krajem rujna bio za 0,35% slabiji nego krajem kolovoza.

Uz stabilan tečaj kune prema euru te izraženu volatilnost tečaja američkog dolara prema euru na svjetskim deviznim burzama, tečaj kune prema američkom dolaru tijekom trećeg tromjesečja ove godine značajno oscilirao. Tako se tečaj kune prema američkom dolaru kretao u rasponu od 6,91 HRK/USD i 6,50 HRK/USD, odnosno od +3,3% do -2,3% oko prosječne vrijednosti tečaja od 6,69 HRK/USD zabilježene u trećem tromjesečju ove godine.

Slika 33.

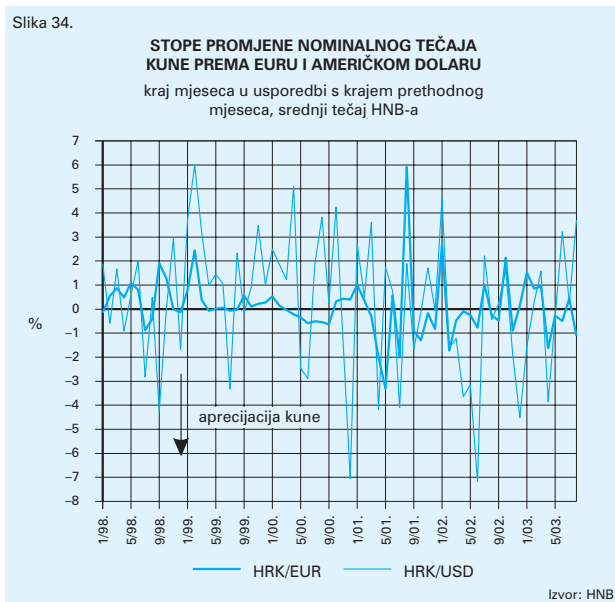

3 Podaci o kretanju tečajeva kune obuhvaćaju tečajeve do zaključno 22. rujna 2003.

4 Dana 24. veljače položeno je 497,5 mil. EUR priljeva od plasmana euroobveznica na račun države kod HNB-a.

5 Dana 28. svibnja na devizni je račun države kod HNB-a sjelo 54,7 mil. USD priljeva na osnovi odmrzavanja dijela inozemne financijske imovine bivše Narodne banke Jugoslavije kod američkih banaka.

6 Dana 26. lipnja na devizni je račun države kod HNB-a uplaćeno 24.854,4 mil. JPY (211,1 mil. USD) priljeva od plasmana obveznica na japanskom tržištu kapitala.

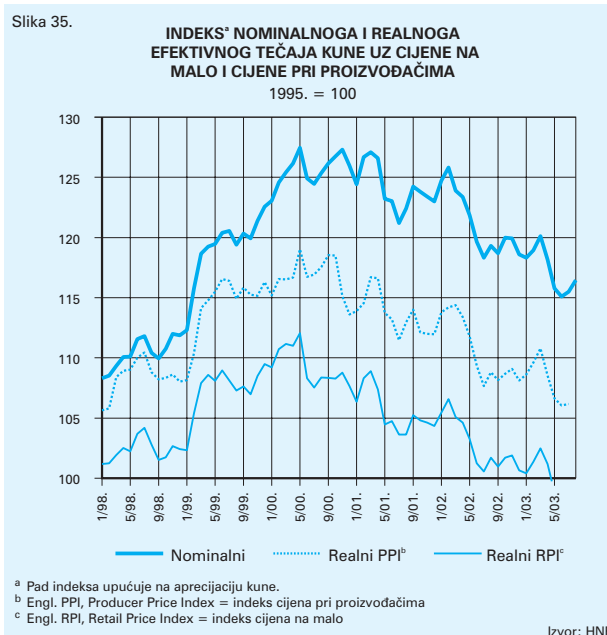

Nakon snažne aprecijacije tečaja kune prema američkom dolaru od ukupno 8,25% ostvarene tijekom drugog tromjesečja, pri čemu je vrijednost dolara smanjena sa 7,17 HRK/USD 31. ožujka na 6,57 HRK/USD 30. lipnja, tečaj kune prema američkom dolaru deprecirao je tijekom trećega tromjesečja ukupno 0,91%, pri čemu je vrijednost dolara povećana na 6,63 HRK/USD 22. rujna. Tečaj kune prema dolaru zabilježen krajem rujna bio je ukupno 7,15% jači u usporedbi s tečajem od 7,14 HRK/USD zabilježenim krajem 2002. godine.

Tečaj kune prema američkom dolaru oslabio je zbog aprecijacije američkog dolara prema euru, koja je na svjetskim deviznim burzama bila izražena u većem dijelu trećeg tromjesečja. Analitičari Europske središnje banke ocjenjuju da je do jačanja američkog dolara došlo zbog toga što su sudionici na tržištu svoja očekivanja prije svega formirali na temelju izvješća koja su upućivala na jačanje gospodarskog oporavka u SAD-u. S druge strane, tržišni su sudionici u drugi plan stavili fundamentalnu neravnotežu koja postoji u američkom gospodarstvu – značajan deficit na tekućem računu platne bilance i značajan proračunski manjak, koji su temeljni uzroci zbog kojih je američki dolar od početka 2002. do danas deprecirao prema euru ukupno 20,61%, pri čemu se vrijednost eura povećala sa 0,88 USD/EUR 31. prosinca 2001. na 1,13 USD/EUR 22. rujna 2003.

Uz aprecijaciju kune prema euru od 0,33%, prema švicarskom franku od 1,15%, prema britanskoj funti od 0,94% te prema slovenskom tolaru od 0,90% i 0,91 %-tnu deprecijaciju kune prema američkom dolaru, koje su ostvarene tijekom trećeg tromjesečja, indeks dnevnoga nominalnoga efektivnog tečaja kune zabilježen krajem trećeg tromjesečja ostao je na istoj razini kao i krajem drugog tromjesečja.

U prvih je sedam mjeseci 2003. godine (srpanj 2003. u usporedbi s prosincem 2002.) ostvarena aprecijacija realnoga efektivnog tečaja kune od 1,82% uz cijene pri proizvođačima te od 2,12% uz cijene na malo. Uspoređuju li se indeksi realnoga efektivnog tečaja kune s tim indeksima u istom razdoblju prošle godine (srpanj 2003. u usporedbi sa srpnjem

2002.), uočava se realna aprecijacija tečaja kune od 1,37% uz cijene pri proizvođačima, odnosno od 2,04% uz cijene na malo.

Monetarna politika i instrumenti

Monetarno okružje

Stabilnost cijena, koja je glavni cilj djelovanja Hrvatske narodne banke, nastavljena je i u trećem tromjesečju 2003. godine. Godišnja stopa rasta cijena na malo u kolovozu je iznosila 1,7%, a troškova života 2,8%. Na kretanje cijena utječe stabilnost cijena u Europskoj uniji i stabilni tečaj kune prema euru, koji je tijekom drugog i trećeg tromjesečja ove godine ostvario tek manje oscilacije. Na kraju rujna tečaj kune prema euru bio je za 3,1% slabiji nego u rujnu prošle godine, dok je prosječni tečaj u prvih devet mjeseci ove godine bio prosječno za 2,2% slabiji nego u istom razdoblju 2002. godine.

Unatoč ostvarenoj stabilnosti cijena pred nositeljima ekonomske politike i dalje je prisutan izazov smanjenja deficita tekućeg računa platne bilance financiranog inozemnim zaduživanjem. Mjere monetarne politike s početka godine, usmjerene uspoređivanju kreditne aktivnosti banaka, dale su određene rezultate. Poslovne banke, na koje su mjere HNB-a bile izravno usmjerene, prilagodile su svoju poslovnu politiku, restrukturirale aktivu, te usporile rast plasmana. Tako je rast plasmana banaka nebankarskom sektoru u prvih 8 mjeseci 2003. godine povećan za 9,5%, čime je godišnja stopa rasta smanjena s 30,0%, koliko je iznosila na kraju prošle godine, na 19,8% krajem kolovoza 2003. godine. Uspoređivanje kreditne aktivnosti banaka, međutim, nadomjestile su kompanije koje se bave financijskim lizingom, koje su u 2003. godini ubrzale svoje vanjsko zaduživanje radi odobravanja zajmova u Hrvatskoj (prije svega za kupnju automobila). Tako je nastavljeno produbljivanje vanjskotrgovinskog deficita, koji je u prvih osam mjeseci ove godine povećan za 17,9%, po stalnom

tečaju, u odnosu prema istom razdoblju prošle godine. Snažan priljev inozemnog kapitala, koji potiče domaću potrošnju i uvoz, posljedica je snažnijega gospodarskog rasta i viših kamatnih stopa u Hrvatskoj nego u inozemstvu (prije svega u državama članicama Europske unije, odakle dolazi većina kapitala). Kapitalni priljevi utječu na rast inozemnog duga, koji je u prvih osam mjeseci povećan za 3,3 mlrd. USD.

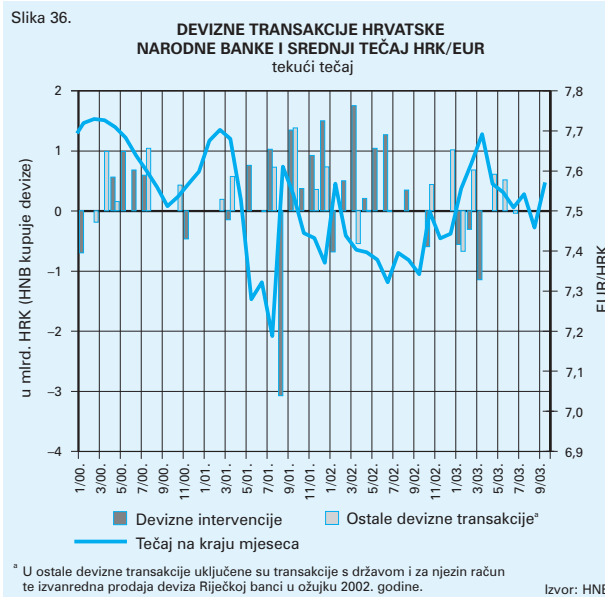
Kako bi usporila negativne trendove, Hrvatska narodna banka u rujnu ove godine dodatno je zaoštrila monetarnu politiku. Povećan je kunski, a smanjen devizni dio izdvajanja obvezne pričuve na devizne izvore, čime je iz optjecaja povučeno 2,1 mlrd. kuna. Pritom oslobođena devizna likvidnost velikim je dijelom bankama potrebna za prilagođavanje obvezi o minimalnoj deviznoj likvidnosti. Smanjenje viškova kunske likvidnosti prisutno je tijekom cijele 2003. godine, pri čemu je HNB neto prodavao devize. Rujansko povlačenje likvidnosti znatno je smanjilo strukturni višak likvidnosti, koji je u sustavu prisutan od 2000. godine. Povećanje kamatnih stopa na tržištu novca u kolovozu i rujnu 2003. godine odražava slabiju likvidnost sustava.

Korištenje instrumenata monetarne politike

Prva tri tromjesečja 2003. godine obilježilo je postupno smanjivanje viška likvidnosti nastalog u prijašnjem razdoblju. Prisjetimo se, do nastanka viškova likvidnosti došlo je od 2000. godine kada je smanjena stopa obvezne pričuve. Pritom je pojačan i priljev deviza uz istodobno emitiranje kuna, posebice u 2001. i 2002. godini. Posebno se ističu priljev strane efektivne građana u bankovni sustav u doba uvođenja novčanica eura, devizni priljev na račune države po osnovi privatizacije i inozemnog zaduživanja te inozemno zaduživanje banaka za financiranje nastavka snažne kreditne aktivnosti, posebno od 2002. godine. Snažni kapitalni priljevi utječu na oblik sadašnjih instrumenata monetarne politike. U Hrvatskoj se kune kreiraju uglavnom otkupom deviza, a većina ostalih operacija monetarne politike usmjerena je na povlačenje viškova likvidnosti. To može objasniti visoku stopu obvezne pričuve te, donedavno, visoke iznose izdanih blagajničkih zapisa HNB-a u kunama. Hrvatska narodna banka posjeduje i dodatne instrumente za kreiranje kunske likvidnosti koje može, prema potrebi, upotrijebiti.

Smanjenje viška likvidnosti u ovoj godini velikim je dijelom posljedica toga što je HNB u prvih devet mjeseci neto prodavao devize, dok je u prošlim godinama u istom razdoblju bio zabilježen neto otkup. Tako je u prvom tromjesečju 2003. godine prodajom deviza poslovnim bankama iz optjecaja povučeno ukupno 2.020 mil. kuna. U drugom tromjesečju kupljeno je deviza u vrijednosti od 1.085 mil. kuna, čime je kreirana kunska likvidnost. U trećem tromjesečju HNB nije djelovao na deviznom tržištu, pa je tako u prvih devet mjeseci ove godine prodano više deviza nego što je otkupljeno, čime je povučeno 935 mil. kuna. Usporedbe radi, u prvih devet mjeseci 2002. godine HNB je deviznim transakcijama kreirao 3.875 mil. kuna, a u prvih devet mjeseci 2001. godine 2.770 mil. kuna.

Glavni razlog što HNB nije otkupljivao više deviza u drugom i trećem tromjesečju ove godine bio je izostanak snažni-

jih aprecijacijskih pritisaka. Banke su potrebnu kunsku likvidnost namirivale prije svega iz sekundarnih izvora likvidnosti, tj. smanjenim upisom kunskih blagajničkih zapisa HNB-a. Istodobno su zbog usklađivanja s obvezom o minimalnoj deviznoj likvidnosti poslovne banke morale povećati svoju deviznu likvidnost. S druge strane, HNB ove godine izravno otkupljuje devize od države, a manje posredno od poslovnih banaka, što je prije bio slučaj. Tako se tek očekuje snažan devizni priljev na račun države po osnovi privatizacije Ine u četvrtom tromjesečju ove godine.

Osim što je Hrvatska narodna banka povukla likvidnost neto prodajom deviza, likvidnost se smanjivala i zbog autonomnih čimbenika: rasta gotovog novca u optjecaju i rasta (osnove za obračun) obvezne pričuve. Tako je, zbog uspješne turističke sezone, gotov novac u optjecaju u prvih devet mjeseci povećan za 789 mil. kuna ili za 8,2%. To je nešto sporiji rast nego u istom razdoblju prošle godine kada je gotov novac povećan za 1.172 mil. kuna ili za 13,8%.

Obvezna pričuva važan je kanal sterilizacije viškova likvidnosti. Podsjetimo, smanjenje stope obvezne pričuve sa 30% na 19% u razdoblju od 2000. do 2001. godine pridonijelo je stvaranju visoke likvidnosti. Iako je instrument obvezne pričuve pomalo rigidan instrument monetarne politike, u malim otvorenim gospodarstvima kao što je hrvatsko on je glavni i najefikasniji instrument za sterilizaciju likvidnosti. Od jeseni 2001. godine dio obvezne pričuve po deviznim izvorima izdvaja se u kunama. U rujnu 2003. godine povećan je kunski dio obvezne pričuve koji se izdvaja na devizne izvore sa 25% na 35%, čime je povučeno 2.119 mil. kunske likvidnosti. Povećanje udjela kuskog izdvajanja svojevršno je zaoštavanje monetarne politike.

Tijekom prvih osam mjeseci 2003. godine obvezna pričuva rasla je na osnovi povećanja osnovice za obračun. Pritom je veći porast zabilježen kod kunske osnovice nego kod devizne osnovice, što se odražava na brži rast obvezne pričuve u kunama. Tako je u prvih osam mjeseci kunska osnovica za obračun obvezne pričuve porasla za 12,0 mlrd. kuna ili za 34,5%, dok je devizna povećana za 9,1 mlrd. kuna ili za

8,8%. Na osnovi toga rasta obračunata obvezna pričuva u kunama tijekom prvih osam mjeseci ove godine povećana je za 2.353 mil. kuna ili za 20,5%, dok je izdvojena obvezna pričuva povećana za 1.563 mil. kuna. Od toga je obračunata obvezna pričuva u kunama u prvom tromjesečju povećana za 694 mil. kuna, u drugom tromjesečju za 886 mil. kuna, a tijekom srpnja i kolovoza za dodatnih 773 mil. kuna. U rujnu je izdvajanje obvezne pričuve u kunama dodatno znatno povećano zbog povećanja kunskog dijela izdvajanja na devizne izvore sa 25% na 35%. Tako je u rujnu obračunata obvezna pričuva u kunama povećana za 2.487 mil. kuna, od čega je 2.119 mil. kuna povećanja posljedica promjene propisa o izdvajanju kunskog dijela na devizne izvore. Time je u trećem tromjesečju ove godine obvezna pričuva u kunama povećana za 3.251 mil. kuna. U prvih devet mjeseci ove godine obvezna pričuva u kunama povećana je ukupno za 4.831 mil. kuna ili za 42,0%. U rujnu je obvezna pričuva u kunama iznosila 16.322 mil. kuna, od čega 8.905 mil. kuna potječe od obvezne pričuve na kunske izvore, a 7.416 mil. kuna je kunski dio obvezne pričuve obračunate na devizne izvore.

Premda devizna osnovica za obračun obvezne pričuve ove godine bilježi sporiji rast, ona je mnogo veća od kunske osnovice. Tako je devizna osnovica u prvom tromjesečju ove godine porasla za 5,3 mlrd. kuna, u drugom tromjesečju samo za 125 mil. kuna zbog aprecijacije tečaja, a u trećem tromjesečju za 3.652 mil. kuna. U skladu s povećanjem kunskog dijela izdvajanja, u rujnu se smanjio devizni dio izdvajanja obvezne pričuve sa 75% na 65%. Tako oslobođena devizna sredstva u iznosu od 2,1 mlrd. kuna bankama su, međutim, i dalje potrebna zbog obveze postupnog usklađivanja minimalne devizne likvidnosti. To objašnjava i relativno slab pritisak na aprecijaciju kune u rujnu. Obračunata obvezna pričuva u devizama u prvom je tromjesečju povećana za 752 mil. kuna, u drugom tromjesečju za 18 mil. kuna, da bi u trećem tromjesečju, zbog smanjenja deviznog izdvajanja, bila smanjena za 1.599 mil. kuna.

Opisane potrebe za osiguranjem likvidnosti poslovne su banke ostvarile smanjenjem upisa kunskih blagajničkih zapisa

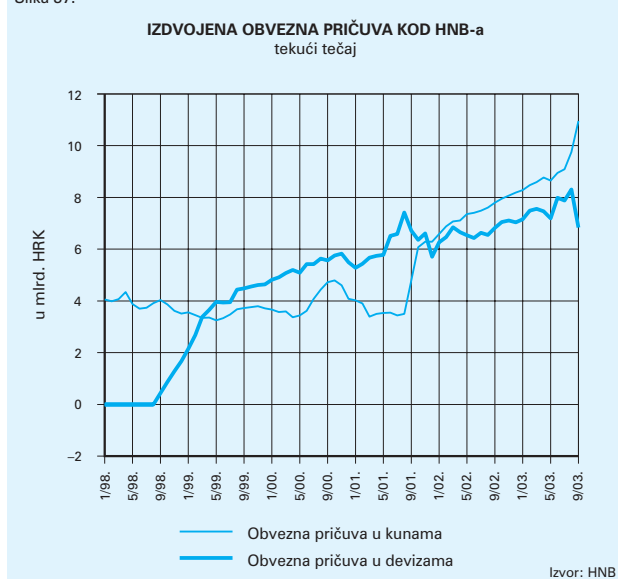
HNB-a, koje traje od listopada prošle godine. Prisjetimo se, blagajnički zapisi u kunama instrumentu sterilizacije viškova likvidnosti koji u Hrvatskoj postoji zbog velikih kapitalnih priljeva. U razvijenim zemljama prisutan je manjak likvidnosti, pa je glavni instrument monetarne politike neki od instrumenata za kreiranje likvidnosti, poput repo poslova s vrijednosnim papirima, pri čemu središnje banke najčešće određuju cijenu novca, tj. kamatnu stopu. I u Hrvatskoj su prije 2000. godine često korišteni slični instrumenti za kreiranje kunske likvidnosti.

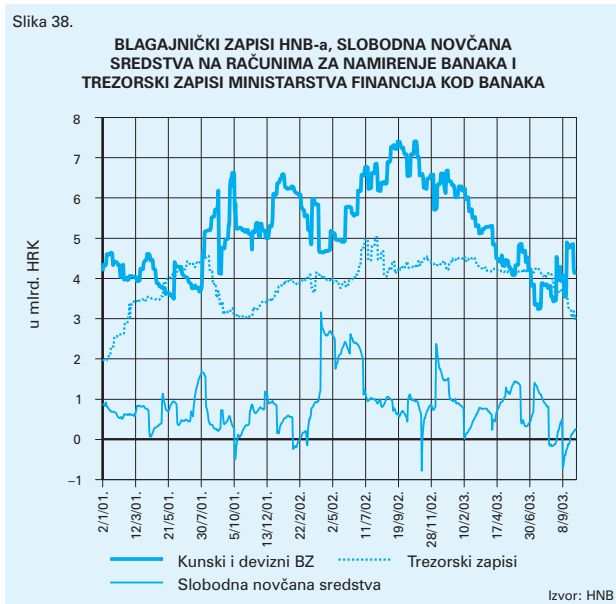
Svoje potrebe za kunskom likvidnošću poslovne su banke ove godine namirivale iz sekundarnih izvora likvidnosti – blagajničkih zapisa HNB-a i trezorskih zapisa Ministarstva financija u kunama. Pritom treba naglasiti da se smanjenim upisom blagajničkih zapisa stvara likvidnost na razini cijeloga sustava, dok se ispisom trezorskih zapisa MF-a likvidnost seli od države prema bankama, bez utjecaja na cijeli sustav. Upis blagajničkih zapisa HNB-a smanjivao se tijekom sva tri tromjesečja ove godine. U prvom je tromjesečju upis blagajničkih zapisa u kunama smanjen za 1.115 mil. kuna, u drugom tromjesečju za 1.212 mil. kuna, a u trećem tromjesečju za 2.555 mil. kuna, sve u odnosu prema prethodnom tromjesečju. Tako su se blagajnički zapisi HNB-a do kraja rujna gotovo u potpunosti istopili, čime je oslobođeno ukupno 4.881 mil. kuna potrebne likvidnosti. Hrvatska narodna banka poticala je smanjenje upisa kamatnom politikom na aukcijama blagajničkih zapisa HNB-a, koja nije pratila kretanje kamatnih stopa na tržištu novca, što je posebno bilo izraženo u kolovozu i rujnu ove godine.

Za razliku od kunskih, upis deviznih blagajničkih zapisa HNB-a značajno je povećan na kraju trećeg tromjesečja. Stanje deviznih blagajničkih zapisa raslo je tijekom cijele godine, ali je do njihova snažnog povećanja došlo tek pred kraj trećeg tromjesečja. Tako je u prvom tromjesečju upis deviznih blagajničkih zapisa povećan za 181 mil. kuna, a u drugom za 162 mil. kuna. Nakon blagog povećanja u srpnju, upis blagajničkih zapisa u devizama znatno je povećan u kolovozu i rujnu, pa je u trećem tromjesečju povećan čak za 2.556 mil. kuna. Tako su tijekom ove godine do kraja rujna devizni blagajnički zapisi porasli čak za 3.899 mil. kuna. Glavni razlog za pojačani upis deviznih blagajničkih zapisa u trećem tromjesečju jest potreba za očuvanjem kolaterala koji se mogu upotrijebiti za dobivanje lombardnoga kredita kod Hrvatske narodne banke, jer su oni značajno smanjeni ispisom kunskih blagajničkih zapisa i smanjenjem upisanih trezorskih zapisa. Istodobno je povećana potreba za lombardnim kreditima zbog pogoršanja likvidnosti sustava i povećanja kamatnih stopa na tržištu novca. Devizni blagajnički zapisi vrlo su primamljivo ulaganje za poslovne banke. Oni se mogu upotrijebiti kao kolateral za dobivanje lombardnoga kredita kod HNB-a (premda u nešto manjem postotku nego kod kunskih blagajničkih i trezorskih zapisa). Oni se također uključuju u održavanje obvezne pričuve u stranoj valuti i u održavanje minimalne devizne likvidnosti. Krajem rujna devizni blagajnički zapisi iznosili su 4.125 mil. kuna, što je 2.899 mil. više nego na početku ove godine.

Smanjeni upis blagajničkih zapisa u kunama ipak nije bio dovoljan za osiguranje potrebne likvidnosti, tako da je u kolo-

Slika 37.

vozu i rujnu ove godine zabilježeno intenzivno korištenje lombardnim kreditima. Tako su se u kolovozu banke koristile lombardnim kreditom ukupno 5 radnih dana, u prosječnom dnevnom iznosu od 318 mil. kuna. Korištenje lombardnim kreditima dodatno se intenziviralo u rujnu, zbog obveze održavanja obvezne pričuve iz kolovoza te izdvajanja povećane obvezne pričuve u kunama od 8. rujna. U rujnu su se banke koristile lombardnim kreditima svaki drugi dan, ili 16 puta. Prosječan dnevni iznos korištenoga lombardnoga kredita bio je 585 mil. kuna. Razlog povećanom korištenju lombardnim kreditima treba tražiti u smanjenoj likvidnosti cjelokupnog sustava, koja je utjecala na snažan porast kamata na tržištu novca. Tako i korištenje lombardnim kreditom, za koje kamatna stopa iznosi 9,5%, prestaje biti preskupo. Prisjetimo se, tijekom posljednjih nekoliko godina banke su se vrlo rijetko koristile lombardnim kreditom, a posljednji put u studenome 2002. godine. Treba naglasiti da se neke banke koriste lombardnim kreditom za održavanje kunske obvezne pričuve jer ne žele prodavati devize, što pridonosi stabilnosti tečaja.

Primarni novac i međunarodne pričuve

U 2003. godini primarni novac (M0) raste slično kao i u prethodnoj godini. Tako je u prvih devet mjeseci 2003. godine M0 povećan za 18,5%, dok je u prvih devet mjeseci 2002. godine povećan za 17,2%. Pritom opisano smanjenje likvidnosti nije usporilo rast primarnog novca jer je na smanjenje likvidnosti utjecalo upravo povećanje njegovih kategorija: gotovog novca u optjecaju i obvezne pričuve u kunama. Primarni je novac tako rastao zbog smanjenog upisa kunskih blagajničkih zapisa. Nakon uobičajenoga sezonskog smanjenja u prvom tromjesečju ove godine (za 1.144 mil. kuna), M0 se oporavio u drugom tromjesečju (za 2.381 mil. kuna) te nastavio rasti u trećem tromjesečju (za 3.025 mil. kuna). Ako se isključi utjecaj sezone, u prvom tromjesečju M0 je porastao za 3,0%, u drugom tromjesečju za 7,3%, a u trećem tromjesečju za 10,5% (sve u odnosu prema prethodnom tromjesečju). Pritom je rast M0 ubrzan u rujnu zbog povećanja postotka kun-

skog izdvajanja obvezne pričuve na devizne izvore. Na kraju rujna primarni novac iznosio je 27,3 mlrd. kuna, što je za 30,8% više nego u rujnu prošle godine.

U strukturi primarnog novca najveći porast ostvaren je kod depozita banaka kod HNB-a, koji su tijekom prvih devet mjeseci povećani za 3.482 mil. kuna ili za 26,1%. Pritom je došlo do znatnog prelijevanja sredstava među vrstama depozita banaka. Tako je ukupno stanje u blagajnama banaka povećano za 207 mil. kuna ili za 17,0%, izdvojena obvezna pričuva u kunama povećana je za 2.773 mil. kuna ili za 33,9%, dok je ukupni iznos na računima za namirenje povećan za 417 mil. kuna ili za 10,6%. Istodobno je gotov novac u optjecaju povećan za 789 mil. kuna ili za 8,2%.

Nakon što su sredstva u blagajnama banaka više nego udvostručena u 2002. godini u usporedbi s prethodnom godinom (porast od 125,5%) zbog reforme u sustavu platnog prometa i opskrbe banaka gotovinom, njihov rast nastavljen je i u 2003. godini. U prvom tromjesečju prosječno stanje u blagajnama banaka iznosilo je 1.294 mil. kuna, u drugom tromjesečju 1.540 mil. kuna, a u trećem tromjesečju 1.566 mil. kuna. Na kraju rujna gotovina u blagajnama banaka iznosila je 1.421 mil. kuna, što je za 31,0% više nego u rujnu prošle godine.

Stanje na računima za namirenje kategorija je depozita banaka, pa i ukupnoga primarnog novca, koja najviše oscilira. Banke upotrebljavaju depozite za namirenje za obavljanje platnog prometa, ali i za održavanje obvezne pričuve u kunama. Naime, zbog visoke stope obvezne pričuve HNB je poslovnim bankama dopustio da na posebnom računu izdvajaju najmanje 40% obračunate obvezne pričuve, dok preostali iznos mogu održavati u blagajni i na računu za namirenje. Tako se i svi priljevi i odljevi likvidnosti iskazuju prije svega kroz kretanja na računima za namirenje. U prvom tromjesečju iznosi na računima za namirenje smanjeni su zbog povlačenja likvidnosti i prodaje deviza, te su prosječno iznosili 2.974 mil. kuna. U drugom je tromjesečju došlo do oporavka i prosječni je iznos na računima za namirenje bio 3.305 mil. kuna, a u trećem tromjesečju 3.446 mil. kuna. Tijekom kolovoza visina računa za namirenje privremeno se smanjila na najnižu razi-

Tablica 1. Čimbenici koji utječu na kretanje likvidnosti, tromjesečni prosjeci, u milijunima kuna

Razdoblje	Primarni novac	Slobodna novčana sredstva	Glavni faktori kreiranja/povlačenja (stanja)								
			Višak kunske likvidnosti	Gotov novac	Kunska obvezna pričuva	Blagajnički zapisi HNB-a u kunama	Kunski depoziti države	Kredit bankama	Repo poslovi	Devizne transakcije HNB-a	
1999.	1. tr.	9.440	191	-234	5.244	3.356	663	518	1.312	305	-1.835
	2. tr.	9.130	123	-801	5.237	3.197	590	508	1.569	171	924
	3. tr.	10.055	101	-497	5.883	3.462	890	530	1.387	67	150
	4. tr.	10.119	186	239	5.632	3.648	1.435	636	1.201	22	2.161
2000.	1. tr.	9.453	107	349	5.196	3.552	1.407	476	959	47	98
	2. tr.	9.614	212	1.436	5.410	3.405	1.807	592	363	2	2.393
	3. tr.	11.519	297	2.341	6.417	4.133	2.475	862	261	-	1.639
	4. tr.	11.573	425	2.714	6.037	4.509	2.573	1.081	167	26	-44
2001.	1. tr.	11.389	619	2.962	6.106	3.809	2.450	1.163	38	18	621
	2. tr.	12.420	586	3.034	6.816	3.506	2.641	1.513	109	98	749
	3. tr.	13.795	747	3.587	7.648	3.798	3.397	1.436	505	68	1.400
	4. tr.	16.560	573	2.800	7.500	6.099	2.288	1.492	27	17	3.889
2002.	1. tr.	18.348	508	3.616	8.428	6.788	3.400	1.363	265	-	1.022
	2. tr.	21.530	2.234	5.492	9.262	7.301	3.458	678	561	-	2.505
	3. tr.	21.834	889	5.892	10.327	7.596	5.080	666	180	-	347
	4. tr.	21.800	860	6.065	9.691	8.035	5.233	992	188	-	859
2003.	1. tr.	22.348	739	5.300	9.641	8.416	4.568	636	-	-	-2.020
	2. tr.	23.696	957	4.057	10.056	8.753	3.118	513	-	-	1.085
	Srpanj	25.350	1.023	3.030	11.133	9.035	2.006	408	-	-	-
	Kolovoz	25.652	334	2.045	11.565	9.581	1.762	465	80	-	-

nu u ovoj godini zbog pogoršanja likvidnosti u tom mjesecu.

Kretanje računa za namirenje samo djelomično opisuje kretanje likvidnosti. U Tablici 1. prikazani su stanje primarnog novca, pokazatelji likvidnosti te čimbenici koji su utjecali na kretanje likvidnosti. Kao pokazatelji likvidnosti prikazani su slobodna novčana sredstva i višak kunske likvidnosti. Slobodna novčana sredstva definirana su kao višak depozita banaka kod HNB-a iznad obračunatog iznosa održavanja obvezne pričuve. Višak kunske likvidnosti definiran je kao suma kunskih potraživanja poslovnih banaka prema HNB-u umanjena za kunske obveze prema HNB-u, uključujući obveznu pričuvu u kunama. Iz Tablice 1. vidi se da su banke znatno povećale stanje slobodnih novčanih sredstava u drugom tromjesečju 2002. godine zbog preuzimanja platnog prometa. Visoka stanja slobodnih novčanih sredstava koja od tada prevladavaju, znatno su smanjena u kolovozu ove godine.

Tablica 1. pokazuje i da je višak kunske likvidnosti, stvoren 2000. godine, postupno rastao i maksimum ostvario u posljednjem tromjesečju 2002. godine. Opisane operacije monetarne politike dovele su do postupnog topljenja viška likvidnosti u 2003. godini, što je nastavljeno i u rujnu, kada je on u potpunosti nestao.

Slobodna novčana sredstva definirana su kao višak depozita banaka kod HNB-a iznad obračunatog iznosa održavanja obvezne pričuve. Višak kunske likvidnosti definiran je kao suma kunskih potraživanja poslovnih banaka od HNB-a umanjena za kunske obveze prema HNB-u, uključujući obveznu pričuvu.

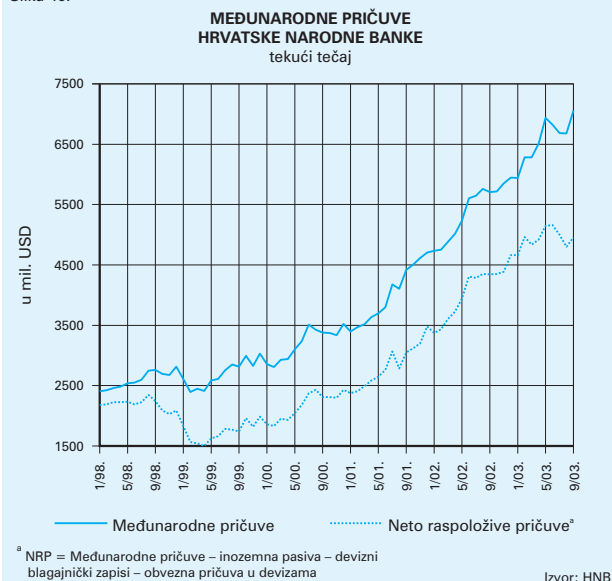
Snažan utjecaj na razinu primarnog novca i ukupnu monetarnu politiku ima kretanje depozita države kod HNB-a (i poslovnih banaka). Kunski depoziti države izravno utječu na kretanje primarnog novca, tako da se sredstva sele s računa banaka, koji ulaze u primarni novac, na račun države kod HNB-a, koji nije uključen u M0. Tako je na kraju prosinca 2002. godi-

ne vrlo nisko stanje kunskih depozita države pridonijelo neuobičajeno visokoj razini primarnog novca. Niža razina kunskih depozita države zadržana je tijekom prvih devet mjeseci ove godine. U prvom tromjesečju prosječno stanje kunskih depozita države iznosilo je 636 mil. kuna, u drugom je tromjesečju smanjeno na 513 mil. kuna, a u trećem je tromjesečju iznos na računu države dodatno smanjen, prosječno na 497 mil. kuna. Trend smanjenja kunskih depozita države započeo je 2001. godine, kada su depoziti države prosječno iznosili 1.395 mil. kuna, i nastavio se u 2002. godini kada su depoziti države iznosili prosječno 923 mil. kuna. Na kraju rujna kunski su depoziti države iznosili 762 mil. kuna, što je na razini stanja na početku ove godine.

U ovoj godini porastao je utjecaj deviznih depozita države. Država je počela svoje devizne priljeve deponirati kod HNB-a, čime se izbjegavaju šokovi izazvani kapitalnim priljevima. Tijekom prvih šest mjeseci ostvareni su priljevi izdavanjem, u ožujku, euroobveznica (ukupno 500 mil. EUR) i, u lipnju, samurajskih obveznica (ukupno 24,9 mlrd. YEN) te na osnovi sukcesijskih priljeva (54,7 mil. USD) u svibnju. Većina tih priljeva utrošena je na plaćanje inozemnih obveza, a u drugom tromjesečju HNB je od države neto otkupio 157 mil. EUR. Na kraju rujna devizni depoziti države u kunskoj protuvrijednosti iznosili su 452 mil. kuna.

Na kretanje međunarodnih pričuva Hrvatske narodne banke utječu devizne transakcije Hrvatske narodne banke, kretanje deviznih depozita države, obvezne pričuve u devizama i blagajničkih zapisa u stranoj valuti, te kretanje inozemne pasive na osnovi politike upravljanja deviznim pričuvama. Pritom, zbog sastava valuta međunarodnih pričuva, koji odražava valutnu strukturu uvoza i inozemnog duga, doima se kao da na njih snažno utječe i kretanje tečaja. Nakon što su u svibnju dosegnule gotovo 7 mlrd. USD, od lipnja do kolovoza ove godine međunarodne se pričuve, izražene u američkim

Slika 40.

dolarima, smanjuju zbog smanjenja deviznog depozita države te aprecijacije dolara. Spomenuti veliki upis deviznih blagajničkih zapisa krajem kolovoza i u rujnu te deprecijacija dolara prema euru nadoknadili su smanjenje postotka deviznog dijela obvezne pričuve u rujnu, tako da su međunarodne pričuve na kraju rujna iznosile 5.057 mil. USD, što je za 1,111 mlrd. USD više nego na početku godine. Kretanje devizne obvezne pričuve i deviznih blagajničkih zapisa HNB-a ne utječe na kretanje neto raspoloživih međunarodnih pričuva, koje su na kraju rujna iznosile 4.954 mil. USD, što je za 290 mil. USD više nego na početku godine.

Monetarna kretanja

U prethodne dvije godine zabilježen je visok rast plasmana banaka nebankarskom sektoru, u iznosu od 25,5% u 2001. i 30,4% u 2002. godini. Banke su plasmane u početku financirale uglavnom koristeći se povećanim domaćim izvorima – od

građana, koji su svoju uštedevinu položili u banke kako bi se pretvorila u eure, a nakon toga zaduživanjem u inozemstvu obično kod matičnih banaka. Mjerama središnje banke iz siječnja ove godine nastoji se usporiti rast kredita i inozemnog duga te tako smanjiti i deficit na tekućem računu platne bilance.

Ostvareno kretanje plasmana banaka nebankarskom sektoru u prvih osam mjeseci ove godine upućuje na to da mjere HNB-a utječu na rast plasmana banaka. U prvom tromjesečju 2003. godišnja stopa rasta plasmana banaka spustila se na 29,5% i to je bila prva naznaka usporavanja rasta plasmana banaka. Tijekom drugog i početkom trećeg tromjesečja nastavlja se usporavanje rasta plasmana banaka nebankarskom sektoru što se nedvojbeno vidi iz godišnje stope rasta (travanj: 26,3%; svibanj: 24,9%; lipanj: 22,1%; srpanj: 22,1%; kolovoz: 19,8%). U prvih osam mjeseci ove godine plasmani su porasli za 9,5%, a to je gotovo dvostruko sporije od rasta zabilježenog u istom razdoblju prošle godine (18,8%).

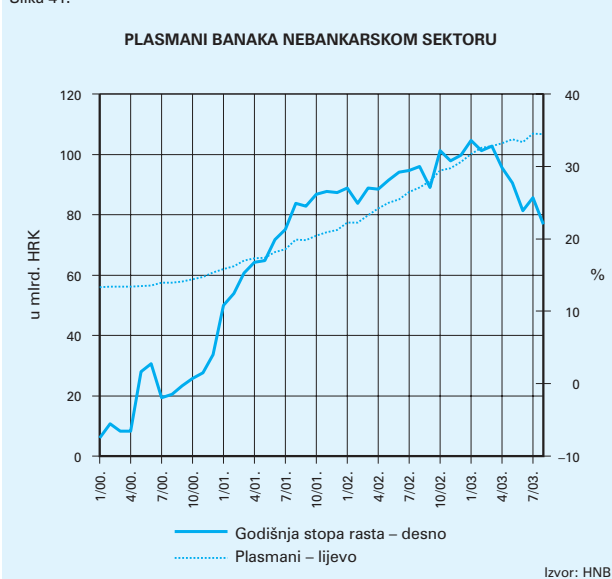
Kredit

Dinamiku plasmana najviše određuju krediti, koji čine oko 95% plasmana nebankarskom sektoru. Ukupni krediti banaka u prvih osam mjeseci 2003. porasli su za 10,9% – znatno manje nego u istom razdoblju prošle godine (19,9%).

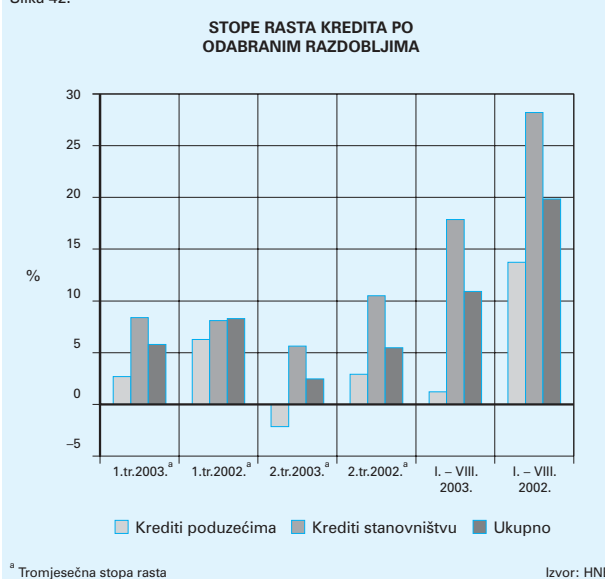
Podaci o distribuciji kredita pokazuju usporavanje rasta kredita odobrenih poduzećima, dok su istodobno krediti stanovništvu rasli po visokim stopama, ali ipak nižim od onih ostvarenih u prvih osam mjeseci prošle godine. Takva kretanja rezultirala su promjenom strukture kredita po institucionalnim sektorima tako da je iznos kredita odobrenih sektoru stanovništva premašio iznos kredita odobrenih sektoru poduzeća. Tijekom posljednjih godinu i pol dana krediti sektoru stanovništva rasli su znatno brže od kredita poduzećima. U 2002. godini krediti stanovništvu porasli su za 42,8%: dvostruko više od iznosa kredita odobrenih poduzećima (22,7%).

Tijekom prvog tromjesečja 2003. ta se razlika povećala i

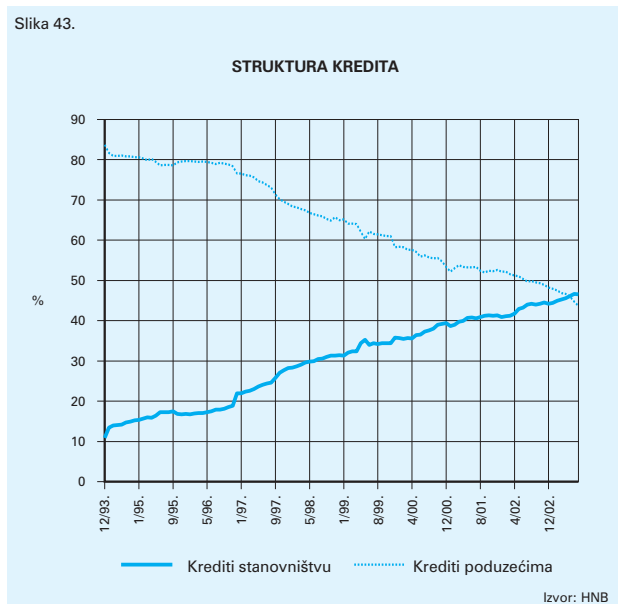
Slika 41.

Slika 42.

Slika 43.

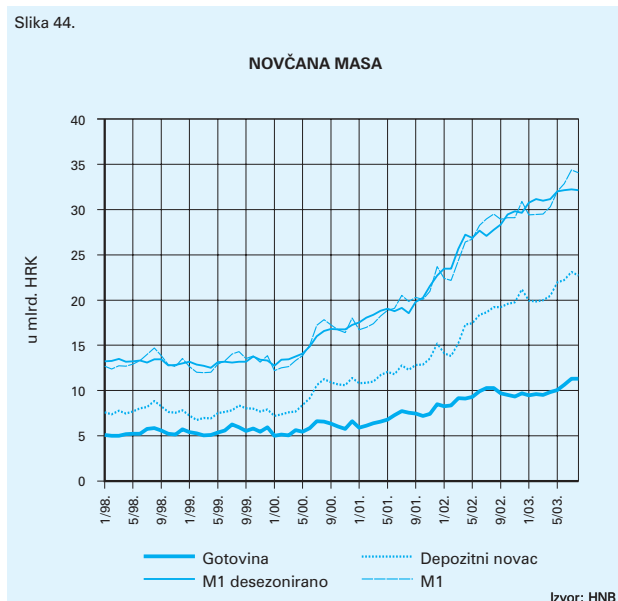

kreditu odobreni stanovništvu rasli su tri puta brže (8,1%) od kredita odobrenih poduzećima (2,7%). U drugom tromjesečju kreditu poduzećima smanjeni su u odnosu prema ožujku (za 2,1%), dok su u istom razdoblju kreditu stanovništvu porasli (za 5,6%).

Novčana masa

Usporenje kreditne aktivnosti odrazilo se i na kretanje monetarnih agregata. Tijekom 2003. godine primjetno je usporenje godišnje stope rasta novčane mase (M1), koja je u posljednje tri godine bila vrlo visoka (30,1% u 2000. godini, 31,5% u 2001. i 30,2% u 2002. godini). Godišnja stopa rasta M1 iznosila je na kraju drugog tromjesečja 16,2%, a to podrazumijeva znatno usporenje. Na kraju kolovoza godišnja stopa rasta toga monetarnog agregata iznosila je 15,1%. Na dinamiku kretanja M1 podjednako su utjecali gotov novac i depozitni novac.

Slika 44.

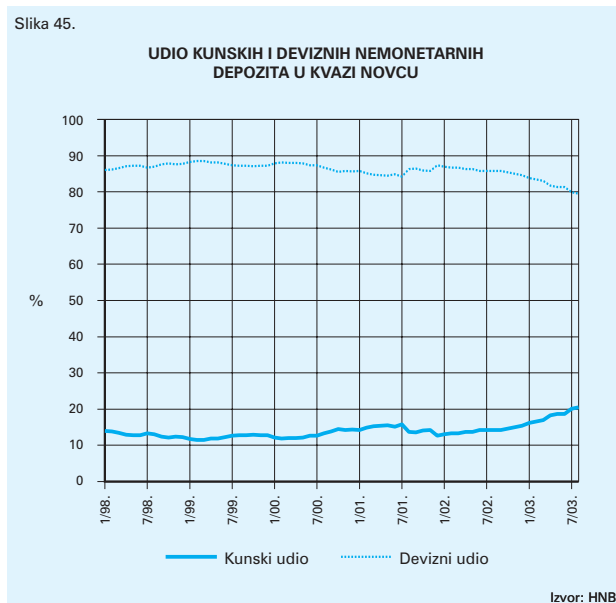

Godišnja stopa rasta depozitnog novca snizila se sa 39,4% krajem 2002. godine na 20,9% u lipnju 2003. U strukturi depozitnog novca nije bilo značajnijih promjena, te se na sektor poduzeća na kraju lipnja odnosilo 55,4%, dok se na sektor stanovništva odnosilo 33,3% ukupnoga depozitnog novca.

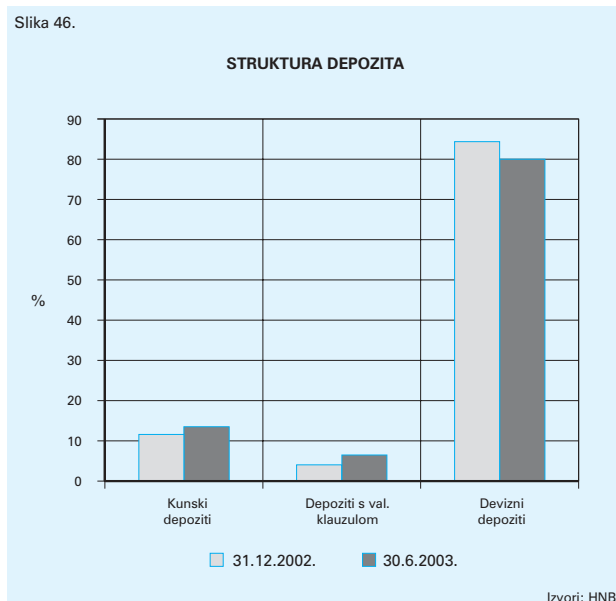
Kunski nemonetarni depoziti

U drugom tromjesečju ove godine nastavljen je snažan rast kunskih nemonetarnih depozita (štedni i oročeni). Krajem 2002. godišnja stopa rasta tih depozita iznosila je 25,5%, no na kraju lipnja porasla je na 43,9%. Kunski depoziti poduzeća porasli su za 69,1%, a depoziti stanovništva za 37,2%. Prva dva mjeseca u trećem tromjesečju obilježio je daljnji rast kunskih nemonetarnih depozita (18,8% u odnosu prema kraju lipnja). Kunski nemonetarni depoziti rastu na osnovi rasta depozita uz valutnu klauzulu, ali rastu i zbog stabilnosti cijena i stabilnosti domaće valute, zbog viših kamatnih stopa koje banke nude na kunske oročene depozite i kunske depozita

Slika 45.

Slika 46.

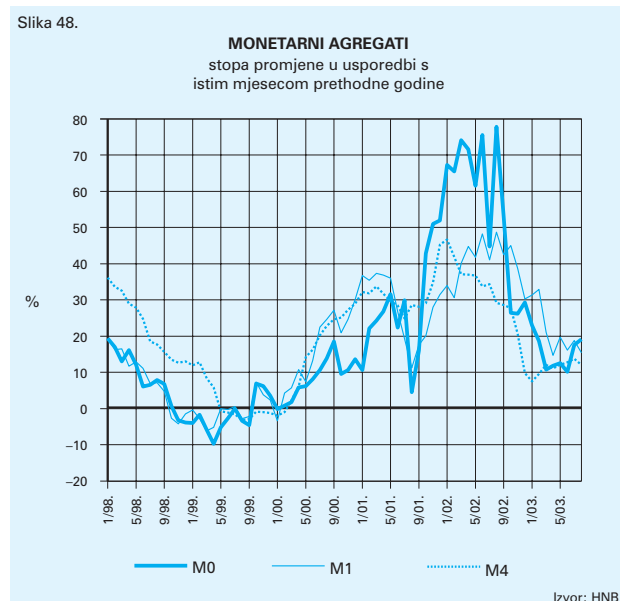
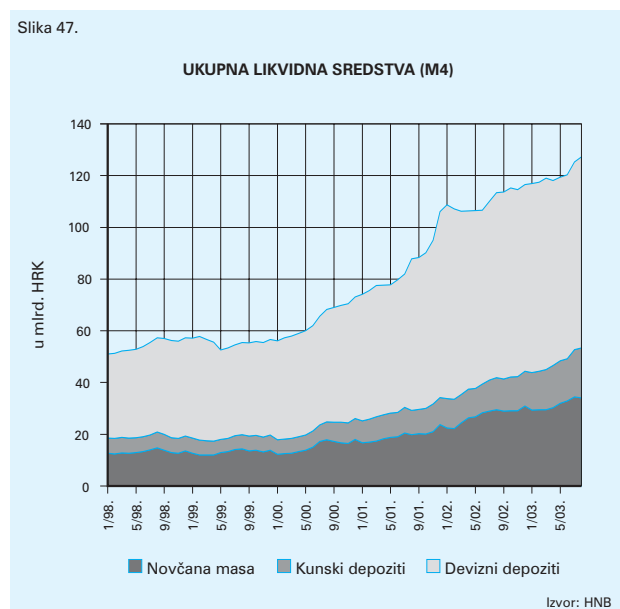

koji služe kao osiguranje prilikom realizacije kredita.

U strukturi depozita u prvih šest mjeseci 2003. najviše su se povećali kunski depoziti s valutnom klauzulom (2,3 mlrd. kuna), što je njihov udio u ukupnim depozitima povisilo za 2,5 postotnih bodova. Kunski depoziti (bez valutne klauzule) povećani su na kraju lipnja za 2,2 mlrd. kuna (porast udjela od 1,9 postotnih bodova u odnosu prema kraju 2002. godine.), dok su najmanji porast ostvarili devizni depoziti koji su porasli za 1,0 mlrd. kuna pa se smanjio njihov udio u ukupnim depozitima za 4,4 postotna boda u odnosu prema stanju zabilježenom na kraju prošle godine. Tijekom prvih šest mjeseci depoziti sektora stanovništva porasli su za 1,4 mlrd. kuna, a depoziti ostalih sektora za 4,1 mlrd. kuna.

Devizni depoziti

U prvih su šest mjeseci 2003. devizni depoziti stagnirali. Početkom trećeg tromjesečja zabilježen je prvi značajniji porast zbog uspješne turističke sezone.

Tijekom drugog tromjesečja devizni su depoziti smanjeni u odnosu prema prvom tromjesečju za 3,1%. Pri tome su smanjenje u odnosu prema kraju ožujka zabilježili i depoziti sektora stanovništva (-3,1%) i sektora poduzeća (-9,5%). Za razliku od tromjesečnih kretanja, na godišnjoj razini zabilježen je porast ukupnih deviznih depozita (5,9%). Pri tome je sektor poduzeća rastao brže (11,5%) od sektora stanovništva (5,6%). U prva dva mjeseca trećeg tromjesečja zabilježen je rast deviznih depozita i u usporedbi s krajem lipnja porasli su za 3,9% što je uobičajeno.

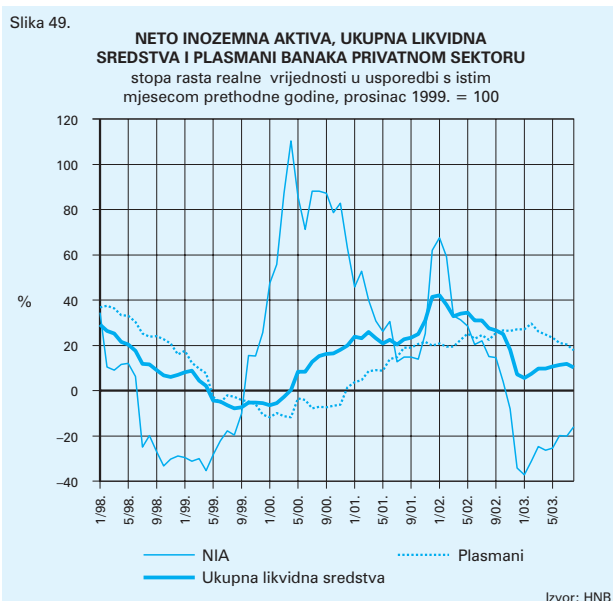
Ostvarena kretanja rezultirala su stagnacijom najširega monetarnog agregata (M4) u drugom tromjesečju ove godine. Na kraju kolovoza M4 iznosio je 127,1 mlrd. kuna – za 12,1% više nego godinu dana prije.

Inozemna pasiva i aktiva

Tijekom drugog tromjesečja nastavljen je trend smanjenja neto inozemne aktive (NIA) poslovnih banaka, koja je u drugom tromjesečju smanjena za 2,8 mlrd. kuna, odnosno u prvih šest mjeseci za 4,3 mlrd. kuna. Pri tome su banke u drugom tromjesečju neto povećale inozemnu pasivu za 3,0 mlrd. kuna, a inozemnu aktivu za 0,15 mlrd. kuna. To pokazuje da su se banke inozemnim zaduživanjem u najvećoj mjeri koristile za dodatno kreditiranje.

U prvih osam mjeseci primjetne su promjene unutar strukture inozemne pasive poslovnih banaka pri čemu je prvi put zabilježen veliki porast kunske inozemne pasive. Uzrok je prilagođavanje na strani pasive s obzirom na Odluku HNB-a o održavanju minimalne devizne likvidnosti. Pojedine banke matice počele su kod banaka kćeri pohranjivati kunske depozite i to je utjecalo na povećanje kunske inozemne pasive.

U srpnju i kolovozu inozemna aktiva poslovnih banaka porasla je za 2,2 mlrd. kuna zbog povećanog priljeva i konverzije deviznih sredstava, dok je inozemna pasiva poslovnih banaka smanjena za 1,5 mlrd. kuna. Takva kretanja rezultirala su porastom NIA poslovnih banaka, koja je na kraju kolovoza povećana za 3,7 mlrd. kuna u odnosu prema kraju lipnja.

Država

Tijekom drugog tromjesečja povećala su se neto potraživanja poslovnih banaka od središnje države, za 0,9 mlrd. kuna. U drugom tromjesečju ove godine središnja je država izdala i

“čiste” kunske obveznice na domaćem tržištu u iznosu od 1,0 mlrd. kuna. U prva dva mjeseca trećeg tromjesečja neto potraživanje banaka od središnje države povećano je za 0,4 mlrd. kuna.

Okvir 1. Učinci mjera HNB-a za usporavanje rasta plasmana banaka u prvom polugodištu 2003.

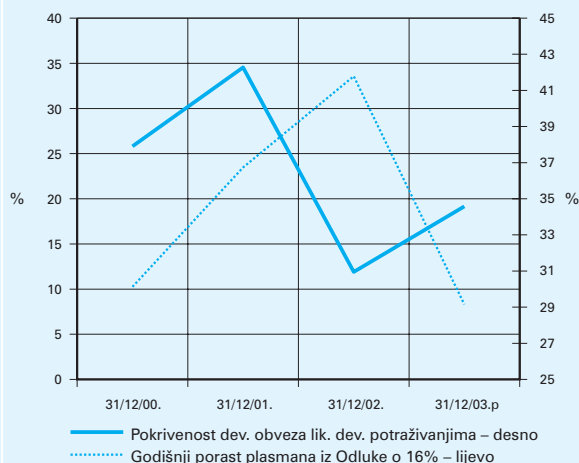
Nakon što je tijekom prethodne tri godine ključnu ulogu u ekonomskoj politici zemlje imala fiskalna politika, kojom se htjelo svesti državni dug i proračunski manjak na dugoročno održivu razinu, u 2003. godini u središtu su pozornosti mjere monetarne politike kojima je krajnji cilj sporiji rast pokazatelja relativne zaduženosti privatnog sektora, smanjenje manjka na tekućem računu platne bilance i zaustavljanje rasta inozemnog duga. Da bi ostvario svoje namjere, HNB je u siječnju ove godine donio dvije mjere iz svoje nadležnosti. Prvom mjerom, Odlukom o obveznom upisu blagajničkih zapisa HNB-a (u nastavku teksta: Odluka o 16%), središnja je banka *de facto*

uvela porez za banke kod kojih godišnja stopa rasta određenih plasmana banaka nefinancijskom privatnom sektoru prelazi 16% na godišnjoj razini. Usporedbe radi, rast plasmana na koje se primjenjuje ova odluka u 2002. godini iznosio je 33,6%. Drugom mjerom, Odlukom o minimalno potrebnim deviznim potraživanjima (u nastavku teksta: Odluka o 35%), središnja je banka obvezala banke na postupno podizanje njihove devizne likvidnosti, kako bi agregatna likvidna devizna potraživanja banaka pokrila 35% njihovih deviznih obveza najkasnije do kraja prvog tromjesečja 2004. godine. Krajem 2002. agregatna stopa pokriva deviznih obveza likvidnim deviznim potraživanjima iznosila je manje od 30%.

Prema podacima za prva dva tromjesečja 2003. godine obje mjere HNB-a trebale bi do kraja godine postići svoje neposredne ciljeve:

Slika 50.

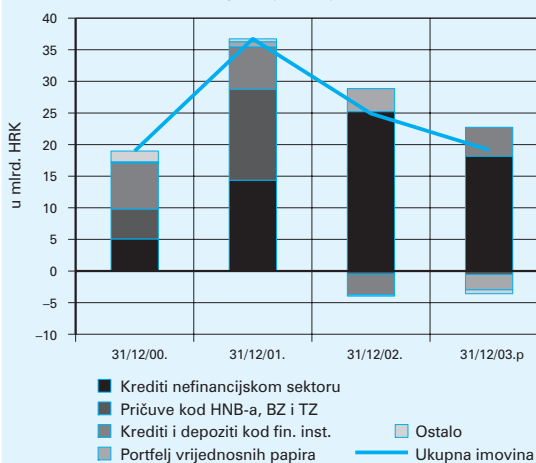
PREDVIĐANJE OSTVARENJA MJERA HNB-a ZA USPORAVANJE KREDITNOG RASTA U 2003.

Izvor: HNB

Slika 52.

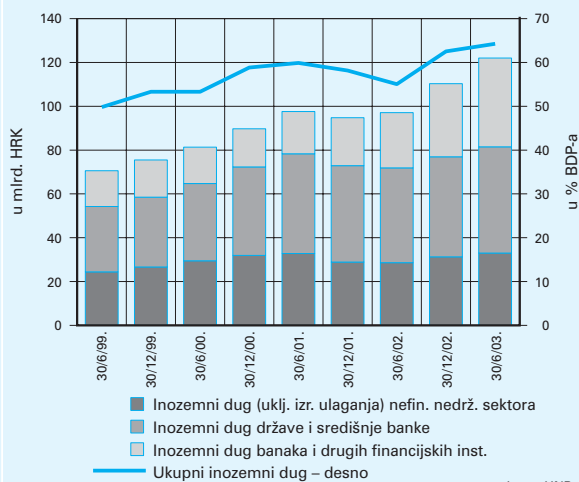
AKUMULACIJA IMOVINE BANAKA PO INSTRUMENTIMA ULAGANJA
godišnja promjena

Izvor: HNB

Slika 51.

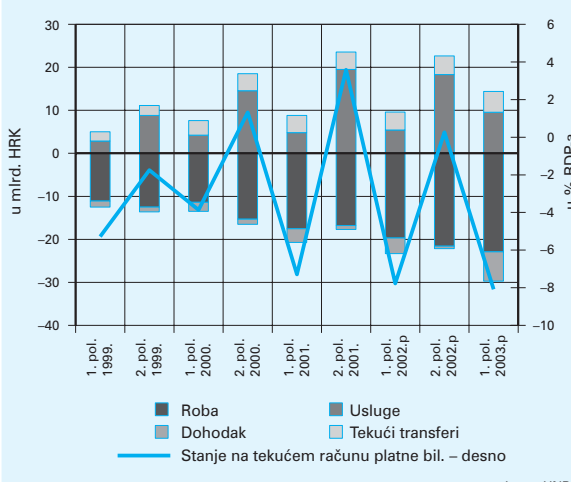
INOZEMNI DUG DOMAĆIH SEKTORA I NJEGOVA STRUKTURA

Izvor: HNB

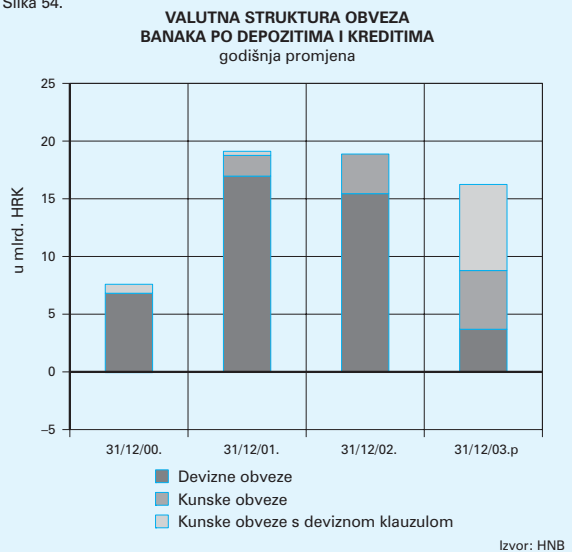
Slika 53.

STRUKTURA I RAZVOJ OSTVARENJA TEKUĆEG RAČUNA PLATNE BILANCE

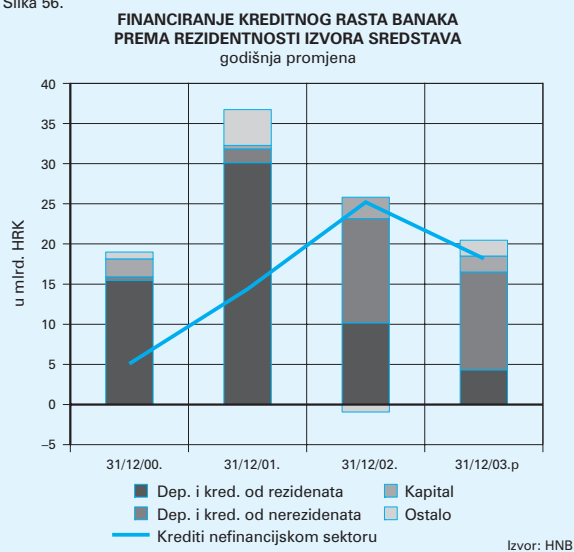

Izvor: HNB

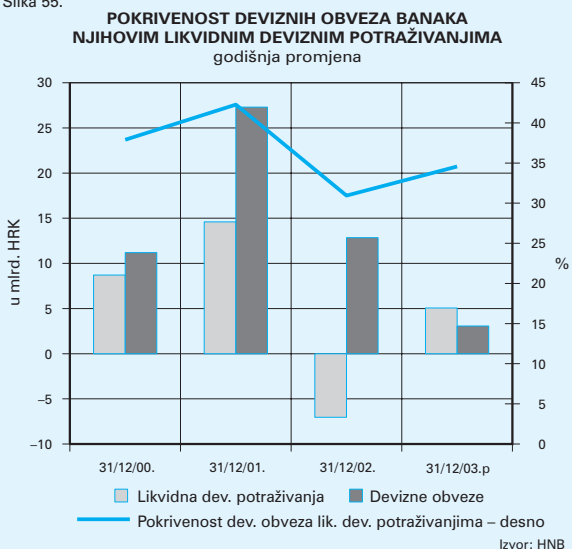
Slika 54.

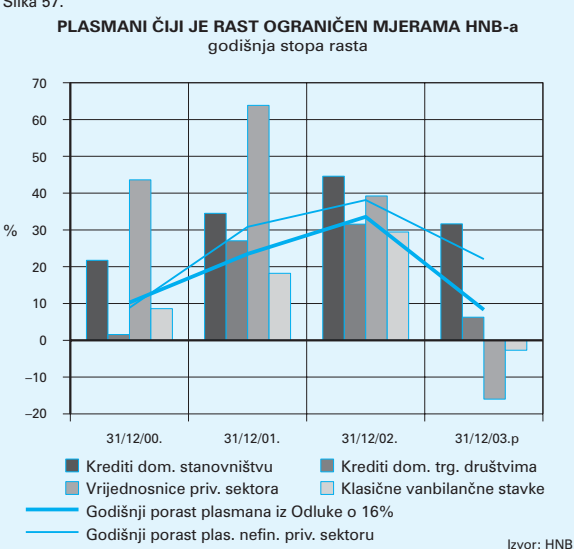
Slika 56.

Slika 55.

Slika 57.

smanjenje stope rasta određenih plasmana nefinancijskom privatnom sektoru i povećanje devizne likvidnosti banaka (Slika 50).⁷ Naime, podaci HNB-a za prvo polugodište ove godine pokazuju da bi se do kraja godine znatno trebala smanjiti ukupna godišnja stopa porasta ograničenih kategorija plasmana, na manje od 10% te da bi agregatna stopa pokriva deviznih obveza banaka njihovim likvidnim deviznim potraživanjima trebala dosegnuti gotovo 35%.

S druge strane, podaci za prvo polugodište upućuju na to da je još prerano govoriti o pozitivnom utjecaju usporavanja kreditne aktivnosti i povećanja devizne likvidnosti banaka na krajnje ciljeve monetarne politike⁸. Naime, snažan neto porast inozemnog duga sektora financijskih institucija u 2002. i prvoj polovici 2003. godine doveo je do apsolutnog i relativnog (u odnosu prema BDP-u) neto porasta ukupnoga inozemnog duga svih domaćih sektora u istom razdoblju

(Slika 51.). Od tog porasta inozemnog duga, veći se dio odnosi na inozemni dug banaka, kojim je financiran nastavak i dalje snažnog rasta kredita banaka nefinancijskom sektoru⁹, iako u iznosu znatno manjem od onog tijekom 2002. godine (Slika 52.). Konačno, nastavak kreditnog rasta banaka vrlo je vjerojatno pridonio i daljnjem rastu uvoza koji se odrazio na povećanje manjka na tekućem računu platne bilance (Slika 53.).

U prvoj polovici godine banke su se odlukama HNB-a prilagodile na dva načina. Prvo, pretvaranjem velikog dijela svojih tradicionalno deviznih inozemnih obveza u kunske banke su uspjele znatno usporiti trend porasta svojih deviznih obveza na koje se odnosi Odluka o 35% (Slika 54.). S druge strane, likvidna devizna potraživanja banaka značajno su se povećala u prvom polugodištu 2003., ponajprije zbog pretvaranja likvidne kunske imovine u likvidna devizna potraživanja

7 Oznaka "p" uz datum, na svim grafičkim prikazima na kojima se pojavljuje u ovom okviru, označava predviđanja analitičara o vjerojatnim vrijednostima prikazanih vremenskih nizova podataka na taj datum. Sva se predviđanja temelje na ponavljanju polugodišnje stope rasta relevantnih vremenskih nizova podataka u drugoj polovici godine, a prema tromjesečnim izvješćima koja banke redovito dostavljaju HNB-u.

8 Ovakva ocjena trendova temelji se na kuskim iznosima stanja inozemnog duga, kretanja na tekućem računu platne bilance i nominalnog BDP-a za

2003. godinu. Ovim je postupkom iz vremenskog niza podataka otklonjen nepoželjan utjecaj fluktuacije tečaja američkog dolara koji se javlja u redovnim statističkim podacima gdje se veličine platne bilance iskazuju u toj valuti.

9 Na Slici 52. krediti nefinancijskom sektoru odnose se na cijeli kreditni portfelj banaka umanjeno za kredite domaćim i inozemnim financijskim institucijama.

poput deviznih plasmana financijskim institucijama. Na osnovi takve prilagodbe banke se na agregatnoj razini približavaju stanju potpune usklađenosti s Odlukom o 35% (Slika 55.), dok se istodobno nastavlja zaduživati u inozemstvu dinamikom sličnom prošlogodišnjoj (Slika 56.).

Drugo, banke su značajno restrukturirale svoju imovinu, što se prije svega odnosi na znatno polugodišnje smanjenje portfelja vrijednosnih papira i klasičnih izvanbilančnih stavki¹⁰, koji su obuhvaćeni Odlukom o 16%. To je s druge strane bankama otvorilo prostor za povećanje kredita stanovništvu, koji su također obuhvaćeni ovom odlukom, a za kojima je i dalje velika potražnja na tržištu. Tako su u prvom polugodištu krediti stanovništvu porasli za 32% na godišnjoj razini, dok je pri tome ukupni rast plasmana obuhvaćenih odlukom ostao ispod 16% na godišnjoj razini. Naime, banke su odredbe iz Odluke o 16% ostvarile povećanjem svojih plasmana od samo 8% na godišnjoj razini. U sklopu toga krediti nefinancijskom privatnom sektoru¹¹

porasli su za 22% na godišnjoj razini, a tijekom 2002. godine za 38% (Slika 57.).

Na temelju analiziranih podataka lako je zaključiti da su mjere HNB-a već u prvom polugodištu 2003. godine prouzročile znatno usporavanje rasta plasmana banaka nefinancijskom privatnom sektoru. Također, razvidno je da usporavanje kreditnog rasta banaka još nije značajnije utjecalo na stanje na tekućem računu platne bilance niti na inozemnu zaduženost zemlje. Bilo bi preoptimistično očekivati da se u tako kratkom roku i pod utjecajem samo monetarne komponente ekonomske politike ostvare željeni ciljevi. No mjere HNB-a i dalje su na snazi i budući da ih je početkom rujna središnja banka dodatno pooštrila, prvi učinci restriktivne monetarne politike na navedene, krajnje ciljeve ekonomske politike mogli bi se pokazati u drugoj polovici godine. U suprotnom HNB će za ostvarenje svojih ciljeva moći razmotriti i primjenu izravnijih instrumenata monetarne politike kojima se do sada nije koristio.

Tržište novca

Tržište novca bilo je u 2003. godini pod utjecajem mjera Hrvatske narodne banke kojima je cilj usporavanje rasta plasmana banaka financiranog iz inozemstva. Drugo tromjesečje 2003. godine na novčanom tržištu proteklo je relativno mirno, dok je blagi trend povećanja kamatnih stopa, koji je obilježio prvo tromjesečje, privremeno zaustavljen. Povećana potražnja za kunama bila je zadovoljena jednako visokom ponudom, što je dovelo do povećanog obujma trgovanja bez učinka na prosječnu razinu kamatnih stopa.

U srpnju je potražnja za kunama dodatno porasla zbog uobičajene sezone visoke potražnje za gotovim novcem, a u kolovozu je još više povećana zato što je Hrvatska narodna banka najavila da će pooštriti monetarnu politiku. Naime, pred donošenje izmjena Odluke o obveznoj pričuvu znalo se da će iz sustava biti povučeno do 2 mlrd. kuna pa je u drugoj polovici kolovoza povećana potražnja za kunama te su znatno skočile kratkoročne kamatne stope.

Na primarnom tržištu kratkoročnih vrijednosnih papira Hrvatske narodne banke i Ministarstva financija u drugom tromjesečju nastavio se trend porasta kamatnih stopa, koji traje od početka 2003. godine. Za razliku od kretanja kamatnih stopa na trezorske zapise, koje su dinamikom pratile kamatne stope na Tržištu novca Zagreb, porast kamatnih stopa na blagajničke zapise bio je znatno blaži pa se nastavio trend smanjenja upisa tih vrijednosnih papira. Sredstva oslobođena neto smanjenjem stanja upisanih blagajničkih zapisa pozitivno su utjecala na likvidnost bankovnog sustava, što je odgodilo porast kamatnih stopa na novčanom tržištu do trećeg tromjesečja 2003. godine.

Unatoč kretanjima na novčanom tržištu aktivne kamatne stope poslovnih banaka na kredite odobravane privatnom

10 Na Slici 57. portfelj vrijednosnih papira uključuje trgovački i investicijski portfelj bez blagajničkih zapisa HNB-a i trezorskih zapisa Ministarstva financija, a klasične izvanbilančne stavke uključuju garancije, akreditive, mjenice i okvirne kredite i ostale obveze financiranja, kao i u Odluci o obveznom upisu blagajničkih zapisa.

11 Na Slici 57. kredite nefinancijskom privatnom sektoru čini kreditni portfelj banaka umanjeno za kredite općoj državi, javnim trgovačkim društvima i domaćim i stranim financijskim institucijama.

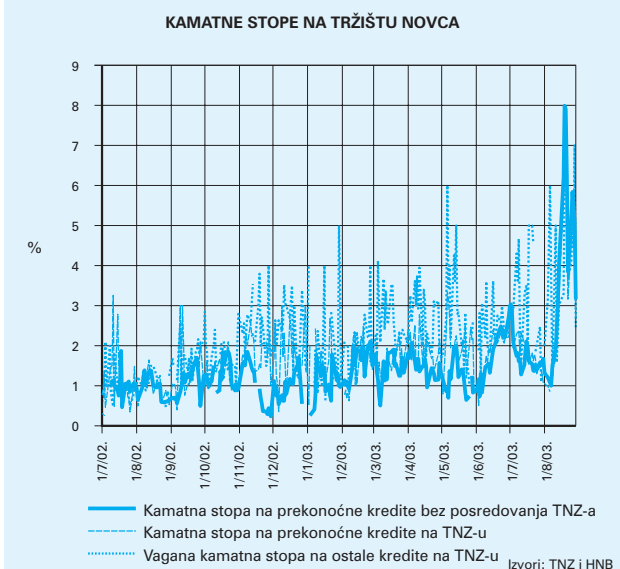
sektoru nisu povećane, čemu uzrok treba i dalje tražiti ponajprije u snažnoj tržišnoj utakmici među bankama. Ipak, dugotrajni je trend smanjenja kamatnih stopa na kredite stanovništvu zaustavljen, a u kolovozu su se malo i povećale aktivne kamatne stope.

Kamatne stope na tržištu novca

U drugom tromjesečju prijavljena ponuda i potražnja za pozajmicama na Tržištu novca Zagreb bile su gotovo uravnotežene, obujam trgovanja bio je na razini s početka godine, a vagana mjesečna kamatna stopa na sve kredite kretala se oko 2%. U lipnju je povećana potražnja za kunama dovela do intenzivnijeg trgovanja po svim rokovima dospjeća, no prosječne kamatne stope i dalje su ostale na razinama s početka tromjesečja. Smanjenje likvidnosti bankovnog sustava u drugoj polovici kolovoza prouzročilo je rast kamatnih stopa iznad 4%, što je posljednji put zabilježeno krajem 2001. godine.

Vagana mjesečna kamatna stopa na prekonoćne kredite na Tržištu novca Zagreb dosegla je u svibnju 2003. najvišu razinu u posljednjih 11 mjeseci (2,0%), nakon čega je dva

Slika 58.

mjeseca uzastopno smanjivana, a u kolovozu je skočila na 3,98%. Što se tiče ostalih kredita na tržištu novca, snažniji porast kamatnih stopa zabilježen je već na početku drugog tromjesečja, te se nastavio sve do kolovoza kada je prosječna kamatna stopa dosegla 3,94%. Osobito je značajan porast kamatnih stopa na pozajmice uz opoziv i na kredite s rokom dospeljeća do tjedan dana, koje su od početka 2003. godine porasle za 255 odnosno 344 bazna boda.

Prema podacima Tržišta novca Zagreb ostvareni promet u drugom tromjesečju 2003. godine porastao je u odnosu prema prvom tromjesečju te je nastavio rasti u srpnju i kolovozu. U usporedbi s razdobljem od travnja do kolovoza prethodne godine, koje je obilježila vrlo visoka likvidnost bankovnog sustava, u 2003. ostvaren je znatno veći promet.

Oko dvije trećine ukupnog prometa na Tržištu novca Zagreb ostvareno je u trgovanju prekonoćnim kreditima. Prosječni dnevni promet prekonoćnim pozajmicama u drugom tromjesečju iznosio je 48 mil. kuna, a u srpnju i kolovozu skočio je na 76,4 i 113,5 mil. kuna. Prosječni dnevni promet ostalim kreditima u drugom tromjesečju iznosio je 25 mil. kuna, koliko je iznosio i u srpnju, a u kolovozu je porastao na 70 mil. kuna. Kod ostalih kredita uobičajeno su dominirali krediti uz mogućnost opoziva, čiji se udio u kolovozu dodatno povećao (sa 60% na 75%) jer su banke željele biti spremne za najavljeno povećanje deviznog dijela obvezne pričuve koji se izdvaja u kunama.

Trgovanje prekonoćnim kreditima bez posredovanja Tržišta novca u drugom tromjesečju 2003. također je poraslo u odnosu prema prethodnom tromjesečju, na prosječnih 167 mil. kuna dnevno. U srpnju i kolovozu prosječni je dnevni promet u izravnoj međubankovnoj trgovini dosegao do sad najviše zabilježene razine, od 370 i 451 mil. kuna. Kamatne stope na prekonoćne kredite bez posredovanja Tržišta novca u lipnju su nadmašile kamatne stope na prekonoćne kredite preko Tržišta novca Zagreb za nekoliko baznih bodova, a u kolovozu je razlika dosegla 90 baznih bodova (prosječna kamatna stopa na izravne međubankovne kredite u kolovozu je iznosila 4,80%).

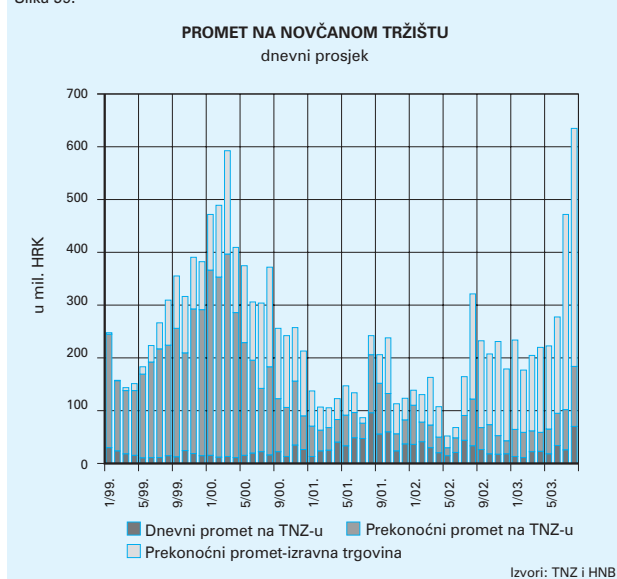
Kamatne stope na tržištu kratkoročnih vrijednosnih papira

Visoka potražnja za kunama na tržištu kratkoročnih vrijednosnih papira uzrokovala je daljnji porast kamatnih stopa na trezorske zapise, a nepromijenjene kamatne stope na kunske blagajničke zapise dovele su do pada upisanih blagajničkih zapisa.

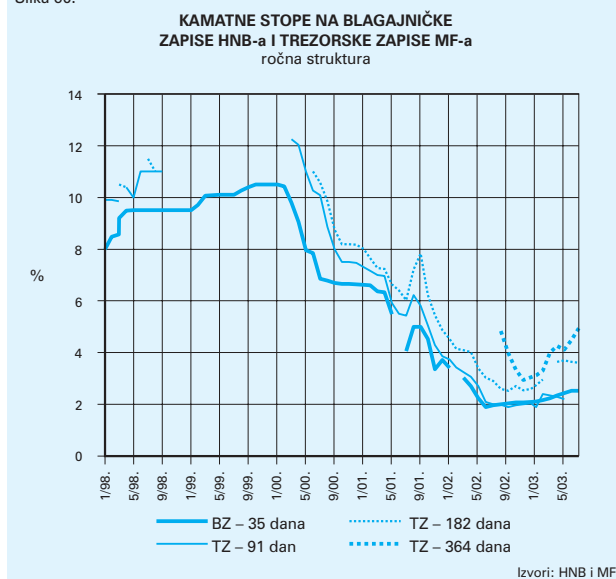
Vagana mjesečna kamatna stopa ostvarena na aukcijama kunskih blagajničkih zapisa tijekom drugog tromjesečja porasla je za 20 baznih bodova, a nakon dodatnog porasta u srpnju od 10 baznih bodova, zadržala se i u kolovozu na razini od 2,52%. Takvo kretanje kamatnih stopa na blagajničke zapise u suprotnosti je s kretanjem ostalih kratkoročnih stopa na novčanom tržištu, što je posebno došlo do izražaja u kolovozu, i odraz je namjere Hrvatske narodne banke da ne utječe dodatno na povećanje tržišnih kamatnih stopa, te da se istodobno smanji prekomjerna likvidnost koju su banke držale u blagajničkim zapisima. Stanje upisanih kunskih blagajničkih zapisa tako je nastavilo opadati, te je na kraju kolovoza 2003. iznosilo 1,14 mlrd. kuna, što je najniža razina u posljednje četiri godine.

U drugom tromjesečju 2003. godine Ministarstvo financija smanjilo je učestalost aukcija trezorskih zapisa, koje su do tada održavane svakog tjedna. Jedan od razloga za to jest struktura upisanih trezorskih zapisa, u kojoj prevladavaju jednogodišnji zapisi (prvi dospeljevaju tek krajem rujna), pa je privremeno smanjena potreba države za dodatnim kratkoročnim financiranjem. Kamatne stope na aukcijama trezorskih zapisa rastle su puno snažnije od kamatnih stopa na blagajničke zapise. Vagana mjesečna kamatna stopa na jednogodišnje trezorske zapise u kolovozu je porasla iznad razine od 4,9%, po kojoj su prvi put izdani, a na posljednjoj aukciji u kolovozu upisani su uz kamatnu stopu od 5,5%. Vagane mjesečne kamatne stope na trezorske zapise s rokovima dospeljeća od 91 i 182 dana u kolovozu su iznosile 3,05 i 3,6%, najviše od sredine 2002. godine. Stanje upisanih trezorskih zapisa iznosilo je na kraju kolovoza 5,3 mlrd. kuna, od čega 5,1 mlrd. kuna (96%) čine jednogodišnji.

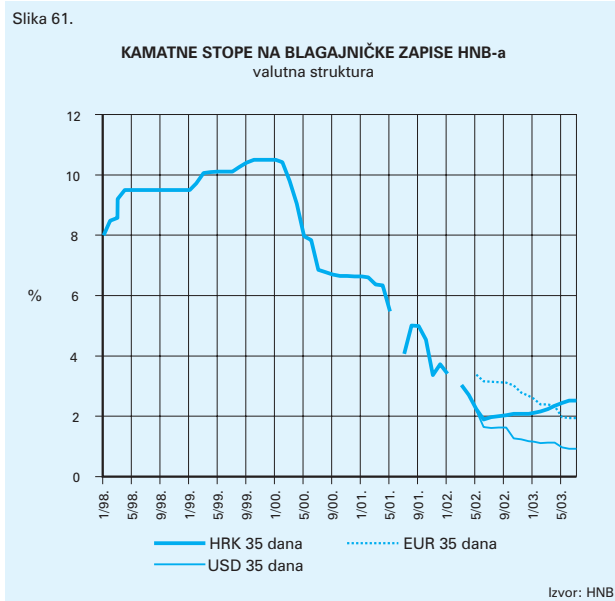
Slika 59.

Slika 60.

Slika 61.

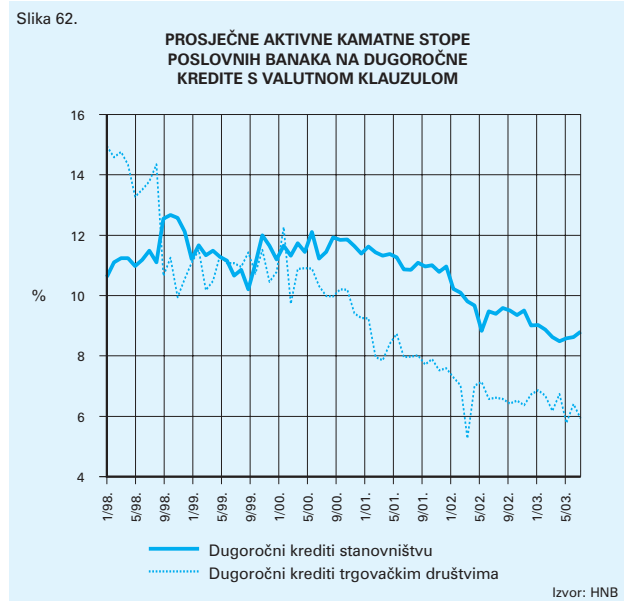
diljniji zapisi. Udio ostalih zapisa kontinuirano opada još od rujna 2002. kada su jednogodišnji zapisi prvi put izdani.

Na aukcijama deviznih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke nastavio se trend smanjenja kamatnih stopa. Kako se kamatne stope na blagajničke zapise u stranim valutama izračunavaju tako da se od stope LIBID za odgovarajuću valutu i rok dospijeca oduzme 1/16 postotnog boda, njihov je pad izravna posljedica smanjenja kamatnih stopa na inozemnim tržištima. Vagana mjesečna kamatna stopa na blagajničke zapise nominirane u eurima za oba roka dospijeca (35 i 63 dana) od početka godine spustila se za 70 postotnih bodova, te je u kolovozu iznosila 1,94%. Vagana mjesečna kamatna stopa na zapise u američkim dolarima u lipnju je prvi put spuštena ispod razine od 1 postotnog boda, a u kolovozu je iznosila 0,92% za oba roka dospijeca. Unatoč daljnjem smanjenju kamatnih stopa stanje deviznih blagajničkih zapisa raslo je tijekom cijele godine, a u kolovozu je gotovo udvostručeno u odnosu prema srpnju te je iznosilo 462,5 mil. USD. Takvo je kretanje najvjerojatnije odraz potrebe banaka za deviznom likvidnosti kako bi se poštivala Odluka Hrvatske narodne banke o minimalno potrebnim deviznim potraživanjima, a istodobno je povećani upis blagajničkih zapisa kolateral za dobivanje lombardnog kredita kod Hrvatske narodne banke, koji sa smanjenjem likvidnosti i povećanjem kamatnih stopa na tržištu ponovno dobiva na važnosti.

Kamatne stope poslovnih banaka

Mjere Hrvatske narodne banke za usporavanje rasta plasmana gotovo su u potpunosti zaustavile trend pada aktivnih kamatnih stopa poslovnih banaka u 2003. godini, a u kolovozu je zabilježen i porast nekih kamatnih stopa. Nakon dugotrajnog smanjivanja silazni trend kamatnih stopa na kredite stanovništvu u lipnju 2003. gotovo je zaustavljen, a početak trećeg tromjesečja donio je njihov blagi porast. Prosječna kamatna stopa na dugoročne kunske kredite stanovništvu s valutnom klauzulom iznosila je na kraju drugog tromjesečja 8,6% i zatim je u kolovozu porasla na 8,8%. Prosječna mje-

Slika 62.

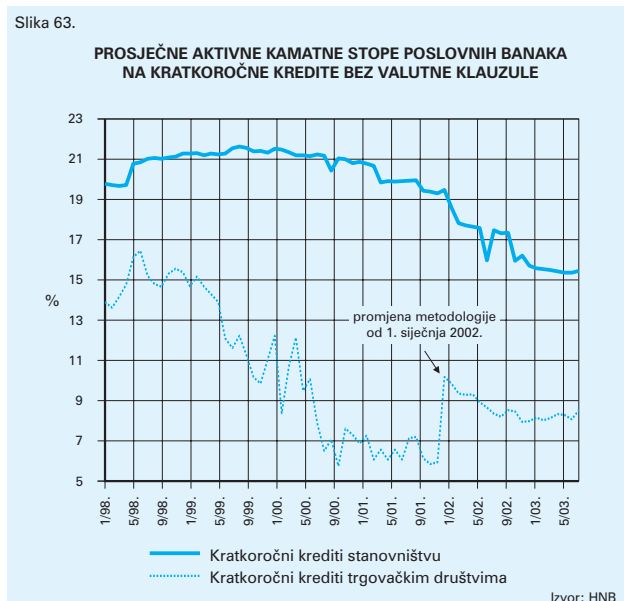

sečna kamatna stopa na kratkoročne kunske kredite stanovništvu bez valutne klauzule smanjena je za još 15 baznih bodova tijekom drugog tromjesečja, na 14,85%, no u kolovozu je porasla na 14,94%.

Kamatne stope na kratkoročne kredite trgovačkim društvima u drugom tromjesečju 2003. malo su se povećale u usporedbi s prethodnim tromjesečjem. Takvo kretanje nastavilo se i u trećem tromjesečju, pa je prosječna kamatna stopa na kratkoročne kunske kredite trgovačkim društvima bez valutne klauzule iznosila 8,03%, koliko je posljednji put iznosila krajem 2002. godine. Prosječna mjesečna kamatna stopa na dugoročne kredite trgovačkim društvima s valutnom klauzulom u drugom je tromjesečju 2003. uvelike oscilirala. Na kraju drugog tromjesečja pala je na najnižu razinu do sada (5,77%), no u kolovozu je porasla na 5,92%.

Porast cijene kredita na novčanom tržištu utjecao je i na pasivne kamatne stope na oročene kunske depozite kod poslovnih banaka. Trend pada prosječne mjesečne kamatne stope na

Slika 63.

oročene kunske depozite zaustavljen je u lipnju. U kolovozu je ta kamatna stopa iznosila 3,83%, što je za 46 baznih bodova više nego na kraju drugog tromjesečja. Prosječna mjesečna kamatna stopa na kunske depozite po viđenju tijekom drugog tromjesečja zadržala se na razini od 0,55%, a u kolovozu je pala na 0,51%. S druge strane, blagi trend smanjenja kamatnih stopa na devizne depozite nastavio se i tijekom drugog i početkom trećeg tromjesečja 2003. Prosječna mjesečna kamatna stopa na oročene devizne depozite u kolovozu je iznosila 2,68%, a na devizne depozite po viđenju 0,32%.

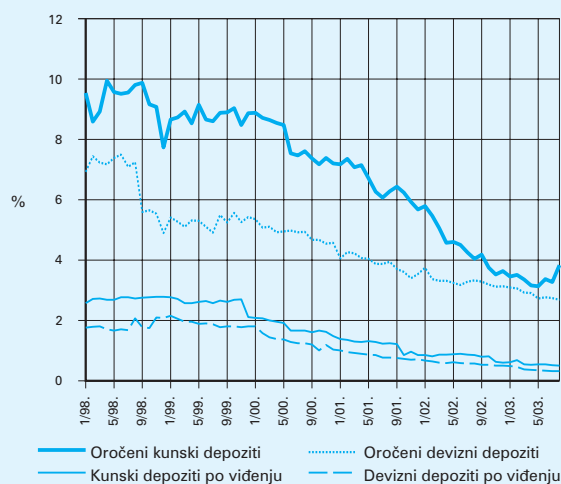
Kako su u drugom tromjesečju 2003. godine promjene svih kamatnih stopa poslovnih banaka uglavnom bile vrlo male, razlika između aktivnih i pasivnih kamatnih stopa nije se bitno promijenila u odnosu prema kraju prvog tromjesečja. Razlika između kamatnih stopa na ukupne kredite i na ukupne depozite u prva dva tromjesečja 2003. kretala se u uskom rasponu oko razine od 8 postotnih bodova. No, s porastom kamatnih stopa na novčanom tržištu, u kolovozu se ta razlika naglo povećala na 8,8 postotnih bodova. Razlika između ka-

matnih stopa na kunske kredite s valutnom klauzulom i na devizne depozite ostala je gotovo nepromijenjena, te je u kolovozu iznosila 5,79 postotnih bodova.

Kretanja kamatnih stopa u Hrvatskoj u skladu su s kretanjima u odabranim tranzicijskim zemljama i EMU. Nominalne kamatne stope poslovnih banaka u zemljama EMU i odabranim tranzicijskim zemljama u drugom tromjesečju 2003. godine snižene su u većini promatranih zemalja. Zbog istodobnog smanjenja inflacije, mjerene indeksom potrošačkih cijena, pad realnih kamatnih stopa bio je nešto manji. Iznimku u opisanim kretanjima čini Slovačka, u kojoj je tijekom 2003. godine stopa inflacije rasla te je dovela do negativnih realnih kamatnih stopa na kredite i na depozite. U EMU je nominalna kamatna stopa na kratkoročne depozite pala ispod razine stope inflacije, pa je već drugo tromjesečje zaredom realna kamatna stopa na depozite negativna. U Hrvatskoj su se i nominalne i realne kamatne stope na kratkoročne depozite stanovništva i dugoročne kredite poduzećima snizile u odnosu prema kraju prethodnog tromjesečja.

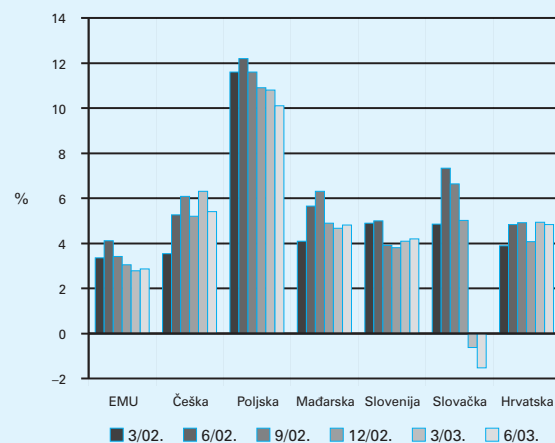
Slika 64.

PROSJEČNE PASIVNE KAMATNE STOPE POSLOVNIH BANAKA

Slika 66.

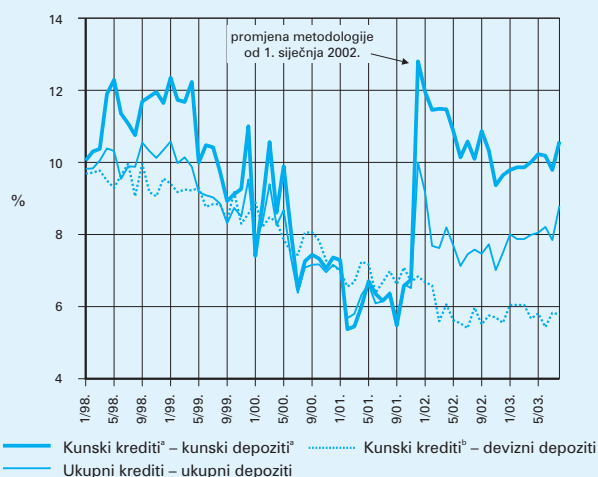
REALNE KAMATNE STOPE NA DUGOROČNE KREDITE PODUZEĆIMA U ODABRANIM ZEMLJAMA

Napomena: Zbog različitog statističkog obuhvata u pojedinim zemljama kamatne stope nisu izravno usporedive, ali može se analizirati njihov razvoj u vremenu.

Slika 65.

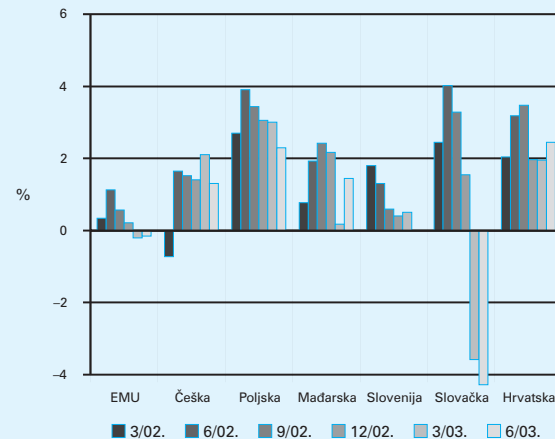
RAZLIKE IZMEĐU PROSJEČNIH KAMATNIH STOPA POSLOVNIH BANAKA NA KREDITE I NA DEPOZITE

^a Bez valutne klauzule; ^b S valutnom klauzulom

Slika 67.

REALNE KAMATNE STOPE NA KRATKOROČNE DEPOZITE STANOVNIŠTVA U ODABRANIM ZEMLJAMA

Napomena: Zbog različitog statističkog obuhvata u pojedinim zemljama kamatne stope nisu izravno usporedive, ali može se analizirati njihov razvoj u vremenu.

Tržište kapitala

Dok je u prvom tromjesečju 2003. godine na svjetska tržišta kapitala utjecala iračka kriza, kako su se vojne intervencije bližile kraju, ekonomski su pokazatelji u drugom tromjesečju 2003. ponovno dobivali na važnosti. Sporiji rast američke privrede i stagnacija u gospodarstvu eurozone potaknuli su očekivanja da će središnje banke smanjiti svoje kamatne stope, što je prouzročilo daljnji pad već ionako vrlo niskih prinosa na obveznice. Na tržištima dionica prevladavao je optimizam jer se smatralo da će svjetska privreda u drugoj polovici 2003. godine oživjeti, što je rezultiralo oporavkom burzovnih indeksa. Prinosi na hrvatske euroobveznice uobičajeno su pratili svjetska kretanja, dok je kretanje indeksa CROBEX u manjoj mjeri slijedilo kretanja indeksa na svjetskim burzama.

Tržište vlasničkih vrijednosnih papira

Tržišna kapitalizacija dionica znatno je povećana u usporedbi s krajem prethodne godine i s krajem prvog tromjesečja 2003., manjim dijelom zbog porasta cijena dionica, a najviše zbog porasta broja poduzeća čije dionice kotiraju na Zagrebačkoj burzi. Naime, prema Zakonu o tržištu vrijednosnih papira javna dionička društva bila su obvezna do kraja srpnja 2003. godine uvrstiti svoje dionice u kotaciju za javna dionička društva na burzi ili uređenom javnom tržištu. Prvo javno dioničko društvo uvršteno je na Zagrebačku burzu u ožujku, a do kraja kolovoza broj novouvrštenih poduzeća porastao je na 102. Tržišna kapitalizacija dionica poduzeća koja kotiraju na Zagrebačkoj burzi na kraju kolovoza 2003. godine iznosila je 32,9 mlrd. kuna, odnosno 18,6% BDP-a iz 2002., znatno više u usporedbi sa 16,1% na kraju 2002. i 15,7% na kraju prvog tromjesečja 2003. godine.

Porast cijena dionica u drugom tromjesečju i na početku trećeg tromjesečja 2003. godine ogledao se u vrijednosti indeksa Zagrebačke burze, CROBEX-a. Nakon što je tijekom prvog tromjesečja pala ispod 1000 bodova, vrijednost indek-

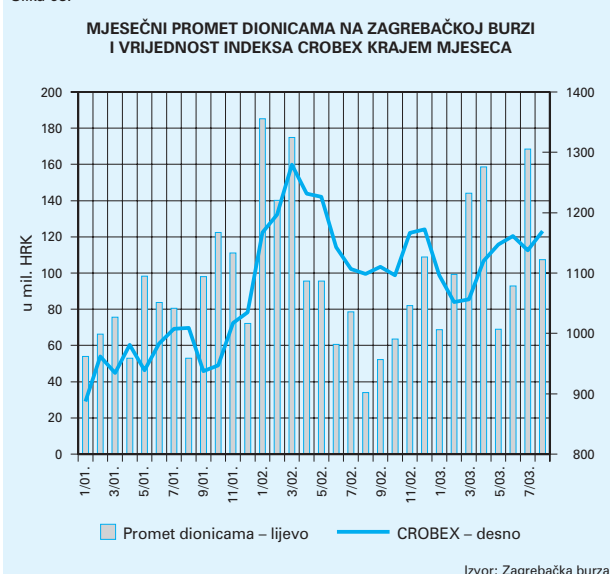
sa CROBEX krenula je uzlaznom putanjom u travnju 2003., te je do kraja kolovoza dosegla razinu s kraja 2002. godine (1170 bodova). Najveći utjecaj na domaće tržište vlasničkih vrijednosnih papira ima dionica Plive d.d., čija cijena na domaćem tržištu kapitala uvelike ovisi o cijeni ostvarenoj na Londonskoj burzi. U usporedbi s krajem ožujka cijena dionica Plive porasla je za 22%, čime se vratila na razinu s kraja 2002. godine.

Promet dionicama na Zagrebačkoj burzi već nekoliko tromjesečja zaredom pokazuje trend porasta. U drugom tromjesečju 2003. godine iznosio je 320,4 mil. kuna, a u prva dva mjeseca trećeg tromjesečja dosegao je 275,7 mil. kuna. Od ukupno ostvarenog prometa prosječno se oko 40% odnosi na dionice Plive d.d., iza koje slijede dionice Podravke s prosječnim udjelom u ukupnom prometu od približno 10%. U drugom tromjesečju 2003. godine završeno je preuzimanje Karlovačke pivovare od Heineken Adria d.d., što je rezultiralo snažnim jednokratnim porastom cijene i prometa tom dionicom. Nakon što je uvrštena u kotaciju javnih dioničkih društava Zagrebačke burze, počelo se intenzivno trgovati i dionicom Tvornice duhana Rovinj (10% ukupnog prometa ostvarenog u prva dva mjeseca trećeg tromjesečja).

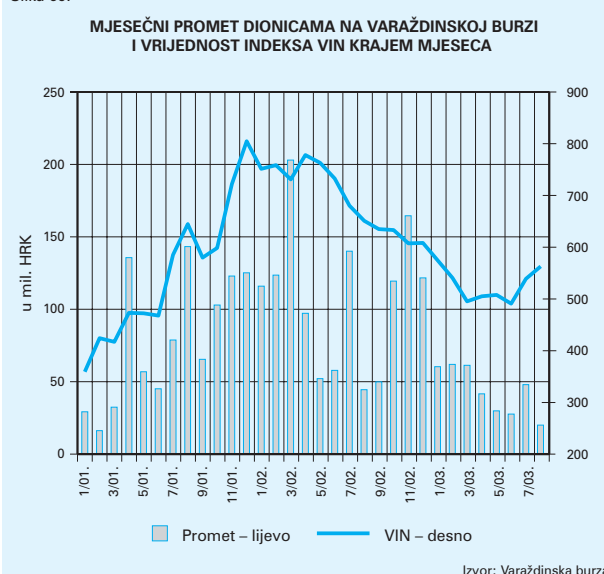
Na Varaždinskoj burzi promet dionicama opada od početka 2003. godine. Ukupni promet iz drugog tromjesečja iznosio je 137 mil. kuna, približno za trećinu manje nego u prvom tromjesečju. U sljedeća dva mjeseca, srpnju i kolovozu, ostvaren je promet u vrijednosti od 72 mil. kuna, čime se nastavlja silazni trend trgovanja na Varaždinskoj burzi.

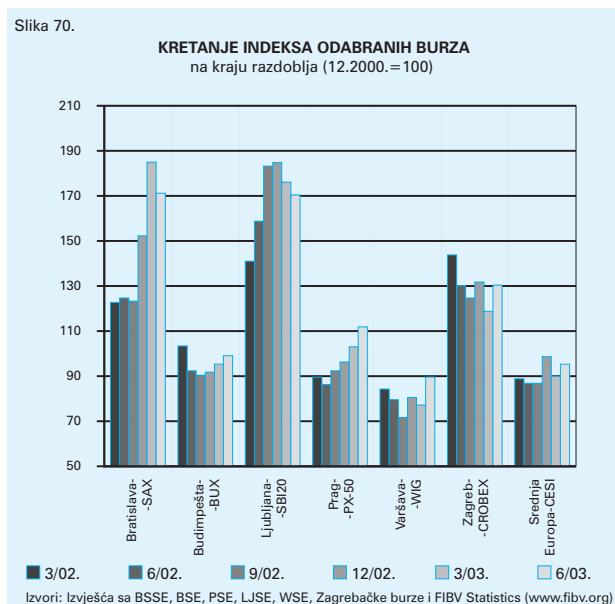
Broj segmenata trgovanja na Varaždinskoj burzi nakon uvođenja Kotacije javnih dioničkih društava u lipnju je porastao na šest: u pet segmenata trguje se dionicama, dok se u posljednjem segmentu, Kotaciji prava, trguje pravima Ministarstva financija i Ministarstva javnih radova, obnove i graditeljstva. Glavnina prometa (u prosjeku 70%) odvija se u segmentu Slobodnog tržišta. Nakon pripajanja Dom fonda dioničkom društvu Korifej u svibnju, čime je dionica Dom fonda izuzeta iz Prve kotacije, u toj kotaciji Varaždinske burze više ne kotira ni jedna dionica. U Drugu kotaciju uvrštena je i dalje

Slika 68.

Slika 69.

samo jedna dionica, čiji je promet vrlo nizak i neredovit. U kolovozu je i posljednji privatizacijski investicijski fond, Pleter, transformiran u zatvoreni investicijski fond, pa je PIF kotacija ostala bez ijedne uvrštene dionice.

U kotaciju javnih trgovačkih društava bilo je na kraju kolovoza uvršteno 117 javnih dioničkih društava, aktivno se trgovalo dionicama tridesetak društava, a promet u tom segmentu burze pokazuje trend rasta.

Indeks VIN, koji odražava trgovanje na Varaždinskoj burzi, u drugom tromjesečju i prva dva mjeseca trećeg tromjesečja 2003. prošao je jednu redovitu i dvije izvanredne revizije, nakon kojih je broj dionica u sastavu indeksa smanjen sa 14 na 12. Najveću težinu imaju dionice poduzeća Riviera Holding, Kraš i Ericsson Nikola Tesla. Vrijednost indeksa VIN u drugom tromjesečju 2003. godine ostala je na razini oko 500 bodova, na kojoj se ustalila u ožujku nakon jednogodišnjeg trenda smanjenja. U srpnju i kolovozu porasla je cijena većine dionica uključenih u izračun tog indeksa, što je rezultiralo 13%-tnim porastom vrijednosti indeksa, na razinu od 560 bodova.

Kretanja burzovnih indeksa na tržištima tranzicijskih zemalja bila su sukladna kretanjima na svjetskim tržištima. Kombinirani indeks srednjoeuropskih burza, CESI, na kraju dru-

gog tromjesečja vrijedio je za 6% više nego na kraju prvog tromjesečja, ali je još uvijek oko 3% niži nego što je bio na kraju 2002. godine. Indeksi Ljubljanske i Bratislavske burze, koji su u prethodnim razdobljima rasli po iznimno visokim stopama, na kraju drugog tromjesečja 2003. izgubili su na vrijednosti u usporedbi s krajem prvog tromjesečja. Indeksi svih ostalih promatranih burza, Budimpeštanske, Praške, Varšavske i Zagrebačke burze, u drugom su tromjesečju zabilježili rast u rasponu od 4% (BUX) do 16% (WIG).

U većini promatranih zemalja tijekom drugog tromjesečja porasla je tržišna kapitalizacija, dok je promet dionicama i dalje ispod razine na kojoj je bio krajem 2002. godine.

Tržište dužničkih vrijednosnih papira

Na Zagrebačku burzu tijekom drugog i trećeg tromjesečja 2003. uvrštena su dva nova izdanja obveznica, jedno državno i jedno korporativno, oba nominirana u kunama. Značenje tih izdanja ogleđa se u činjenici da je riječ o prvim kuskim obveznicama izdanim na domaćem tržištu, za koje se očekuje da će imati važnu ulogu u daljnjem razvoju hrvatskoga financijskog tržišta.

U svibnju 2003. Ministarstvo financija izdalo je prvu državnu obveznicu nominiranu u domaćoj valuti. Vrijednost izdanja bila je 1 mlrd. kuna, s kuponskom kamatnom stopom od 6,125% i dospijem 2008. godine. Standard & Poor's, agencija za procjenu kreditnog rejtinga, hrvatskoj kusknoj državnoj obveznici dodijelila je rejting BBB+, dok državni dug u stranoj valuti ima rejting BBB-. S pojavom državne kunske obveznice kunska krivulja prinosa produžena je do roka dospijea od 5 godina i postavljen je temelj za vrednovanje budućih izdanja korporativnih obveznica.

U lipnju je u prvu kotaciju Zagrebačke burze uvrštena i prva korporativna kunska obveznica, u iznosu od 150 mil., čija je kuponska kamatna stopa 6,5% i rok dospijea 5 godina.

Intenzivno trgovanje obveznicama na Zagrebačkoj burzi, koje je počelo sredinom 2002. godine, nastavljeno je i u drugom i trećem tromjesečju 2003. Ukupan promet obveznicama ostvaren u drugom tromjesečju iznosio je 3,1 mlrd. kuna, a u prva dva mjeseca trećeg tromjesečja 1,8 mlrd. kuna. Vrijednost prometa obveznicama u prvih 8 mjeseci veća je za 60% od ukupnog prometa ostvarenog u prethodnoj godini.

Najviše se trgovalo obveznicom Republike Hrvatske s naj-

Tablica 2. Usporedba pokazatelja tržišta kapitala

Lipanj 2003.	Bratislava	Budimpešta	Ljubljana	Prag	Varšava	Zagreb
Prosječni dnevni promet, dionice (u mil. USD)	0,9	23,9	1,9	50,1	51,3	0,7
Prosječni dnevni promet, obveznice (u mil. USD)	34,1	2,9	2,3	180,4	5,1	11,9
Promet ^a /BDP ^c , godišnja razina (%)	1,0	9,1	2,1	18,2	6,5	0,8
Promet ^b /BDP ^c , godišnja razina (%)	36,3	1,1	2,5	65,4	0,7	12,1
Brzina prometa ^d	7,9	46,9	8,5	63,8	42,5	4,0
Tržišna kapitalizacija ^a (u mil. USD), na kraju mjeseca	2.905	12.818	5.228	19.785	28.966	4.225
Tržišna kapitalizacija ^b (u mil. USD), na kraju mjeseca	9.151	22.618	3.890	16.056	1.554
Tržišna kapitalizacija ^a /BDP ^c , na kraju mjeseca (%)	12,3	19,5	23,8	28,5	15,4	18,8
Tržišna kapitalizacija ^b /BDP ^c , na kraju mjeseca (%)	38,6	34,4	17,7	23,1	6,9
Kretanje indeksa dionica od početka godine (%)	12,4	-0,2	-7,8	16,1	9,0	-1,0
Kretanje indeksa dionica od početka mjeseca (%)	7,9	3,8	-1,0	-3,7	4,5	1,2

^a Dionice; ^b Obveznice; ^c 2002.; ^d Anualizirani mjesečni promet dionicama x 100/tržišna kapitalizacija dionica.
Izvori: Izvješća sa BSSE, BSE, PSE, LJSE, WSE, Zagrebačke burze i FIBV Statistics (www.fibv.org)

Tablica 3. Izdanja obveznica na domaćem tržištu

Simbol	Izdavatelj	Datum izdavanja	Dospijee	Valuta	Nominalna vrijednost izdanja	Nominalna kamatna stopa	Posljednja cijena	Tekući priнос 31.8.2003.
DAB-O-03CA	Državna agencija za osiguranje štednih uloga	19.12.2000.	19.12.2003.	EUR	105.000.000	8,000%	105,30	7,597%
DAB-O-05CA	Državna agencija za osiguranje štednih uloga	19.12.2000.	19.12.2005.	EUR	225.000.000	8,375%	110,80	7,559%
HZZO-O-047A	Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje	19.7.2000.	19.7.2004.	EUR	222.000.000	8,500%	105,10	8,088%
RHMF-O-049A	Republika Hrvatska	20.9.2001.	20.9.2004.	EUR	200.000.000	6,500%	104,00	6,250%
RHMF-O-08CA	Republika Hrvatska	14.12.2001.	14.12.2008.	EUR	200.000.000	6,875%	111,20	6,183%
RHMF-O-125A	Republika Hrvatska	23.5.2002.	23.5.2012.	EUR	500.000.000	6,875%	112,30	6,122%
RHMF-O-085A	Republika Hrvatska	28.5.2003	28.5.2008.	HRK	1.000.000.000	6,125%	99,50	6,156%
BLSC-O-051A	Belišće d.d.	17.1.2002.	17.1.2005.	EUR	17.000.000	7,375%	101,50	7,266%
PLAG-O-048A	Plava laguna d.d.	25.2.2002.	25.8.2004.	EUR	12.000.000	6,750%	102,50	6,585%
HYBA-O-086A	Hypo-Alpe-Adria Bank	6.6.2003.	6.6.2008.	HRK	150.000.000	6,500%	99,2	6,552%

Izvor: Zagrebačka burza

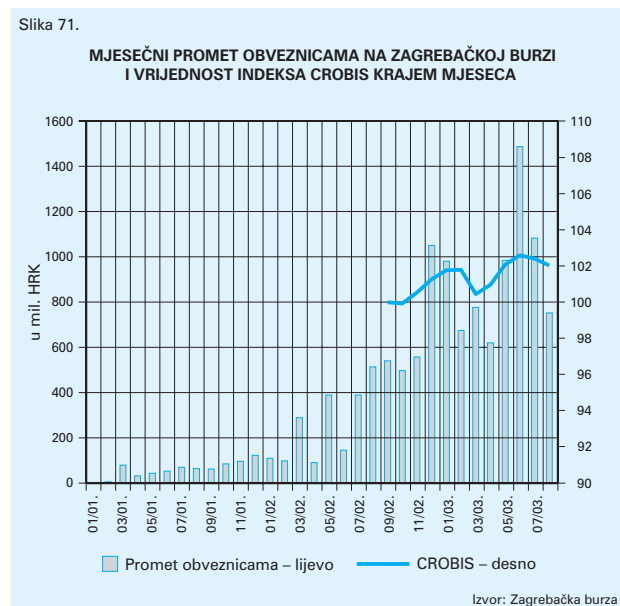
Tablica 4. Izdanja međunarodnih obveznica Republike Hrvatske

Obveznica	Valuta	Iznos	Nominalna kamatna stopa	Prinos pri izdavanju	Razlika prinosa ^a 30.9.2002.	Razlika prinosa ^a 31.12.2002.	Razlika prinosa ^a 31.3.2003.	Razlika prinosa ^a 30.6.2003.
Londonski klub, serija A	USD	857.796.000	6-mjesečni LIBOR + 81,25 b.b.		149	138	133	129
Londonski klub, serija B	USD	604.426.000	6-mjesečni LIBOR + 81,25 b.b.		139	135	128	126
Euromarkine obveznice, 2004.	DEM	300.000.000	6,125%	6,20%	130	93	93	74
Euroobveznice, 2006.	EUR	300.000.000	7,375%	7,45%	150	123	113	87
Samuraskie obveznice, 2004.	JPY	25.000.000.000	4,00%	4,00%	105	117	66
Euroobveznice, 2005.	EUR	500.000.000	7,00%	7,06%	152	118	88	76
Samurajskie obveznice, 2007.	JPY	40.000.000.000	3,00%	3,00%	112	131	137	83
Samurajskie obveznice, 2006.	JPY	25.000.000.000	2,50%	2,50%	99	125	121	80
Euroobveznice, 2011.	EUR	750.000.000	6,75%	6,90%	164	122	135	101
Euroobveznice, 2009.	EUR	500.000.000	6,25%	6,45%	158	126	129	100
Samurajskie obveznice, 2008.	JPY	25.000.000.000	2,15%	2,15%	114	140	150	102
Euroobveznice, 2010.	EUR	500.000.000	4,625%	4,65%	124	146
Samurajskie obveznice, 2009.	JPY	25.000.000.000	1,230%	1,23%

^a Prema usporedivoj obveznici; ^b Prilikom izdavanja. Izvor: Bloomberg

dužim rokom dospijee (2012. godine) i novom kunkskom obveznicom Republike Hrvatske.

Na kraju kolovoza tržišna kapitalizacija državnih obveznica iznosila je 9,9 mlrd. kuna (1,4 mlrd. EUR), odnosno 5,8% BDP-a iz 2002. godine. Tržišna kapitalizacija triju korporativnih obveznica na kraju kolovoza iznosila je 369,6 mil. kuna (49,6 mil. EUR).

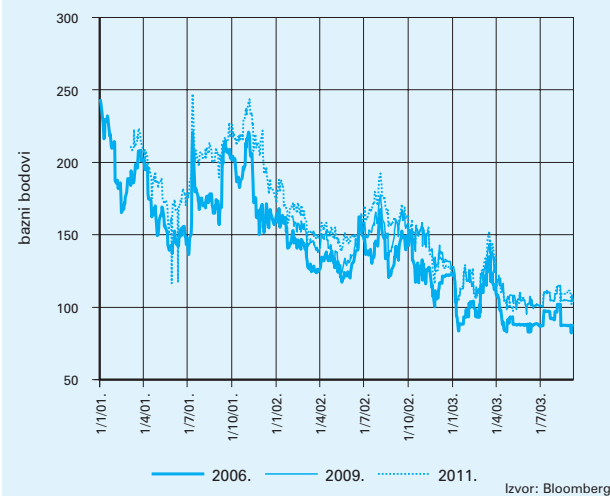

Cijene obveznica izdanih na domaćem tržištu rale su u drugom tromjesečju i u srpnju, što je vidljivo iz kretanja obvezničkog indeksa Zagrebačke burze, CROBIS-a. U sastav CROBIS-a uključuju se državne obveznice i obveznice državnih agencija koje su uvrštene na Zagrebačku burzu uz uvjete da im je nominalna vrijednost izdanja veća ili jednaka 75 mil. EUR, da je dospijee obveznica dulje od 18 mjeseci i da imaju fiksnu kamatnu stopu. Na kraju kolovoza 2003. u sastav indeksa ulazilo je šest obveznica: obveznica Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, obveznica Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka s dospijee 2005. te sve četiri obveznice Republike Hrvatske.

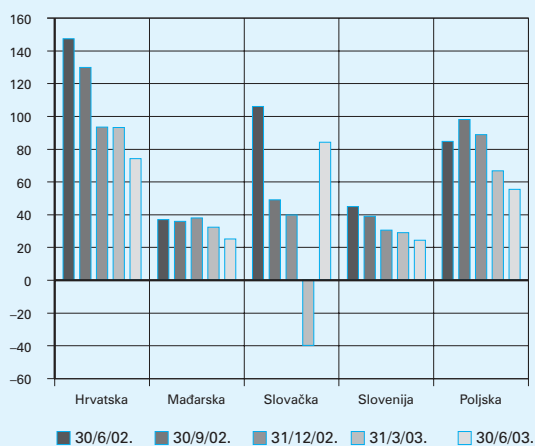
Nakon pada krajem prvog tromjesečja, vrijednost CROBIS-a počela je rasti uz povremene oscilacije pod utjecajem kretanja cijena na svjetskim tržištima i tečaja kune. Do kraja srpnja vrijednost CROBIS-a dosegla je svoju najvišu vrijednost od rujna 2002., kada se indeks počeo objavljivati, 102,83 boda. Na kunksku državnu obveznicu znatno je utjecao porast kamatnih stopa na novčanom tržištu, pa je njezina cijena u kolovozu pala ispod 100 bodova.

Broj izdanja hrvatskih obveznica na inozemnim tržištima porastao je na 13 u lipnju 2003. kada je plasirana peta serija hrvatskih samurajskih obveznica u vrijednosti od 25 mlrd. JPY (212,3 mil. USD) s dospijee 2009. godine. Novo izdanje euroobveznica plasirano je po najpovoljnijim uvjetima do sada, uz kuponsku kamatnu stopu od 1,23% odnosno 99 baznih bodova iznad šestogodišnjeg Yen Libora.

Slika 72.

**RAZLIKA PRINOSA IZMEĐU HRVATSKIH
EUROOBVEZNICA S DOSPIJEĆEM 2006., 2009. I 2011.
I REFERENTNIH NJEMAČKIH OBVEZNICA**

Slika 73.

**USPOREDBA RAZLIKE PRINOSA HRVATSKE EUROOBVEZNICE
I SLIČNIH OBVEZNICA ODABRANIH TRANZICIJSKIH ZEMALJA
U ODNOSU PREMA REFERENTNOJ NJEMAČKOJ OBVEZNICI**

Ukupna nominalna vrijednost svih 13 izdanja hrvatskih euroobveznica na kraju kolovoza 2003. godine iznosila je 34,6 mlrd. kuna, odnosno 5,1 mlrd. USD.

Prinosi hrvatskih euroobveznica pratili su svjetska kretanja, pa je tako u drugom tromjesečju 2003. godine zabilježen pad prinosa, a u trećem je tromjesečju uslijedio njihov ponovni rast. Prijava Hrvatske za članstvo u Europskoj uniji te stabilno makroekonomsko okruženje i dobri pokazatelji gospodarskog rasta utjecali su na pad hrvatskih razlika prinosa na najniže razine zabilježene do sada.

Razlike prinosa smanjuju se i u zemljama kandidatima za prvi krug proširenja Europske unije, što je očekivana posljedica potpisivanja Povelje o pristupanju Europskoj uniji. Iako je u srpnju 2003. agencija za procjenu kreditnog rejtinga Fitch IBCA popravila izgled hrvatskog rejtinga sa BBB– stabilnog na BBB– pozitivni, to se nije posebno odrazilo na hrvatsku razliku prinosa.

Međunarodne transakcije

Preliminarni podaci o ostvarenju platne bilance pokazuju da je deficit na tekućem računu u drugome tromjesečju 2003. dosegao 1,3 mlrd. USD, što je za 0,5 mlrd. USD ili 63,5% više u odnosu prema istom razdoblju lani. Porast deficita rezultat je pogoršanja salda na računu robe, ali i znatno viših odljeva zabilježenih na računu dohodaka. Snažan pozitivan doprinos kretanjima na tekućem računu u spomenutom razdoblju daje račun usluga, odnosno ostvarenja vezana uz pružanje usluga u turizmu.

Valja istaknuti da je ostvarenje deficita na tekućem računu u drugome tromjesečju 2003. pod značajnim utjecajem sezonski neuobičajenog porasta reinvestirane dobiti poduzeća Pliva d.d. Najveći dio reinvestirane dobiti spomenutoga poduzeća rezultat je prijavljenih prihoda na osnovi prijenosa tržišne vrijednosti patenata na povezano poduzeće u inozemstvu, pri čemu prijenos nije pratio nikakav financijski protutok (transfer). Kad se reinvestirana dobit poduzeća Pliva d.d. na osnovi transfera patenata, koja se odnosi na inozemne vlasnike, isključi iz ostvarenja evidentiranih u platnoj bilanci RH za drugo tromjesečje 2003., projekcije HNB-a pokazuju da bi godišnji deficit za 2003., prema ugrađenim pretpostavkama HNB-a i informacijama dostupnim u trenutku pisanja ovoga broja Biltena, mogao iznositi oko 5,9% procijenjenog BDP-a za 2003. godinu.

Inozemni dug RH krajem kolovoza 2003. dosegao je 18,7 mlrd. USD ili 67% procijenjenoga BDP-a za 2003. godinu. Zbog očekivanja da će i dalje rasti neto zaduživanje ostalih sektora, da će blaže rasti neto zaduživanje sektora banaka te da će se nastaviti izgradnja kapitalnih infrastrukturnih objekata u Hrvatskoj, kao i zbog projekcije o otplatama glavnice i plaćanju kamata u nastavku 2003., predviđa se da bi se projicirano stanje inozemnoga duga RH na kraju 2003. godine moglo kretati između 71% i 73% procijenjenog BDP-a za 2003. godinu.

Unatoč snažnoj međunarodnoj likvidnosti Hrvatske, uz ekonomske fundamente koji u kratkom razdoblju i bez većih ulaganja ne omogućuju brži rast robnoga izvoza i uz osjetljivost izvoza usluga na moguće eksterne šokove, sadašnje kretanje ukupnoga inozemnog duga i razmjerno visok deficit na tekućem računu platne bilance srednjoročno nisu održivi.

Račun tekućih transakcija

Ostvarenja robne razmjene iz platne bilance RH govore da je u razdoblju od travnja do lipnja 2003. godine deficit na računu robe iznosio 2 mlrd. USD, što je za 0,6 mlrd. USD ili 44,9% više nego u istom razdoblju 2003. godine. Tečaj dolara prema euru i kuni zabilježio je u spomenutom razdoblju značajna odstupanja od nominalnih bilateralnih tečajeva zabilježenih u istome razdoblju lani, pa se kretanja u robnoj razmjeni mogu ispravno analizirati i ocijeniti samo ako ih svedemo na stalni tečaj. Naime, u razdoblju od travnja do lipnja 2003. prosječan mjesečni tečaj dolara prema euru zabilježio je godišnju stopu deprecijacije od 23,7%, dok je tečaj kune prema američkome dolaru zabilježio godišnju stopu aprecijacije od 12,1%.

cije od 17,3%. Pri tome treba napomenuti da se malen udio robne razmjene ostvaruje u izvještajnoj valuti – američkome dolaru. Prema podacima iz devizne platne bilance, izražene u samo dvjema valutama, u spomenutom se razdoblju čak 74,1% transakcija vezanih uz robni izvoz odnosi na euro, a 25,9% na američki dolar, dok je kod robnoga uvoza udjel eu- ra iznosio 80,4%, a američkoga dolara 19,6%. Nominalni go- dišnji rast ukupnoga robnog izvoza od 23% u drugome trom- jesečju 2003. tako odgovara 5,6%-tnom godišnjem rastu iz- raženome po stalnom tečaju iz 2002. godine. Kako je u dru- gome tromjesečju 2002. godine bio iznimno naglašen izvoz brodova, ohrabruje podatak da je u istom tromjesečju 2003. ukupan robni izvoz koji isključuje brodove, izražen po stalno- me tečaju, zabilježio godišnju stopu rasta od visokih 10,8% ili za 6,4 postotna boda više nego u istom razdoblju lani. Takva su kretanja nastavak dobrih rezultata ostvarenih tijekom prvog tromjesečja 2003. u kojem robni izvoz koji isključuje bro- dove bilježi godišnju stopu rasta od 14,4% (doprinosi pojedinih sektora i odsjeka Standardne međunarodne trgovinske klasifikacije povećanju ukupnoga robnog izvoza analizirani su u odjeljku pod naslovom Robna razmjena). Nominalni go- dišnji rast ukupnoga robnog uvoza od 33,2% u drugome tromjesečju 2003. zrcali se u godišnjem rastu od 13,1% po stalnome tečaju iz 2002., što je za 7,4 postotna boda više od godišnje stope rasta ostvarene u istome razdoblju lani. Nag- lašen godišnji rast ukupnoga robnog uvoza u razdoblju od travnja do lipnja 2003. pridonosi apsolutnom povećanju uvo- za u tom razdoblju, koje višestruko premašuje apsolutne po- zitivne pomake što ih bilježi robni izvoz, pa robna razmjena RH s inozemstvom rezultira godišnjim porastom vanjskotrgo- vinskog deficita od 19,3%, izraženo po stalnome tečaju.

Račun usluga bilježi u drugome tromjesečju 2003. iznim- no dobre rezultate, pri čemu daleko najveći doprinos rastu neto prihoda od usluga daje turizam. Prihodi od turizma do- segnuli su 1,2 mlrd. USD, što je za 0,6 mlrd. USD ili 87,8% više nego u istome razdoblju lani. Na visok godišnji porast pri- hoda od turizma utjecali su snažan porast fizičkih pokazate- lja, godišnji porast cijena noćenja i drugih ugostiteljskih uslu- ga, ali i znatno veća prosječna potrošnja gostiju koji su Hrvat- sku prepoznali kao kvalitetno turističko odredište.

Fizički pokazatelji o turizmu govore da je tijekom drugoga tromjesečja 2003. ukupan broj dolazaka zabilježio godišnji rast od 11,1% (pri čemu je godišnji rast dolazaka inozemnih gostiju iznosio 11,9%, a domaćih 7,3%), dok je ukupan broj noćenja zabilježio godišnji rast od 10% (godišnji porast noćenja inozemnih gostiju u drugome tromjesečju 2003. iz- nosio je 10,1%, a domaćih 9,6%). Po udjelu u ukupnome bro- ju inozemnih gostiju na prvome se mjestu u spomenutom razdoblju ističu Nijemci (udjel od 35%) koji su ostvarili go- dišnji porast broja noćenja od 9%. Slijede Austrijanci (s udje- lom u ukupnome broju inozemnih gostiju od 11,5%) s ostva- renim godišnjim porastom noćenja od 12,6% i Talijani (8,3%) čiji godišnji rast broja noćenja bilježi iznimno visokih 29,1%.

Osim rasta fizičkih pokazatelja na povećanje prihoda od turizma odrazile su se i povišene cijene noćenja, odnosno ci- jene hrane i pića posluživanih u restoranima. Cijena noćenja u travnju i svibnju 2003. tako bilježi prosječnu mjesečnu go- dišnju stopu rasta od 10,9%, dok su cijene noćenja u lipnju

Tablica 5. Investicije u turizmu, u milijunima HRK

	1999.	2000.	2001.	2002.
Hoteli i kampovi	837	471	675	1.678
Restorani	65	47	90	190
Putničke agencije i touroperator	47	67	87	148
Marine	6	11	13	66
Ukupno	955	596	865	2.082

Napomena: Podaci se odnose samo na pravne osobe.
Izvor: Fina

Tablica 6. Broj objekata iz skupine hotela s višom kategorijom u 2003.

	2 zvjezdice	3 zvjezdice	4 zvjezdice	5 zvjezdica	Ukupno
Dobilo višu kategoriju	10	52	9	4	75
U postupku za višu kategoriju	27	66	23	2	118
Ukupno	37	118	32	6	193

Izvor: Ministarstvo turizma

2003. zabilježile godišnji rast čak od 12,4%. Porast cijene noćenja u 2003. godini rezultat je povećane inozemne pot- ražnje u uvjetima ograničenih smještajnih kapaciteta, ali i in- tenzivnog procesa investiranja u hotele i druge vrste smještaj- no-ugostiteljskih objekata zabilježenog u 2002. i prvoj polovi- ci 2003. godine. Podaci Ministarstva turizma RH pokazuju da je u 2002. u smještajno-ugostiteljske objekte u Hrvatskoj uloženo ukupno 2,1 mlrd. kuna, što odgovara godišnjem po- rastu od 1,2 mlrd. kuna ili 140,7%.

U postupku investiranja u obnovu znatan broj smještajnih objekata u 2003. vrijednosno je promaknut u usporedbi sa stanjem zabilježenim u 2002. godini i to je u dijelu objekata rezultiralo iznimno visokim godišnjim stopama promjena ci- jena, poglavito noćenja. Tako udio objekata iz skupine hotela sa 3, 4 i 5 zvjezdica (koji uključuje samo objekte koji su već dobili rješenje o višoj kategoriji) u ukupnome broju objekata iz skupine hotela u 2003. iznosi 62%, što je za 12 postotnih bodova više u usporedbi sa stanjem u 2002. godini. Valja na- pomenuti da će spomenuti udjel krajem 2003. biti i viši jer ima još smještajnih objekata u postupku za dobivanje više ka- tegorije.

Visok godišnji rast ulaganja u 2003. bilježe i ulaganja fi- zičkih osoba iznajmljivača. Procjene o povećanju broja kre- veta u privatnim sobama i apartmanima, često visoke kvalite- te (s klimatizacijskim uređajima i sl.), pokazuju da je i u ovo- me segmentu vjerojatno ostvaren visok rast prometa i finan- cijskih prihoda. Osim cijena noćenja u 2003. rast, iako daleko blaži, bilježe i ostale ugostiteljske usluge. Primjerice, u lipnju 2003. cijene hrane u restoranima bilježe godišnji rast od 1,1%, cijene alkoholnih pića od 3,1%, a bezalkoholnih pića 2,3%.

Značajan godišnji porast fizičkih pokazatelja i cijena ugos- titeljskih usluga te činjenica da se većina turističkih prihoda ostvaruje u eurima (na koje je snažno utjecala godišnja stopa deprecijacije američkoga dolara prema euru tijekom drugoga tromjesečja 2003.) još ne objašnjavaju u potpunosti godišnji porast financijskih pokazatelja, ali iz toga proizlazi činjenica da dio turističke potrošnje u Hrvatskoj koji nije vezan uz cijenu smještaja i troškove prehrane (izleti, sportske aktivnosti, zabava, kulturni sadržaji i sl.) raste. Anketa o turističkoj pot- rošnji inozemnih gostiju u Hrvatskoj pokazuje da je samo tije- kom lipnja 2003. godine broj putnika čija je pojedinačna pot-

rošnja premašivala 5.000 kuna, dosegno oko 480.000, što je oko tri i pol puta više od broja zabilježenog u istome razdoblju lani. Najveći godišnji porast prosječne potrošnje u lipnju 2003. odnosi se na goste iz Njemačke, Austrije i Italije, odnosno iz zemalja čiji gosti bilježe i najveći godišnji rast fizičkih pokazatelja.

Rast broja gostiju iz Francuske, Švicarske, Švedske i Velike Britanije prouzročio je i porast prihoda od usluga pruženih u prijevozu. U razdoblju od travnja do lipnja 2003. prihodi od prijevoznih usluga tako bilježe godišnji rast od 61 mil. USD ili 43%, pri čemu se najveći doprinos rastu odnosi upravo na prijevoz putnika u zračnome prometu.

Na računu dohodaka u drugome tromjesečju 2003. primjetne su značajne, sezonski neuobičajene, godišnje promjene. U spomenutom razdoblju ukupni neto odljevi na računu dohodaka dosegli su 0,8 mlrd. USD, što odgovara godišnjem porastu od 0,6 mlrd. USD ili iznimno visokih 265,2%. Rast neto odljeva gotovo je u cijelosti rezultat povećanih rashoda formiranih na osnovi reinvestirane dobiti od vlasničkih ulaganja – dobiti hrvatskih poduzeća (mahom farmaceutska industrija, financijsko posredovanje i telekomunikacije) s djelomičnim (više od 10%) ili većinskim inozemnim vlasništvom, koja pripada stranim ulagačima, a uložena je ponovno u Republici Hrvatskoj. Iako su spomenuti rashodi na osnovi reinvestirane dobiti znatno povećali deficit na tekućem računu ostvaren u prvih šest mjeseci 2003., pri ocjenjivanju kretanja takvih rashoda uvijek treba uzeti u obzir i pripadajuće protustavke na računu kapitalnih i financijskih transakcija. Iznimno visok rast izravnih inozemnih ulaganja na osnovi reinvestirane dobiti od vlasničkih ulaganja pokazu-

je da strani investitori snažno vjeruju u razvojne mogućnosti poduzeća u koje su odlučili dugoročno ulagati, zbog čega su se uvelike trenutačno odrekli opipljivih financijskih dobitaka (isplaćenih dividendi, bonusa i drugih oblika distribuiranja profita). Iako daleko nižih apsolutnih iznosa, porast bilježe i isplaćene dividende. Tako u razdoblju od travnja do lipnja 2003. dividende na osnovi vlasničkih ulaganja bilježe godišnji rast od 63 mil. USD ili 68,2%. Kretanje dohodaka od inozemnih vlasničkih ulaganja u Hrvatsku time na najbolji način potvrđuje činjenicu da su inozemni ulagači svoj novac uglavnom uložili samo u razmjerno već visoko razvijene, tržišnom gospodarstvu brzo prilagodljive i dugoročno profitabilne segmente hrvatskoga gospodarstva.

Suficit na računu tekućih transfera u drugome tromjesečju 2003. također bilježi rast, i to poglavito zbog godišnjeg povećanja prihoda od 0,1 mlrd. USD ili 33,9%. Deprecijacija američkoga dolara prema euru i kuni, zabilježena tijekom drugog tromjesečja 2003. u usporedbi s istim razdobljem lani, kao i činjenica da je većina prihoda na osnovi radničkih doznaka iz inozemstva nominirana u eurima, najviše su pridonijele porastu prihoda izraženih u izvještajnoj valuti – američkom dolaru.

Kretanja na tekućem računu tijekom prvog i drugog tromjesečja 2003. godine pokazuju da je ostvareni deficit na tekućem računu dosegno 8,1% procijenjenoga BDP-a za 2003. godinu, što odgovara pogoršanju od 0,8 postotnih bodova u odnosu prema pokazatelju za prvo polugodište 2002., odnosno pogoršanju od 0,9 postotnih bodova u usporedbi s pokazateljem za isto razdoblje 2001. Kako se tijekom trećeg tromjesečja 2003. očekuju značajni priljevi od pruženih uslu-

Okvir 2. Što stoji iza velikoga godišnjeg porasta reinvestirane dobiti poduzeća Pliva d.d. u drugome tromjesečju 2003.?

Grupa Pliva međunarodna je farmaceutska korporacija sa sjedištem u Zagrebu, koja objedinjuje poduzeća u više od 40 zemalja diljem svijeta. Kako bi osvojila dio najvećeg farmaceutskog tržišta na svijetu – tržišta Sjedinjenih Država i time osigurala svoj daljnji međunarodni razvoj, u srpnju 2002. godine Grupa Pliva kupuje sve dionice američkoga farmaceutskog poduzeća Sidmak Laboratoires Inc. i podružnice u Sidmakovu 100%-tnom vlasništvu, Odyssey Pharmaceuticals Inc. (u nastavku teksta Sidmak) za cijenu od 153 mil. USD (pri čemu se Grupa Pliva obvezala preuzeti i Sidmakov dug bankama u ukupnome iznosu od 59 mil. USD). Izravno Sidmak kupuje podružnica poduzeća Pliva d.d. iz Mađarske (PAM Property Management Ltd.) sindiciranim zajmom od 165 mil. USD, pri čemu je kao zalog ponudila patentna prava po Plivinu najpoznatijem lijeku, antibiotiku azitromicinu.

Da bi mogla ponuditi patente kao zalog, Pliva d.d. najprije ih je morala tržišno vrednovati i potom prenijeti na podružnicu u Mađarskoj. Rezultat te transakcije evidentiran je u drugome tromjesečju 2002. godine u platnoj bilanci RH kao kudikamo najveći dio inozemnih izravnih ulaganja RH u inozemstvo. Kako prijenos tržišne vrijednosti patenata na povezano poduzeće u inozemstvu nije pratio nikakav novčani protutok, spomenuta je transakcija transfer, te se protustavka izravnim inozemnim ulaganjima u inozemstvo na toj osnovi (sustav dvojnog knjiženja jedne transakcije) ogleda gotovo u cijelosti u iznosu kapitalnih transfera za drugo tromjesečje 2002.

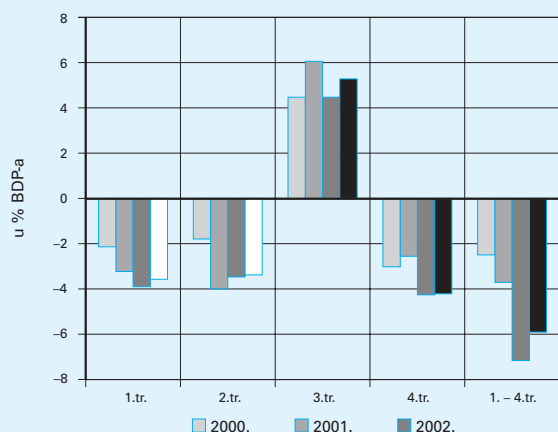
U svome financijskom izvještaju za poslovnu 2002. godinu Pliva

d.d. prenesenu je tržišnu vrijednost patenata prijavila kao prihod, što utječe na godišnji porast dobiti za poslovnu godinu 2002. Dobit na osnovi prihoda od prenesene tržišne vrijednosti patenata (koja postoji samo knjigovodstveno) poduzeće Pliva d.d. klasificira kao reinvestiranu dobit. Vlasnička struktura poduzeća Pliva d.d. pokazuje da je udjel inozemnih vlasnika krajem lipnja 2003. iznosio 60,25%, pa se na strane ulagače odnosi isto toliki udjel u spomenutoj reinvestiranoj dobiti. Kako platna bilanca RH bilježi transakcije između hrvatskih rezidenata (u ovome slučaju pravne osobe Pliva d.d. iz Zagreba) i ne-rezidenata (inozemne pravne i fizičke osobe s udjelom u vlasništvu poduzeća Pliva d.d.), dolarska protuvrijednost udjela stranih vlasnika u ukupnoj reinvestiranoj dobiti poduzeća Pliva d.d. evidentirana je u drugome tromjesečju 2003. kao značajan dio ukupnih izravnih inozemnih ulaganja u RH, a kao protustavka isti je iznos knjižen na rashodima računa dohodaka (dio računa tekućih transakcija).

Poduzeće Pliva d.d. odlučilo je financirati kupnju američkoga farmaceutskog poduzeća na opisani način jer joj je on omogućavao znatno povoljnije zaduživanje na međunarodnom tržištu kapitala (valja imati na umu da je kreditna ocjena Mađarske, jedne od zemalja koje će u 2004. pristupiti Europskoj uniji, znatno povoljnija od kreditne ocjene Hrvatske), a djelomice su na to utjecali i pravni razlozi. Legitimna odluka uprave poduzeća Pliva d.d. i njezina provedba izrazito su utjecale na kretanja u platnoj bilanci RH tijekom 2002. i 2003. godine, pri čemu spomenute promjene nisu pratili nikakvi stvarni financijski tokovi. Upravo zbog prirode platnobilančne transakcije vezane uz prijenos tržišne vrijednosti patenata (preciznije transfera) u 2002. godini i povezanih transakcija u 2003. godini ispravno je pratiti i ocjenjivati kretanja u platnoj bilanci RH tijekom navedenog razdoblja bez spomenutog transfera i povezanih transakcija.

Slika 74.

SALDO NA TEKUĆEM RAČUNU PLATNE BILANCE

Napomene: Bijelom bojom ispunjene su površine stupaca koji se odnose na ostvarenja u prvome polugodištu 2003., a crnom bojom projicirane vrijednosti HNB-a za drugo polugodište 2003. i projekcija za cijelu 2003. godinu. Ostvarenje za drugo tromjesečje 2003. isključuje reinvestiranu dobit poduzeća Pliva d.d. na osnovi prijenosa tržišne vrijednosti patenata na povezano poduzeće u inozemstvu.

Izvor: HNB

ga u turizmu (prema preliminarnim podacima neto prihodi od turizma samo u srpnju 2003. iznose visoke 1,2 mlrd. USD), procjene Hrvatske narodne banke, na temelju informacija dostupnih u trenutku pisanja ovoga izvješća, pokazuju da bi se deficit na tekućem računu u drugoj polovici godine trebao značajno smanjiti.

Valja napomenuti da je na ostvarenje u prvome polugodištu 2003., a time i na projekciju deficita na tekućem računu platne bilance za cijelu 2003. godinu, znatno utjecao sezonski neuobičajen porast reinvestirane dobiti poduzeća Pliva

d.d., prijavljene u drugome tromjesečju 2003. (vidi Okvir 2., o reinvestiranoj dobiti istoimenoga poduzeća u 2003. godini). Ako isključimo reinvestiranu dobit poduzeća Pliva d.d. na osnovi prijenosa patenata koja se odnosi na inozemne vlasnike, iz ostvarenja evidentiranih u platnoj bilanci RH za drugo tromjesečje 2003., projekcija deficita na tekućem računu za cijelu 2003. pokazuje da bi godišnji deficit, prema ugrađenim pretpostavkama HNB-a i dostupnim informacijama u trenutku pisanja ovoga broja Biltena, mogao iznositi oko 5,9% procijenjenog BDP-a za 2003. godinu.

Robna razmjena

Privremeni podaci Državnog zavoda za statistiku pokazuju kako je u prvih sedam mjeseci 2003. ukupan robni izvoz iznosio 3,5 mlrd. USD, dok je ukupan robni uvoz zabilježio vrijednost od 8 mlrd. USD. Takva kretanja rezultiraju godišnjom stopom rasta vanjskotrgovinskog deficita, izraženoga po stalnome tečaju iz 2002. godine, od 18,7%.

U razdoblju od siječnja do srpnja 2003. sezonski prilagođen ukupan robni izvoz, iskazan u američkim dolarima po stalnome tečaju, bilježi godišnju stopu rasta od 9,9%. Nakon što izuzmemo izvoz brodova (odsjek Standardne međunarodne trgovinske klasifikacije s tradicionalno najvišim doprinosom rastu ukupnoga izvoza), godišnja stopa rasta ukupnoga robnog izvoza koji isključuje brodove u prvih sedam mjeseci 2003. penje se na još viših 12,4%, što upućuje na snažniju izvoznost aktivnost ostalih sektora. Godišnjem rastu ukupnoga robnog izvoza koji isključuje brodove najviše je pridonio rast izvoza: nafte i naftnih derivata (prema podacima DZS-a, u pr-

Okvir 3. Turizam u platnoj bilanci

Platna bilanca Republike Hrvatske obuhvaća transakcije hrvatskih rezidenata s ostatkom svijeta. Pozicija *putovanja*, koja se nalazi na tekućem računu platne bilance, u sklopu računa usluga, pokazuje prihode od potrošnje nerezidenata za boravka u RH i rashode hrvatskih rezidenata za putovanja u inozemstvu. Važnost ove platnobilančne pozicije posebno se očituje u trećem tromjesečju svake godine kada je turistička sezona na vrhuncu: u razdoblju 1999. – 2002. prosječni prihod u trećem tromjesečju iznosi više od 1,8 mlrd. USD i u stalnom je porastu.

Prema međunarodnim standardima na kojima se temelji metodologija Hrvatske narodne banke, pojam putnika obuhvaća *jednodnevne posjetitelje* ili putnike bez ostvarenog noćenja i *turiste* ili putnike koji su ostvarili barem jedno noćenje. U procjenu prihoda i rashoda na poziciji putovanja potrebno je uključiti sve troškove koje je strani putnik napravio tijekom putovanja. Troškove putnika, međutim, nije moguće egzaktno izračunati pa ih je stoga potrebno procijeniti ili kombiniranjem postojećih izvora ili uvođenjem posebnog istraživanja koje se provodi na uzorku putnika.

Prije uvođenja vlastitog istraživanja HNB se koristio evidencijom platnog prometa s inozemstvom u kojoj su zabilježena sva međunarodna plaćanja i naplate koji se obavljaju preko poslovnih banaka. Taj izvor podataka dopunjava je pokazateljima fizičkog prometa stranih putnika ili procjenama prosječne potrošnje na osnovi čega su različitim matematičkim i ekonometrijskim postupcima procjenjivani prihodi i rashodi međunarodnih putovanja. Kvaliteta takvih pristupa nije zadovoljavala pa je HNB pokrenuo vlastito statističko istraživanje, pri čemu samo prikupljanje i obradu podataka obavlja vanjska agencija prema uputama HNB-a.

Metodologiju, obrasce i način provođenja istraživanja osmislio je HNB u suradnji s Institutom za turizam iz Zagreba, koji je u drugoj polovini 1998. proveo pilot-istraživanje. Počevši od 1999. godine redovito se provode takva istraživanja i rezultati se primjenjuju u redovnoj izradi platne bilance. Istraživanjem se želi anketirati strane putnike na izlasku iz Hrvatske i domaće putnike na ulasku u Hrvatsku i na osnovi njihovih odgovora procijeniti agregatnu turističku potrošnju za potrebe platne bilance. Budući da istraživanje nije moguće provoditi na svim graničnim prijelazima, posebno zbog brojnosti i frekventnosti cestovnih graničnih prijelaza, bilo je neophodno osmisliti način njihova grupiranja i izabrati po jednog predstavnika svake grupe za anketiranje domaćih i stranih putnika.

Granični prijelazi grupirani su u deset grupa: pet grupa prema Sloveniji, dvije prema Bosni i Hercegovini, jednu prema Mađarskoj i jednu prema Srbiji i Crnoj Gori. Zračne luke Zagreb, Split i Dubrovnik čine posebnu, desetu grupu graničnih prijelaza jer putnici koji putuju zrakoplovom imaju znatno veće troškove od putnika koji dolaze cestovnim vozilima. Željeznički i pomorski granični prijelazi raspoređeni su u grupe cestovnih prijelaza prema zemlji kojoj gravitiraju jer je njihova frekventnost nedovoljna da bi ih se promatralo izdvojeno. Konačno, imajući na umu važnost vikenda kao posebno frekventnih dijelova tjedna, odlučeno je da se oni promatraju odvojeno od radnih dana.

Opisanim grupiranjem nastoji se obuhvatiti sve značajne dane i granične prijelaze kako bi se prikupili osnovni podaci o potrošnji i dobila određena saznanja o distribuciji putnika prema zemlji, načinu prijevoza, razlozima putovanja i slično. Drugim riječima, domaći i strani putnici svrstani su u višedimenzionalne stratume za koje se na osnovi uzorka anketiranih putnika (stratificirani uzorak) računaju prosječna i ukupna potrošnja.

Tablica 7. Prihodi i rashodi od međunarodnih putovanja od 1999. do 2002., u milijunima USD

	1999.	2000.	2001.	2002.
Putovanja (neto)	1.742	2.190	2.729	3.030
1. Prihodi	2.493	2.758	3.335	3.811
1.1. Poslovni razlozi	234	264	274	323
1.2. Osobni razlozi	2.260	2.494	3.061	3.489
1.2.1. Zdravstveni razlozi	36	27	44	40
1.2.2. Obrazovanje	11	12	12	9
1.2.3. Ostali razlozi	2.213	2.455	3.006	3.439
2. Rashodi	-751	-568	-606	-781
2.1. Poslovni razlozi	-384	-261	-289	-460
2.2. Osobni razlozi	-367	-308	-317	-321
2.2.1. Zdravstveni razlozi	-25	-14	-24	-30
2.2.2. Obrazovanje	-41	-22	-11	-26
2.2.3. Ostali razlozi	-301	-272	-282	-265

Izvor: HNB

Već na početku istraživanja pojavili su se problemi. Osnovni je i najveći problem istraživanja bio nedostatak pokazatelja o populaciji domaćih i stranih putnika osim ukupnog broja putnika koji su prešli državnu granicu prema podacima Ministarstva unutarnjih poslova. Nedostatak podataka o distribuciji putnika moguće je riješiti samo upotrebom podataka o distribuciji prikupljenih istraživanjem, drugim riječima, struktura populacije ovisi o strukturi anketiranih putnika. Primjerice, ukoliko se od ukupnog broja anketiranih stranih putnika 14% odnosilo na rezidente Austrije, moramo pretpostaviti da je i u cijeloj populaciji 14% otpadalo na rezidente te zemlje. Slično vrijedi i za motiv putovanja, tip smještaja i slično.

Drugi je problem taj da ne postoje podaci o putnicima koji nisu ostvarili barem jedno noćenje u plaćenom smještaju. Podaci iz priopćenja o turističkom prometu koja objavljuje Državni zavod za statistiku prikupljaju se redovitim mjesečnim izvještajem sastavljenim na osnovi evidencije u knjigama gostiju. To znači da spomenuta priopćenja pokazuju samo jedan segment stranih turista, turiste koji su ostvarili barem jedno noćenje u komercijalnom smještaju. Svi ostali turisti koji su ostvarili jedno ili više noćenja u vlastitim objektima, u smještaju kod prijatelja i rodbine ili noćenje u bilo kojem drugom neplaćenom smještaju, nisu obuhvaćeni podacima DZS-a. Isto tako jednodnevni posjetitelji nisu obuhvaćeni nijednom statistikom pa se stoga rezultati istraživanja ne mogu uspoređivati s ostalim izvorima podataka o turizmu. Distribuciju putnika prema vrsti smještaja možemo konstruirati samo na temelju rezultata istraživanja.

Treći su problem podaci o ukupnom broju putnika koji su ušli u Hrvatsku i napustili Hrvatsku. Prema podacima susjednih zemalja broj putnika koji napuštaju tu zemlju nije uvijek približno jednak broju putnika koji u istom danu na istom prijelazu ulaze u Hrvatsku što je vrlo važno jer se ti podaci rabe u konstruiranju pondera pomoću kojih se procjenjuje ukupna potrošnja.

Navedeni problemi mogli bi se umanjiti unaprjeđenjem statistike broja putnika i vozila. Primjerice, automatskim brojačima prometa i/ili skeniranjem osobnih ili putnih isprava mogli bi se proizvesti točniji pokazatelji o broju putnika i njihovoj distribuciji koji bi na kraju rezultirali kvalitetnijim procjenama potrošnje. Prema rezultatima istraživanja u razdoblju 1999. – 2002. platna bilanca na poziciji putovanja pokazuje kontinuirani porast prihoda od stranih putnika i relativno stabilne rashode za međunarodna putovanja domaćih putnika (vidi Tablicu 7.).

Neto priljev od međunarodnih putovanja u potpunosti je određen osobnim razlozima putovanja koji obuhvaćaju motive poput odmora i zabave ili posjeta rodbini i prijateljima. U prihodima dominira motiv odmora i zabave, bez obzira na to je li riječ o plaćenom (hoteli, moteli, turistička naselja, privatni smještaj) ili neplaćenom smještaju (kod rodbine i prijatelja, u vlastitom objektu, plovilu ili vozilu). Slično vrijedi za rashode, ali treba naglasiti da je do otvaranja velikih trgovačkih centara važnu ulogu imao motiv putovanja radi kupovine robe u inozemstvu. Napominjemo da se ti rashodi ne nalaze na poziciji putovanja, nego se razvrstavaju kao uvoz i izvoz robe na računu robe.

Osim prema motivima, rezultati istraživanja mogu se grupirati i prema drugim obilježjima. Primjerice, tijekom 2002. godine većina stranih turista bili su rezidenti Bosne i Hercegovine, Slovenije, Njemačke, Austrije i Italije (više od 80%), dok su hrvatski rezidenti najviše putovali u Bosnu i Hercegovinu, Sloveniju, Austriju, Mađarsku i Italiju (više od 90%). Prosječna potrošnja, naravno, nema jednaku distribuciju, kao ni motivi putovanja, vrsta prijevoznog sredstva, trajanje boravka ili vrsta smještaja.

Iz prvih rezultata za šest mjeseci 2003. godine vidljiv je značajan porast prihoda uzrokovan promijenjenom strukturom stranih putnika koja se ogleda u većoj prosječnoj potrošnji, posebno onih turista koji noće u plaćenom smještaju, ali i putnika u neplaćenom smještaju. Takvi su pokazatelji u skladu s povećanim cijenama noćenja, ali i promijenjenom politikom hotelskih poduzeća što uključuje ranije povećanje cijena i podjelu godine na više cjenovnih razreda. Konačno, zabilježen je i porast prosječnog broja noćenja pa to u kombinaciji s povećanom prosječnom potrošnjom mora dovesti do porasta ukupnog priljeva od stranih putnika.

vih sedam mjeseci 2003. ostvaren je godišnji porast od 50,5%), električnih strojeva, aparata i uređaja (33,9%), odjeće (20,1%) te izvoz šećera, proizvoda od šećera i meda (151,7%).

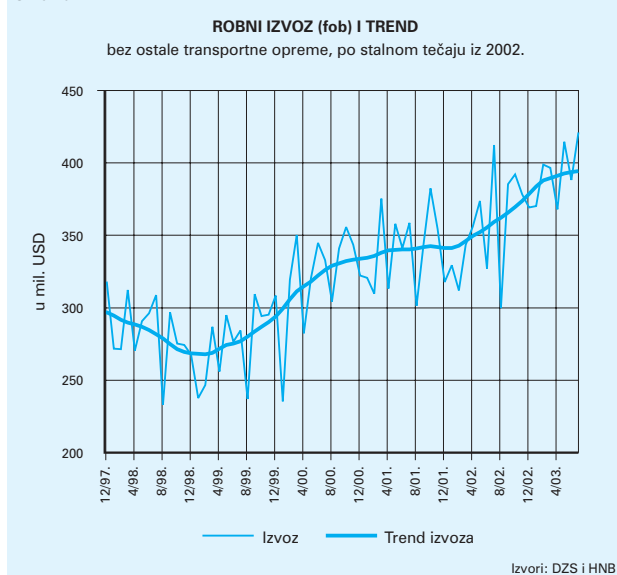
Vrijednost sezonski prilagođenoga ukupnoga robnog uvoza, izražena u američkim dolarima po stalnome tečaju, u prvih sedam mjeseci 2003. bila je za 14,3% veća u usporedbi s vrijednošću ostvarenom u istom razdoblju lani. Najveći doprinos rastu ukupnoga robnog uvoza odnosi se na uvoz cestovnih vozila čija je vrijednost u razdoblju od siječnja do srpnja 2003. dosegla 965 mil. USD (godišnji porast od 315 mil. USD ili 48,7%). Godišnja stopa rasta uvoza cestovnih vozila u spomenutom je razdoblju dvostruko manja kada se isključuje utjecaj međuvalutnih promjena (23,4%).

Od ostalih odsjeka Standardne međunarodne trgovinske klasifikacije svojim se doprinosom rastu ukupnoga robnoga uvoza mogu izdvojiti odsjeci: ostala transportna oprema (naj-

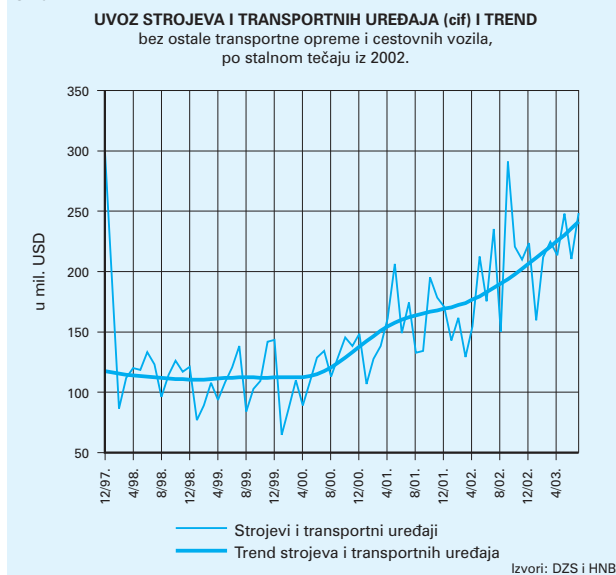
većim dijelom brodovi, čija godišnja stopa rasta uvoza u prvih sedam mjeseci 2003. iznosi 77,2%), električni strojevi, aparati i uređaji (40,6%), industrijski strojevi za opću uporabu (35,7%) i odsjek specijalnih strojeva za pojedine industrijske grane (39,7%). Spomenuti odsjeci (uz cestovna vozila) gotovo u cijelosti čine u toj klasifikaciji sektor strojeva i transportnih uređaja, koji se najvećim dijelom odnosi na uvoz kapitalnih dobara. Trend uvoza strojeva i transportnih uređaja koji isključuje brodove i cestovna vozila, izražen u američkim dolarima po stalnome tečaju, pokazuje pojačanu dinamiku dijelom vezanu uz izgradnju kapitalnih infrastrukturnih objekata. U prvih sedam mjeseci 2003. zabilježio je godišnju stopu rasta od 25,1%.

Nakon što se iz vremenske serije ukupnoga robnog uvoza izdvoji sektor strojeva i transportnih uređaja, može se pratiti kretanje robnog uvoza koji isključuje uvoz kapitalnih dobara. Spomenuti agregat, izražen u američkim dolarima po stalnom

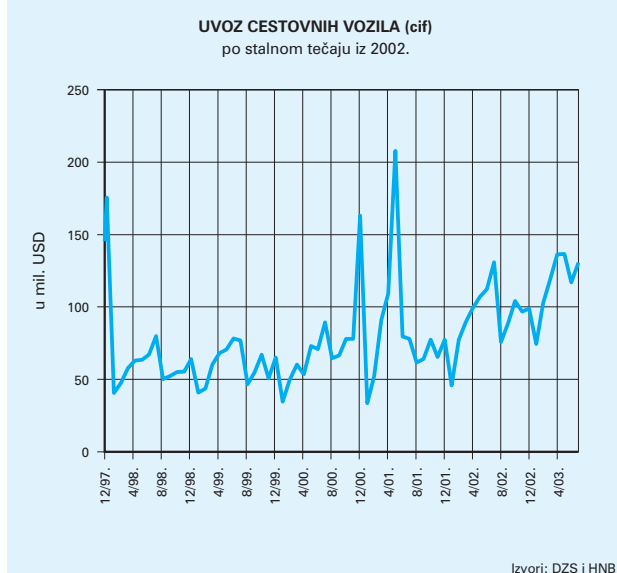
Slika 75.

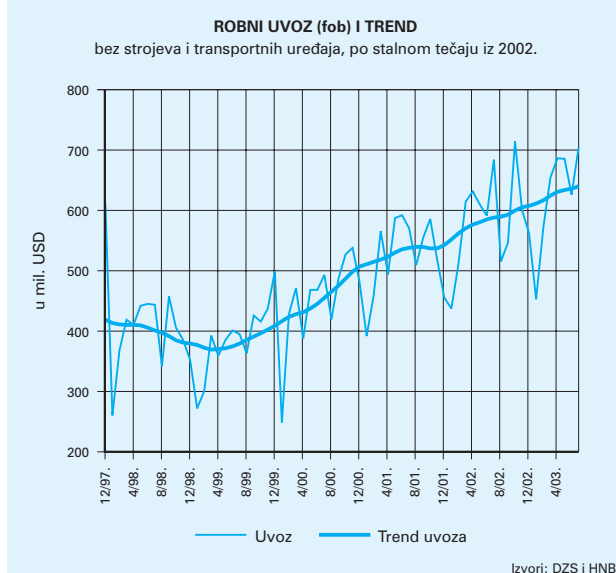
Slika 77.

Slika 76.

Slika 78.

tečaju, bilježi godišnju stopu rasta od 7,4%, što je za 2,4 postotna boda niže od godišnje stope rasta zabilježene u istom razdoblju prošle godine.

Struktura robne razmjene prema ekonomskim grupacijama zemalja pokazuje kako je u prvih sedam mjeseci 2003. udjel izvoza u Europsku uniju u ukupnome izvozu iznosio 56,3%, a to odgovara smanjenju od 0,4 postotna boda u usporedbi s udjelom zabilježenim u istome razdoblju lani, pri čemu se udjel izvoza u Italiju, Njemačku i Austriju (najvažniji hrvatski vanjskotrgovinski partneri) u ukupnome izvozu gotovo i nije mijenjao. Udjel izvoza u zemlje u razvoju u ukupnome izvozu iznosio je u razdoblju od siječnja do srpnja 2003. godine 36,5%, što znači da godišnje smanjenje iznosi 2,4 postotna boda. Istodobno je apsolutnom godišnjem rastu izvoza RH u zemlje u razvoju od 18% pridonio uglavnom izvoz u susjednu Bosnu i Hercegovinu (godišnji porast ostvarenih vrijednosti izvoza izraženih u američkim dolarima u prvih sedam

mjeseci 2003. iznosi 29,5%) i Sloveniju (24,4%).

U razdoblju od siječnja do srpnja 2003. udio uvoza RH iz zemalja EU u ukupnome robnom uvozu iznosio je 57,7% – za 0,8 postotnih bodova više nego u istom razdoblju lani. Najveći doprinos porastu ostvarene vrijednosti ukupnoga robnog uvoza RH, izražene u američkim dolarima, u prvih sedam mjeseci 2003. odnosi se na vrijednost uvoza iz Italije (godišnji rast od 34%), Njemačke (godišnji porast od 30,1%, pri čemu je istodobno zabilježen blagi godišnji pad udjela ostvarene vrijednosti uvoza iz te zemlje u ukupnoj vrijednosti uvoza RH) i Francuske (40,5%). Od zemalja u razvoju porastu ukupne vrijednosti robnog uvoza RH najviše su pridonijele: Sirija (u razdoblju od siječnja do srpnja 2003. zabilježen je godišnji rast od 170,1%, i to uglavnom zbog uvoza nafte), Slovenija (28,1%) te Mađarska (44,9%).

Tablica 8. Izvoz i uvoz prema ekonomskim grupacijama zemalja, udjeli u postocima

Izvoz	2000.	2001.	2002.	I. – VII. 2002.	I. – VII. 2003. ^a
Razvijene zemlje	60,1	61,7	58,1	61,1	63,5
EU-15	54,5	54,1	52,7	56,7	56,3
Austrija	6,6	5,7	7,5	8,0	8,2
Italija	22,3	23,7	22,7	26,6	27,0
Njemačka	14,3	14,8	12,5	12,3	12,3
Efta	1,0	1,1	0,8	0,8	0,7
Ostale razvijene zemlje	4,6	6,5	4,6	3,6	6,5
Zemlje u razvoju	39,9	38,3	41,9	38,9	36,5
Cefta	13,8	12,1	12,4	11,4	11,7
Slovenija	10,8	9,1	8,7	8,2	8,1
Bosna i Hercegovina	11,2	12,0	14,4	13,5	13,9
Srbija i Crna Gora	2,4	3,2	3,5	3,4	2,9
Uvoz	2000.	2001.	2002.	I. – VII. 2002.	I. – VII. 2003. ^a
Razvijene zemlje	64,7	66,0	64,5	65,7	66,4
EU-15	55,4	57,1	55,8	56,9	57,7
Austrija	6,7	6,9	6,6	6,8	6,5
Italija	16,6	18,1	17,3	18,4	18,5
Njemačka	16,5	17,3	16,3	16,1	15,7
Efta	2,4	2,1	2,0	2,2	1,7
Ostale razvijene zemlje	7,0	6,8	6,8	6,7	7,0
Zemlje u razvoju	35,3	34,0	35,5	34,3	33,6
Cefta	14,8	14,8	16,0	15,6	16,3
Slovenija	7,9	7,8	7,7	7,9	7,6
Bosna i Hercegovina	1,0	1,4	1,6	1,5	1,5
Srbija i Crna Gora	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5

^a Privremeni podaci; Izvor: DZS

Račun kapitalnih i financijskih transakcija

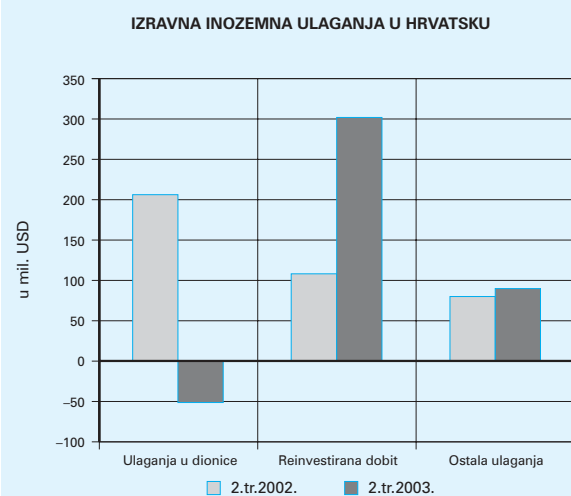
U drugome tromjesečju 2003. vrijednost transakcija zabilježena na računu kapitalnih transakcija iznosila je sezonski neuobičajeno visokih 62 mil. USD. Uz uobičajenu tromjesečnu vrijednost na osnovi transfera migranata (8 mil. USD), ukupan iznos rezultat je priljeva u vrijednosti od 55 mil. USD na osnovi sukcesijske podjele inozemne financijske imovine bivše Narodne banke Jugoslavije koja je bila na računima u američkim bankama.

Izravna inozemna ulaganja u RH u drugom tromjesečju 2003. godine dosegla su 666 mil. USD. To je povećanje umnogome prouzročio porast reinvestirane dobiti ostvaren na osnovi prijenosa tržišne vrijednosti patenata poduzeća PLIVA d.d., tako da stvarni iznos izravnih inozemnih ulaganja u Hrvatsku u razdoblju od travnja do lipnja 2003. iznosi 339 mil. USD, a to je za 54 mil. USD ili 13,8% manje u usporedbi s istim razdobljem lani. U strukturi izravnih inozemnih ulaganja tijekom drugoga tromjesečja 2002. godine dominiraju ulaganja u dionice od 206 mil. USD ili 52,3% ukupnih izravnih inozemnih ulaganja u Hrvatsku (od čega se približno polovina spomenutoga dolarskog iznosa odnosi na prvu tranšu u ponovljenoj privatizaciji Riječke banke). Slijedi reinvestirana dobit poduzeća sa 108 mil. USD ili 27,4% ukupnih izravnih inozemnih ulaganja u Hrvatsku, a preostali se dio odnosi na ostala ulaganja. U istome razdoblju 2003. struktura je bitno izmijenjena, pri čemu 301 mil. USD ili 89% ukupnih izravnih inozemnih ulaganja u Hrvatsku (339 mil. USD) čini reinvestirana dobit, koju su strani investitori odlučili uložiti u razvoj hrvatskih poduzeća čiji su većinski vlasnici. U porastu reinvestirane dobiti ističu se dva vodeća telekomunikacijska operatera

u Hrvatskoj, kao i dvije najjače banke na domaćem tržištu financijskog posredništva.

Na računu portfeljnih ulaganja obveze na osnovi portfeljnih ulaganja u drugom tromjesečju 2003. iznosile su 165 mil. USD, a uglavnom su rezultat inozemnog izdanja obveznica RH nominiranog u japanskim jenima (212 mil. USD) te, manjim dijelom, smanjenja obveza ostalih sektora po ulaganjima u dionice (-59 mil. USD). Sredstva na osnovi portfeljnih ulaganja u drugom je tromjesečju 2003. u najvećoj mjeri obilježilo smanjenje sredstava banaka po obveznicama i notama (84 mil. USD).

Slika 79.

Napomena: Ostvarenje za drugo tromjesečje 2003. isključuje reinvestirana dobit poduzeća Pliva d.d., koja je pripala inozemnim vlasnicima na osnovi prijenosa tržišne vrijednosti patenata na povezano poduzeće u inozemstvu.

Izvor: HNB

Tablica 9. Inozemni dug prema sektoru dužnika, na kraju razdoblja, u milijunima USD i postocima

Sektor	2000.	2001.	2002.	VIII.2003.	Struktura				Indeksi		
					2000.	2001.	2002.	VIII.2003.	2001./00.	2002./01.	VIII.2003./02.
1. Monetarni sektor	159	122	0	0	1,4	1,1	0,0	0,0	76,9	0,0	0,0
2. Država	4.828	5.133	6.361	7.184	43,7	45,4	41,4	38,4	106,3	123,9	112,9
3. Banke	2.086	2.299	4.009	5.185	18,9	20,3	26,1	27,7	110,2	174,4	129,3
4. Ostali sektori (poduzeća)	3.355	3.128	3.943	4.832	30,3	27,6	25,6	25,8	93,2	126,1	122,5
5. Izravna ulaganja	627	635	1.059	1.510	5,7	5,6	6,9	8,1	101,3	166,8	142,6
Ukupno (1+2+3+4+5)	11.055	11.317	15.372	18.711	100,0	100,0	100,0	100,0	102,4	135,8	121,7

Izvor: HNB

Tablica 10. Promet inozemnog duga prema sektoru dužnika, u milijunima USD

	Stanje duga 31.12.2002.	Promet			Međualutne promjene	Stanje duga 31.8.2003.
		Korištenja	Otplate			
			Glavnice	Kamate		
1. Izravna ulaganja	1.059	544	134	22	40	1.510
2. Država	6.361	967	328	263	184	7.184
3. Središnja banka (HNB)	0	0	0	0	0	0
4. Banke	4.009	1.757	717	57	136	5.185
5. Ostali sektori (poduzeća)	3.943	1.412	641	93	119	4.832
Ukupno (1+2+3+4+5)	15.372	4.680	1.821	436	479	18.711

Izvor: HNB

Financijska sredstva na osnovi ostalih ulaganja u drugom su tromjesečju 2003. određena kretanjem stavke valuta i depoziti hrvatskih banaka u inozemstvu (bilježe povećanje od 270 mil. USD) i dugoročnih kredita ostalih sektora (bilježe smanjenje od 21 mil. USD). Financijske obveze po ostalim ulaganjima u spomenutom razdoblju značajno rastu. Najvećim doprinosom rastu ukupnih obveza izdvajaju se valuta i depoziti inozemnih banaka matica kod domaćih banaka kćeri (zabilježena je vrijednost transakcija od 491 mil. USD u drugom tromjesečju 2003., tj. apsolutan godišnji rast od oko 200 mil. USD), a slijede ih trgovinski krediti ostalih sektora s rokom dospijeca do 90 dana (vrijednost transakcija od 493 mil. USD, što odgovara apsolutnom godišnjem porastu od približno 100 mil. USD).

U razdoblju od travnja do lipnja 2003. vrijednost transakcija međunarodnim pričuvama HNB-a raste za dodatnih 291 mil. USD (krajem lipnja 2003. stanje međunarodnih pričuva HNB-a iznosilo je 6,8 mlrd. USD). Kretanje transakcija međunarodnim pričuvama u drugome tromjesečju 2003. obilježili su značajni priljevi strane valute na osnovi izdanih obveznica (926 mil. USD) te smanjenje valute i depozita banaka (635 mil. USD). Hrvatska narodna banka u travnju je otkupila od Ministarstva financija RH 81 mil. EUR i u svibnju dodatnih 69 mil. EUR za potrebe Hrvatskih autocesta, a u lipnju prodala Ministarstvu financija 5,3 mil. EUR namijenjenih za plaćanje EFSAL-a.

Kretanja na računu tekućih transakcija i na računu kapitalnih i financijskih transakcija rezultirala su u drugome tromjesečju 2003. neto pogreškama i propustima od 14 mil. USD, što je značajno smanjenje u odnosu prema njihovom stanju u istome razdoblju lani (-94 mil. USD).

Inozemni dug

Krajem kolovoza 2003. inozemni dug Republike Hrvatske dosegao je 18,7 mlrd. USD, što odgovara porastu od 3,3

mlrd. USD ili 21,7% u odnosu prema stanju zabilježenom krajem 2002. godine. Struktura inozemnog duga prema sektoru dužnika pokazuje kako je udio inozemnog duga države u ukupnome inozemnom dugu RH na kraju kolovoza 2003. iznosio 38,4%, a to je za 3 postotna boda niže u usporedbi sa stanjem zabilježenim krajem 2002. U spomenutom razdoblju povećanje udjela u ukupnome inozemnom dugu bilježe banke (sa 26,1% na 27,7%), ostali sektori (sa 25,6% na 25,8%) i izravna ulaganja (sa 6,9% na 8,1%).

Podaci o prometu inozemnog duga u razdoblju od siječnja do kolovoza 2003. pokazuju da u ukupnome porastu inozemnog duga od 3,3 mlrd. USD udio neto transakcija iznosi 2,9 mlrd. USD ili 85,6% (riječ je o razlici novih korištenja u iznosu od 4,7 mlrd. USD i otplaćenih glavnica po inozemnom dugu u iznosu od 1,8 mlrd. USD), dok se ostatak razlike između dva stanja inozemnoga duga odnosi na međualutne promjene.

Promatrajući prema sektoru dužnika, najveći doprinos porastu ukupnog inozemnog duga po neto transakcijama (isključene međualutne promjene) u prvih osam mjeseci 2003. daje sektor banke. Inozemni dug banaka po neto transakcijama u spomenutom razdoblju raste za 1 mlrd. USD, od čega se 0,7 mlrd. USD odnosi na povećanje duga s osnove neto transakcija po kreditima, a ostatak na povećanje duga na osnovi valute i depozita. Slijedi sektor država čiji je inozemni dug po neto transakcijama u spomenutom razdoblju povećan za 0,6 mlrd. USD, i to uglavnom zbog kretanja neto transakcija po inozemnim obveznicama (portfeljna ulaganja). Povećanje duga na osnovi izdanih obveznica RH na međunarodnim tržištima kapitala u prvih osam mjeseci 2003. iznosi 0,8 mlrd. USD (542 mil. USD dolarska protuvrijednost izdanih euroobveznica iz prvog tromjesečja 2003. i 212 mil. USD dolarska protuvrijednost izdanja nominiranog u japanskim jenima iz drugoga tromjesečja 2003.), dok otplate glavnice po inozemnim izdanjima Republike Hrvatske iznose 0,2 mlrd. USD (dva dospjela polugodišnja anuiteta prema Londonsko-

me klubu). Povećanje inozemnog duga ostalih sektora na osnovi neto transakcija iznosi 0,8 mlrd. USD, pri čemu se najveći dio povećanja odnosi na porast neto dugoročnih kredita (0,5 mlrd. USD), a porast neto portfeljnih ulaganja uglavnom se odnosi na inozemno izdanje obveznica poduzeća Bina-Is-tra iz prvoga tromjesečja 2003. godine (202 mil. USD).

Porast inozemnog duga RH na osnovi međuvalutnih promjena u razdoblju od siječnja do kolovoza 2003. iznosi 0,5 mlrd. USD. To je posljedica činjenice da je veći dio inozemnog duga RH iskazan u eurima (u stanju inozemnog duga koje ne uključuje depozite nerezidenata udio eura iznosi 70,8%), na što se odrazila deprecijacija tečaja američkoga dolara prema euru od 4,8% zabilježena krajem kolovoza 2003. u usporedbi s tečajem USD/EUR zabilježenim na kraju prosinca 2002. godine.

Udio inozemnog duga u projiciranom BDP-u za 2003. godinu krajem kolovoza 2003. iznosi 67%, što je za 1,5 postotnih bodova niže od pokazatelja koji se odnosi na kraj 2002. godine (68,5%). Udio inozemnog duga države u projiciranom BDP-u krajem kolovoza 2003. iznosio je 25,7%, a to odgovara smanjenju od 2,7 postotnih bodova u usporedbi s pokazateljem za kraj 2002., pri čemu valja imati na umu da u 2003. godini nije dospjelo na naplatu ni jedno izdanje inozemnih obveznica RH, dok je u 2002. na naplatu dospjelo 300 mil. USD eurodolarskih obveznica. Podaci o potencijalnom inozemnom dugu države (inozemni dug države uvećan za ukupno izdane garancije središnje države koje isključuju jamstva dana sektoru država) također pokazuju da je i taj dug smanjen za 3,2 postotna boda, sa 33,1% BDP-a krajem prosinca 2002. na 29,9% procijenjenog BDP-a krajem kolovoza 2003. Vrijednost garancija središnje države koje isključuju sektor država krajem kolovoza 2003. iznosila je 1,2 mlrd. USD, što odgovara apsolutnom povećanju od samo 102 mil. USD u odnosu prema stanju zabilježenom krajem 2002. Inozemni dug banaka povećan je sa 17,9% BDP-a krajem 2002. na 18,6% procijenjenog BDP-a krajem kolovoza 2003., dok je udio inozemnog duga ostalih sektora u spomenutom razdoblju smanjen za 0,3 postotna boda.

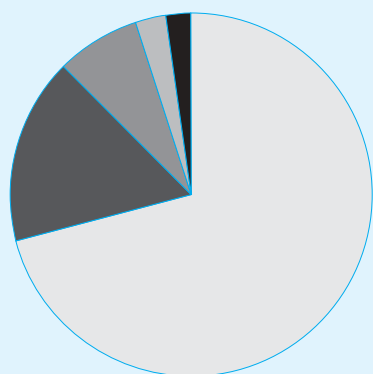
Očekivanja o daljnjem rastu neto zaduživanja ostalih sektora te blažem rastu neto zaduživanja sektora banaka, nastavak izgradnje kapitalnih infrastrukturnih objekata u Hrvatskoj, kao i projekcije o otplatama glavnice i plaćanju kamata u nastavku 2003. pokazuju da bi se projicirano stanje inozemnoga duga RH na kraju 2003. godine moglo kretati između 71% i 73% procijenjenog BDP-a za 2003. godinu, pri čemu valja naglasiti da će udio (statističkoga) porasta inozemnoga duga zbog međuvalutnih promjena u ukupnome porastu inozemnoga duga u 2003. biti vjerojatno značajno manji u usporedbi s udjelom zabilježenim u 2002. godini.

Procjene budućih otplata glavnice upozoravaju na to da tijekom 2004. na otplatu dospijeva 2,3 mlrd. USD glavnica. Procijenjeno je i plaćanje 0,7 mlrd. USD kamata. U 2004. godini bit će znatno veće inozemne obveze države u usporedbi sa 2003. godinom. Prema stanju inozemnoga duga 31. kolovoza 2003. procijenjena vrijednost glavnica koje dospijevaju na naplatu u 2004. godini iznosi 0,9 mlrd. USD, što je za 0,5 mlrd. USD ili 128,1% više u usporedbi s otplaćenim i procijenjenim otplatama glavnice za 2003. godinu. Naime, na naplatu u drugome polugodištu 2004. dospijevaju dva inozemna izdanja: euromarkine obveznice izdane 1997. (300 mil. DEM, odnosno 153 mil. EUR) i izdanje nominirano u japanskim jenima iz 1999. godine (25 mlrd. JPY ili, prema srednjim bilateralnim tečajevima HRK/JPY i HRK/EUR iz tečajnice HNB-a broj 180, 192 mil. EUR). Za 70 mil. USD ili 23% povećavaju se i procijenjena plaćanja kamata države u 2004. u usporedbi s prethodnom godinom. Nastavak izgradnje autocesta, ali i najavljena značajna ulaganja u modernizaciju Hrvatskih željeznica (procijenjena na 10 mlrd. HRK za srednjoročno razdoblje) pokazuju da će se udio inozemnoga državnog duga u procijenjenom BDP-u za 2004. godinu vjerojatno pogoršati u usporedbi s projiciranim pokazateljem za kraj 2003. godine (26,5% projiciranoga BDP-a za 2003. godinu).

U 2004. trebalo bi se usporiti zaduživanje banaka u usporedbi s kretanjima zabilježenim tijekom 2003. godine, dok je zaduživanje ostalih sektora (poduzeća) zbog očekivanog nastavka realnoga gospodarskoga rasta u 2004. godini teže predvidjeti. Ako kretanje američkoga dolara prema euru u 2004. godini bude daleko manje variralo nego u 2003. godini, negativan doprinos međuvalutnih promjena porastu ukupnoga inozemnoga duga vjerojatno će se nastaviti smanjivati. Ako se pretpostavi da će ukupan inozemni dug RH u 2004. godini porasti za 2 mlrd. USD na osnovi neto transakcija, uz realan gospodarski rast od 4%, inflaciju (mjerenu indeksom cijena na malo) od 2,5% te blagu aprecijaciju američkoga dolara prema euru u 2004. godini u odnosu prema stanju zabilježenom tijekom trećega tromjesečja 2003., može se očekivati da će se, u najboljem slučaju, udio inozemnoga duga u projiciranome BDP-u za 2004. održati na razini projicirane gornje granice pokazatelja za kraj 2003. godine (73% projiciranoga BDP-a za 2003. godinu). Unatoč solidnoj međunarodnoj likvidnosti Hrvatske, uz ekonomske fundamente koji u kratkom razdoblju i bez većih ulaganja ne dopuštaju brži rast robnoga izvoza i uz osjetljivost izvoza usluga na moguće eksterne šokove, sadašnje kretanje ukupnoga inozemnog duga i razmjerno visok deficit na tekućem računu platne bilance srednjoročno nisu održivi.

Slika 80.

VALUTNA STRUKTURA INOZEMNOG DUGA RH
prema stanju 31. kolovoza 2003.

Napomena: Stanje inozemnog duga ne uključuje depozite nerezidenata.

Izvor: HNB

Tablica 11. Procjena budućih otplata glavnice i plaćanja kamata prema sektoru dužnika, u milijunima USD

Sektor dužnika	Stanje duga 31.8.2003.	Otplaćene glavnice do 31.8.2003.	Procjena otplata za razdoblje IX. – XII. 2003.	Ukupno 2003.	Procjena budućih otplata glavnice			
					2004.	2005.	2006.	Ostalo
1. Središnja banka (HNB)	0	0	0	0	0	0	0	0
2. Država	7.184	328	53	382	870	902	907	4.448
3. Banke	5.185	717	93	811	265	672	841	3.241
4. Ostali sektori (poduzeća)	4.832	641	354	995	982	645	508	1.784
5. Izravna ulaganja	1.510	134	252	386	143	126	320	514
Ukupno (1+2+3+4+5)	18.711	1.821	752	2.573	2.261	2.346	2.576	9.987
Dodatak:								
Procjena plaćanja kamata	–	436	179	615	711	601	474	1.426
Ukupno glavnica i kamate	–	2.257	932	3.188	2.972	2.947	3.049	11.413

Izvor: HNB

Državne financije

Obilježja proračuna u prvoj polovici 2003.

Proračunski prihodi počeli su pokazivati znakove posustajanja u drugom tromjesečju ove godine, nakon što su rezultati u prva tri mjeseca ove godine bili vrlo dobri i prošle godine odlični. Očekuje se da će relativan podbačaj prihoda iz drugog tromjesečja biti nadomješten boljim ostvarenjem u ljetnoj sezoni, tako da godišnje ostvarenje proračunskih prihoda, bar za sada, nije pod znakom upitnika. S druge strane, proračunski izdaci, osobito kapitalni, intenzivirani su u drugom tromjesečju (zbog sezonskog ciklusa izvršavanja radova na kapitalnim projektima). Rezultat je bio prilično logičan – dodatno produbljenje proračunskog manjka: na razini konsolidirane opće države u prvih šest mjeseci dosegno je 5,1 mlrd. kuna (izuzmu li se kapitalni prihodi iz proračunskih prihoda). Taj manjak, zajedno s otplatama glavnice, nešto je većim dijelom financiran iz domaćih izvora. Bez obzira na rebalans proračuna koji je donesen u rujnu, valja naglasiti da se ciljni manjak proračuna opće države na godišnjoj razini nije promijenio te da on i dalje iznosi 8,7 mlrd. kuna (bez kapitalnih prihoda), tj. 4,6% pretpostavljenog BDP-a za ovu godinu.

Dug opće države povećan je za 6,5 mlrd. kuna u prvom polugodištu te je koncem lipnja iznosio 81,3 mlrd. kuna, od čega se 80,7 mlrd. kuna odnosilo na dug središnje države. Pribroje li se iznosu duga opće države ukupna izdana jamstva (14,3 mlrd. kuna), tj. potencijalni dug, iznos duga doseže 95,6 mlrd. kuna ili 50,3% BDP-a.

Ostvarenje proračuna

Proračunski prihodi

U prvih šest mjeseci ukupno je prikupljena 40,1 mlrd. kuna prihoda ili 48,8% godišnjeg plana za konsolidiranu opću državu. Kao i dosada, prihodi (i rashodi) proračuna koje komentiramo obuhvaćaju prihode i rashode konsolidirane središnje države u koju su uključeni prihodi i rashodi HAC-a, HC-a, DAB-a i HFP-a. Takav je postupak posljedica činjenice da je ta razina ujedno i najviša razina konsolidacije za koju posjedujemo proračun po ekonomskoj klasifikaciji, a koja pak omogućava uvid u kretanja pojedinih stavki prihoda (i rashoda). Razina lokalne države nije uključena u razmatranje,

a njezini prihodi odnosno rashodi dosežu približno do 10% vrijednosti proračunskih prihoda/rashoda središnje države.

Na razini konsolidirane središnje države u prvom je polugodištu prikupljeno ukupno 36,0 mlrd. kuna prihoda ili za 4,3% više nego u istom razdoblju prošle godine. Isključite li se iz razmatranja kapitalni prihodi, kojih u prvoj polovici ove godine gotovo nije ni bilo (samo 170 mil. kuna), tada prirast prihoda iznosi 6,5%. Na prvi pogled takav se prirast čini solidnim. No, ukoliko se razluči prirast u prvom tromjesečju (11,5%) od onoga u drugom tromjesečju (2,4%), jasno je da su prihodi u drugom tromjesečju podbacili. Glavni su uzrok toga bitno manji neporezni prihodi, koji su u usporedbi s drugim tromjesečjem prošle godine manji za 650 mil. kuna ili gotovo 40%. Istodobno su porezni prihodi zabilježili relativno skroman prirast (6,5%) uzme li se u obzir prirast ostvaren u prvom tromjesečju (10,6%). U sklopu samih poreznih prihoda razloge za slabije punjenje proračuna od očekivanja valja tražiti na strani prihoda na osnovi poreza na dohodak, poreza na međunarodnu trgovinu i trošarina. Naime, prihodi od poreza na dohodak slabiji su za desetak posto (u usporedbi s lanjskim drugim tromjesečjem), zbog poreznih promjena, dok su prihodi od poreza na međunarodnu trgovinu manji za petnaestak posto, što je posljedica daljnje liberalizacije vanjske trgovine. Što se tiče prihoda od trošarina, oni bilježe prirast od samo 3% nominalno ukoliko se iz njih izuzmu trošarine na uvoz automobila, koje i u drugom tromjesečju bilježe zavidan rast od 21,3%.

Optimizam i nadalje ulijevaju dva najvažnija izvora prihoda, koji čine dvije trećine svih prihoda: vrlo dobri prihodi od poreza na dodanu vrijednost, koji su u drugom tromjesečju porasli za 11,6%, te solidno ostvarenje prihoda od doprinosa za socijalno osiguranje (7,7%-tni rast). Tome valja pridodati i odlično ostvarenje prihoda na osnovi poreza na dobit, s porastom od 15,3% u drugom tromjesečju. U načelu ta kretanja potvrđuju i dalje pojačanu ekonomsku aktivnost, te su sva očekivanja usmjerena na ljetnu sezonu od koje se očekuje da će neutralizirati nešto slabije prihode iz drugog tromjesečja ove godine.

Proračunski rashodi

Na razini konsolidirane opće države ukupno je utrošeno 44,8 mlrd. kuna u prvoj polovici godine ili 51,1% od ukupno planiranih sredstava za cijelu godinu. Od toga je 41,1 mlrd. kuna utrošena na razini konsolidirane središnje države, a to je nominalno za 9,3% više nego u istom razdoblju prošle godi-

ne. Bitno je istaknuti da na rashodnoj strani nema značajnih devijacija u porastu potrošnje promatrano po tromjesečjima. Naime, pri ostvarivanju rashoda u ovoj godini prirast u drugom tromjesečju bio je samo nešto intenzivniji (9,7%) nego u prvom (8,9%), što je i razumljivo s obzirom na sezonu građevinskih radova koja puni zamah ima upravo u proljetnim i ljetnim mjesecima.

Kapitalni su rashodi stavka najzaslužnija za relativno visok rast rashoda u drugom tromjesečju. Na razini tromjesečja kapitalni su rashodi gotovo za 80% veći u drugom tromjesečju ove godine nego u istom razdoblju lani¹². Nominalno su na kapitalne rashode ukupno utrošene 3,0 mlrd. kuna u razdoblju od početka travnja do konca lipnja. Pri tome se najveći dio odnosi na kapitalne rashode HAC-a i HC-a (otprilike 2,3 mlrd. kuna), što samo potvrđuje činjenicu da su se radovi na izgradnji (auto)cesta intenzivirali u proljeće ove godine. Valja podsjetiti da je prošla zima bila neuobičajeno duga i da vremenske prilike nisu pogodovale građevinarima. No, očito je da su nadoknadili zaostatke već do ljeta (planirane dionice novih autocesta puštene su u promet po planu). Imajući to na umu, možemo pretpostaviti da će radovi predviđeni za ovu godinu biti obavljani u cijelosti, za razliku od prošle godine kada je ostvarenje HAC-a i HC-a bilo za 20% manje od plana, a time i planirani rashodi.

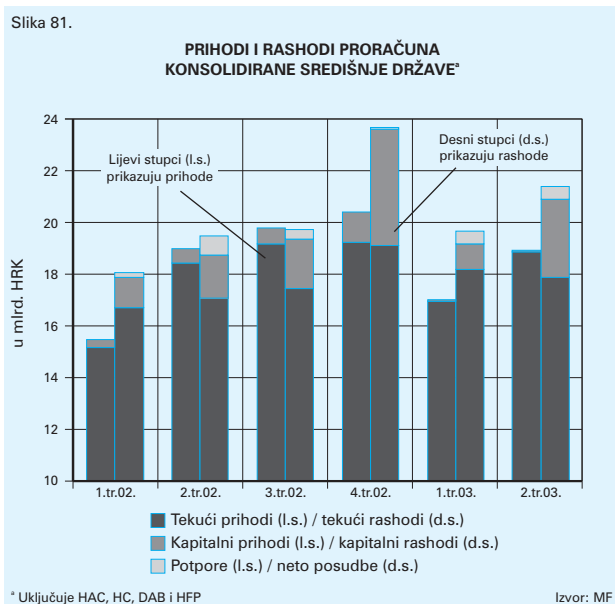
Od ostalih rashoda valja istaknuti da je na stavci izdataka za plaće došlo do probijanja plana. Na plaće se naime u drugom tromjesečju utrošilo 4,8 mlrd. kuna (11% više nego u istom razdoblju prošle godine), te se očekuje da će za cijelu godinu izdaci za plaće biti veći od plana za otprilike 1,0 mlrd. kuna. Odmak od plana posljedica je u prvom redu većih izdataka za otpremnine. No, značajan iznos odnosi se i na pravomoćne presude u korist bivših državnih zaposlenika koje treba isplatiti iz proračuna. Zbog spomenutog prekoračenja na stavci plaća, ali i nekih drugih promjena (vidi Okvir 4.), pojavila se potreba za rebalansom proračuna, koji je Sabor prihvatio u rujnu. Bit je rebalansa bila u preraspodjeli sredstava unutar postojećih okvira i istodobnom zadovoljavanju novonastalih potreba. U tehničkoj izvedbi rebalansom je došlo do ma-

njih pomicanja granica prihoda i rashoda proračuna konsolidirane središnje države te do produblivanja proračunskog manjka. No, kako je i objašnjeno u Okviru 4., zbog predviđanja da će prihodi HAC-a i HC-a do kraja godine biti veći u odnosu prema inicijalnom planu, koji rebalansom nije izmijenjen, smatramo da će se u konačnici realizirati predviđeni manjak proračuna opće države za 2003. godinu (4,6% BDP-a).

Saldo proračuna i financiranje

Rezultat je ostvarenja prihoda i rashoda u prvih šest mjeseci manjak proračuna konsolidirane opće države od 4,7 mlrd. kuna, odnosno 5,1 mlrd. kuna izuzmu li se kapitalni prihodi. Manjak (zajedno s otplatama) nešto je većim dijelom financiran iz domaćih izvora, no značajni su bili i inozemni izvori financiranja (izdavanje euroobveznica u veljači). Glede domaćeg financiranja, u siječnju je izdano 200 mil. EUR obveznica na domaćem tržištu, a u svibnju su izdane i prve kunske obveznice (bez valutne klauzule) u iznosu od 1,0 mlrd. kuna. Važno je naglasiti da su kunske obveznice izdane na rok od 5 godina te da su pobudile veliko zanimanje na domaćem tržištu. U lipnju je izdana i emisija obveznica na japanskom tržištu (25 mlrd. JPY), no priljevi nisu iskorišteni za potrebe financiranja u prvom polugodištu ove godine. Bitno je upozoriti na visinu razlike prinosa hrvatskih obveznica koja je nastavila konvergirati prema razlici prinosa njemačkih obveznica. Razlika prinosa za posljednje samurajske obveznice pala je čak nešto ispod 100 baznih bodova, što je signifikantno niža razina od prošlogodišnje (120 do 130 baznih bodova). Što se financiranja na osnovi privatizacije tiče, znatni prihodi za ovu godinu očekuju se jedino od privatizacije 25% dionica Ine, koja je zapravo okončana, a sam bi novac u državnu blagajnu trebao stići početkom listopada. Valja istaknuti da je ostvarena cijena za paket dionica Ine iznenađujuće dobra (505 mil. USD), te da su premašena sva prijašnja očekivanja koja su se kretala u rasponu od 300 do 400 mil. USD. Na kraju važno je spomenuti da su tijekom prve polovice godine nepodmirene dospjele obveze države smanjene gotovo za 350 mil. kuna.

Komentirajući saldo proračuna, skrećemo pozornost na Sliku 81., koji prikazuje kretanja prihoda i rashoda proračuna konsolidirane središnje države po tromjesečjima od početka prošle godine. Indirektno grafikom prikazuje i kretanje manjka, odnosno viška proračuna, i to na nekoliko razina. Prije svega prikazuje ukupni manjak odnosno višak po tromjesečju kao razliku između ukupnih prihoda i rashoda. Nadalje, prikazuje ukupni manjak, tj. višak bez kapitalnih prihoda kao razliku između tekućih prihoda (dakle bez kapitalnih prihoda) i ukupnih rashoda. Konačno, prikazuje mjeru tekućeg manjka/viška kao razliku između tekućih prihoda i tekućih rashoda, koja je osobito zanimljiva s aspekta održivosti same fiskalne politike. Fiskalna se politika smatra održivom (bar u

¹² Ovdje valja imati na umu da su vjerojatno kapitalni rashodi bili relativno podcijenjeni u prva tri tromjesečja prošle godine, jer je HAC glavninu svojih kapitalnih rashoda iskazao tek u posljednjem tromjesečju 2002. U tom smislu nominalni porast rashoda, pa u sklopu toga i kapitalnih rashoda, mogao bi stvarno biti niži u drugom tromjesečju ove godine negoli to prikazuju podaci.

Tablica 12. Saldo proračuna konsolidirane opće države po razinama, u milijunima kuna i postocima

	2002.		2003.		2003./2002.
	1. i 2. tr.	od 1. do 4. tr.	1. i 2. tr.	od 1. do 4. tr. ^a	1. i 2. tr.
Državni proračun	-2.675	-3.166	-3.596	-1.574	1,34
Prihodi	32.425	70.650	34.072	77.333	1,05
Rashodi	35.100	73.816	37.668	78.907	1,07
Državne agencije	82	-1.909	-1.225	-3.288	-14,87
HAC	-264	-2.032	-1.334	-3.599	5,05
HC	65	62	-86	-145	-1,31
DAB	164	12	123	360	0,75
HFP	117	49	72	97	0,62
Lokalni proračuni	596	-45	97	-611	0,16
Saldo konsolidirane opće države	-1.997	-5.120	-4.724	-5.473	2,37
udio u BDP-u (%)		-2,9		-2,9	
Saldo konsolidirane opće države, bez kapitalnih prihoda	-3.144	-8.270	-5.097	-8.724	1,62
udio u BDP-u (%)		-4,7		-4,6	
Bilješka:					
Dospjele nepodmirene obveze opće države, promjena	-343	

^a Plan; Izvor: MF

jednom segmentu) ukoliko su tekući prihodi dovoljni za namiru tekućih rashoda. Iz grafikona se nazire da je jedino prvo tromjesečje u 2002. godini bilo tromjesečje u kojem se poslovalo s tekućim manjkom. U preostalim tromjesečjima taj se

manjak kompenzirao viškovima, tako da je na razini godine ostvaren tekući višak, što implicira zaključak da je vođenje fiskalne politike u granicama održivosti.

Okvir 4. Rebalans proračuna

Rebalans ovogodišnjeg proračuna, donesen u rujnu, vjerojatno će biti neutralan glede prihoda i rashoda te manjka proračuna konsolidirane središnje države. U tehničkoj izvedbi rebalans se odnosi samo na proračun središnje države i izvanproračunskih fondova, čime se ipak formalno produbljuje manjak za iznos od 410 mil. kuna. Ukoliko se uzmu u obzir pozitivna kretanja kod pojedinih državnih agencija (napose HAC-a i HC-a) koje također ulaze u konsolidaciju središnje države, smatramo da će konačan učinak na proračunski saldo (manjak) biti neutralan.

Među najvažnijim razlozima za rebalans ovogodišnjeg proračuna spominju se povećani rashodi Ministarstva obrane za plaće, povećani rashodi za socijalnu skrb, potom povećanje rashoda za saniranje posljedica suše i drugih elementarnih nepogoda (požara), povećani rashodi zbog ubrzanog zapošljavanja te konačno novonastali izdaci za potraživanja osoba (prijašnjih državnih službenika) nepravilno otpuštenih s posla tijekom 1990. i 1991. godine.

Kako bi se podmirile spomenute potrebe, pomoću rebalansa namjeravalo se preraspodijeliti već postojeća sredstva unutar proračuna u iznosu od 2,4 mlrd. kuna. Prihodi proračuna konsolidirane središnje države smanjeni su za 360 mil. kuna (neto), zbog toga što su prihodi HZZO-a bili manji (za 410 mil. kuna), a prihodi Hrvatskih voda veći (za 50 mil. kuna); dok su rashodi povećani za 50 mil. kuna, što je rezultat povećanih potreba državnog proračuna. U tom smislu manjak proračuna povećao se za 410 mil. kuna. No, ovdje je važno upozoriti na to da se pri izradi rebalansa nije "diralo" u proračune državnih agencija (HAC, HC, DAB i HFP), koji su u rebalans ušli ne-taknuti. Budući da pojedine agencije, napose HAC i HC, ostvaruju prihode koji su znatno iznad očekivanja u prvih osam mjeseci ove godine, može se pretpostaviti da će povećani prihodi HAC-a i HC-a (do kraja godine) biti dovoljni za neutralizaciju spomenutog produbljenja manjka od 410 mil. kuna. Zato se može očekivati neutralan učinak rebalansa na proračunski manjak za cijelu godinu.

Na kraju korisno je istaknuti nekoliko pojedinosti koje se tiču same unutarnje strukture proračuna. Tako npr. u sklopu prihodne stra-

ne proračuna rebalansom je promijenjena struktura poreznih prihoda jer je izmijenjen odnos između prihoda od poreza na dodanu vrijednost i prihoda od poreza na međunarodnu trgovinu (o čemu je opširnije pisano u Biltenu HNB-a br. 83). Planirani prihodi od PDV-a povećani su za 2,1 mlrd. kuna, dok su prihodi od poreza na međunarodnu trgovinu smanjeni za isti iznos.

Što se tiče promjena na rashodnoj strani, najveće smanjenje planiranih rashoda izvršeno je u Ministarstvu financija, i to približno za 450 mil. kuna na neto osnovi. U tome uštede na osnovi manje plaćenih kamata iznose 500 mil. kuna (zbog tečajnih razlika, nižih kamatnih stopa i manjih potreba za zaduživanjem tijekom godine). Nadalje, izdaci za tekuću pomoć (decentralizacija) smanjeni su za 200 mil. kuna, dok su izdaci za financiranje imovine i otplate smanjeni za 340 mil. kuna. Suprotno tome, povećanje rashoda Ministarstva financija najvećim se dijelom odnosi na otpremnine Ministarstva obrane. U Ministarstvu za javne radove, obnovu i graditeljstvo planirani su rashodi smanjeni za 160 mil. kuna, a rashodi Ministarstva pomorstva, prometa i veza za 120 mil. kuna.

Najznačajniji su "dobitnici" preraspodijeljenih sredstava Ministarstvo obrane, Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva, Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo rada i socijalne skrbi te HBOR. Planirani rashodi Ministarstva obrane, u sklopu reforme sustava oružanih snaga, povećani su za 760 mil. kuna od čega 460 mil. kuna otpada na otpremnine. Preostalih 300 mil. kuna čine rashodi za plaće, povećanje kojih je rezultat ovogodišnje promjene sustava plaća kojom su se izjednačile plaće dijela zaposlenika MORH-a s plaćama državnih službenika (plaće dijela zaposlenika MORH-a nisu se povisivale posljednjih 7 godina, što je rezultiralo nerazmjernom u odnosu prema plaćama drugih zaposlenika u državnom aparatu). Planirani rashodi Ministarstva unutarnjih poslova povećani su za 245 mil. kuna, dok su rashodi Ministarstva rada i socijalne skrbi povećani za 225 mil. kuna. Među značajnijim povećanjima može se spomenuti i povećanje planiranih rashoda Ministarstva poljoprivrede i šumarstva za sanaciju suše u iznosu od 400 mil. kuna, zatim 100 mil. kuna HBOR-u za poticanje izvoza te 75 mil. kuna za provedbu parlamentarnih izbora.

Tablica 13. Unutarnji dug središnje države, na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	Stanje				Promjena	
	XII. 2001.	XII. 2002. ^a	III. 2003.	VI. 2003.	I. – VI. 2002.	I. – VI. 2003.
1. Unutarnji dug središnje države	24.907,3	28.746,7	30.814,2	32.554,8	1.851,9	3.808,0
1.1. Unutarnji dug Republike Hrvatske	21.467,9	24.735,0	27.000,1	28.759,7	2.146,7	4.024,7
Trezorski zapisi	4.892,3	5.632,7	5.696,1	5.983,8	886,5	351,1
Instrumenti tržišta novca	7,4	0,1	0,0	0,1	-7,3	0,0
Obveznice	15.415,8	16.021,7	17.472,6	17.980,8	217,3	1.959,2
Krediti Hrvatske narodne banke	-	0,5	2,0	1,5	-	1,0
Krediti banaka	1.152,4	3.080,0	3.829,3	4.793,5	1.047,8	1.713,5
1.2. Unutarnji dug republičkih fondova	3.439,4	4.011,8	3.814,1	3.795,1	-294,9	-216,7
Instrumenti tržišta novca	-	-	-	-	-	-
Obveznice	1.636,1	1.652,2	1.707,7	1.667,0	-10,9	14,8
Krediti banaka	1.803,3	2.359,6	2.106,4	2.128,1	-283,9	-231,4
Napomena: izdana jamstva	6.025,6	7.528,1	8.231,6	6.807,7	403,8	-720,4

Izvor: HNB

Tablica 14. Inozemni dug središnje države, na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	Stanje				Promjena	
	XII. 2001.	XII. 2002.	III. 2003.	VI. 2003.	I. – VI. 2002.	I. – VI. 2003.
1. Inozemni dug središnje države	42.413,4	45.252,1	49.025,3	48.100,0	651,7	2.847,9
1.1. Inozemni dug Republike Hrvatske	39.656,8	41.472,9	45.243,0	44.432,9	1.028,0	2.960,1
Obveznice	30.029,0	30.261,1	33.936,6	33.747,4	819,5	3.486,3
Krediti	9.627,8	11.211,7	11.306,4	10.685,5	208,5	-526,2
1.2. Inozemni dug republičkih fondova	2.756,7	3.779,2	3.782,2	3.667,1	-376,2	-112,2
Obveznice	696,6	1.024,0	1.045,1	1.004,0	-413,3	-20,0
Krediti	2.060,0	2.755,3	2.737,2	2.663,1	37,1	-92,2
Napomena: izdana jamstva	8.548,9	7.786,7	7.683,7	7.741,8	-649,3	-45,0

Izvor: Bilten HNB-a

Državni dug

Dug opće države (bez izdanih državnih jamstava) na kraju drugog tromjesečja 2003. prema podacima HNB-a iznosio je 81,3 mlrd. kuna ili 42,8% očekivanog BDP-a za ovu godinu. Istodobno su izdana jamstva Republike Hrvatske iznosila 14,3 mlrd. kuna odnosno 7,5% očekivanog BDP-a. Drugim riječima, ukupni dug opće države zajedno s potencijalnim dugom u obliku jamstava iznosio je 95,6 mlrd. kuna ili 50,3% očekivanog BDP-a. Promotri li se dinamika kretanja duga opće države, primjećuje se bitna razlika u dinamici kretanja duga tijekom prvog i drugog tromjesečja ove godine. Dok je ukupni dug zabilježio snažan rast (na neto razini) u prvom tromjesečju (sa 74,8 na 80,5 mlrd. kuna), u drugom tromjesečju on bilježi neznatan dodatni rast (na 81,3 mlrd. kuna). Razlike postoje i u strukturi porasta duga, jer se dominantna komponenta rasta iz prvog tromjesečja – inozemno zaduženje – smanjuje i ustupa mjesto domaćoj komponenti, koja je u prvih šest mjeseci sudjelovala sa 57% u strukturi porasta ukupnog duga. Do preokreta je došlo i kod ukupnog iznosa izdanih jamstava, koji je ukupno smanjen za 750 mil. kuna u prvih šest mjeseci (nakon povećanja od 460 mil. kuna u prvom tromjesečju).

Od ukupnog duga opće države na koncu lipnja od 81,3 mlrd. kuna na središnju se državu odnosilo 80,7 mlrd. kuna. Pritom je korisno podsjetiti da podaci o ukupnom dugu za

obje razine uključuju dug HBOR-a i da se dug središnje države razlikuje od duga opće države samo za iznos duga lokalne države.

Unutarnji dug središnje države

U prvoj polovici godine unutarnji dug središnje države porastao je za 3,8 mlrd. kuna neto, što je nominalno dvostruko više od porasta u istom razdoblju lani. Pritom je važno naglasiti da su republički fondovi smanjili razinu svog duga na neto razini za 0,2 mlrd. kuna, dok je analogno tome Republika Hrvatska povećala svoj dug za 4,0 mlrd. kuna. Najznačajniji udio u porastu unutarnjeg duga odnosi se na zaduživanje izdavanjem obveznica (49%) i kreditima banaka (43%). Zaduzivanje izdavanjem trezorskih zapisa sudjelovalo je sa 9% u porastu unutarnjeg duga Republike Hrvatske.

Inozemni dug središnje države

Inozemni dug središnje države povećao se neto za 2,8 mlrd. kuna u prvih šest mjeseci ove godine, a glavni doprinos tom rastu daje zaduzivanje izdavanjem obveznica (500 mil. EUR). Dio novca od euroobveznica upotrijebljen je za podmirenje inozemnih kredita tako da je neto zaduženost Republike Hrvatske, a na osnovi kredita, smanjena za nešto više od 0,5 mlrd. kuna.

Okvir 5. Hrvatska narodna banka i Upitnik Europske komisije

Gotovo dva mjeseca nakon 10. srpnja, kada je u Hrvatsku stigao Upitnik Europske komisije koji će poslužiti za sastavljanje mišljenja o kandidaturi Hrvatske za članstvo u EU, u javnoj se upravi naporno radilo sastavljajući odgovore na otprilike dvije i pol tisuće pitanja koliko ih je Upitnik sadržavao. Iako Hrvatska narodna banka nije bila jedan od formalnih nositelja posla u izradi odgovora, određene službe Hrvatske narodne banke bile su uključene u taj proces. Tako se u HNB-u odgovaralo na pitanja iz dijelova Upitnika s gospodarskom tematikom, za čiju je koordinaciju formalno bilo zaduženo Ministarstvo financija. To su ponajprije bila pitanja iz dijelova pojedinih poglavlja za koje je mjerodavna Hrvatska narodna banka, ali i pitanja koja se odnose na šira gospodarska kretanja. Također, koordinacija s Ministarstvom financija i drugim nadležnim institucijama nije se odnosila samo na raspodjelu dijelova poglavlja Upitnika, već su i pri izradi pojedinačnih odgovora razne institucije često davale svoja mišljenja i komentare, pa čak i zajednički odgovarale na pojedine upite, što je donekle otežavalo i usporavalo cijeli proces, ali je pridonijelo kvaliteti odgovora.

Službe HNB-a odgovarale su na pitanja iz nekoliko područja. Prije svega na pitanja iz općeg područja ekonomskih kriterija te na pitanja iz područja stvaranja pretpostavki za uspješno sudjelovanje Hrvatske u Ekonomskoj i monetarnoj uniji. HNB je također odgovarao i na pitanja o slobodi pružanja usluga, i to u sferi financijskih usluga, o slobodi kretanja kapitala te na pitanja o bankarskom i financijskom sustavu. Pitanja su se u velikoj mjeri odnosila na regulatorne zahtjeve kao i na tehničke aspekte provođenja regulative. U odgovorima je pokazano kako je provođenje monetarne politike i ostvarenje njezinih ciljeva u Hrvatskoj u skladu s europskim zahtjevima. Osim toga, ukupna razina institucionalne i nominalne konvergencije u odgovorima je ocijenjena visokom.

Postizanje i održavanje stabilnosti cijena temeljni je cilj HNB-a prema Zakonu o HNB-u, a takva je orijentacija u skladu s ciljem Europske središnje banke prema Povelji o Europskoj uniji. U proteklom

desetljeću HNB je bio uspješan u ostvarenju toga cilja, što se postizalo održavanjem stabilnosti tečaja. Stabilnost tečaja bila je posredni cilj monetarne politike zbog visoke razine eurizacije, odnosno neuravnoteženosti deviznih podbilanci gotovo svih domaćih subjekata te povezanosti tečaja i inflacijskih očekivanja. Pri tome se HNB uglavnom služio intervencijama na domaćem deviznom tržištu.

Zakonska neovisnost HNB-a zapravo je na razini središnjih banaka Eurosustava, a postoje samo manja odstupanja glede osobne neovisnosti guvernera. Odstupanja od zahtjeva iz Povelje o Europskoj uniji trenutačno postoje i u vezi sa slobodnim kretanjem kapitala, ali to je područje regulirano Zakonom o deviznom poslovanju iz ove godine, kojim se djelomično liberaliziraju kapitalni tokovi, a potpuna se liberalizacija predviđa u roku od četiri godine nakon stupanja Zakona na snagu, odnosno unutar rokova zadanih Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju i prije pristupanja Hrvatske u EU.

Stupanj nominalne konvergencije prosuđuje se pomoću razine inflacije, dugoročnih kamatnih stopa, fluktuacija tečaja te proračunskog manjka i razine javnog zaduženja. Prosječna razina inflacije u Hrvatskoj u protekloj je godini bila jednaka prosjeku na području EU, te se nalazila unutar granica dopuštenih kriterijima konvergencije. Uzevši u obzir dostignutu visoku razinu nominalne konvergencije i razinu cijena u Hrvatskoj, integracijski procesi i dostizanje razvijenosti EU ne bi trebali stvoriti pretjerane inflacijske pritiske. Visok stupanj postignute nominalne konvergencije odražava se i u prinosima na dugoročne državne obveznice nominirane u kunama, koji su od uvrštenja u prvu kotaciju Zagrebačke burze, u svibnju ove godine, otprilike na granici prema kriterijima konvergencije. Fluktuacije tečaja kune prema euru od njegovog su uvođenja bile umjerene, tako da zadovoljenje tečajnog kriterija također ne bi trebalo biti problem. Najveći preostali izazov za ispunjenje kriterija konvergencije trenutno je fiskalna prilagodba, odnosno smanjenje manjka proračuna konsolidirane opće države, dok je razina javnog duga prihvatljiva. Konačno, budući da s priključenjem Republike Hrvatske EU ekonomska politika postaje pitanjem od zajedničkog interesa, Hrvatska će se morati uključiti u procese koordinacije ekonomskih politika koji postoje na razini Unije.

Statistički pregled

Klasifikacija i iskazivanje podataka o potraživanjima i obvezama

Podaci o potraživanjima i obvezama financijskih institucija klasificiraju se prema institucionalnim sektorima i financijskim instrumentima. Institucionalni sektori su sljedeći: financijske institucije, središnja država, ostali domaći sektori i inozemstvo.

Sektor financijske institucije obuhvaća sljedeće podsektore: središnju banku, poslovne banke, ostale bankarske institucije i ostale financijske institucije. Središnja banka je Hrvatska narodna banka. Poslovne banke su institucije kojima je Hrvatska narodna banka izdala dozvolu za obavljanje bankarskih poslova u skladu sa Zakonom o bankama, uključujući i štedionice u prijelaznom razdoblju. U poslovne banke ne uključuju se banke u stečaju i bivše filijale banaka sa sjedištem u bivšoj SFRJ. Ostale bankarske institucije su stambene štedionice, štedno-kreditne zadruge i investicijski fondovi. Ostale financijske institucije su financijske institucije koje nisu klasificirane kao banke ili kao ostale bankarske institucije (npr. osiguravateljska društva,

mirovinski fondovi).

Središnja država obuhvaća organe državne uprave, uključujući Hrvatske ceste, Hrvatske autoceste, Državnu agenciju za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka, te sljedeće republičke fondove: Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Hrvatski fond za privatizaciju, kao i javno poduzeće Hrvatske vode i Hrvatsku banku za obnovu i razvitak. Ostali domaći sektori su organi lokalne uprave i lokalni fondovi, javna i privatna poduzeća te stanovništvo, uključujući obrtnike i neprofitne organizacije koje pružaju usluge stanovništvu. U pojedinim tablicama ostali domaći sektori dijele se na sljedeće pod-sektore: lokalnu državu, koja obuhvaća jedinice lokalne uprave i lokalne fondove, poduzeća, koja obuhvaćaju javna i privatna poduzeća, te stanovništvo, koje uključuje i obrtnike i neprofitne organizacije.

Sektor inozemstvo obuhvaća strane fizičke i pravne osobe.

Svi podaci o potraživanjima i obvezama odnose se na stanje na kraju razdoblja, pri čemu se devizne pozicije iskazuju u kunskoj protuvrijednosti po srednjem tečaju Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja.

Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Primarni novac	Novčana masa M1	Novčana masa M1a	Ukupna likvidna sredstva M4	Neto domaća aktiva	Plasmani	Mjesečne stope rasta					
								Primarni novac	Novčana masa M1	Novčana masa M1a	Ukupna likvidna sredstva M4	Neto domaća aktiva	Plasmani
1993.	prosinac	2.248,9	3.134,4	3.759,2	10.061,1	12.005,7	20.287,9	-	-	-	-	-	-
1994.	prosinac	4.714,2	6.642,6	6.996,7	17.679,9	16.540,1	27.661,5	11,73	2,20	3,83	2,26	11,84	3,45
1995.	prosinac	6.744,1	8.234,9	8.503,2	24.623,0	21.576,3	32.819,5	2,97	0,89	1,54	3,41	1,00	1,88
1996.	prosinac	8.770,4	11.368,9	11.494,9	36.701,1	24.960,4	33.831,2	11,35	7,83	7,67	4,88	-5,41	-11,61
1997.	prosinac	10.346,1	13.731,4	13.848,8	50.742,0	33.829,0	48.863,4	7,86	3,93	3,85	2,16	4,98	4,96
1998.	prosinac	9.954,2	13.531,4	13.615,2	57.340,3	44.626,8	59.792,0	7,24	6,92	6,59	2,51	3,73	0,25
1999.	prosinac ^a	10.310,0	13.858,9	13.965,7	56.659,3	40.003,8	55.875,8	4,53	5,46	5,48	2,28	0,35	-4,58
2000.	prosinac	11.717,3	18.030,3	18.256,4	73.061,1	44.043,9	60.883,8	7,32	10,04	9,89	3,66	10,46	2,66
2001.	prosinac	17.803,2	23.703,5	23.936,5	106.071,4	57.410,0	74.964,5	8,01	13,00	11,96	11,65	3,40	1,16
2002.	lipanj	22.036,3	28.254,4	28.792,8	106.593,3	69.213,8	85.013,2	4,98	5,76	5,64	0,14	1,13	1,22
	srpanj	21.309,5	28.947,0	29.480,3	109.733,8	71.437,7	87.472,7	-3,30	2,45	2,39	2,95	3,21	2,89
	kolovoz	21.706,3	29.502,1	30.155,7	113.036,5	72.714,9	89.091,9	1,86	1,92	2,29	3,01	1,79	1,85
	rujan	20.871,2	28.913,6	30.043,0	113.275,2	73.340,9	91.165,6	-3,85	-1,99	-0,37	0,21	0,86	2,33
	listopad	20.319,8	29.090,4	29.899,1	114.826,3	76.709,3	94.581,1	-2,64	0,61	-0,48	1,37	4,59	3,75
	studenj	20.798,0	29.092,3	29.850,9	114.260,6	77.210,7	95.408,8	2,35	0,01	-0,16	-0,49	0,65	0,88
	prosinac	23.027,9	30.869,8	31.876,7	116.141,8	83.324,4	97.463,7	10,72	6,11	6,79	1,65	7,92	2,15
2003.	siječanj	21.678,2	29.412,1	30.260,9	116.614,9	86.344,4	100.155,5	-5,86	-4,72	-5,07	0,41	3,62	2,76
	veljača	22.483,3	29.456,0	30.071,0	117.208,5	84.687,7	102.161,0	3,71	0,15	-0,63	0,51	-1,92	2,00
	ožujak	21.883,5	29.512,2	30.147,9	118.791,2	85.953,3	102.706,0	-2,67	0,19	0,26	1,35	1,49	0,53
	travanj	23.216,0	30.294,4	30.888,6	117.854,4	88.256,7	103.713,6	6,09	2,65	2,46	-0,79	2,68	0,98
	svibanj	23.618,8	32.002,0	32.660,8	119.105,0	90.424,9	104.887,7	1,74	5,64	5,74	1,06	2,46	1,13
	lipanj	24.264,7	32.828,3	33.494,6	120.021,6	89.724,0	104.065,6	2,73	2,58	2,55	0,77	-0,78	-0,78
	srpanj	25.064,8	34.381,5	35.031,8	125.023,3	93.926,6	106.822,9	3,30	4,73	4,59	4,17	4,68	2,65
	kolovoz	25.854,2	34.044,3	34.586,9	126.979,7	92.451,1	106.761,8	3,15	-0,98	-1,27	1,56	-1,57	-0,06

^a Plasmani su jednokratno smanjeni u iznosu od 2.759,4 milijuna kuna.

Tablica A1: Monetarni i kreditni agregati

U tablici se iskazuju podaci o nekim osnovnim monetarnim i kreditnim agregatima te njihove mjesečne stope rasta. U rujnu 1999. godine izvršena je revizija svih monetarnih agregata. U starijim publikacijama HNB-a podaci o potraživanjima i obvezama štedionica nisu obuhvaćeni u izračunu monetarnih agregata.

Primarni novac u cijelosti je preuzet iz Bilance Hrvatske narodne banke (Tablica C1).

Novčana masa (M1) definirana je jednako kao i istoimena pozicija u Bilanci monetarnih institucija (Tablica B1) te obuhvaća gotov novac izvan banaka, depozite ostalih bankarskih institucija i ostalih domaćih sektora kod Hrvatske narodne banke te depozitni novac kod poslovnih banaka. Novčana masa (M1a) obuhvaća gotov novac izvan banaka i depozitni novac kod poslovnih banaka uvećan za depozitni novac središnje države kod poslovnih banaka.

Ukupna likvidna sredstva (M4) obuhvaćaju novčanu masu (M1), štedne i oročene depozite, devizne depozite te obveznice i instrumente tržišta novca (navedene komponente preuzete su iz Bilance monetarnih institucija (Tablica B1)).

Neto domaća aktiva definirana je kao razlika između ukupnih likvidnih sredstava i inozemne aktive (neto).

Plasmani su potraživanja poslovnih banaka od ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i ostalih financijskih institucija.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. udio tih banaka u monetarnom agregatu M1 iznosio je 259,3 milijuna kuna, a u monetarnom agregatu M4 iznosio je 4.035,8 milijuna kuna. Podaci za lipanj 1999. godine bit će usporedivi s podacima za srpanj 1999. godine ako se stavka Plasmani banaka poveća za iznos od 3.513,5 mil. kuna.

Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.			
	XII.	XII. ^a	XII.	XII. ^b	XII.	III.	VI.	VII.	VIII.
AKTIVA									
1. Inozemna aktiva (neto)	12.713,5	16.655,5	29.017,2	48.661,3	32.817,4	32.838,0	30.297,6	31.096,7	34.528,6
2. Plasmani	66.923,1	65.938,6	72.051,4	87.637,6	112.518,9	117.269,0	119.500,8	123.792,9	122.557,4
2.1. Potraživanja od središnje države (neto)	7.131,1	10.062,8	11.167,6	12.673,1	15.055,2	14.563,0	15.435,2	16.970,0	15.795,6
2.2. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	59.597,7	55.676,4	60.653,4	74.513,0	96.329,0	101.128,3	102.711,2	104.529,5	104.561,9
2.3. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	0,4	45,4	68,7	170,2	219,5	214,0	209,2	396,4	249,9
2.4. Potraživanja od ostalih financijskih institucija	193,9	154,0	161,7	281,4	915,3	1.363,7	1.145,2	1.896,9	1.949,9
Ukupno (1+2)	79.636,5	82.594,1	101.068,7	136.298,9	145.336,3	150.107,0	149.798,4	154.889,6	157.086,0
PASIVA									
1. Novčana masa	13.531,4	13.858,9	18.030,3	23.703,5	30.869,8	29.512,2	32.828,3	34.381,5	34.044,3
2. Štedni i oročeni depoziti	5.683,8	5.397,5	7.651,1	10.213,1	13.001,1	15.056,8	15.825,9	17.712,6	18.590,2
3. Devizni depoziti	37.970,9	36.966,0	46.901,6	71.836,9	72.054,6	74.068,6	71.104,3	72.515,8	73.830,7
4. Obveznice i instrumenti tržišta novca	154,1	436,8	478,2	317,8	216,3	153,7	263,0	413,3	514,6
5. Ograničeni i blokirani depoziti	4.315,2	3.814,7	2.864,5	1.926,2	1.729,5	1.812,6	1.873,8	1.734,6	1.742,9
U tome: Blokirani devizni depoziti stanovništva	3.419,1	2.742,7	1.695,1	770,2	319,3	257,5	242,3	181,8	178,2
6. Ostalo (neto)	17.981,1	22.120,0	25.143,1	28.301,4	27.465,1	29.503,2	27.903,1	28.131,7	28.363,4
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	79.636,5	82.594,1	101.068,7	136.298,9	145.336,3	150.107,0	149.798,4	154.889,6	157.086,0

^a Privatizacijom Privredne banke Zagreb došlo je do jednokratnog smanjenja njezine bilančne svote u iznosu od 2.759,4 milijuna kuna: na strani aktive smanjili su se devizni krediti odobreni javnim poduzećima, a na strani pasive smanjile su se obveze iz deviznih kredita prema Republici Hrvatskoj. Devizni krediti odobreni javnim poduzećima uključeni su u stavku aktive "2.2. Potraživanja od ostalih domaćih sektora". Obveze iz deviznih kredita prema Republici Hrvatskoj uključene su u stavku aktive "2.1. Potraživanja od središnje države (neto)".

^b U međunarodne pričuve HNB-a sa stanjem na dan 31. prosinca 2001. uključen je učinak prve revalorizacije vrijednosnica u iznosu od 165,5 milijuna kuna. U međunarodne pričuve uključene su i obračunate kamate na depozite, a čiji je učinak iznosio 63,8 milijuna kuna. Analogno, na osnovi pripisa obračunatih kamata obveze HNB-a prema inozemstvu povećane su za 6,4 milijuna kuna, a obveze na osnovi izdvajanja devizne obvezne pričuve za 8,6 milijuna kuna.

Tablica B1: Bilanca monetarnih institucija

Bilanca monetarnih institucija prikazuje konsolidirane podatke iz Bilance Hrvatske narodne banke (Tablica C1) i Konsolidirane bilance poslovnih banaka (Tablica D1).

Inozemna aktiva (neto) razlika je između zbroja inozemnih aktiva Hrvatske narodne banke i poslovnih banaka i zbroja inozemnih pasiva Hrvatske narodne banke i poslovnih banaka.

Plasmani su zbroj odgovarajućih stavki iz Bilance Hrvatske narodne banke i Konsolidirane bilance poslovnih banaka, s tim da su potraživanja od središnje države iskazana neto, tj. umanjena za depozite središnje države kod Hrvatske narodne banke i kod poslovnih banaka.

Novčana masa zbroj je gotovog novca izvan banaka, depozita ostalih bankarskih institucija kod Hrvatske narodne banke, depozita ostalih domaćih sektora kod Hrvatske narodne banke i depozitnog novca kod

poslovnih banaka (pozicija Depozitni novac iz Konsolidirane bilance poslovnih banaka, Tablica D1).

Stavke Štedni i oročeni depoziti, Devizni depoziti te Obveznice i instrumenti tržišta novca u cijelosti su preuzete iz Konsolidirane bilance poslovnih banaka, dok je stavka Ograničeni i blokirani depoziti zbroj pripadnih stavki iz Bilance Hrvatske narodne banke (isključujući blokirane depozite poslovnih banaka kod Hrvatske narodne banke) i Konsolidirane bilance poslovnih banaka. Ostalo (neto) su neraspoređene stavke pasive umanjene za neraspoređene pozicije aktive.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj njihov je udio u ukupnoj bilančnoj sumi iznosio 4.296,3 mil. kuna. Podaci za lipanj 1999. godine bit će usporedivi s podacima za srpanj 1999. godine ako se bilančne stavke Potraživanja od ostalih domaćih sektora i Ostalo (neto) povećaju za 3.513,5 mil. kuna.

Tablica B2: Broj poslovnih banaka i štedionica obuhvaćenih monetarnom statistikom i njihova klasifikacija po veličini bilančne aktive

Godina	Mjesec	Ukupan broj poslovnih banaka	Poslovne banke klasificirane po veličini bilančne aktive						Ukupan broj štedionica	Štedionice klasificirane po veličini bilančne aktive		
			Manje od 100 mil. kn	Od 100 do manje od 500 mil. kn	Od 500 mil. do manje od 1 mlrd. kn	Od 1 do manje od 2 mlrd. kn	Od 2 do manje od 10 mlrd. kn	10 i više mlrd. kn		Manje od 10 mil. kn	Od 10 do manje od 100 mil. kn	100 i više mil. kn
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1993.	prosinac	43	16	12	7	4	2	2	0	0	0	0
1994.	prosinac	50	13	21	6	6	2	2	33	22	9	2
1995.	prosinac	53	15	20	7	7	2	2	21	7	13	1
1996.	prosinac	57	10	26	6	9	4	2	22	10	11	1
1997.	prosinac	60	4	28	9	8	9	2	33	12	18	3
1998.	prosinac	60	3	26	8	11	10	2	33	4	25	4
1999.	prosinac	53	4	23	7	7	10	2	30	5	21	4
2000.	prosinac	45	3	15	9	6	10	2	29	5	19	5
2001.	prosinac	44	3	13	7	7	10	4	21	4	12	5
2002.	lipanj	49	7	14	8	6	11	3	12	2	8	2
	srpanj	47	7	13	8	6	10	3	11	3	6	2
	kolovoz	47	7	13	7	7	10	3	11	3	6	2
	rujan	47	7	12	6	9	10	3	11	3	6	2
	listopad	47	7	12	6	9	10	3	11	3	6	2
	studenj	46	6	12	6	9	8	5	11	3	6	2
	prosinac	46	4	13	7	9	8	5	10	3	5	2
2003.	siječanj	46	4	13	7	8	9	5	10	3	5	2
	veljača	46	4	13	8	7	9	5	10	4	4	2
	ožujak	46	4	12	8	9	8	5	10	4	4	2
	travanj	46	4	12	8	9	8	5	9	4	3	2
	svibanj	46	4	13	8	7	9	5	9	5	2	2
	lipanj	45	4	12	8	7	9	5	9	5	2	2
	srpanj	44	4	12	8	7	8	5	9	5	2	2
	kolovoz	43	4	13	7	6	7	6	9	5	2	2

Tablica B2: Broj poslovnih banaka i štedionica obuhvaćenih monetarnom statistikom i njihova klasifikacija prema veličini bilančne aktive

U tablici se iskazuje ukupan broj poslovnih banaka i štedionica koje mjesečno izvješćuju Hrvatsku narodnu banku i čije je poslovanje prikazano u Konsolidiranoj bilanci poslovnih banaka.

Posebna pravila izvješćivanja vrijedila su za štedionice do lipnja 1995. godine. Štedionice nisu bile obvezne izvješćivati središnju ban-

ku o svom poslovanju, tako da su podacima do lipnja 1995. obuhvaćene samo štedionice koje su o svom poslovanju dragovoljno izvješćivale Hrvatsku narodnu banku. Od srpnja 1995. godine podacima su obuhvaćene sve registrirane štedionice. Štedionice koje su dobile odobrenje za rad kao banke, dužne su do 31. prosinca 2006. uskladiti svoje poslovanje s odredbama Zakona o bankama.

U tablici se također iskazuje i klasifikacija poslovnih banaka i štedionica prema veličini bilančne aktive.

Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	VII.	VIII.
AKTIVA									
1. Inozemna aktiva	17.592,5	23.135,7	28.747,4	39.308,9	42.058,8	44.479,0	44.520,5	43.919,4	45.277,0
1.1. Zlato	–	–	–	–	–	–	–	–	–
1.2. Specijalna prava vučenja	1.444,4	1.449,2	1.204,2	905,8	17,4	10,2	8,3	8,3	6,9
1.3. Pričuvna pozicija kod MMF-a	1,0	1,6	1,8	1,8	1,6	1,7	1,6	1,6	1,6
1.4. Efektivna i depoziti po viđenju u inozemnim bankama	342,0	1.109,6	7,4	6,1	6,4	5,9	1.370,7	22,8	6,1
1.5. Oročeni depoziti u inozemnim bankama	11.696,6	17.702,4	20.986,9	25.565,9	28.183,2	25.243,7	18.423,8	18.694,4	20.406,8
1.6. Plasmani u vrijednosne papire u devizama	4.107,2	2.871,6	6.545,7	12.829,3	13.850,0	19.217,5	24.716,2	25.192,3	24.855,5
1.7. Nekonvertibilna devizna aktiva	1,4	1,3	1,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Potraživanja od središnje države	–	24,1	0,0	–	0,5	2,0	1,5	0,5	2,6
2.1. Potraživanja u kunama	–	24,1	0,0	–	0,5	2,0	1,5	0,5	2,6
2.2. Potraživanja u devizama	–	–	–	–	–	–	–	–	–
3. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	1,0	276,8	289,5	229,2	110,6	110,5	102,4	102,4	100,8
4. Potraživanja od banaka	1.053,8	1.138,7	329,9	18,5	17,9	14,1	13,7	13,8	13,8
4.1. Krediti poslovnim bankama	1.044,4	1.125,3	313,6	–	–	–	–	–	–
Lombardni krediti	252,3	176,7	–	–	–	–	–	–	–
Kratkoročni kredit za likvidnost	–	929,0	–	–	–	–	–	–	–
Ostali krediti	333,0	19,7	14,0	–	–	–	–	–	–
Reotkup blagajničkih zapisa	459,2	–	299,6	–	–	–	–	–	–
4.2. Depoziti središnje banke kod banaka	9,3	13,4	15,2	16,6	17,6	13,8	13,7	13,8	13,8
4.3. Dospjela nenaplaćena potraživanja	0,0	0,0	1,1	1,9	0,3	0,3	–	–	–
5. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ukupno (1+2+3+4+5)	18.647,3	24.575,3	29.366,8	39.556,6	42.187,7	44.605,6	44.638,0	44.036,1	45.394,1
PASIVA									
1. Primarni novac	9.954,2	10.310,0	11.717,3	17.803,2	23.027,9	21.883,5	24.264,7	25.064,8	25.854,2
1.1. Gotov novac izvan banaka	5.718,8	5.958,9	6.636,7	8.507,4	9.680,9	9.526,1	10.637,2	11.294,2	11.320,6
1.2. Blagajna banaka	251,4	382,1	532,3	538,8	1.214,8	1.624,7	1.548,5	1.553,5	1.516,1
1.3. Depoziti banaka	3.980,2	3.960,4	4.540,7	8.741,5	12.109,4	10.719,2	12.075,5	12.212,9	12.993,0
Računi za namirenje banaka	467,5	247,9	459,5	2.450,1	3.923,4	2.132,0	3.097,3	3.031,7	3.157,2
Izdvojena obvezna pričuva	3.512,7	3.712,5	4.081,2	6.291,4	8.186,0	8.587,2	8.951,5	9.095,5	9.750,0
Obvezno upisani blagajnički zapisi HNB-a	–	–	–	–	–	–	26,7	85,8	85,8
1.4. Depoziti ostalih bankarskih institucija	2,4	8,5	7,5	15,5	19,1	4,2	1,5	1,6	1,2
1.5. Depoziti ostalih domaćih sektora ^b	1,3	–	0,0	0,1	3,5	9,2	1,8	2,6	23,3
2. Ograničeni i blokirani depoziti	1.787,6	5.016,8	5.805,5	6.030,5	7.091,2	7.589,1	7.998,5	7.896,8	8.327,7
2.1. Izdvojena devizna obvezna pričuva	1.668,4	4.636,2	5.490,5	5.705,1	7.042,3	7.562,5	7.983,0	7.880,7	8.310,4
2.2. Ograničeni depoziti	119,1	380,6	315,0	325,4	49,0	26,6	15,5	16,1	17,3
2.3. Blokirani devizni depoziti	–	–	–	–	–	–	–	–	–
3. Inozemna pasiva	1.465,4	1.671,2	1.630,8	1.597,5	195,7	1.134,2	868,0	1.423,7	1.142,9
3.1. Krediti MMF-a	1.461,3	1.501,7	1.290,3	1.025,5	2,8	–	–	–	–
3.2. Obveze prema međunarodnim organizacijama	4,1	6,8	9,5	12,2	12,6	13,2	16,3	16,3	16,6
3.3. Obveze prema inozemnim bankama ^a	–	162,7	331,0	559,8	180,2	1.121,0	851,7	1.407,4	1.126,3
4. Depoziti središnje države	434,8	397,2	1.157,4	1.752,1	768,1	2.858,9	2.555,9	1.051,2	1.330,9
4.1. Depozitni novac	390,2	394,2	1.008,5	1.752,1	608,3	649,9	750,1	536,1	816,8
Depozitni novac Republike Hrvatske	291,0	388,0	980,8	1.564,8	569,5	648,1	742,1	535,9	813,5
Depozitni novac republičkih fondova	99,3	6,2	27,7	187,3	38,7	1,8	7,9	0,3	3,3
4.2. Devizni depoziti Republike Hrvatske	–	0,0	–	–	–	2.094,3	1.741,0	515,1	514,1
4.3. Blagajnički zapisi HNB-a	44,6	2,9	148,8	–	159,9	114,8	64,9	–	–
5. Blagajnički zapisi HNB-a	2.242,9	2.887,2	4.207,3	6.372,3	6.212,4	5.279,0	4.229,4	3.834,4	3.956,6
5.1. Blagajnički zapisi HNB-a u kunama	830,7	1.252,5	2.394,6	3.458,9	4.986,2	3.871,4	2.659,9	2.174,2	1.134,8
5.2. Blagajnički zapisi HNB-a u stranoj valuti	1.412,2	1.634,7	1.812,7	2.913,4	1.226,3	1.407,6	1.569,5	1.660,2	2.821,8
6. Kapitalski računi	2.898,2	4.535,5	5.216,6	6.425,2	5.353,5	6.328,8	5.194,0	5.236,2	5.251,1
7. Ostalo (neto)	–135,8	–242,4	–368,1	–424,2	–461,1	–467,9	–472,4	–471,1	–469,3
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7)	18.647,3	24.575,3	29.366,8	39.556,6	42.187,7	44.605,6	44.638,0	44.036,1	45.394,1

^a Od listopada 2001. godine Obveze prema inozemnim bankama obuhvaćaju i obveze po osnovi blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke kod nerezidenata;^b Od prosinca 2002. računi SDA kod HNB za bruto i neto namire kupovine vrijednosnih papira reklasificirani su iz sektora "središnja država" u sektor "ostale financijske organizacije".

Tablica C1: Bilanca Hrvatske narodne banke

U tablici se iskazuju podaci o potraživanjima i obvezama monetarnih vlasti. U rujnu 1999. izvršena je revizija podataka reklasificiranjem štedionica iz podsektora ostale bankarske institucije u podsektor banke. U skladu s tim revidirana je cijela serija podataka.

Inozemna aktiva obuhvaća sljedeće oblike deviznih i kunskih potraživanja od stranih fizičkih i pravnih osoba: zlato, specijalna prava vučenja, pričuvnu poziciju kod Međunarodnoga monetarnog fonda, efektivni strani novac u trezoru, sredstva na tekućim računima kod inozemnih banaka, oročene depozite kod inozemnih banaka i pripadajuće obračunate kamate, plasmane u vrijednosne papire u devizama i ostala potraživanja.

Potraživanja od središnje države su krediti i dospjela potraživanja od državnog proračuna Republike Hrvatske. Kunski krediti državnom proračunu bili su kratkoročni krediti odobreni za premošćivanje neusklađenosti između pritjecanja prihoda i izvršavanja rashoda državnog proračuna, dugoročni krediti odobreni na temelju posebnih uredbi Vlade Republike Hrvatske i dospjela potraživanja od državnog proračuna po obvezama izvršenim prema Međunarodnom monetarnom fondu i inozemnim bankama. Devizni krediti državnom proračunu bio je protustavka obvezi prema Međunarodnom monetarnom fondu nastaloj po osnovi sukcesije članstva u toj instituciji. Prema novom Zakonu o Hrvatskoj narodnoj banci, koji se primjenjuje od travnja 2001. godine, Hrvatska narodna banka ne može odobravati kredite Republici Hrvatskoj.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora su krediti i dospjela nenaplaćena potraživanja od ostalih domaćih sektora, uključujući i banke u stečaju.

Potraživanja od poslovnih banaka su krediti poslovnim bankama, depoziti Hrvatske narodne banke kod poslovnih banaka i dospjela nenaplaćena potraživanja od poslovnih banaka. Krediti poslovnim bankama klasificirani su prema vrstama financijskih instrumenata. U stavku Lombardni krediti uključeni su i krediti poslovnim bankama za premošćivanje nelikvidnosti, koji su u prosincu 1994. godine zamijenjeni lombardnim kreditima. Kratkoročni krediti za likvidnost, koji se odobravaju od početka 1999. godine, također služe za premošćivanje nelikvidnosti. Ostali krediti jesu: interventni krediti, specijalni krediti za premošćivanje nelikvidnosti banaka odobravani u ranijim godinama (inicijalni krediti, predsanacijski krediti) i dospjeli a nenaplaćeni krediti. Dospjela nenaplaćena potraživanja od poslovnih banaka uključuju prekoračenja raspoloživih sredstava na njihovim računima za namirenje (do polovice 1994.) te neurednosti banaka pri izdvajanju i održavanju obvezne pričuve.

Od svibnja 1999. potraživanja od ostalih domaćih sektora uključuju

ju i potraživanja HNB-a po kreditima iz primarne emisije nenaplaćenih od banaka nad kojima je pokrenut stečajni postupak. Radi reklasifikacije štedionica iz podsektora ostale bankarske institucije u podsektor banke revidirani su podaci u stavkama Potraživanja od banaka i Potraživanja od ostalih bankarskih institucija.

Primarni novac čine gotov novac izvan banaka, novčana sredstva u blagajni banaka, depoziti banaka kod Hrvatske narodne banke, depoziti ostalih bankarskih institucija kod Hrvatske narodne banke i depoziti ostalih domaćih sektora kod Hrvatske narodne banke. Depozite banaka čine novčana sredstva na računima za namirenje banaka, sredstva obvezne pričuve izdvojena na posebne račune kod Hrvatske narodne banke te obvezno upisani blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke. Depoziti ostalih bankarskih institucija su novčana sredstva na računima za namirenje stambenih štedionica. Depoziti ostalih domaćih sektora su novčana sredstva na žiroračunima ostalih domaćih sektora, koji se na temelju zakona i drugih pravnih propisa uključuju u depozit kod Hrvatske narodne banke.

Ograničeni i blokirani depoziti obuhvaćaju izdvojenu deviznu obveznu pričuvu i pripadajuću obračunatu kamatu, ograničene depozite i blokirane devizne depozite. Banke i štedionice na određene devizne depozite izdvajaju deviznu obveznu pričuvu na račune HNB-a. Ograničeni depoziti su kunska sredstva izdvojena po nalogu suda ili na temelju propisa te u razdoblju od svibnja 1999. do travnja 2002. i depoziti banaka u stečaju. Blokirani devizni depoziti su sredstva koja su bila izdvajana na posebne račune kod Hrvatske narodne banke za podmirenje dospjelih neplaćenih obveza prema inozemnim vjerovnicima.

Inozemna pasiva obuhvaća kredite primljene od Međunarodnog monetarnog fonda, obveze prema međunarodnim financijskim institucijama i inozemnim bankama s pripisanim obračunatim kamatama.

Depoziti središnje države su depozitni novac i devizni računi Republike Hrvatske i republičkih fondova kod Hrvatske narodne banke, te blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke koje su dragovoljno upisale institucije iz sektora središnja država.

Blagajnički zapisi su dragovoljno upisani blagajnički zapisi Hrvatske narodne banke u kunama i stranoj valuti, osim blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke koje su dragovoljno upisale institucije iz sektora središnja država.

Kapitalski računi uključuju pričuve, rezervacije i račune prihoda i troškova.

Ostalo (neto) su neraspoređeni računi pasive umanjeni za neraspoređene račune aktive Bilance Hrvatske narodne banke.

Radi reklasifikacije štedionica iz podsektora ostale bankarske institucije u podsektor banke revidirani su podaci u stavkama Gotov novac izvan banaka, Blagajna banaka, Depoziti banaka i Depoziti ostalih bankarskih institucija.

Tablica D1: Konsolidirana bilanca poslovnih banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.				
	XII.	XII. ^a	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	VII.	VIII.	
AKTIVA										
1. Pričuve banaka kod središnje banke	5.908,1	8.987,9	10.588,9	15.002,7	20.373,5	19.993,5	21.492,5	21.697,4	22.885,4	
1.1. Kunske pričuve kod središnje banke	4.239,7	4.352,6	5.098,4	9.306,2	13.340,0	12.438,6	13.516,3	13.823,8	14.581,8	
1.2. Devizne pričuve kod središnje banke	1.668,4	4.635,3	5.490,5	5.696,5	7.033,5	7.554,8	7.976,2	7.873,7	8.303,6	
2. Inozemna aktiva	12.763,1	12.400,1	19.710,4	32.807,6	25.977,8	26.950,7	27.100,6	29.371,6	29.282,8	
3. Potraživanja od središnje države	14.864,2	16.264,4	19.055,5	20.059,9	21.917,7	22.935,5	23.243,1	23.218,6	22.273,3	
3.1. Obveznice za blokiranu deviznu štednju građana	5.802,3	5.419,9	4.484,4	3.420,1	2.473,5	2.047,2	1.999,5	1.514,1	1.495,9	
3.2. Velike obveznice	2.103,1	1.321,8	1.475,7	1.659,4	1.699,1	1.725,0	1.702,1	1.705,2	1.711,1	
3.3. Ostala potraživanja	6.958,8	9.522,8	13.095,3	14.980,4	17.745,2	19.163,3	19.541,6	19.999,3	19.066,3	
4. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	59.596,7	55.399,7	60.363,9	74.283,8	96.218,4	101.017,8	102.608,8	104.427,1	104.461,2	
4.1. Potraživanja od lokalne države	654,0	905,6	1.174,9	1.280,0	1.422,4	1.307,4	1.278,7	1.271,7	1.243,3	
4.2. Potraživanja od poduzeća	41.225,5	35.244,3	35.890,7	42.882,0	51.723,4	53.023,3	52.020,7	52.443,3	52.451,8	
4.3. Potraživanja od stanovništva	17.717,2	19.249,8	23.298,3	30.121,9	43.072,6	46.687,1	49.309,4	50.712,1	50.766,1	
5. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	0,4	45,4	68,7	170,2	219,5	214,0	209,2	396,4	249,9	
6. Potraživanja od ostalih financijskih institucija	193,9	154,0	161,7	281,4	915,3	1.363,7	1.145,2	1.896,9	1.949,9	
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	93.326,4	93.251,5	109.949,1	142.605,6	165.622,2	172.475,1	175.799,5	181.008,1	181.102,5	
PASIVA										
1. Depozitni novac	7.808,9	7.891,5	11.386,0	15.180,6	21.166,2	19.972,7	22.187,7	23.083,1	22.699,1	
2. Štedni i oročeni depoziti	5.683,8	5.397,5	7.651,1	10.213,1	13.001,1	15.056,8	15.825,9	17.712,6	18.590,2	
3. Devizni depoziti	37.970,9	36.966,0	46.901,6	71.836,9	72.054,6	74.068,6	71.104,3	72.515,8	73.830,7	
4. Obveznice i instrumenti tržišta novca	154,1	436,8	478,2	317,8	216,3	153,7	263,0	413,3	514,6	
5. Inozemna pasiva	16.176,8	17.209,1	17.809,7	21.857,8	35.023,5	37.457,5	40.455,6	40.770,6	38.888,3	
6. Depoziti središnje države	7.298,3	5.828,6	6.730,5	5.634,7	6.094,9	5.515,5	5.253,5	5.197,8	5.149,3	
7. Krediti primljeni od središnje banke	1.049,2	1.138,7	328,8	16,6	17,6	13,8	13,7	13,8	13,8	
8. Ograničeni i blokirani depoziti	4.196,0	3.434,2	2.549,6	1.600,8	1.680,5	1.785,9	1.858,3	1.718,5	1.725,6	
u tome: Blokirani devizni depoziti stanovništva	3.419,1	2.742,7	1.695,1	770,2	319,3	257,5	242,3	181,8	178,2	
9. Kapitalni računi	19.785,6	21.975,4	24.953,1	25.455,1	26.323,2	26.526,4	26.120,3	26.458,1	26.640,9	
10. Ostalo (neto)	-6.797,2	-7.026,4	-8.839,4	-9.507,8	-9.955,6	-8.075,7	-7.282,8	-6.875,6	-6.949,9	
Ukupno (1+2+3+4+5+6+7+8+9+10)	93.326,4	93.251,5	109.949,1	142.605,6	165.622,2	172.475,1	175.799,5	181.008,1	181.102,5	

^a Privatizacijom Privredne banke Zagreb došlo je do jednokratnog smanjenja njezine bilančne svote u iznosu od 2.759,4 milijuna kuna: na strani aktive smanjili su se devizni krediti odobreni javnim poduzećima, a na strani pasive smanjile su se obveze iz deviznih kredita prema Republici Hrvatskoj. Devizni krediti odobreni javnim poduzećima uključeni su u stavku aktive "4.2. Potraživanja od poduzeća". Obveze iz deviznih kredita prema Republici Hrvatskoj uključene su u stavku pasive "6. Depoziti središnje države".

Tablica D1: Konsolidirana bilanca poslovnih banaka

U konsolidiranu bilancu poslovnih banaka uključeni su podaci o potraživanjima i obvezama poslovnih banaka. Konsolidirana su međusobna potraživanja i obveze između poslovnih banaka. U rujnu 1999. godine izvršena je revizija podataka uključivanjem podataka štedionica. U skladu s tim revidirane su cjelokupne serije podataka.

Pričuve banaka kod središnje banke su kunske i devizne. Kunske pričuve su novčana sredstva banaka u blagajni i kunska novčana sredstva banaka na računima kod središnje banke. Devizne pričuve su devizna novčana sredstva na računima kod središnje banke.

Inozemna aktiva su sljedeći oblici deviznih i kunskih potraživanja od stranih fizičkih i pravnih osoba: strani efektivni novac u blagajni, sredstva na tekućim računima i oročeni depoziti kod inozemnih banaka (uključujući loro akreditivne i ostala pokrića), vrijednosni papiri, krediti i dionice.

Potraživanja od središnje države su sljedeći oblici kunskih i deviznih potraživanja: vrijednosni papiri i krediti. Glavni oblici potraživanja od središnje države iskazani su posebno: obveznice izdane na temelju Zakona o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske i obveznice izdane na temelju Zakona o izdavanju obveznica za restrukturiranje gospodarstva u Republici Hrvatskoj.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvaćaju sljedeće obli-

ke kunskih i deviznih potraživanja: instrumente tržišta novca, obveznice, kredite (uključujući akceptne kredite) i dionice.

Potraživanja od ostalih bankarskih institucija i ostalih financijskih institucija obuhvaćaju iste oblike kunskih i deviznih potraživanja, s tim da potraživanja od ostalih bankarskih institucija obuhvaćaju još i depozite.

Stavke Depozitni novac, Štedni i oročeni depoziti, Devizni depoziti te Obveznice i instrumenti tržišta novca obuhvaćaju obveze banaka prema ostalim domaćim sektorima, ostalim bankarskim institucijama te ostalim financijskim institucijama.

Depozitni novac uključuje novčana sredstva na žiroračunima i tekućim računima te obveze banaka po izdanim kuskim instrumentima plaćanja, a umanjuje se za novčana sredstva u platnom prometu (odnosno za čekove u blagajni banaka i čekove poslane na naplatu).

Štedni i oročeni depoziti su kunski štedni depoziti po viđenju te kunski oročeni depoziti i kunski depoziti s otkaznim rokom.

Devizni depoziti su devizni depoziti po viđenju, oročeni devizni depoziti i devizni depoziti s otkaznim rokom.

Obveznice i instrumenti tržišta novca su neto obveze banaka po izdanim vrijednosnim papirima i primljeni krediti. Izdani podređeni i hibridni instrumenti upisani od strane inozemnih investitora nisu obuhvaćeni ovom stavkom.

Inozemna pasiva obuhvaćaju sljedeće oblike deviznih i kunskih ob-

veza prema stranim fizičkim i pravnim osobama: žiroračune i tekuće račune, štedne depozite (uključujući loro akreditive i ostala pokrića), oročene depozite, primljene kredite i dospjele obveze. U sklopu primljenih kredita iskazuju se i izdani dužnički i hibridni instrumenti upisani od strane inozemnih investitora.

Depoziti središnje države su svi oblici kunskih i deviznih obveza (osim ograničenih i blokiranih depozita) poslovnih banaka prema središnjoj državi.

Kreditni primljeni od središnje banke su krediti primljeni od Hrvatske narodne banke i depoziti Hrvatske narodne banke kod poslovnih banaka, pri čemu se kao krediti tretiraju i poslovi reotkupa vrijednosnih papira.

Ograničeni i blokirani depoziti obuhvaćaju sljedeće obveze poslovnih banaka: kunske i devizne ograničene depozite ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija, ostalih financijskih institucija, središnje države te stranih pravnih i fizičkih osoba i blokirane devizne depozite stanovništva regulirane Zakonom o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

Kapitalski računi su dionički kapital, dobit ili gubitak tekuće godine, zadržana dobit (gubitak), zakonske pričuve, statutarne i ostale kapitalne pričuve i rezervacije za identificirane i neidentificirane gubitke.

Ostalo (neto) su neraspoređeni računi pasive umanjeni za neraspoređene račune aktive.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj njihov je udio u ukupnoj bilančnoj sumi iznosio 5.701,4 mil. kuna. Pritom su najveći udio u aktivi imale sljedeće stavke: potraživanja od poduzeća 4.378,7 mil. kuna i potraživanja od stanovništva 701,4 mil. kuna. U pasivi najveće se smanjenje odnosilo na sljedeće stavke: devizni depoziti 3.443,7 mil. kuna; inozemna pasiva 1.024,6 mil. kuna i kapitalski računi 854,6 mil. kuna. Od srpnja 1999. godine cjelokupni se iznos posebnih pričuva za identificirane gubitke iskazuje u stavci Kapitalski računi. Podaci za lipanj 1999. godine bit će uspoređivi s podacima za srpanj 1999. godine ako se stavke Potraživanja od ostalih domaćih sektora i Kapitalski računi povećaju za 3.513,5 mil. kuna. Ostale stavke korigirane su za male iznose.

Tablice D2 – D12

Ovaj skup tablica (s iznimkom Tablice D5) razrađeni je prikaz odgovarajućih pozicija aktive i pasive Konsolidirane bilance poslovnih banaka (Tablica D1).

Tablica D2: Inozemna aktiva poslovnih banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	VII.	VIII.
1. Devizna inozemna aktiva	12.743,4	12.352,8	19.619,2	32.763,6	25.924,4	26.879,1	26.948,4	29.262,7	29.026,3
1.1. Potraživanja od inozemnih banaka	11.980,5	11.598,5	19.154,9	31.660,3	21.333,5	23.598,3	23.785,5	25.778,7	25.587,5
Efektivni strani novac	586,9	886,7	1.002,8	7.324,7	1.019,8	853,0	1.270,7	1.319,4	1.233,1
Tekući računi	6.228,6	1.498,5	995,0	1.231,9	757,7	1.611,7	1.050,3	910,6	992,6
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	4.637,1	8.509,4	16.286,7	21.765,2	17.569,8	18.477,0	19.349,9	21.483,4	21.293,5
Vrijednosni papiri	51,1	–	454,9	1.008,5	1.690,2	2.330,3	1.845,2	1.764,8	1.754,1
Kreditni	343,4	569,8	370,9	290,3	278,7	308,5	252,0	283,0	296,9
Dionice inozemnih banaka	133,5	134,1	44,6	39,7	17,2	17,8	17,4	17,5	17,2
1.2. Potraživanja od stranaca	762,9	754,3	464,3	1.103,3	4.590,8	3.280,8	3.162,9	3.484,0	3.438,9
Potraživanja od stranih država	–	399,9	137,8	596,2	3.855,5	2.764,0	2.708,0	3.003,1	2.957,9
Potraživanja od stranih osoba	583,9	350,4	322,4	505,5	733,7	515,2	454,6	480,5	480,5
Vrijednosni papiri	3,7	4,5	–	72,1	191,3	40,3	36,7	36,0	37,1
Kreditni	580,2	345,9	322,4	433,4	542,4	474,9	417,9	444,5	443,5
Dionice stranih osoba	179,0	4,0	4,1	1,6	1,6	1,6	0,3	0,3	0,4
2. Kunska inozemna aktiva	19,7	47,3	91,2	44,1	53,4	71,7	152,2	108,9	256,5
2.1. Potraživanja od inozemnih banaka	3,1	16,6	66,1	29,2	19,6	19,3	130,2	87,4	235,1
2.2. Potraživanja od stranaca	16,6	30,6	25,1	14,8	33,8	52,4	22,1	21,5	21,3
U tome: Kreditni	16,6	29,6	23,3	13,9	33,0	51,6	21,3	20,7	20,5
Ukupno (1+2)	12.763,1	12.400,1	19.710,4	32.807,6	25.977,8	26.950,7	27.100,6	29.371,6	29.282,8

Tablica D2: Inozemna aktiva poslovnih banaka

U tablici se iskazuju potraživanja poslovnih banaka od stranih fizičkih i pravnih osoba.

Inozemna aktiva poslovnih banaka obuhvaća deviznu inozemnu aktivu i kunsku inozemnu aktivu. I u sklopu devizne i u sklopu kunske inozemne aktive posebno su prikazana potraživanja od inozemnih ba-

naka i potraživanja od stranaca (ukupno i po financijskim instrumentima).

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. inozemna aktiva tih banaka iznosila je 402,3 mil. kuna. Do lipnja 1999. godine u stavku Tekući računi uključen je i dio depozita s osnove devizne štednje stanovništva.

Tablica D3: Potraživanja poslovnih banaka od središnje države

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	VII.	VIII.
1. Obveznice za blokiranu deviznu štednju građana	5.802,3	5.419,9	4.484,4	3.420,1	2.473,5	2.047,2	1.999,5	1.514,1	1.495,9
2. Velike obveznice	2.103,1	1.321,8	1.475,7	1.659,4	1.699,1	1.725,0	1.702,1	1.705,2	1.711,1
3. Ostala potraživanja	6.958,8	9.522,8	13.095,3	14.980,4	17.745,2	19.163,3	19.541,6	19.999,3	19.066,3
3.1. Kunska potraživanja	5.066,1	8.564,0	11.412,0	12.699,2	14.271,8	15.452,9	15.723,3	16.007,8	14.869,8
3.1.1. Potraživanja od Republike Hrvatske	4.614,1	7.831,3	9.812,6	11.150,7	12.270,8	13.605,5	13.810,0	13.715,9	12.554,5
Vrijednosni papiri	4.426,9	6.897,3	8.587,8	10.323,7	9.816,5	10.506,7	10.106,0	9.906,7	9.563,2
Krediti	187,2	934,0	1.224,9	826,9	2.454,3	3.098,8	3.704,1	3.809,2	2.991,3
3.1.2. Potraživanja od republičkih fondova	452,0	732,7	1.599,4	1.548,5	2.001,0	1.847,4	1.913,2	2.291,9	2.315,3
Vrijednosni papiri	–	–	627,3	560,1	560,7	641,7	654,7	641,2	670,6
Krediti	452,0	732,7	972,1	988,4	1.440,3	1.205,7	1.258,5	1.650,7	1.644,7
3.2. Devizna potraživanja	1.892,7	958,8	1.683,3	2.281,2	3.473,3	3.710,4	3.818,3	3.991,5	4.196,5
3.2.1. Potraživanja od Republike Hrvatske	1.879,5	921,4	1.492,7	1.390,9	2.359,1	2.591,3	2.777,2	2.943,7	3.179,6
Obveznice	1.182,2	518,1	869,2	1.065,5	1.733,4	1.860,8	1.687,8	1.637,5	1.865,2
Krediti	697,3	403,3	623,5	325,5	625,7	730,5	1.089,4	1.306,2	1.314,4
3.2.2. Potraživanja od republičkih fondova	13,2	37,4	190,6	890,3	1.114,2	1.119,0	1.041,1	1.047,8	1.016,9
Vrijednosni papiri	0,2	27,6	35,0	75,4	195,0	218,4	171,4	187,9	174,9
Krediti	13,0	9,8	155,5	814,8	919,2	900,7	869,6	859,9	842,0
Ukupno (1+2+3)	14.864,2	16.264,4	19.055,5	20.059,9	21.917,7	22.935,5	23.243,1	23.218,6	22.273,3

Tablica D3: Potraživanja poslovnih banaka od središnje države

U tablici se iskazuju kunska i devizna potraživanja poslovnih banaka od središnje države.

Obveznice za blokiranu deviznu štednju građana su obveznice izdane na temelju Zakona o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

Velike obveznice su obveznice izdane na temelju Zakona o izdava-

nju obveznica za restrukturiranje gospodarstva u Republici Hrvatskoj.

Ostala potraživanja su sva ostala kunska i devizna potraživanja poslovnih banaka od Republike Hrvatske i republičkih fondova: vrijednosni papiri, krediti i dionice.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. potraživanja tih banaka od središnje države iznosila su 17,8 mil. kuna.

Tablica D4: Potraživanja poslovnih banaka od ostalih domaćih sektora

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.			
	XII.	XII. ^a	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	VII.	VIII.
1. Kunska potraživanja	50.509,7	48.336,4	53.739,5	66.626,8	85.418,7	90.821,9	92.714,2	94.748,2	94.584,2
1.1. Instrumenti tržišta novca	101,8	365,7	231,9	544,7	1.394,7	1.483,2	1.503,7	1.486,8	1.509,7
1.2. Obveznice	0,7	0,0	1,0	7,7	72,4	60,5	78,2	68,0	70,8
1.3. Krediti	45.956,0	44.505,1	49.566,8	72.180,6	80.887,6	86.206,8	88.190,3	90.191,1	89.995,6
1.4. Dionice	4.451,3	3.465,5	3.939,8	3.893,8	3.064,0	3.071,3	2.942,0	3.002,3	3.008,2
2. Devizna potraživanja	9.087,0	7.063,3	6.624,3	7.657,0	10.799,8	10.195,9	9.894,6	9.679,0	9.876,9
2.1. Vrijednosni papiri	0,6	74,9	112,4	126,6	243,2	197,3	276,2	303,9	298,5
2.2. Krediti	9.086,3	6.988,5	6.512,0	7.530,5	10.556,6	9.998,7	9.618,4	9.375,1	9.578,4
Ukupno (1+2)	59.596,7	55.399,7	60.363,9	74.283,8	96.218,4	101.017,8	102.608,8	104.427,1	104.461,2

^a Devizni krediti jednokratno su smanjeni u iznosu od 2.759,4 milijuna kuna.

Tablica D4: Potraživanja poslovnih banaka od ostalih domaćih sektora

U tablici se iskazuju kunska i devizna potraživanja poslovnih banaka od ostalih domaćih sektora, klasificirana prema financijskim instrumentima: instrumenti tržišta novca, krediti (uključujući akceptne kredite i kupljena potraživanja) i dionice.

Do listopada 1994. godine odobravanje deviznih kredita bilo je dopušteno samo ako se poslovna banka istodobno zaduživala u inozemstvu u svoje ime a za račun krajnjega korisnika kredita. U svibnju 1999.

godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. potraživanja tih banaka od ostalih domaćih sektora iznosila su 5.088,0 mil. kuna. Podaci za lipanj 1999. godine bit će usporedivi s podacima za srpanj 1999. godine ako se u sklopu kunskih potraživanja stavka Krediti poveća za iznos od 2.904,3 mil. kuna, a stavka Dionice umanjuje za iznos od 520,3 mil. kuna te ako se u sklopu deviznih potraživanja stavka Krediti poveća za iznos od 1.129,4 mil. kuna.

Tablica D5: Distribucija kredita poslovnih banaka po institucionalnim sektorima

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.			
	XII.	XII. ^a	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	VII.	VIII.
KUNSKI KREDITI									
1. Krediti središnjoj državi	633,2	1.666,6	2.196,9	1.815,4	3.894,6	4.304,5	4.962,6	5.459,9	4.636,0
1.1. Krediti Republici Hrvatskoj	181,9	934,0	1.224,9	826,9	2.454,3	3.098,8	3.704,1	3.809,2	2.991,3
1.2. Krediti republičkim fondovima	451,3	732,7	972,1	988,4	1.440,3	1.205,7	1.258,5	1.650,7	1.644,7
2. Krediti lokalnoj državi	623,5	785,7	996,8	1.069,1	1.202,9	1.177,7	1.190,4	1.193,8	1.169,6
3. Krediti poduzećima	27.660,0	24.533,4	25.328,0	31.049,4	36.708,1	38.437,9	37.791,1	38.387,5	38.163,0
4. Krediti stanovništvu	17.672,5	19.186,1	23.242,1	30.062,1	42.976,6	46.591,3	49.208,8	50.609,8	50.663,0
U tome: Stambeni krediti	7.469,5	8.257,8	9.450,0	12.363,4	13.604,9	14.432,0	14.914,5	14.990,3
5. Krediti ostalim bankarskim institucijama	0,4	31,3	33,5	34,7	17,6	18,5	21,1	133,5	44,1
6. Krediti ostalim financijskim institucijama	114,2	138,6	105,5	240,9	521,3	827,2	815,3	1.571,1	1.591,3
A. Ukupno (1+2+3+4+5+6)	46.703,7	46.341,6	51.902,8	64.271,6	85.321,1	91.357,0	93.989,2	97.355,5	96.267,0
DEVIZNI KREDITI									
1. Krediti središnjoj državi	637,4	413,1	779,1	1.140,3	1.544,9	1.631,2	1.959,0	2.166,2	2.156,4
1.1. Krediti Republici Hrvatskoj	624,5	403,3	623,5	325,5	625,7	730,5	1.089,4	1.306,2	1.314,4
1.2. Krediti republičkim fondovima	13,0	9,8	155,5	814,8	919,2	900,7	869,6	859,9	842,0
2. Krediti lokalnoj državi	30,5	118,7	171,6	179,1	152,3	55,1	55,4	48,1	47,9
3. Krediti poduzećima	9.009,8	6.806,1	6.284,0	7.291,7	10.308,3	9.847,7	9.462,3	9.224,6	9.427,4
4. Krediti stanovništvu	46,0	63,7	56,3	59,7	96,0	95,8	100,6	102,3	103,1
5. Krediti ostalim bankarskim institucijama	-	1,7	-	-	1,2	-	7,5	70,6	25,6
6. Krediti ostalim financijskim institucijama	-	-	-	-	28,3	105,8	50,4	43,8	75,5
B. Ukupno (1+2+3+4+5+6)	9.723,8	7.403,2	7.291,0	8.670,7	12.131,0	11.735,6	11.635,4	11.655,6	11.835,8
UKUPNO (A+B)	56.427,5	53.744,9	59.193,9	72.942,3	97.452,1	103.092,6	105.624,5	109.011,1	108.102,8

^a Devizni krediti javnim poduzećima jednokratno su smanjeni u iznosu od 2.759,4 milijuna kuna.

Tablica D5: Distribucija kredita poslovnih banaka po institucionalnim sektorima

U tablici se iskazuju podaci o kuskim i deviznim kreditima poslovnih banaka domaćim sektorima, pri čemu krediti obuhvaćaju i akceptne kredite, financijski lizing, izvršena plaćanja na osnovi garancija i drugih jamstva i kupljena potraživanja.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. krediti tih banaka iznosili su 4.463,3 mil. kuna. Podaci za lipanj 1999. godine bit će uspoređivi s podacima za srpanj 1999. godine ako se ukupni kuskni krediti povećaju za iznos od 2.972,6 mil. kuna, a ukupni devizni krediti za iznos od 840,9 mil. kuna.

Tablica D6: Depozitni novac kod poslovnih banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	VII.	VIII.
1. Lokalna država	514,3	314,7	573,6	907,0	1.910,4	1.867,3	1.995,5	2.070,6	2.077,9
2. Poduzeća	4.794,2	4.695,6	7.087,1	8.981,6	12.344,5	10.982,9	12.301,5	12.685,4	12.205,1
3. Stanovništvo	2.492,2	2.686,5	3.499,7	4.872,0	6.307,4	6.594,0	7.379,5	7.752,8	7.880,0
4. Ostale bankarske institucije	-	6,9	11,6	17,0	42,1	86,6	30,2	53,6	62,1
5. Ostale financijske institucije	190,0	190,0	221,7	407,1	568,1	443,9	485,1	524,0	478,7
6. Manje: Čekovi banaka i obračun čekova banaka	-181,8	-2,2	-7,6	-4,2	-6,4	-2,1	-4,0	-3,2	-4,7
Ukupno (1+2+3+4+5+6)	7.808,9	7.891,5	11.386,0	15.180,6	21.166,2	19.972,7	22.187,7	23.083,1	22.699,1

Tablica D6: Depozitni novac kod poslovnih banaka

U tablici se iskazuje depozitni novac kod poslovnih banaka, klasificiran prema domaćim institucionalnim sektorima.

Depozitni novac je zbroj novčanih sredstava na žiroračunima i tekućim računima ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i ostalih financijskih institucija umanjena za novčana sredstva u plat-

nom prometu (odnosno za čekove u blagajni banaka i čekove poslane na naplatu). Obveze banaka po izdanim kuskim instrumentima plaćanja uključene su u sektor stanovništvo.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. depozitni novac kod tih banaka iznosio je 259,3 mil. kuna.

Tablica D7: Štedni i oročeni depoziti kod poslovnih banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	VII.	VIII.
1. Štedni depoziti	1.117,5	1.371,4	1.676,1	2.006,8	2.236,2	2.212,5	2.349,4	2.382,5	2.449,8
1.1. Lokalna država	–	91,7	137,6	118,3	14,8	15,1	17,0	15,5	13,7
1.2. Poduzeća	–	92,1	142,4	88,0	213,3	124,9	140,9	125,1	190,6
1.3. Stanovništvo	1.117,5	1.167,3	1.348,3	1.712,2	1.996,3	2.061,9	2.129,8	2.215,5	2.216,1
1.4. Ostale bankarske institucije	–	2,6	0,6	20,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.5. Ostale financijske institucije	–	17,8	47,2	67,5	11,8	10,5	61,7	26,4	29,5
2. Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	4.566,3	4.026,2	5.975,0	8.206,3	10.764,9	12.844,3	13.476,5	15.330,1	16.140,3
2.1. Lokalna država	185,3	176,1	230,7	340,7	482,8	684,5	653,9	659,9	660,5
2.2. Poduzeća	1.569,2	1.417,0	2.871,4	3.618,3	4.633,6	5.620,2	6.095,8	6.698,8	7.426,5
2.3. Stanovništvo	1.998,7	1.531,7	1.789,8	2.554,1	3.793,8	4.451,6	4.908,1	5.206,9	5.296,3
2.4. Ostale bankarske institucije	–	33,5	20,8	24,7	58,4	75,3	132,8	165,4	155,3
2.5. Ostale financijske institucije	813,1	867,8	1.062,2	1.668,5	1.796,3	2.012,6	1.685,9	2.599,1	2.601,7
Ukupno (1+2)	5.683,8	5.397,5	7.651,1	10.213,1	13.001,1	15.056,8	15.825,9	17.712,6	18.590,2

Tablica D7: Štedni i oročeni depoziti kod poslovnih banaka

U tablici se iskazuju kunski štedni i oročeni depoziti ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i ostalih financijskih institucija kod poslovnih banaka.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko

banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. štedni i oročeni depoziti kod tih banaka iznosili su 323,7 mil. kuna. U srpnju 1999. godine određeni su depoziti sektora lokalna država, poduzeća, ostale bankarske institucije i ostale financijske institucije preklasificirani iz štednih u oročene depozite.

Tablica D8: Devizni depoziti kod poslovnih banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	VII.	VIII.
1. Štedni depoziti	12.140,3	12.228,1	14.566,3	23.748,8	21.074,4	21.649,3	20.835,2	21.528,2	22.123,6
1.1. Lokalna država	19,5	29,5	16,8	13,2	12,2	12,9	13,3	13,8	13,7
1.2. Poduzeća	2.091,9	1.842,6	2.408,0	2.884,2	3.346,7	3.703,9	3.473,3	3.920,9	4.037,8
1.3. Stanovništvo	9.976,4	10.256,6	12.041,5	20.688,3	17.537,3	17.785,4	17.232,4	17.484,7	17.939,1
1.4. Ostale bankarske institucije	–	6,4	10,3	23,9	34,7	6,7	2,6	6,7	3,6
1.5. Ostale financijske institucije	52,5	93,0	89,8	139,2	143,5	140,4	113,6	102,2	129,4
2. Oročeni depoziti	25.830,6	24.737,9	32.335,3	48.088,1	50.980,3	52.419,3	50.269,1	50.987,6	51.707,1
2.1. Lokalna država	–	15,5	8,2	1,7	9,5	6,8	5,0	4,5	4,5
2.2. Poduzeća	1.579,4	1.442,3	2.753,1	4.619,1	6.009,6	5.868,3	5.186,9	5.204,7	5.760,7
2.3. Stanovništvo	23.994,7	22.957,7	29.097,2	42.705,4	44.159,2	45.894,9	44.479,1	45.251,0	45.405,4
2.4. Ostale bankarske institucije	–	2,5	4,2	11,5	41,5	2,8	20,5	21,8	6,9
2.5. Ostale financijske institucije	256,5	320,0	472,7	750,3	760,5	646,5	577,6	505,7	529,7
Ukupno (1+2)	37.970,9	36.966,0	46.901,6	71.836,9	72.054,6	74.068,6	71.104,3	72.515,8	73.830,7

Tablica D8: Devizni depoziti kod poslovnih banaka

U tablici se iskazuju štedni i oročeni devizni depoziti ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i ostalih financijskih institucija kod poslovnih banaka. Devizni štedni depoziti su svi devizni depoziti po viđenju i izdani devizni instrumenti plaćanja, a oročeni devizni de-

poziti obuhvaćaju i devizne depozite s otkaznim rokom.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. devizni depoziti kod tih banaka iznosili su 3.443,7 mil. kuna.

Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	VII.	VIII.
1. Instrumenti tržišta novca (neto)	4,5	1,4	–	–	5,1	0,2	–	–	–
2. Obveznice (neto)	24,1	348,1	353,5	104,4	92,8	62,5	138,9	152,5	148,9
3. Primitveni krediti	125,6	51,2	124,7	213,4	118,4	91,0	124,2	260,8	365,7
3.1. Lokalna država	0,0	–	–	–	–	–	0,8	0,8	0,8
3.2. Poduzeća	22,5	13,7	15,2	158,1	46,3	44,0	43,6	42,0	42,0
3.3. Ostale bankarske institucije	54,2	15,7	1,3	4,6	10,0	8,5	24,3	52,0	25,3
3.4. Ostale financijske institucije	48,9	21,8	108,2	50,7	62,0	38,5	55,5	166,0	297,6
Ukupno (1+2+3)	154,1	436,8	478,2	317,8	216,3	153,7	263,0	413,3	514,6

Tablica D9: Obveznice i instrumenti tržišta novca

U tablici se iskazuju neto obveze poslovnih banaka na osnovi izdanih vrijednosnih papira i krediti primitveni od ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija i ostalih financijskih institucija.

Instrumenti tržišta novca (neto) obuhvaćaju neto obveze poslovnih banaka na osnovi izdanih blagajničkih zapisa, izdanih mjenica, akceptiranih mjenica i izdanih ostalih vrijednosnih papira.

Obveznice (neto) obuhvaćaju neto obveze poslovnih banaka na osnovi izdanih kunskih i deviznih obveznica, te izdanih podređenih i

hibridnih instrumenata, osim onih upisanih od strane inozemnih investitora.

Primitveni krediti iskazani su ukupno i klasificirani prema institucionalnim sektorima.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. obveznice i instrumenti tržišta novca tih banaka iznosili su 9 mil. kuna. U srpnju 1999. godine izdani dužnički i hibridni instrumenti reklasificirani su iz stavke Oročeni depoziti u stavku Obveznice (neto) u iznosu od 3.513,5 mil. kuna.

Tablica D10: Inozemna pasiva poslovnih banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	VII.	VIII.
1. Devizna inozemna pasiva	15.878,2	17.066,0	17.669,8	21.692,7	34.198,5	36.276,5	37.421,8	37.273,8	36.745,7
1.1. Obveze prema stranim bankama	10.557,0	11.525,4	11.957,6	16.407,4	28.662,3	30.461,5	31.635,5	31.528,0	30.809,1
Tekući računi	242,3	157,1	176,3	147,1	130,9	100,8	118,0	125,9	107,4
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	411,5	1.267,0	345,9	1.208,3	9.002,9	9.621,7	11.003,4	11.313,0	10.863,9
Kredit	9.903,2	10.101,2	11.435,4	15.052,1	19.528,5	20.739,0	20.514,1	20.089,2	19.837,8
1.2. Obveze prema strancima	5.321,2	5.540,7	5.712,2	5.285,2	5.536,2	5.815,1	5.786,4	5.745,8	5.936,6
Štedni i oročeni depoziti	2.892,6	2.545,9	2.868,1	3.777,8	4.160,2	4.359,0	4.477,5	4.471,4	4.662,5
Depoziti po viđenju	620,5	754,0	745,5	873,7	875,6	938,6	855,7	888,2	949,0
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	2.272,1	1.791,9	2.122,6	2.904,1	3.284,6	3.420,4	3.621,8	3.583,3	3.713,5
Kredit	2.428,6	2.994,8	2.844,1	1.507,4	1.376,0	1.456,0	1.308,8	1.274,3	1.274,1
2. Kunska inozemna pasiva	298,6	143,1	140,0	165,1	825,0	1.180,9	3.033,8	3.496,8	2.142,6
2.1. Obveze prema stranim bankama	156,3	65,0	37,0	46,9	690,9	845,6	2.707,5	3.165,6	1.717,7
Depozitni novac	70,5	52,6	14,4	38,2	53,6	225,8	64,4	170,4	91,7
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	85,8	11,7	22,0	4,2	635,8	618,4	2.003,7	1.444,3	92,3
Kredit	–	0,7	0,7	4,5	1,5	1,5	639,4	1.550,9	1.533,8
2.2. Obveze prema strancima	142,3	78,1	103,0	118,2	134,1	335,3	326,3	331,2	424,9
Depozitni novac	41,0	42,1	50,8	60,1	56,2	54,0	67,0	72,6	110,2
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	96,1	35,9	52,2	58,1	77,9	281,4	259,3	258,6	314,7
Kredit	5,2	0,1	–	–	–	–	–	–	–
Ukupno (1+2)	16.176,8	17.209,1	17.809,7	21.857,8	35.023,5	37.457,5	40.455,6	40.770,6	38.888,3

Tablica D10: Inozemna pasiva poslovnih banaka

U tablici se iskazuju ukupne devizne i kunske obveze poslovnih banaka prema stranim fizičkim i pravnim osobama, uz iznimku ograničenih kunskih i deviznih depozita stranih fizičkih i pravnih osoba.

Inozemna pasiva poslovnih banaka obuhvaća deviznu inozemnu pasivu i kunsku inozemnu pasivu.

I u sklopu devizne i u sklopu kunske inozemne pasive posebno su

prikazane obveze prema stranim bankama i obveze prema strancima (ukupno i po financijskim instrumentima). U stavci Devizna inozemna pasiva, stavke Krediti obuhvaćaju i izdane podređene i hibridne instrumente upisane od strane inozemnih investitora.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. inozemna pasiva tih banaka iznosila je 1.024,6 mil. kuna.

Tablica D11: Depoziti središnje države kod poslovnih banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.			
	XII.	XII. ^a	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	VII.	VIII.
1. Kunski depoziti	3.033,3	3.269,6	3.073,3	3.335,1	4.036,8	3.805,2	3.748,8	3.722,1	3.664,9
1.1. Depoziti Republike Hrvatske	130,1	330,9	430,0	295,9	634,3	459,1	420,8	429,9	342,5
Depozitni novac	4,5	74,7	116,7	33,9	476,4	265,4	287,9	300,1	250,1
Štedni depoziti	–	15,9	26,1	41,6	3,3	24,9	18,3	16,3	16,0
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	100,4	202,3	259,5	217,6	153,6	167,7	113,6	112,4	75,4
Krediti	25,2	38,1	27,7	2,8	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1
1.2. Depoziti republičkih fondova	2.903,2	2.938,8	2.643,3	3.039,2	3.402,5	3.346,1	3.327,9	3.292,2	3.322,4
Depozitni novac	83,0	40,6	116,9	214,6	553,2	383,7	381,8	354,4	317,2
Štedni depoziti	–	4,5	15,2	10,8	0,0	0,0	0,1	0,8	0,0
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	33,9	57,2	32,6	195,2	144,3	173,7	196,7	197,5	186,9
Krediti	2.786,4	2.836,5	2.478,6	2.618,6	2.705,0	2.788,7	2.749,4	2.739,5	2.818,4
2. Devizni depoziti	4.265,0	2.559,0	3.657,1	2.299,6	2.058,1	1.710,3	1.504,7	1.475,7	1.484,4
2.1. Depoziti Republike Hrvatske	4.249,5	2.497,6	3.622,6	2.275,0	1.938,9	1.522,4	1.417,0	1.415,0	1.406,3
Štedni depoziti	83,2	59,1	1.256,1	329,8	263,0	265,5	263,4	381,1	334,3
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	0,1	10,5	27,0	55,8	293,1	4,7	4,6	0,1	–
Refinancirani krediti	4.166,2	2.428,0	2.339,4	1.889,5	1.382,8	1.252,2	1.148,9	1.033,8	1.072,1
2.2. Depoziti republičkih fondova	15,5	61,4	34,6	24,5	119,2	188,0	87,7	60,7	78,1
Štedni depoziti	8,0	55,2	25,0	22,9	114,1	177,7	79,5	51,6	72,1
Oročeni depoziti i depoziti s otkaznim rokom	7,5	6,1	9,5	1,6	5,0	10,3	8,3	9,1	6,0
Ukupno (1+2)	7.298,3	5.828,6	6.730,5	5.634,7	6.094,9	5.515,5	5.253,5	5.197,8	5.149,3

^a Refinancirani krediti su jednokratno smanjeni u iznosu od 2.759,4 milijuna kuna.

Tablica D11: Depoziti središnje države kod poslovnih banaka

U tablici se iskazuju ukupne kunske i devizne obveze poslovnih banaka prema središnjoj državi, osim ograničenih (kunskih i deviznih) depozita središnje države kod poslovnih banaka.

U tablici su odvojeno iskazani kunski i devizni depoziti Republike Hrvatske i republičkih fondova. Kunski depoziti obuhvaćaju depozitni novac, štedne depozite, kunske oročene depozite i kunske depozite s

otkaznim rokom te kunske kredite primljene od središnje države. Devizni depoziti obuhvaćaju devizne depozite po viđenju, štedne depozite, te oročene devizne depozite i devizne depozite s otkaznim rokom.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. depoziti središnje države kod tih banaka iznosili su 193,5 mil. kuna.

Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod poslovnih banaka

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	VII.	VIII.
1. Ograničeni depoziti	700,6	691,4	854,4	830,6	1.361,2	1.528,4	1.616,0	1.536,7	1.547,4
1.1. Kunski depoziti	202,5	81,8	131,6	100,3	789,6	750,5	814,2	802,4	790,0
1.2. Devizni depoziti	498,0	609,7	722,8	730,3	571,6	777,9	801,8	734,3	757,4
2. Blokirani devizni depoziti	3.495,5	2.742,7	1.695,1	770,2	319,3	257,5	242,3	181,8	178,2
2.1. Depoziti Republike Hrvatske	74,0	–	–	–	–	–	–	–	–
2.2. Depoziti poduzeća	2,4	–	–	–	–	–	–	–	–
2.3. Blokirani devizni depoziti stanovništva	3.419,1	2.742,7	1.695,1	770,2	319,3	257,5	242,3	181,8	178,2
Ukupno (1+2)	4.196,0	3.434,2	2.549,6	1.600,8	1.680,5	1.785,9	1.858,3	1.718,5	1.725,6

Tablica D12: Ograničeni i blokirani depoziti kod poslovnih banaka

U tablici se iskazuju ograničeni i blokirani depoziti središnje države, ostalih domaćih sektora, ostalih bankarskih institucija, ostalih financijskih institucija te stranih fizičkih i pravnih osoba kod poslovnih banaka.

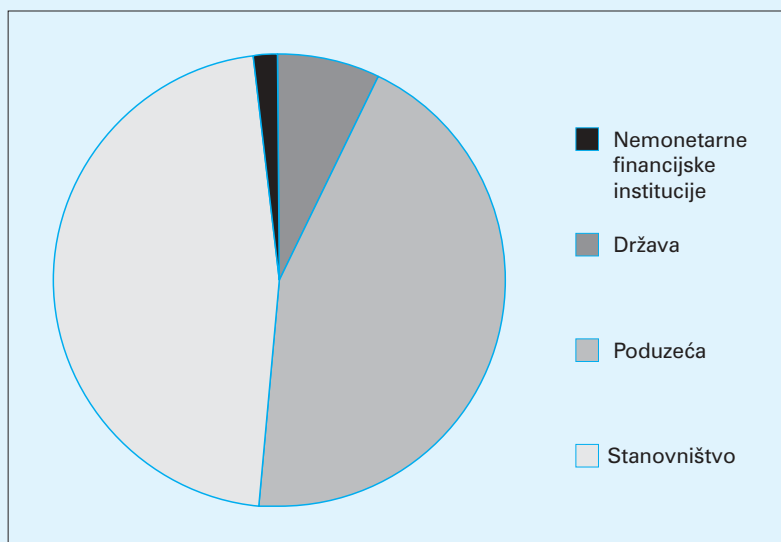
Ograničeni i blokirani depoziti obuhvaćaju dvije kategorije depozita: ograničene (kunske i devizne) depozite i blokirane devizne depozite.

Blokirani devizni depoziti uključuju devizne depozite stanovništva regulirane Zakonom o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske.

U svibnju 1999. godine pokrenut je stečajni postupak nad nekoliko banaka, koje su zbog toga isključene iz monetarne statistike. Prema podacima za travanj 1999. ograničeni i blokirani depoziti kod tih banaka iznosili su 39,9 mil. kuna. U srpnju 1999. godine revidirani su podaci o blokiranim depozitima Republike Hrvatske i poduzeća.

Slika D1.

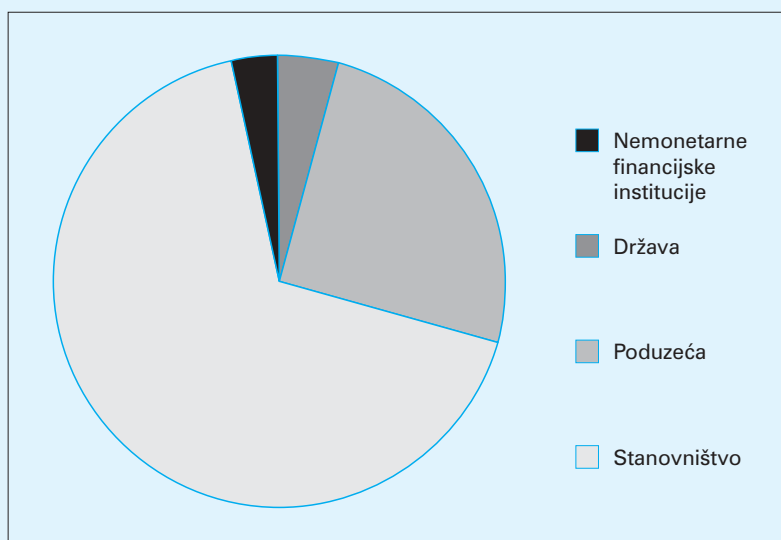
**DISTRIBUCIJA KREDITA POSLOVNIH BANAKA
PO INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA**

kolovoz 2003. godine

Slika D2.

**DISTRIBUCIJA DEPOZITA POSLOVNIH BANAKA
PO INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA**

kolovoz 2003. godine

Napomena:
Sektor "Država" obuhvaća središnju i lokalnu državu.
Sektor "Nemonetarne financijske institucije" obuhvaća ostale bankarske institucije i ostale financijske institucije.

Tablica E1: Agregirana bilanca stambenih štedionica

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.			
	XII	XII.	XII.	XII.	XII.	III.	VI.	VII.	VIII.
AKTIVA									
1. Pričuve kod središnje banke	2,4	8,6	7,6	15,5	19,1	4,2	1,6	1,7	1,3
2. Potraživanja od središnje države	49,7	81,4	497,6	1.208,8	1.983,9	2.178,9	2.445,1	2.492,4	2.510,0
3. Potraživanja od ostalih domaćih sektora	–	5,3	1,1	11,6	93,3	114,1	139,6	149,1	152,6
U tome: Potraživanja od stanovništva	–	–	0,6	11,6	91,3	114,1	139,6	149,1	152,6
4. Potraživanja od banaka	54,2	57,0	7,6	18,1	37,2	36,8	60,6	50,2	62,7
5. Potraživanja od ostalih bankarskih institucija	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ukupno (1+2+3+4+5)	106,3	152,3	513,8	1.254,0	2.133,6	2.334,0	2.646,9	2.693,4	2.726,6
PASIVA									
1. Oročeni depoziti	8,7	87,6	437,8	1.137,5	2.012,9	2.210,7	2.470,5	2.534,3	2.559,6
2. Obveznice i instrumenti tržišta novca	0,4	–	10,0	10,0	–	–	10,5	10,6	10,4
3. Kapitalski računi	108,3	117,4	112,5	124,0	141,1	159,7	181,8	184,3	174,0
4. Ostalo (neto)	–11,0	–52,7	–46,5	–17,5	–20,4	–36,4	–16,0	–35,8	–17,4
Ukupno (1+2+3+4)	106,3	152,3	513,8	1.254,0	2.133,6	2.334,0	2.646,9	2.693,4	2.726,6

Tablica E1: Agregirana bilanca stambenih štedionica

U agregiranu bilancu stambenih štedionica uključeni su podaci o potraživanjima i obvezama hrvatskih stambenih štedionica. Sva potraživanja i obveze stambenih štedionica odnose se isključivo na domaće sektore.

Pričuve stambenih štedionica kod središnje banke su kunska novčana sredstva banaka u blagajni i kunska novčana sredstva banaka na računima kod središnje banke.

Potraživanja od središnje države su kunska potraživanja od Republike Hrvatske i republičkih fondova.

Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvaćaju u prvom redu kunske kredite dane lokalnoj državi i stanovništvu.

Potraživanja od banaka obuhvaćaju kredite dane bankama kao i depozite kod banaka.

Potraživanja od ostalih bankarskih institucija obuhvaćaju plasmane u investicijske fondove.

Stavka Oročeni depoziti su oročeni depoziti lokalne države i stanovništva.

Obveznice i instrumenti tržišta novca su neto obveze stambenih štedionica na osnovi izdanih obveznica i primljeni krediti.

Kapitalski računi su dionički kapital, dobit ili gubitak tekuće godine, zadržana dobit (gubitak), zakonske pričuve, statutarne i ostale kapital-ske pričuve i rezervacije za identificirane i neidentificirane gubitke.

Ostalo (neto) su neraspoređeni računi pasive umanjeni za neraspoređene račune aktive.

Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

U postocima, na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Eskontna stopa HNB-a	Aktivne kamatne stope						
			Na lombardne kredite ^a	Na interventne kredite za premošćivanje nelikvidnosti	Na kredite korištene unutar jednog dana ^a	Na kratkoročni kredit za likvidnost	Na korištena sredstva OP za održavanje dnevne likvidnosti ^a	Na nepravilno obračunatu ili manje izdvojenu obveznu pričuvu ^a	Na nepropisno korištena sredstva i dospelje nenaplaćene obveze
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1992.	prosinac	1.889,39	2.840,09	–	6.881,51	–	4.191,93	6.881,51	4.191,93
1993.	prosinac	34,49	46,78	–	289,60	–	101,22	289,60	166,17
1994.	prosinac	8,50	18,00	19,00	17,00	14,00	–	19,00	22,00
1995.	prosinac	8,50	25,49	19,00	17,00	–	–	19,00	22,00
1996.	prosinac	6,50	11,00	19,00	17,00	–	–	19,00	18,00
1997.	prosinac	5,90	9,50	19,00	17,00	–	–	19,00	18,00
1998.	prosinac	5,90	12,00	19,00	7,00	14,00	–	19,00	18,00
1999.	prosinac	7,90	13,00	19,00	–	14,00	–	19,00	18,00
2000.	prosinac	5,90	12,00	18,00	–	13,00	–	18,00	18,00
2001.	prosinac	5,90	10,00	–	–	11,00	–	15,00	18,00
2002.	lipanj	5,90	9,50	–	–	10,50	–	15,00	18,00
	srpanj	5,90	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00
	kolovoz	5,90	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00
	rujan	5,90	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00
	listopad	4,50 ^b	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00
	studenj	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00
	prosinac	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00
2003.	siječanj	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00
	veljača	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00
	ožujak	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00
	travanj	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00
	svibanj	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00
	lipanj	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00
	srpanj	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00
	kolovoz	4,50	9,50	–	–	10,50	–	15,00	15,00

^a Lomovi u serijama podataka nastali zbog izmjena instrumentarija HNB-a; ^b Od 23. listopada 2002.

Tablica F1: Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

U tablici su iskazane kamatne stope prema kojima Hrvatska narodna banka obračunava i naplaćuje kamate na plasmane iz primarne emisije i na sva druga potraživanja.

Aktivne kamatne stope Hrvatske narodne banke utvrđuju se posebnim odlukama Savjeta Hrvatske narodne banke na godišnjoj razini. Iznimno, od lipnja 1995. godine Hrvatska narodna banka je na lombardne kredite obračunavala i naplaćivala kamatu po stopi koja je za 1,5 postotnih bodova bila veća od vagane prosječne kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke, koji su služili kao zalag za lombardne kredite, onda kada je ta vagana prosječna kamatna stopa bila veća od 16,5%. U skladu s tim, u tablici se od lipnja 1995. godine do kolovoza 1996. godine iskazuje vagana prosječna kamatna stopa na lombardne kredite. Kamatna stopa za rujna 1996. jest vagani prosjek kamatnih stopa primjenjivanih u prvih 10 dana toga mjeseca prema navedenom režimu te fiksne kamatne stope koja se primjenjuje od 11. rujna 1996.

Vremenske serije iskazane u tablici sadrže određene lomove zbog izmjena instrumentarija Hrvatske narodne banke. Tako su u koloni 4 do studenoga 1994. godine iskazivane kamatne stope na kredite za održavanje dnevne likvidnosti, koji su odobravani na temelju portfelja vrijednosnih papira, a od prosinca 1994. godine kamatne stope na lombardne kredite.

Nadalje, podaci iskazani u koloni 6 se do rujna 1994. godine odnose na kamatne stope na posebne kredite za isplate štednih uloga i za plaćanja s tekućih računa građana, a od listopada 1994. godine do rujna 1997. godine na kamatne stope na dnevne kredite za štedne uloge i tekuće račune građana u kunama. Za razliku od posebnih kredita, dnevni se krediti vraćaju istoga dana. Od listopada 1997. godine taj instrument zamjenjuje se dnevnim kreditom za premošćivanje tekuće nelikvidnosti do visine nominalne vrijednosti blagajničkih zapisa

HNB-a založenih za tu svrhu, a od prosinca 1998. godine do travnja 1999. godine inkorporira se u lombardni kredit, s diferenciranom kamatnom stopom za njegovo korištenje unutar jednoga dana.

Podaci iskazani u koloni 7 odnose se, za razdoblje do prosinca 1994. godine, na kamatne stope na inicijalne kredite za premošćivanje nelikvidnosti, a od 18. ožujka 1998. na kamatnu stopu na kredit za premošćivanje nelikvidnosti bankama nad kojima je pokrenut postupak za ocjenu mogućnosti i ekonomske opravdanosti sanacije i restrukturiranja banke, a od veljače 1999. godine na kamatnu stopu na kratkoročni kredit za likvidnost. Od prosinca 1999. godine ta se kamatna stopa odnosi na kratkoročne kredite za likvidnost korištene s rokom dužim od 3 mjeseca te se određuje kao kamatna stopa na lombardni kredit uvećana za 1 postotni bod. Za korištenje kratkoročnoga kredita za likvidnost s rokom do 3 mjeseca primjenjuje se kamatna stopa na lombardni kredit uvećana za 0,5 postotnih bodova.

Kamatne stope iskazane u koloni 8 odnose se na korištenje sredstava izdvojene obvezne pričuve, koja su banke do rujna 1994. godine mogle koristiti (u propisanom postotku) za održavanje dnevne likvidnosti. Na korištena sredstva izdvojene obvezne pričuve iznad dopuštenog iznosa i/ili roka do rujna 1994. godine primjenjivala se kamatna stopa iskazana u koloni 9. Od listopada 1994. godine na svako se korištenje sredstava izdvojene obvezne pričuve primjenjuje kamatna stopa koja se primjenjuje i na ostale oblike financijske nediscipline, u skladu s propisom o visini stope zatezne kamate (iskazane u koloni 10).

Na iznos sredstava korištenih iznad raspoloživih sredstava na žiroračunima do lipnja 1994. godine primjenjivala se ista kamatna stopa kao i na nepravilno obračunatu ili manje izdvojenu obveznu pričuvu (iskazana u koloni 9). Od srpnja do rujna 1994. godine kamatna je stopa na korištena sredstava primarne emisije iznosila 21%, a od listopada 1994. godine primjenjuje se jednaka kamatna stopa kao i na ostale oblike financijske nediscipline iskazana u koloni 10.

Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

U postocima, na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na sredstva izdvojene obvezne pričuve ^a	Kamatne stope na obvezno upisane blagajničke zapise HNB-a	Kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise HNB-a s rokom dospjeća ^a				Kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise HNB-a u stranoj valuti s rokom dospjeća				
				Od 7 dana	Od 35 dana	Od 70 dana	Od 105 dana	Od 35 dana	Od 63 dana	Od 91 dana	Od 182 dana	Od 364 dana
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1992.	prosinac	367,60	556,66	1.057,67	1.889,39	–	–	–	–	–	–	–
1993.	prosinac	0,00	–	67,84	63,08	97,38	–	–	–	–	–	–
1994.	prosinac	5,15	–	9,00	12,00	14,00	–	–	–	–	–	–
1995.	prosinac	5,50	16,50	12,00	25,54	27,00	–	–	–	–	–	–
1996.	prosinac	5,50	–	–	8,00	9,50	–	–	–	–	–	–
1997.	prosinac	4,50	–	–	8,00	9,00	10,00	–	–	–	–	–
1998.	prosinac	5,90	–	–	9,50	10,50	11,00	–	4,60	3,12	3,08	–
1999.	prosinac	5,90	–	–	10,50	11,55	12,50	–	4,83	3,56	–	–
2000.	prosinac	4,50	–	–	6,65	7,00	7,70	–	5,51	4,83	–	–
2001.	prosinac	2,00	–	–	3,36	4,26	4,85	–	2,62	3,06	–	–
2002.	lipanj	1,75	–	–	2,24	2,76	3,39	1,92	2,67	3,06	3,41	–
	srpanj	1,75	–	–	1,90	–	–	2,29	2,97	–	–	–
	kolovoz	1,75	–	–	1,97	–	–	2,36	3,05	–	–	–
	rujan	1,75	–	–	2,00	–	–	2,50	3,01	–	–	–
	listopad	1,75	–	–	2,03	–	–	2,52	2,85	–	–	–
	studenj	1,75	–	–	2,08	–	–	2,70	2,85	–	–	–
	prosinac	1,75	–	–	2,08	–	–	2,30	2,68	–	–	–
2003.	siječanj	1,50 ^c	–	–	2,08	–	–	2,27	2,30	–	–	–
	veljača	1,50	–	–	2,11	–	–	1,98	2,47	–	–	–
	ožujak	1,50	–	–	2,16	–	–	1,89	2,07	–	–	–
	travanj	1,50	0,50	–	2,23	–	–	1,66	2,20	–	–	–
	svibanj	1,50	0,50	–	2,34	–	–	1,60	2,00	–	–	–
	lipanj	1,50	0,50	–	2,44	–	–	1,56	1,86	–	–	–
	srpanj	1,50	0,50	–	2,52	–	–	1,43	1,88	–	–	–
	kolovoz	1,50	0,50	–	2,52	–	–	1,74	1,35	–	–	–

^a Lomovi u serijama podataka nastali zbog izmjena instrumentarija HNB-a; ^b Od 29. siječnja 2003.

Tablica F2: Pasivne kamatne stope Hrvatske narodne banke

U tablici su iskazane kamatne stope prema kojima Hrvatska narodna banka obračunava i plaća kamate na sredstva deponirana kod Hrvatske narodne banke te na izdane vrijednosne papire.

Kamatne stope Hrvatske narodne banke na sredstva izdvojene obvezne pričuve utvrđuju se odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke. Do 7. listopada 1993. Hrvatska narodna banka utvrđivala je različite kamatne stope na sredstva obvezne pričuve izdvojena na depozite po videnju i na oročene depozite pa je za to razdoblje u tablici iskazana vagana prosječna kamatna stopa na sredstva izdvojene obvezne pričuve (kolona 3). Od 8. listopada 1993. do kraja veljače 1994. godine Hrvatska narodna banka nije plaćala kamatu na izdvojena sredstva obvezne pričuve, a od ožujka 1994. godine na ta se sredstva obračunavaju i plaćaju kamate po jedinstvenoj stopi.

Kamatne stope na obvezno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke utvrđuju se odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke.

Do listopada 1993. godine odlukom Savjeta Hrvatske narodne banke utvrđivala se i kamatna stopa na dragovoljno upisane blagaj-

ničke zapise Hrvatske narodne banke, a od studenoga 1993. godine kamatna stopa na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke oblikuje se na aukcijama blagajničkih zapisa. U skladu s tim, od studenoga 1993. godine u kolonama 5, 6 i 7 iskazuju se vagane prosječne kamatne stope postignute na aukcijama blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke.

Do listopada 1994. godine iskazane su kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke s rokom dospjeća od 30 dana (kolona 6), odnosno 90 dana (kolona 7). Od studenoga 1994. godine do siječnja 2001. godine iskazane su kamatne stope na dragovoljno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke s rokom dospjeća od 91 dan (kolona 7), odnosno 182 dana (kolona 8).

Od travnja 1998. godine u kolonama od 9 do 13 iskazuju se prosječne vagane kamatne stope postignute na aukcijama dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa u stranoj valuti. Blagajnički zapisi upisuju se u eurima i američkim dolarima (do prosinca 1998. godine u njemačkim markama i američkim dolarima). Kamatna stopa izračunata je kao vagani prosjek upisanih iznosa tih dviju valuta.

Tablica F3: Obvezne pričuve poslovnih banaka

Prosječna dnevna stanja i stope, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Vagana prosječna stopa obvezne pričuve	Obračunana obvezna pričuva			Ostali obvezni depoziti kod HNB-a	Izdvojena obvezna pričuva		Prosječna stopa remuneracije na kunska imobilizirana sredstva	Prosječna stopa remuneracije na devizna izdvojenā sredstva
			Ukupno	U kunama	U stranoj valuti		U kunama	U stranoj valuti		
1	2	3	4=5+6	5	6	7	8	9	10	11
1993.	prosinac	25,32	894,9	894,9	–	19,8	804,0	–	1,97	–
1994.	prosinac	26,20	1.826,0	1.826,0	–	188,3	1.779,2	–	5,63	–
1995.	prosinac	30,90	2.431,8	2.431,8	–	826,5	2.215,9	–	7,93	–
1996.	prosinac	35,91	3.652,9	3.652,9	–	–	3.312,0	–	4,99	–
1997.	prosinac	32,02	4.348,8	4.348,8	–	–	3.914,2	–	4,05	–
1998.	prosinac	29,57	13.112,7	3.967,2	9.145,4	57,4	3.469,8	1.467,6	5,28
1999.	prosinac	30,50	13.579,0	4.210,1	9.368,9	37,3	3.695,1	4.606,5	5,62
2000.	prosinac	23,22	16.245,8	4.646,8	11.599,0	5,0	4.191,6	5.544,6	4,05
2001.	prosinac	19,67	21.187,1	8.691,5	12.495,5	–	6.287,8	5.950,0	1,97	2,73
2002.	lipanj	19,00	23.483,2	10.225,7	13.257,5	–	7.393,2	6.590,9	1,73	2,82
	srpanj	19,00	23.659,6	10.415,5	13.244,1	–	7.473,7	6.588,8	1,70	2,42
	kolovoz	19,00	23.967,9	10.599,9	13.368,0	–	7.578,3	6.607,1	1,71	2,55
	rujan	19,00	24.482,1	10.822,7	13.659,4	–	7.742,9	6.748,3	1,69	2,48
	listopad	19,00	24.997,1	11.056,5	13.940,5	–	7.908,7	6.909,4	1,68	2,45
	studeni	19,00	25.547,1	11.274,2	14.272,9	–	8.043,6	7.077,8	1,70	2,49
	prosinac	19,00	25.985,1	11.447,1	14.538,0	–	8.156,7	7.139,9	1,72	2,16
2003.	siječanj	19,00	26.507,2	11.693,9	14.813,3	–	8.265,0	7.182,9	1,66	1,96
	veljača	19,00	27.119,0	12.011,3	15.107,6	–	8.414,0	7.359,0	1,41	2,10
	ožujak	19,00	27.495,8	12.169,4	15.326,5	–	8.554,3	7.429,8	1,39	1,85
	travanj	19,00	27.949,3	12.394,7	15.554,6	14,0	8.723,3	7.563,2	1,40	1,73
	svibanj	19,00	28.113,0	12.591,2	15.521,8	26,7	8.679,6	7.439,0	1,41	1,82
	lipanj	19,00	28.357,6	12.952,8	15.404,8	26,7	8.872,4	7.737,2	1,40	1,65
	srpanj	19,00	28.664,6	13.191,0	15.473,5	60,1	9.063,0	7.860,7	1,39	1,43
	kolovoz	19,00	29.398,7	13.703,8	15.694,8	85,8	9.602,2	8.143,7	1,37	1,55

Tablica F3: Obvezne pričuve poslovnih banaka

U tablici se iskazuju osnovni podaci o mjesečnim prosjecima dnevnih stanja obveznih pričuva poslovnih banaka kod Hrvatske narodne banke u kunama i u stranoj valuti. Štedionice se uključuju od srpnja 1999. godine.

U koloni 3 iskazana je ukupna vagana prosječna stopa obvezne pričuve kao postotni udio ukupno obračunate obvezne pričuve u kunama i u stranoj valuti (kolona 4) u osnovici za obračun obvezne pričuve.

Obračunana obvezna pričuva (kolona 4) jest propisani iznos sredstava koji su banke dužne izdvojiti na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke ili održavati u prosjeku na svojim računima za namirenje i u blagajni odnosno na računima likvidnih deviznih potraživanja (koja uključuju efektivni strani novac i čekove u stranoj valuti, likvidna devizna potraživanja na računima kod prvoklasnih inozemnih banaka i blagajničke zapise Hrvatske narodne banke u stranoj valuti).

U koloni 5 iskazuje se iznos obračunate obvezne pričuve u kunama. Od siječnja 1995. godine do prosinca 2000. godine taj se iznos poklapa s instrumentom obvezne pričuve, dok je do prosinca 1994. godine obuhvaćao dva instrumenta: obveznu pričuvu i zahtjev za održavanje minimalne likvidnosti banaka (osim u dijelu u kojem su banke tom zahtjevu udovoljavale dragovoljnim upisom blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke). U prosincu 2000. obavljena je unifikacija obvezne pričuve u kunama i u stranoj valuti. U tom smislu unificirani su stopa obvezne pričuve, obračunska razdoblja te rokovi izdavanja i održavanja obvezne pričuve, kao i postotak minimalnog izdavanja obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke. Od rujna 2001. godine kolona 5 obuhvaća i dio obvezne pričuve u stranoj valuti koji se izdvaja/održava u kunama.

U koloni 6 iskazuje se iznos obračunate obvezne pričuve u stranoj

valuti tj. propisani iznos sredstava koje su banke dužne izdvojiti na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke ili održavati u prosjeku na računima likvidnih potraživanja. Do studenog 2000. godine osnovicu za obračun čini prosječno stanje devizne štednje stanovništva s preostalim rokom dospelosti do 3 mjeseca, a od prosinca 2000. osnovica se sastoji od deviznih izvora sredstava, i to redovnih deviznih računa, posebnih deviznih računa, deviznih računa i štednih uloga po viđenju, primljenih deviznih depozita, primljenih deviznih kredita te obveza po izdanim vrijednosnim papirima u stranoj valuti (osim vlasničkih vrijednosnih papira banke). Od studenoga 2001. godine osnovica uključuje i hibridne i podređene instrumente.

U koloni 7 iskazuje se ukupan iznos ostalih obveznih depozita kod Hrvatske narodne banke koji obuhvaća obvezno upisane blagajničke zapise Hrvatske narodne banke, dio dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke koji su banke koristile za održavanje propisane minimalne likvidnosti, posebnu obveznu pričuvu (do srpnja 1995. godine) te obveznu pričuvu na devizne depozite, devizne kredite inozemnih banaka i garancije za takve kredite.

U koloni 8 iskazuje se dio ukupno obračunate obvezne pričuve u kunama, koji su banke izdvojile na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke (do prosinca 1994. godine taj se iznos poklapa s instrumentom obvezne pričuve, a od siječnja 1995. godine utvrđuje se minimalni postotak obračunate obvezne pričuve koji su banke dužne izdvojiti na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke). Trenutačno taj postotak iznosi 40%.

U koloni 9 iskazuje se dio ukupno obračunate obvezne pričuve u stranoj valuti koji su banke izdvojile na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke. Minimalni postotak obračunate obvezne pričuve koji su banke dužne izdvojiti na poseban račun obvezne pričuve kod Hrvatske narodne banke trenutačno iznosi 40%.

U koloni 10 iskazuje se vagana prosječna stopa remuneracije svih

Tablica F4: Indikatori likvidnosti poslovnih banaka

Prosječna dnevna stanja i stope, u milijunima kuna i postocima

Godina	Mjesec	Slobodna novčana sredstva		Stopa primarne likvidnosti	Korišteni sekundarni izvori likvidnosti	Blagajnički zapisi HNB-a u kunama	Blagajnički zapisi HNB-a u stranoj valuti	Riznički zapisi u kunama
		U kunama	U stranoj valuti					
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1993.	prosinac	-18,5	-0,52	188,0	1,9	-	-
1994.	prosinac	119,5	1,72	393,7	210,2	-	-
1995.	prosinac	49,4	0,63	199,4	218,7	-	-
1996.	prosinac	267,9	2,63	98,5	780,9	-	183,8
1997.	prosinac	396,3	2,92	32,7	728,9	-	260,7
1998.	prosinac	221,9	1,65	445,5	850,4	1.377,4	141,3
1999.	prosinac	179,6	1,30	1.183,6	1.348,7	1.507,6	410,4
2000.	prosinac	638,8	10.721,4	3,32	80,1	2.496,0	1.692,7	2.095,8
2001.	prosinac	794,4	17.247,4	3,23	2,6	2.656,2	2.630,8	3.457,2
2002.	lipanj	2.010,0	11.774,5	6,58	0,4	3.910,6	1.846,1	4.018,2
	srpanj	1.106,9	11.952,8	3,50	8,4	4.726,2	1.757,5	4.235,6
	kolovoz	916,2	12.727,4	2,83	0,6	4.766,4	1.704,2	4.091,8
	rujan	611,1	14.981,0	1,85	0,6	5.509,6	1.722,7	4.251,7
	listopad	558,4	13.230,0	1,66	0,6	5.417,9	1.596,0	4.311,3
	studenj	732,7	11.602,3	2,14	19,4	5.221,3	1.257,8	4.435,8
	prosinac	1.225,0	10.398,0	3,53	0,6	4.966,0	1.273,9	4.356,6
2003.	siječanj	890,4	9.601,7	2,50	0,6	5.118,3	1.184,0	4.418,2
	veljača	652,6	9.228,8	1,78	0,7	4.666,4	1.241,1	4.494,5
	ožujak	622,1	10.130,5	1,67	0,6	3.883,8	1.370,7	4.307,0
	travanj	973,5	11.109,2	2,57	0,6	3.384,6	1.391,4	4.203,4
	svibanj	1.282,3	10.104,0	3,29	0,4	2.809,7	1.463,6	4.184,2
	lipanj	827,9	10.479,6	2,01	0,4	3.090,7	1.457,2	4.182,2
	srpanj	756,3	13.122,4	1,79	0,4	2.004,4	1.617,3	4.167,9
	kolovoz	568,1	16.349,2	1,27	84,1	1.792,3	1.931,0	3.896,8

oblika imobiliziranih sredstava koja uključuju obračunatu obveznu priču i ostale obvezne depozite kod HNB-a.

U koloni 11 iskazuje se vagana prosječna stopa remuneracije na izdvojena sredstva u stranoj valuti. Na sredstva izdvojenog deviznog dijela obvezne pričuve banaka Hrvatska narodna banka plaća naknadu u visini prosječno ostvarene kamate na plasirana sredstva obvezne pričuve na inozemnom tržištu.

Tablica F4: Indikatori likvidnosti poslovnih banaka

U tablici se iskazuju mjesečni prosjeci dnevnih stanja nekih indikatora likvidnosti poslovnih banaka. Štedionice se uključuju od srpnja 1999. godine.

Kolona 3 iskazuje slobodna novčana sredstva u kunama, definirana kao ukupna novčana sredstva banke (na računima za namirenje i u blagajni) umanjena za minimalno prosječno stanje na računima za namirenje i u blagajni, propisano instrumentima Hrvatske narodne banke.

U koloni 4 iskazuju se slobodna novčana sredstva u stranoj valuti, definirana kao sredstva za održavanje obvezne pričuve u stranoj valuti (efektivni strani novac i čekovi u stranoj valuti, likvidna devizna potraživanja na računima kod prvoklasnih inozemnih banaka i blagajnički zapisi u stranoj valuti) umanjena za minimalno potrebno stanje tih sredstava u istom razdoblju.

U koloni 5 iskazuje se stopa primarne likvidnosti kao postotni udio mjesečnoga prosjeka dnevnih stanja slobodnih novčanih sredstava u kunama (kolona 3) u mjesečnom prosjeku dnevnih stanja depozita koji

čine osnovicu za obračun obvezne pričuve.

U koloni 6 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja korištenih sekundarnih izvora likvidnosti. Sekundarni izvori likvidnosti obuhvaćaju: korištenje obvezne pričuve (do listopada 1994. godine), kredit za održavanje dnevne likvidnosti (do studenoga 1994. godine), korištenje sredstava iznad raspoloživih sredstava na žiroračunu banke (do listopada 1994. godine), izvanredni kredit za premošćivanje nelikvidnosti (inicijalni kredit, kredit za premošćivanje nelikvidnosti bankama nad kojima je pokrenut postupak za ocjenu mogućnosti i ekonomske opravdanosti sanacije i restrukturiranja banke), lombardni kredit (od prosinca 1994. godine), interventni kredit za premošćivanje nelikvidnosti (od listopada 1994. godine), kratkoročni kredit za likvidnost (od veljače 1999. godine) te nepodmirene dospjele obveze prema Hrvatskoj narodnoj banci.

U koloni 7 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke u kunama (do prosinca 1994. godine taj je iznos bio umanjen za dio dragovoljno upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke koje su banke koristile za održavanje propisane minimalne likvidnosti).

U koloni 8 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja upisanih blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke u stranoj valuti (u eurima i američkim dolarima).

U koloni 9 iskazuje se mjesečni prosjek dnevnih stanja upisanih rizničkih zapisa u kunama. Do rujna 2002. iskazuje se diskontirana vrijednost trezorskih zapisa, a od listopada 2002. godine iskazuje se njihova nominalna vrijednost.

Tablica G1: Kamatne stope poslovnih banaka na kunske kredite bez valutne klauzule

Mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na tržištu novca			Kamatne stope na kunske kredite bez valutne klauzule								
		Na prekononočne kredite	Na ostale kredite	Ukupni prosjek	Na kratkoročne kredite						Na dugoročne kredite		
					Ukupni prosjek	Trgovačkim društvima	Stanovništvu			Ukupni prosjek	Trgovačkim društvima	Stanovništvu	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
1992.	prosinac	2.182,26	2.182,26	2.332,92	2.384,89	1.166,29	
1993.	prosinac	34,49	86,90	59,00	59,00	78,97	
1994.	prosinac	8,50	17,76	15,39	15,43	13,82	
1995.	prosinac	27,26	27,15	22,32	22,56	22,23	23,81	23,75	25,58	13,48	13,39	14,38	
1996.	prosinac	9,66	10,72	18,46	19,35	19,18	20,18	19,90	23,12	11,51	11,29	14,28	
1997.	prosinac	8,46	9,49	14,06	14,12	13,17	19,26	19,34	18,11	13,24	12,98	13,75	
1998.	prosinac	10,00	15,91	16,06	16,22	14,89	20,77	20,80	19,92	11,73	11,48	13,16	
1999.	prosinac	9,92	12,78	13,54	13,52	10,55	20,83	20,84	20,39	15,14	15,31	14,16	
2000.	prosinac	2,39	4,45	10,45	10,45	6,81	20,30	20,33	19,05	9,90	9,64	12,97	
2001.	prosinac	2,49	2,18	9,51	9,49	5,43	18,81	18,85	14,88	11,42	10,06	13,14	
2002.	lipanj	1,35	0,87	12,78	12,94	8,42	16,55	16,66	11,16	9,23	6,35	12,15	
	srpanj	1,07	0,90	11,89	12,02	8,16	15,00	16,54	5,58	9,55	6,84	11,20	
	kolovoz	0,99	0,95	12,35	12,55	7,85	16,45	16,58	9,34	8,12	7,34	11,02	
	rujan	1,15	1,55	11,81	12,18	7,69	16,27	16,34	10,61	6,99	6,21	11,29	
	listopad	1,29	1,58	12,54	12,71	8,02	16,30	16,38	10,76	8,36	6,75	11,37	
	studenj	1,96	2,39	11,91	12,02	7,97	14,91	15,38	5,98	9,19	7,56	11,07	
	prosinac	1,58	1,89	10,91	11,24	7,44	15,16	15,28	9,84	7,32	6,48	7,88	
2003.	siječanj	1,37	1,71	11,26	11,56	7,49	15,20	15,27	9,72	7,74	7,43	7,87	
	veljača	1,43	1,92	11,43	11,63	7,65	15,07	15,20	9,17	9,47	7,44	10,60	
	ožujak	1,60	2,48	11,30	11,50	7,52	15,04	15,14	11,18	9,38	6,58	10,61	
	travanj	1,90	2,83	11,41	11,62	7,64	15,00	15,10	11,71	9,85	7,19	11,23	
	svibanj	2,00	2,58	11,58	11,96	7,83	14,92	15,04	11,80	9,80	7,17	11,18	
	lipanj	1,95	2,67	11,55	11,75	7,78	14,85	15,02	10,79	10,21	6,64	11,05	
	srpanj	1,84	2,98	11,15	11,39	7,56	14,86	15,01	11,21	9,79	6,83	10,82	
	kolovoz	3,98	3,94	12,08	12,32	8,03	14,94	15,03	12,12	10,10	6,99	11,12	
	Relativna važnost ^a	–	–	69,36	61,98	23,55	38,43	37,33	1,10	7,38	1,82	5,57	

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije kredita u ukupnim kreditima puštenim u tečaj u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

Napomena: Zbog promjene metodologije statistike kamatnih stopa od 1. siječnja 2002. došlo je do loma u vremenskoj seriji, što se posebice odražava na kamatne stope prikazane u kolonama 5, 6 i 7. Naime, iz kratkoročnih kredita trgovačkim društvima isključeni su, između ostaloga, međubankovni krediti, odobravani uz relativno niske kamatne stope. Na porast kamatnih stopa utječe i metodologija ponderiranja, pri čemu se za sve komponente koriste iznosi novoodobrenih kredita, uz iznimku okvirnih kredita, za koje se kao ponder koriste knjigovodstvena stanja, a čiji je relativan udio novim obuhvatom porastao.

Tablica G1: Kamatne stope poslovnih banaka na kunske kredite bez valutne klauzule

U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa poslovnih banaka i štedionica na kunske kredite bez valutne klauzule, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa poslovnih banaka (bez štedionica) na kunske kredite bez valutne klauzule odobrene pravnim osobama (koje su uključivale trgovačka društva, javni sektor, financijske institucije, neprofitne organizacije i nerezidente) i stanovništvu, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa poslovnih banaka i štedionica na kunske kredite bez valutne klauzule odobrene samo trgovačkim društvima (javnim i ostalim) i stanovništvu, iskazani na godišnjoj razini.

Do veljače 1996. godine u kolonama 3 i 4 iskazuju se kamatne stope na međubankovnom tržištu novca, prema podacima Tržišta novca Zagreb. Od ožujka 1996. godine nadalje iskazuju se kamatne stope na tržištu novca izračunate kao vagani mjesečni prosjek vaganih dnevnih stopa ostvarenih posebno u trgovini prekononočnim kreditima, a posebno u trgovini ostalim kreditima na Tržištu novca Zagreb. U

razdoblju od svibnja 1998. godine do siječnja 2001. godine povrat kredita dobivenih na prekononočnom međubankovnom tržištu bio je osiguran sredstvima obvezne pričuve banaka izdvojene kod HNB-a. U kolonama od 5 do 13 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa poslovnih banaka i štedionica razvrstani po ročnosti i po sektorima, pri čemu kamatne stope na kratkoročne kredite trgovačkim društvima uključuju i kamatne stope na kredite s dospeljećem na zahjev.

Podaci o kamatnim stopama poslovnih banaka i štedionica na kunske kredite bez valutne klauzule dobiveni su na temelju redovitih izvješća poslovnih banaka i štedionica. Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka su iznosi kredita koji su uz pripadnu kamatnu stopu pušteni u tečaj u izvještajnom mjesecu, uz iznimku kamatnih stopa na okvirne kredite po žiroračunima i tekućim računima, za koje su vagani prosjeci izračunavani na temelju stanja tih kredita na kraju izvještajnog mjeseca.

Relativna važnost pojedinih kamatnih stopa (iskazana u posljednjem retku tablice) odnosi se na podatke za posljednje razdoblje obuhvaćeno u tablici, a izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije kredita (na koju se kamatne stope odnose) u ukupnim kreditima koji su obuhvaćeni izračunom vaganih prosjeka za to razdoblje.

Tablica G2: Kamatne stope poslovnih banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite odobrene u eurima

Mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na kunske kredite s valutnom klauzulom									Kamatne stope na kredite u eurima		
		Ukupni prosjek	Na kratkoročne kredite			Na dugoročne kredite					Ukupni prosjek	Na kratkoročne kredite	Na dugoročne kredite
			Ukupni prosjek	Trgovačkim društvima	Stanovništvu	Ukupni prosjek	Trgovačkim društvima	Stanovništvu					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1992.	prosinac	20,41	9,90	21,41
1993.	prosinac	21,84	19,00	23,14
1994.	prosinac	11,99	12,38	11,65
1995.	prosinac	19,56	21,62	21,09	18,10	14,33	15,79	10,48	17,18	19,06	12,27
1996.	prosinac	18,97	22,56	22,40	27,00	12,12	13,15	11,30	19,50	21,46	10,77
1997.	prosinac	14,40	16,92	17,00	14,02	12,25	13,00	11,02	13,61	14,95	9,71
1998.	prosinac	13,04	14,28	14,25	13,64	11,15	10,55	12,12	6,95	8,37	5,71
1999.	prosinac	12,53	13,66	13,54	17,21	10,81	10,46	11,65	6,75	7,43	6,07
2000.	prosinac	10,74	11,17	11,10	13,59	10,52	9,41	11,64	7,70	7,49	8,05
2001.	prosinac	9,29	9,45	9,45	11,30	9,20	7,52	10,79	5,94	5,70	7,27
2002.	lipanj	8,21	8,25	7,57	11,66	8,20	7,14	8,83	7,55	9,06	6,71	6,65	6,89
	srpanj	8,12	8,70	7,98	11,44	7,99	6,57	9,48	7,35	10,16	6,48	6,69	6,24
	kolovoz	7,99	8,70	7,95	11,52	7,83	6,61	9,40	7,37	10,14	6,55	6,48	6,61
	rujan	8,54	9,16	8,41	10,97	8,39	6,57	9,59	7,40	10,35	5,79	7,02	5,19
	listopad	8,04	8,67	7,89	11,39	7,91	6,42	9,51	7,38	10,27	6,18	7,00	5,51
	studenj	8,29	8,57	7,94	11,30	8,22	6,52	9,36	7,37	10,10	6,46	6,60	6,28
	prosinac	8,25	9,34	8,72	11,37	7,98	6,37	9,50	7,42	10,11	5,91	6,66	5,44
2003.	siječanj	8,09	8,35	7,74	10,39	8,01	6,73	9,01	7,24	9,76	6,19	6,70	5,59
	veljača	8,55	8,84	7,89	11,39	8,49	6,86	9,02	7,21	9,75	6,33	6,62	5,80
	ožujak	8,41	8,64	8,06	10,67	8,35	6,69	8,87	7,18	9,61	5,70	6,40	5,30
	travanj	8,03	8,80	7,99	10,84	7,85	6,18	8,62	7,08	9,31	6,55	6,77	6,31
	svibanj	8,07	8,31	7,66	10,86	8,02	6,74	8,49	7,12	9,27	4,60	6,00	4,03
	lipanj	7,68	8,46	7,88	10,53	7,49	5,77	8,58	7,02	9,44	5,84	6,11	5,62
	srpanj	8,05	8,67	8,17	10,54	7,90	6,41	8,62	7,04	9,47	4,74	6,31	4,20
	kolovoz	7,96	8,72	7,62	11,44	7,81	5,92	8,80	7,18	9,73	6,19	6,51	5,97
	Relativna važnost ^a	25,00	3,93	2,79	1,13	21,07	7,22	13,85	5,05	8,80	5,64	2,22	3,43

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije kredita u ukupnim kreditima puštenim u tečaj u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

Tablica G2: Kamatne stope poslovnih banaka na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite odobrene u eurima

U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa poslovnih banaka i štedionica na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite odobrene u eurima, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa poslovnih banaka (bez štedionica) na kunske kredite s valutnom klauzulom i kredite u eurima (odnosno njemačkim markama) odobrene pravnim osobama (koje su uključivale trgovačka društva, javni sektor, financijske institucije, neprofitne organizacije i nerezidente) i stanovništvu, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa poslovnih banaka i štedionica na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite u eurima odobrene samo trgovačkim društvima (javnim i ostalim) i stanovništvu, iskazani na godišnjoj razini.

Podaci o kamatnim stopama poslovnih banaka i štedionica na kunske kredite s valutnom klauzulom i na kredite u eurima dobiveni su na temelju redovitih izvješća poslovnih banaka i štedionica. Osnova za iz-

računavanje vaganih prosjeka su iznosi kredita koji su uz pripadnu kamatnu stopu pušteni u tečaj u izvještajnom mjesecu.

U kolonama od 3 do 11 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa poslovnih banaka i štedionica razvrstani po ročnosti i po sektorima, pri čemu kamatne stope na kratkoročne kredite trgovačkim društvima uključuju i kamatne stope na kredite s dospijecom na zah- tjev.

Kamatne stope na kredite odobrene u eurima, prikazane u kolona- ma 12, 13 i 14, odnose se do prosinca 2001. godine na kredite puštene u tečaj u njemačkim markama u izvještajnom mjesecu, a od siječnja 2002. godine na kredite puštene u tečaj u eurima, pri čemu se vagani prosjeci izračunavaju na temelju njihove protuvrijednosti u kunama, obračunate po tekućem tečaju. Krediti pušteni u tečaj u ostalim stran- im valutama nisu obuhvaćeni ovom tablicom.

Relativna važnost pojedinih kamatnih stopa (iskazana u posljed- njem retku tablice) odnosi se na podatke za posljednje razdoblje obuh- vaćeno u tablici, a izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije kredita (na koju se kamatne stope odnose) u ukupnim kreditima koji su obuhvaćeni izračunom vaganih prosjeka za to razdoblje.

Tablica G3: Kamatne stope poslovnih banaka na kunske depozite bez valutne klauzule

Mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na kunske depozite bez valutne klauzule									
		Ukupni prosjek	Na žiroračunima i tekućim računima	Ukupni prosjek	Na oročene depozite						
					Na kratkoročne depozite			Na dugoročne depozite			
					Ukupni prosjek	Stanovništva	Trgovačkih društava	Ukupni prosjek	Stanovništva	Trgovačkih društava	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
1992.	prosinac	434,47	184,69	1.867,18
1993.	prosinac	27,42	18,16	52,16
1994.	prosinac	5,03	3,55	9,65
1995.	prosinac	6,10	3,88	13,65	13,80	10,56	14,28	9,88	10,67	9,62
1996.	prosinac	4,15	2,19	10,19	10,11	9,84	10,26	12,36	15,49	9,88
1997.	prosinac	4,35	2,19	9,10	9,08	9,30	8,96	9,48	11,24	8,06
1998.	prosinac	4,11	2,31	7,73	7,63	9,47	7,15	10,19	10,72	9,56
1999.	prosinac	4,27	2,24	8,87	8,79	9,62	8,38	10,96	11,56	10,18
2000.	prosinac	3,40	1,64	7,20	7,13	7,44	7,03	8,89	9,19	8,63
2001.	prosinac	2,76	1,40	5,68	5,60	6,35	5,38	7,35	7,93	6,70
2002.	lipanj	1,91	1,16	4,51	4,45	5,48	3,36	6,51	7,37	2,66
	srpanj	1,75	1,01	4,25	4,23	5,45	2,96	4,54	7,57	1,97
	kolovoz	1,77	1,00	4,04	3,97	5,45	3,07	6,20	7,57	3,72
	rujan	1,71	0,98	4,18	4,10	5,24	3,17	6,46	7,33	1,82
	listopad	1,67	0,95	3,75	3,68	5,22	2,61	6,09	7,21	2,26
	studeni	1,58	0,94	3,52	3,44	4,36	2,80	5,56	7,11	2,37
	prosinac	1,55	0,94	3,64	3,53	4,39	2,86	6,05	7,24	3,23
2003.	siječanj	1,61	0,92	3,45	3,34	4,21	2,77	6,62	7,27	1,53
	veljača	1,64	0,95	3,51	3,43	4,31	2,87	6,45	6,68	1,33
	ožujak	1,44	0,83	3,36	3,29	3,82	2,83	4,44	5,37	3,90
	travanj	1,40	0,80	3,16	3,12	3,87	2,62	4,73	5,31	2,23
	svibanj	1,35	0,80	3,13	3,08	3,74	2,58	4,30	5,54	1,62
	lipanj	1,37	0,80	3,37	3,31	3,74	2,96	5,20	5,79	2,37
	srpanj	1,36	0,79*	3,28	3,21	3,59	2,99	4,93	5,53	1,86
	kolovoz	1,50	0,75	3,83	3,80	3,62	3,90	4,90	5,25	2,01
Relativna važnost ^a		43,63	35,05	5,16	5,05	1,71	3,34	0,12	0,11	0,01

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije depozita u ukupnim depozitima primljenim u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

Tablica G3: Kamatne stope poslovnih banaka na kunske depozite bez valutne klauzule

U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa poslovnih banaka i štedionica na kunske depozite bez valutne klauzule, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa poslovnih banaka (bez štedionica) na kunske depozite bez valutne klauzule primljene od pravnih osoba (koje su uključivale trgovačka društva, javni sektor, financijske institucije, neprofitne organizacije i nerezidente) i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa poslovnih banaka i štedionica na kunske depozite bez valutne klauzule primljene od trgovačkih društava (javnih i ostalih) i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Podaci o kamatnim stopama na kunske depozite bez valutne klauzule poslovnih banaka i štedionica dobiveni su na temelju redovitih izvješća poslovnih banaka i štedionica.

U koloni 3 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na ukupne kunske depozite (depozite na žiroračunima i tekućim računima, štedne depozite stanovništva po viđenju i oročene depozite) bez valutne klauzule. U koloni 4 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih ka-

matnih stopa na depozite na žiroračunima i tekućim računima trgovačkih društava bez valutne klauzule (do prosinca 2001. godine pravnih osoba) i stanovništva, dok se u koloni 5 iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na ukupne oročene depozite bez valutne klauzule.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka kod kunskih oročenih depozita bez valutne klauzule su iznosi primljeni tijekom izvještajnog mjeseca, dok su kod žiroračuna i tekućih računa osnova za izračunavanje vaganih prosjeka knjigovodstvena stanja tih depozita na kraju izvještajnog mjeseca. Pri izračunavanju prosječnih kamatnih stopa na ukupne kunske depozite bez valutne klauzule (kolona 3) sve su komponente vagane na temelju stanja pripadnih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Kunski i devizni depoziti koji služe kao polog za odobravanje kredita obuhvaćeni su podacima u tablici, dok se ograničeni depoziti (sredstva deponirana za plaćanje uvoza i ostali ograničeni depoziti) ne uključuju u izračunavanje vaganih prosjeka.

Relativna važnost pojedinih kamatnih stopa (iskazana u posljednjem retku tablice) odnosi se na podatke za posljednje razdoblje obuhvaćeno u tablici, a izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije depozita (na koju se kamatne stope odnose) u ukupnim depozitima koji su obuhvaćeni izračunom vaganih prosjeka za to razdoblje.

Tablica G4a: Kamatne stope poslovnih banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite

Mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na štedne depozite po viđenju i oročene depozite s valutnom klauzulom				Kamatne stope na devizne depozite				
		Ukupni prosjek	Na kratkoročne depozite	Na dugoročne depozite	Ukupni prosjek	Na štedne depozite po viđenju				
						Stanovništva		Trgovačkih društava		
1	2	3	4	5	6	7	EUR	USD	EUR	USD
1992.	prosinac	6,04
1993.	prosinac	5,91
1994.	prosinac	6,95
1995.	prosinac	12,69	11,46	19,36	4,57	2,82	3,53	4,20	1,10	1,53
1996.	prosinac	9,46	9,56	8,80	5,09	1,44	1,32	1,95	1,47	1,39
1997.	prosinac	7,63	7,24	11,77	4,77	1,75	1,89	2,43	0,83	1,40
1998.	prosinac	7,47	7,67	5,58	3,98	2,09	2,38	2,40	0,72	0,74
1999.	prosinac	6,62	6,91	1,10	4,23	1,80	1,95	2,04	0,78	1,30
2000.	prosinac	5,54	5,94	2,16	3,47	1,03	0,99	1,23	0,65	1,29
2001.	prosinac	4,58	4,92	2,56	2,60	0,71	0,71	0,81	0,82	0,40
2002.	lipanj	3,39	4,54	3,20	2,58	0,59	0,58	0,56	0,77	0,43
	srpanj	3,59	4,11	3,66	2,59	0,58	0,57	0,52	0,79	0,38
	kolovoz	3,44	3,66	4,90	2,59	0,57	0,56	0,48	0,60	0,87
	rujan	3,39	4,03	3,53	2,56	0,53	0,54	0,43	0,69	0,41
	listopad	3,62	3,57	4,54	2,54	0,53	0,53	0,42	0,65	0,44
	studen	3,58	3,97	4,87	2,54	0,51	0,52	0,42	0,56	0,42
	prosinac	2,92	3,45	1,48	2,55	0,50	0,52	0,41	0,52	0,38
2003.	siječanj	3,61	3,47	4,45	2,54	0,50	0,52	0,42	0,50	0,35
	veljača	3,30	2,82	5,17	2,50	0,45	0,47	0,31	0,54	0,30
	ožujak	3,61	3,15	4,92	2,37	0,38	0,40	0,26	0,45	0,32
	travanj	3,52	3,42	4,85	2,36	0,36	0,37	0,24	0,46	0,28
	svibanj	2,98	2,62	4,47	2,26	0,35	0,37	0,23	0,37	0,25
	lipanj	3,61	3,37	4,43	2,24	0,34	0,37	0,23	0,31	0,20
	srpanj	3,25	3,26	4,69	2,22	0,32	0,35	0,24	0,22	0,19
	kolovoz	3,14 ^b	2,71	4,77	2,17	0,32	0,36	0,24	0,25	0,18
Relativna važnost ^a		2,77	2,16	0,20	53,60	34,55	24,15	4,67	4,72	1,00

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije depozita u ukupnim depozitima primljenim u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici); ^b Od ukupnog iznosa depozita na koje se odnosi ova kamatna stopa, 59,45 posto odnosi se na trgovačka društva.

Tablica G4 a i b: Kamatne stope poslovnih banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite

U tablici se iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa poslovnih banaka i štedionica na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite, iskazani na godišnjoj razini.

Do prosinca 2001. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa poslovnih banaka (bez štedionica) na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite primljene od pravnih osoba (koje su uključivale trgovačka društva, javni sektor, financijske institucije, neprofitne organizacije i nerezidente) i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Od siječnja 2002. godine iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa poslovnih banaka i štedionica na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite primljene od trgovačkih društava (javnih i ostalih) i stanovništva, iskazani na godišnjoj razini.

Podaci o kamatnim stopama na kunske depozite s valutnom klauzulom i devizne depozite poslovnih banaka i štedionica dobiveni su na temelju redovitih izvješća poslovnih banaka i štedionica.

U koloni 3 iskazuju se vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na ukupne kunske štedne depozite po viđenju i oročene depozite s valutnom klauzulom trgovačkih društava (do prosinca 2001. godine pravnih osoba) i stanovništva, dok se u kolonama 4 i 5 iskazuju vagani prosjeci mjesečnih kamatnih stopa na kratkoročne odnosno dugoročne oročene depozite.

Kamatne stope na devizne depozite odnose se do prosinca 2001.

godine na depozite primljene u njemačkim markama i američkim dolarima, dok se od siječnja 2002. godine odnose na depozite primljene u eurima i američkim dolarima, pri čemu se vagani prosjeci izračunavaju na temelju njihove protuvrijednosti u kunama, obračunate po tekućem tečaju. Depoziti primljeni u ostalim stranin valutama nisu obuhvaćeni podacima iskazanim u ovoj tablici.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka kod kunskih oročenih depozita s valutnom klauzulom i oročenih deviznih depozita su iznosi primljeni tijekom izvještajnog mjeseca, dok su kod štednih depozita po viđenju s valutnom klauzulom osnova za izračunavanje vaganih prosjeka knjigovodstvena stanja tih depozita na kraju izvještajnog mjeseca. Pri izračunavanju prosječnih kamatnih stopa na ukupne kunske depozite s valutnom klauzulom (kolona 3), od siječnja 2002. godine sve su komponente vagane na temelju stanja pripadnih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Prosječna kamatna stopa na ukupne devizne depozite, prikazana u koloni 6, odnosi se na vagani prosjek mjesečnih kamatnih stopa na štedne depozite po viđenju i na oročene depozite s valutnom klauzulom, pri čemu su sve komponente vagane na temelju stanja pripadnih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka mjesečnih kamatnih stopa na ukupne devizne štedne depozite po viđenju (kolona 7) su stanja pripadnih depozita na kraju izvještajnog razdoblja.

Osnova za izračunavanje vaganih prosjeka mjesečnih kamatnih stopa na ukupne devizne oročene depozite (kolona 12) su iznosi pripadnih depozita koji su primljeni tijekom izvještajnog mjeseca. Isto se

Tablica G4b: Kamatne stope poslovnih banaka na kunske depozite s valutnom klauzulom i na devizne depozite

Mjesečne vagane prosječne kamatne stope, u postocima na godišnjoj razini

Godina	Mjesec	Kamatne stope na devizne depozite										
		Na oročene depozite										
		Ukupni prosjek	Na kratkoročne depozite				Na dugoročne depozite					
			Ukupni prosjek	Stanovništva		Trgovačkih društava		Ukupni prosjek	Stanovništva		Trgovačkih društava	
EUR	USD	EUR		USD	EUR	USD	EUR		USD			
1	2	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1992.	prosinac
1993.	prosinac
1994.	prosinac
1995.	prosinac	6,83	6,66	7,10	6,97	5,86	6,68	8,73	8,78	8,81	3,27	4,50
1996.	prosinac	7,77	6,95	5,65	6,21	9,86	5,47	12,24	7,71	7,97	19,92	1,50
1997.	prosinac	6,36	6,07	6,03	6,42	5,09	7,10	7,32	7,87	8,71	5,09	6,76
1998.	prosinac	4,89	4,49	5,42	6,16	2,84	5,37	7,29	7,68	8,59	4,93	6,92
1999.	prosinac	5,43	5,17	4,93	6,39	3,97	6,00	6,59	6,64	8,09	3,66	6,77
2000.	prosinac	4,57	4,36	3,65	5,15	4,59	6,62	5,56	5,17	6,61	5,97	8,53
2001.	prosinac	3,54	3,35	3,42	3,23	3,60	2,44	4,59	4,72	4,42	4,58	0,23
2002.	lipanj	3,17	3,07	3,34	2,74	3,24	1,75	4,56	4,73	4,21	3,51	0,76
	srpanj	3,28	3,14	3,36	2,69	3,41	1,89	4,52	4,68	4,25	3,69	2,90
	kolovoz	3,33	3,14	3,40	2,63	3,27	1,84	4,66	4,84	4,03	3,62	0,00
	rujan	3,28	3,16	3,35	2,59	3,29	1,89	4,47	4,64	3,87	4,18	-
	listopad	3,19	3,07	3,30	2,29	3,21	1,84	4,34	4,57	3,86	3,50	3,68
	studenj	3,12	3,00	3,25	2,19	3,20	1,49	4,46	4,61	3,80	3,53	-
	prosinac	3,13	2,96	3,27	2,21	2,89	1,43	4,59	4,69	3,84	3,46	2,30
2003.	siječanj	3,09	2,91	3,29	2,20	2,76	1,44	4,42	4,63	3,85	3,28	4,60
	veljača	3,06	2,90	3,25	2,10	2,81	1,43	4,30	4,47	3,73	3,13	3,00
	ožujak	2,91	2,78	3,12	1,90	2,72	1,46	4,33	4,53	3,29	3,22	2,00
	travanj	2,91	2,76	3,14	1,88	2,61	1,37	3,98	4,07	3,12	3,31	-
	svibanj	2,72	2,60	2,94	1,83	2,56	1,42	4,25	4,41	2,96	3,65	1,84
	lipanj	2,76	2,62	3,01	1,74	2,36	1,29	4,46	4,60	3,43	3,58	-
	srpanj	2,75	2,57	2,91	1,75	2,37	1,20	4,31	4,44	3,01	2,61	1,33
	kolovoz	2,68	2,48	2,89	1,67	2,13	1,22	4,59	4,86	3,04	2,86	1,17
	Relativna važnost ^a	19,06	17,24	10,78	1,57	3,35	1,54	1,82	1,55	0,18	0,08	0,00

^a Relativna važnost izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije depozita u ukupnim depozitima primljenim u izvještajnom mjesecu (prema podacima za posljednje izvještajno razdoblje obuhvaćeno u tablici).

odnosi i na vagane prosjeke mjesečnih kamatnih stopa na ukupne kratkoročne devizne oročene depozite (kolona 13) i na ukupne dugoročne devizne oročene depozite (kolona 18).

Relativna važnost pojedinih kamatnih stopa (iskazana u posljed-

njem retku tablice) odnosi se na podatke za posljednje razdoblje obuhvaćeno u tablici, a izračunava se kao postotni udio pripadne kategorije depozita (na koju se kamatne stope odnose) u ukupnim depozitima koji su obuhvaćeni izračunom vaganih prosjeka za to razdoblje.

Tablica G5: Trgovina poslovnih banaka inozemnim sredstvima plaćanja

U milijunima EUR, tekući tečaj

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.				
						III.	VI.*	VII. ^b	VIII. ^a	IX. ^a
A. Kupnja inozemnih sredstava plaćanja										
1. Pravne osobe	3.186,0	2.924,9	3.316,4	5.012,4	7.112,1	1.006,4	1.077,1	1.319,3	1.059,0	1.328,9
2. Fizičke osobe	2.273,5	2.170,0	2.549,2	3.339,9	3.342,7	271,2	334,4	415,6	377,2	284,7
2.1. Domaće fizičke osobe	1.854,5	1.794,7	2.021,1	2.684,5	2.842,0	250,4	276,3	320,7		
2.2. Strane fizičke osobe	419,1	375,3	528,0	655,4	500,8	20,9	58,1	94,9		
3. Banke	1.138,2	1.204,4	2.441,4	3.985,8	5.996,0	407,9	479,5	763,2	740,3	851,4
4. Hrvatska narodna banka	582,2	934,8	168,2	481,7	294,4	150,1	–	–	–	–
Ukupno (1+2+3+4)	7.179,9	7.234,0	8.475,2	12.820,1	16.745,2	1.835,7	1.890,9	2.498,2	2.176,6	2.465,0
B. Prodaja inozemnih sredstava plaćanja										
1. Pravne osobe	4.656,0	4.487,0	5.414,8	8.534,2	11.227,4	1.399,6	1.396,3	1.591,2	1.510,8	1.722,1
2. Fizičke osobe	1.011,8	893,1	963,6	1.253,5	1.333,6	119,1	93,5	126,4	117,3	137,8
2.1. Domaće fizičke osobe	1.011,5	892,7	962,8	1.252,3	1.325,9	118,9	92,6	124,9		
2.2. Strane fizičke osobe	0,3	0,4	0,6	1,2	3,7	0,3	0,9	1,6		
3. Banke	1.138,2	1.204,4	2.441,4	3.985,8	5.996,0	407,9	479,5	763,2	740,3	851,4
4. Hrvatska narodna banka	217,0	48,3	284,2	915,7	745,3	–	–	–	–	–
Ukupno (1+2+3+4)	7.022,9	6.632,8	9.104,1	14.689,5	19.302,4	1.926,7	1.969,3	2.480,8	2.368,4	2.711,4
C. Neto kupnja poslovnih banaka (A-B)										
1. Pravne osobe	-1.470,1	-1.562,1	-2.098,4	-3.521,9	-4.115,1	-393,2	-319,2	-271,9	-451,7	393,2
2. Fizičke osobe	1.261,7	1.276,8	1.585,4	2.086,3	2.009,1	152,1	240,9	289,2	259,9	-146,9
2.1. Domaće fizičke osobe	843,0	901,9	1.058,2	1.432,2	1.512,3	131,5	183,6	195,9		
2.2. Strane fizičke osobe	418,7	374,9	527,3	654,2	497,0	20,6	57,3	93,3		
3. Hrvatska narodna banka	365,2	886,5	-116,0	-434,0	-450,9	150,1	–	–	–	–
Ukupno (1+2+3)	156,8	601,2	-628,9	-1.869,6	-2.557,0	-91,0	-78,4	17,3	-191,9	246,3
Bilješka: Ostale transakcije Hrvatske narodne banke										
Kupnja inozemnih sredstava plaćanja	254,5	1.044,9	405,8	536,8	197,5	–	–	–		
Prodaja inozemnih sredstava plaćanja	279,5	100,4	86,9	2,6	3,3	–	5,3	–		

^a Preliminarni podaci. ^b Revidirani podaci.

Tablica G5: Trgovanje poslovnih banaka inozemnim sredstvima plaćanja

Podaci o trgovanju poslovnih banaka inozemnim sredstvima plaćanja obuhvaćaju transakcije kupnje i prodaje inozemnih sredstava plaćanja na domaćem deviznom tržištu. Transakcije su klasificirane prema kategorijama sudionika (pravne i fizičke osobe, banke, Hrvatska narodna banka). Izvor podataka su izvješća poslovnih banaka o trgo-

ni inozemnim sredstvima plaćanja, koja se redovito dostavljaju Hrvatskoj narodnoj banci. Iznosi su iskazani u eurima, prethodnom konverzijom iz originalnih valuta prema prosječnom tečaju HNB-a za izvještajno razdoblje. Ostale se transakcije HNB-a odnose na prodaje i kupnje inozemnih sredstava plaćanja koje Hrvatska narodna banka obavlja za Ministarstvo financija.

Tablica H1: Platna bilanca – svodna tablica

U milijunima USD

	1999.	2000.	2001.	2002.	2002.				2003.	
					1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr.	1.tr.	2.tr. ^a
A. TEKUĆE TRANSAKCIJE (1+6)	-1.397,2	-459,4	-725,1	-1.605,8	-876,3	-776,9	1.002,7	-955,2	-996,9	-1.269,9
1. Robe, usluge i dohodak (2+5)	-2.029,7	-1.342,6	-1.690,8	-2.682,0	-1.116,0	-1.040,2	705,9	-1.231,7	-1.325,3	-1.641,6
1.1. Prihodi	8.372,6	9.008,9	10.053,1	10.970,0	1.760,6	2.522,6	4.292,5	2.394,4	2.428,9	3.534,1
1.2. Rashodi	-10.402,2	-10.351,4	-11.743,8	-13.652,0	-2.876,6	-3.562,7	-3.586,5	-3.626,1	-3.754,2	-5.175,8
2. Robe i usluge (3+4)	-1.673,4	-935,9	-1.174,3	-2.163,9	-898,0	-820,9	766,2	-1.211,1	-1.104,0	-840,8
2.1. Prihodi	8.117,8	8.663,1	9.634,2	10.545,4	1.663,9	2.420,6	4.182,5	2.278,4	2.307,7	3.424,1
2.2. Rashodi	-9.791,1	-9.598,9	-10.808,5	-12.709,3	-2.561,9	-3.241,5	-3.416,3	-3.489,5	-3.411,8	-4.264,9
3. Robe	-3.298,6	-3.203,8	-4.101,3	-5.279,3	-1.011,6	-1.381,4	-1.410,9	-1.475,4	-1.346,5	-2.002,0
3.1. Prihodi	4.394,7	4.567,2	4.758,7	4.994,6	1.051,2	1.250,2	1.319,4	1.373,8	1.490,5	1.534,9
3.2. Rashodi	-7.693,3	-7.770,9	-8.860,0	-10.273,9	-2.062,8	-2.631,6	-2.730,4	-2.849,1	-2.837,0	-3.536,8
4. Usluge	1.625,2	2.267,9	2.927,0	3.115,4	113,6	560,5	2.177,1	264,2	242,5	1.161,1
4.1. Prihodi	3.723,0	4.095,9	4.875,5	5.550,8	612,7	1.170,4	2.863,1	904,6	817,2	1.889,2
4.2. Rashodi	-2.097,8	-1.828,0	-1.948,5	-2.435,4	-499,1	-609,8	-686,0	-640,4	-574,7	-728,1
5. Dohodak	-356,3	-406,7	-516,5	-518,1	-218,0	-219,3	-60,2	-20,6	-221,3	-800,8
5.1. Prihodi	254,8	345,8	418,9	424,6	96,7	102,0	110,0	116,0	121,1	110,1
5.2. Rashodi	-611,1	-752,5	-935,3	-942,7	-314,7	-321,3	-170,2	-136,6	-342,4	-910,9
6. Tekući transferi	632,5	883,2	965,7	1.076,2	239,7	263,3	296,7	276,5	328,4	371,7
6.1. Prihodi	967,4	1.101,0	1.174,5	1.358,5	302,0	335,3	355,2	366,0	393,0	448,8
6.2. Rashodi	-335,0	-217,8	-208,8	-282,3	-62,4	-72,0	-58,5	-89,4	-64,6	-77,0
B. KAPITALNE I FINANCIJSKE TRANSAKCIJE	1.946,1	1.339,4	1.316,9	2.654,7	766,1	870,7	86,6	931,3	1.080,5	1.256,2
B1. Kapitalne transakcije	24,9	20,9	133,0	443,4	5,6	427,3	7,5	3,1	6,5	62,4
B2. Financijske transakcije, isključujući međ. pričuve	2.299,7	1.900,7	2.497,0	2.908,2	983,5	722,9	248,4	953,4	1.248,5	1.484,5
1. Izravna ulaganja	1.420,0	1.084,8	1.406,7	466,5	223,7	-57,7	20,2	280,3	301,7	662,3
1.1. U inozemstvo	-47,2	-3,9	-154,6	-514,1	-8,4	-450,4	-36,3	-19,0	-23,3	-3,3
1.2. U Hrvatsku	1.467,2	1.088,7	1.561,3	980,5	232,1	392,7	56,5	299,2	325,0	665,6
2. Portfeljna ulaganja	532,4	707,6	600,7	-259,8	-83,9	224,0	-111,9	-288,0	811,8	244,3
2.1. Sredstva	-38,3	-22,7	-129,3	-669,8	-191,9	-24,9	-78,7	-374,4	78,3	79,3
2.2. Obveze	570,8	730,3	730,0	410,0	108,0	248,9	-33,3	86,4	733,6	165,0
3. Ostala ulaganja	347,2	108,3	489,5	2.701,5	843,7	556,6	340,1	961,2	134,9	577,8
3.1. Sredstva	-575,7	-844,5	395,9	401,9	654,8	0,9	-282,7	28,9	-73,0	-257,8
3.2. Obveze	922,9	952,8	93,6	2.299,6	188,9	555,6	622,8	932,3	207,9	835,6
B3. Međunarodne pričuve HNB-a	-378,5	-582,1	-1.313,1	-696,9	-223,0	-279,5	-169,2	-25,2	-174,5	-290,6
C. NETO POGREŠKE I PROPUSTI	-548,8	-880,0	-591,8	-1.048,9	110,2	-93,8	-1.089,2	23,9	-83,6	13,7

^a Preliminarni podaci.

Tablice H1 – H5: Platna bilanca

Platna bilanca sastavlja se u skladu s metodologijom koju je preporučio Međunarodni monetarni fond (Balance of Payments Manual, peto izdanje, 1993.). Skupine izvora podataka za sastavljanje su: izvješća Državnog zavoda za statistiku, Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, Zavoda za platni promet, poslovnih banaka, poduzeća i Hrvatske narodne banke, te statistička istraživanja Instituta za turizam i Hrvatske narodne banke.

Platna bilanca Republike Hrvatske iskazuje se u američkim dolarima (USD) i domicilnoj valuti (HRK). Pri sastavljanju platne bilance u obje izvještajne valute koriste se identične skupine izvora podataka, te identična načela obuhvata transakcija i procedure sastavljanja pojedinih stavki. Ovisno o raspoloživim izvorima podataka, preračunavanje vrijednosti transakcija iz originalnih valuta u izvještajne valute obavlja se:

- primjenom srednjih tečajeva Hrvatske narodne banke na dan transakcije,
- primjenom mjesečnih i tromjesečnih srednjih prosječnih tečajeva Hrvatske narodne banke,
- pri procjeni transakcija koje čine razliku stanja vrednovanih prema tečaju na kraju razdoblja, promjene stanja u originalnim valutama pretvaraju se u dolarske i kunske promjene korištenjem prosječnih mjesečnih tečajeva valuta u odnosu prema američkom dolaru.

Platnobilančne stavke Izvoz i Uvoz robe iskazuju se prema fob paritetu. Osnovni izvor podataka za te pozicije su Priopćenja Državnog zavoda za statistiku o robnoj razmjeni Republike Hrvatske s inozemstvom. Podaci Državnog zavoda za statistiku modificiraju se prema prihvaćenoj metodologiji za sastavljanje platne bilance: uvoz robe, u statistici međunarodne robne razmjene iskazan prema cif paritetu, prilagođava se fob paritetu (prilagodba za klasifikaciju), a obje se stavke (izvoz i uvoz robe) prilagođuju za obuhvat kako bi odgovarale definiciji robe kao platnobilančne kategorije, a nisu sadržane u statistici robne razmjene s inozemstvom.

Kod izvoza robe, počevši od prvog tromjesečja 1999. godine, obuhvat je uvećan za procjenu potrošnje inozemnih putnika u Republici Hrvatskoj ostvarenu individualnim kupovinama, dobivenu na temelju Ankete o potrošnji inozemnih putnika u Hrvatskoj, koju zajednički provode Hrvatska narodna banka i Institut za turizam. Kod uvoza robe, razlika između cif i fob pariteta procjenjuje se na temelju statističkog istraživanja HNB-a na uzorcima najvećih i velikih uvoznika, a tako dobivena vrijednost uvoza (fob) dopunjava se podacima o popravcima brodova i njihovoj opskrbi u lukama iz statistike ostvarenoga platnog prometa s inozemstvom te procjenom individualnih kupovina hrvatskih građana u inozemstvu, dobivenom na temelju statističkog istraživanja HNB-a (od prvog tromjesečja 1999. godine koriste se procjene na temelju Ankete o potrošnji domaćih putnika u inozemstvu, koju zajednički provode Hrvatska narodna banka i Institut za turizam). U razdoblju od 1993. do 1996. godine uvoz robe iz statistike međuna-

Tablica H2: Platna bilanca – robe i usluge

U milijunima USD

	1999.	2000.	2001.	2002.	2002.				2003.	
					1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr.	1.tr.	2.tr. ^a
1. Robe	-3.298,6	-3.203,8	-4.101,3	-5.279,3	-1.011,6	-1.381,4	-1.410,9	-1.475,4	-1.346,5	-2.002,0
1.1. Prihodi	4.394,7	4.567,2	4.758,7	4.994,6	1.051,2	1.250,2	1.319,4	1.373,8	1.490,5	1.534,9
1.1.1. Izvoz fob u vanjskotrgovinskoj statistici	4.302,5	4.431,6	4.665,9	4.894,6	1.033,9	1.228,7	1.291,3	1.340,7	1.467,7	1.503,7
1.1.2. Prilagodbe za obuhvat	92,2	135,6	92,8	100,0	17,2	21,5	28,1	33,1	22,9	31,2
1.2. Rashodi	-7.693,3	-7.770,9	-8.860,0	-10.273,9	-2.062,8	-2.631,6	-2.730,4	-2.849,1	-2.837,0	-3.536,8
1.2.1. Uvoz cif u vanjskotrgovinskoj statistici	-7.798,6	-7.886,5	-9.147,1	-10.703,8	-2.142,5	-2.748,6	-2.829,2	-2.983,5	-2.952,4	-3.652,0
1.2.2. Prilagodbe za obuhvat	-448,4	-444,4	-362,3	-330,1	-72,4	-78,1	-102,1	-77,5	-94,3	-144,1
1.2.3. Prilagodbe za klasifikaciju	553,7	559,9	649,4	760,0	152,1	195,2	200,9	211,8	209,6	259,3
2. Usluge	1.625,2	2.267,9	2.927,0	3.115,4	113,6	560,5	2.177,1	264,2	242,5	1.161,1
2.1. Prijevoz	83,8	178,6	166,8	141,2	30,4	23,0	49,2	38,6	47,6	64,4
2.1.1. Prihodi	484,0	557,3	588,6	590,2	118,1	141,3	177,3	153,5	153,6	202,0
2.1.2. Rashodi	-400,1	-378,7	-421,8	-448,9	-87,6	-118,3	-128,1	-114,9	-106,0	-137,6
2.2. Putovanja – turizam	1.742,0	2.189,9	2.728,6	3.030,2	95,0	551,7	2.096,0	287,4	262,7	1.209,5
2.2.1. Prihodi	2.493,4	2.758,0	3.335,0	3.811,4	236,7	756,9	2.350,0	467,9	389,8	1.357,1
2.2.2. Rashodi	-751,4	-568,1	-606,4	-781,3	-141,7	-205,2	-254,0	-180,4	-127,1	-147,6
2.3. Ostale usluge	-200,6	-100,6	31,6	-56,0	-11,9	-14,1	31,9	-61,8	-67,8	-112,8
2.3.1. Prihodi	745,7	780,6	951,9	1.149,2	257,9	272,2	335,8	283,2	273,8	330,1
2.3.2. Rashodi	-946,3	-881,2	-920,3	-1.205,2	-269,8	-286,4	-303,9	-345,1	-341,6	-442,9
Ukupno (1+2)	-1.673,4	-935,9	-1.174,3	-2.163,9	-898,0	-820,9	766,2	-1.211,1	-1.104,0	-840,8

^a Preliminarni podaci.

rodne robe razmjene dopunjava se i procjenom uvoza u slobodne carinske zone (izrađenom u HNB-u), dok su od 1997. godine podaci o tom uvozu sadržani u statistici robne razmjene s inozemstvom.

Počevši od prvog tromjesečja 1999. godine, prihodi i rashodi vezani uz transportne usluge sastavljaju se korištenjem podataka iz novog istraživanja HNB-a o uslugama u međunarodnom prijevozu, uz dvije iznimke: prvo, prihodi i rashodi s osnove cestovnog prijevoza sastavljaju se korištenjem podataka o ostvarenom platnom prometu s inozemstvom, drugo, dio rashoda od transportnih usluga koji se odnosi na prijevoz robe prilikom uvoza u RH temelji se na anketi najvećih hrvatskih uvoznika (a koja se provodi u sklopu prilagodbe podataka o uvozu robe sa cif pariteta na fob paritet).

Prihodi od putovanja – turizam računaju se od prvog tromjesečja 1999. godine na temelju rezultata Ankete o potrošnji inozemnih putnika u Hrvatskoj, koju zajednički provode Hrvatska narodna banka i Institut za turizam, a dopunjuju se podacima Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje o zdravstvenim uslugama pruženim nerezidentima.

Rashodi za putovanja – turizam izračunavaju se od prvog tromjesečja 1999. godine na temelju rezultata Ankete o potrošnji domaćih putnika u inozemstvu, a dopunjuju se podacima o deviznim rashodima HZZO-a.

Ostale usluge uključuju podatke iz statistike platnog prometa s inozemstvom koji se odnose na investicijske radove u inozemstvu, provizije za zastupanje, usluge osiguranja, usluge otpremništva, poštanske usluge te troškove hrvatskih predstavništava u inozemstvu. Tim se kategorijama dodaje i dio neklasificiranih usluga koji se može objasniti linearnim trendom te procjena izdataka međunarodnih mirovnih i humanitarnih misija na robu i usluge u Republici Hrvatskoj, izrađena na temelju statističkog istraživanja Hrvatske narodne banke.

Račun dohotka uključuje podatke iz statistike platnog prometa s inozemstvom o naknadama zaposlenima, plaćanjima i naplatama po osnovi kamata, podatke iz statističkog istraživanja HNB-a o isplaćenim i naplaćenim dohocima od inozemnih izravnih i portfeljnih ulaganja privatnih sektora, podatke Hrvatske narodne banke i Zavoda za platni promet o isplaćenim dohocima od inozemnih portfeljnih ulaganja u službene sektore te procjenu prihoda od faktorskih usluga rezidenata

mirovnim i humanitarnim misijama u Republici Hrvatskoj, izrađena na temelju statističkog istraživanja Hrvatske narodne banke. U razdoblju od 1993. do 1996. godine podaci o dohocima od inozemnih izravnih ulaganja ne sadrže podatke o zadržanoj dobiti.

Tekući transferi sektora države uključuju podatke iz statistike platnog prometa s inozemstvom o isplatama mirovina i ostalih socijalnih potpora, novčane pomoći i darove te podatke iz statistike robne razmjene Republike Hrvatske s inozemstvom o izvozu i uvozu robe bez obveze plaćanja protuvrijednosti.

Prihodi od transfera ostalih sektora uključuju podatke iz statistike platnog prometa s inozemstvom o ukupnoj vrijednosti deviznih doznaka primljenih iz inozemstva, koji se uvećavaju za procjenu neregistriranih transfera. Ta se procjena bilježila u razdoblju od 1993. do 1998. kao 15% razlike između neobjašnjena deviznog priljeva i odljeva sektora stanovništvo. Počevši od prvog tromjesečja 1999. godine, uključeni su podaci o otkupu inozemnih deviznih čekova od domaćih fizičkih osoba.

Devizni priljev sektora stanovništvo obuhvaća strani efektivni novac otkupljen na mjenjačkim mjestima od rezidenata i strani efektivni novac položen na devizne račune rezidenata kod domaćih banaka uvećan za prihode s osnove poslovnih putovanja, obrazovanja i specijalizacija, doznaka u turizmu te ostalih prihoda u turizmu (iz podataka o ostvarenom platnom prometu s inozemstvom). Ukupni priljev umanjuje se za objašnjeni dio: procijenjene prihode od turizma i procijenjenu potrošnju inozemnih putnika u Republici Hrvatskoj ostvarenu individualnim kupovinama (Anketa o potrošnji inozemnih putnika u Hrvatskoj, koju zajednički provode Hrvatska narodna banka i Institut za turizam), te za procijenjenu potrošnju pripadnika mirovnih i humanitarnih misija u Republici Hrvatskoj na robu i usluge.

Devizni odljev sektora stanovništvo obuhvaća strani efektivni novac kupljen na mjenjačkim mjestima i strani efektivni novac podignut s deviznih računa rezidenata kod domaćih banaka uvećan za rashode s osnove poslovnih putovanja, obrazovanja i specijalizacije, doznaka u turizmu te ostalih rashoda u turizmu (iz podataka o ostvarenom platnom prometu s inozemstvom). Ukupni odljev umanjuje se za objašnjeni dio: procijenjene rashode turizma i procijenjenu potrošnju domaćih

Tablica H3: Platna bilanca – dohodak i tekući transferi

U milijunima USD

	1999.	2000.	2001.	2002.	2002.				2003.	
					1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr.	1.tr.	2.tr. ^a
1. Dohodak	-356,3	-406,7	-516,5	-518,1	-218,0	-219,3	-60,2	-20,6	-221,3	-800,8
1.1. Naknade zaposlenima	60,3	69,6	124,5	154,8	34,6	36,5	39,8	43,9	46,8	41,0
1.1.1. Prihodi	75,2	82,7	137,3	173,2	38,3	40,3	44,7	49,8	51,7	54,4
1.1.2. Rashodi	-14,9	-13,1	-12,8	-18,4	-3,8	-3,9	-4,9	-5,9	-4,9	-13,4
1.2. Dohodak od izravnih ulaganja	-65,5	-152,9	-290,5	-339,3	-74,1	-201,7	-40,2	-23,3	-62,4	-787,8
1.2.1. Prihodi	4,6	9,3	20,2	20,0	0,6	3,4	6,5	9,4	10,7	2,0
1.2.2. Rashodi	-70,1	-162,2	-310,7	-359,2	-74,7	-205,2	-46,7	-32,7	-73,1	-789,8
1.3. Dohodak od portfeljna ulaganja	-129,4	-178,8	-218,1	-193,5	-142,4	-8,9	-35,1	-7,1	-176,1	-18,2
1.3.1. Prihodi	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.3.2. Rashodi	-129,5	-178,8	-218,1	-193,6	-142,4	-9,0	-35,1	-7,1	-176,1	-18,2
1.4. Dohodak od ostalih ulaganja	-221,6	-144,5	-132,4	-140,1	-36,1	-45,1	-24,8	-34,1	-29,6	-35,9
1.4.1. Prihodi	174,9	253,8	261,4	231,4	57,8	58,2	58,7	56,8	58,7	53,6
1.4.2. Rashodi	-396,6	-398,3	-393,7	-371,5	-93,9	-103,3	-83,5	-90,9	-88,3	-89,6
2. Tekući transferi	632,5	883,2	965,7	1.076,2	239,7	263,3	296,7	276,5	328,4	371,7
2.1. Država	-130,3	21,7	56,7	28,6	4,0	6,8	17,4	0,4	23,8	29,8
2.1.1. Prihodi	76,2	118,0	125,5	132,2	27,6	30,4	36,5	37,7	58,5	70,1
2.1.2. Rashodi	-206,5	-96,3	-68,9	-103,6	-23,6	-23,5	-19,1	-37,3	-34,7	-40,3
2.2. Ostali sektori	762,7	861,5	909,0	1.047,6	235,7	256,4	279,3	276,2	304,6	341,9
2.2.1. Prihodi	891,2	983,0	1.049,0	1.226,3	274,4	304,9	318,7	328,3	334,4	378,7
2.2.2. Rashodi	-128,5	-121,5	-139,9	-178,7	-38,7	-48,4	-39,4	-52,1	-29,8	-36,8
Ukupno (1+2)	276,2	476,5	449,2	558,1	21,7	44,0	236,5	256,0	107,1	-429,1

^a Revidirani podaci.

putnika u inozemstvu ostvarenu individualnim kupovinama (Anketa o potrošnji domaćih putnika u inozemstvu, koju zajednički provode Hrvatska narodna banka i Institut za turizam). Rashodi od transfera ostalih sektora temelje se na podacima o ukupnoj vrijednosti deviznih doznaka u inozemstvu (iz statistike platnog prometa s inozemstvom).

Kapitalni račun sastoji se od podataka o prihodima i rashodima s osnove iseljeničkih transfera (iz podataka o ostvarenom platnom prometu s inozemstvom).

Inozemna izravna i portfeljna ulaganja uključuju podatke o tim ulaganjima iz statističkog istraživanja HNB-a te podatke iz registara vrijednosnih papira službenih sektora (središnje banke i središnje države) kod Hrvatske narodne banke i Zavoda za platni promet. U razdoblju od 1993. do 1996. godine podaci o inozemnim izravnim ulaganjima privatnih sektora (banke i ostali sektori) ne sadrže dužnička izravna ulaganja, kao ni zadržanu dobit ulagača.

Ostala ulaganja klasificirana su prema sljedećim institucionalnim sektorima: Hrvatska narodna banka, država, banke i ostali sektori. Sektor država obuhvaća središnju državu, organe lokalne uprave i samouprave te lokalne fondove. Sektor banke uključuje poslovne banke.

Polozicija Sredstva – Trgovinski krediti sastavlja se od prvog tromjesečja 1996. godine i obuhvaća podatke o plaćenim avansima za uvoz robe od strane hrvatskih uvoznika, a od prvog tromjesečja 1999. godine obuhvaća i podatke o kreditima s dospijecom do 90 dana koje su hrvatski izvoznici odobrili inozemnim kupcima te podatke o odobrenim dugoročnim i kratkoročnim (od 91 dana do 1 godine) trgovinskim kreditima za sektor država i ostale sektore.

Polozicija Sredstva – Krediti sadrži podatke o kreditima odobrenim inozemstvu prema institucionalnim sektorima. Podaci se dobivaju iz statistike kreditnih odnosa s inozemstvom Hrvatske narodne banke, koja se temelji na prvobitno zaključenim kreditnim ugovorima, registriranim kod Hrvatske narodne banke.

Polozicija Sredstva – Valuta i depoziti – Banke u razdoblju od 1993. do 1998. prikazuje promjenu stanja ukupnih likvidnih deviznih sredstava banaka ovlaštenih za poslovanje s inozemstvom umanjenu za dio deviznih sredstava koje poslovne banke deponiraju u HNB-u kao dio obvezne pričuve. Počevši od prvog tromjesečja 1999. godine, promje-

ne na transakcijskoj osnovi procijenjene su tako da su promjene u originalnim valutama pretvorene u dolarske promjene korištenjem prosječnih mjesečnih tečajeva valuta prema američkom dolaru sadržanih u aktivima banaka. Polozicija Sredstva – Valuta i depoziti – Ostali sektori u razdoblju od 1993. do 1998. obuhvaća dio neto deviznog priljeva sektora stanovništvo koji nije klasificiran na tekući račun, a što iznosi 85% neto neobjašnjena deviznog priljeva preko sektora stanovništvo. Od prvog tromjesečja 1999. godine ta se polozicija ne procjenjuje.

Polozicija Obveze – Trgovinski krediti sastavlja se od prvog tromjesečja 1996. godine i uključuje podatke o kreditima s dospijecom do 90 dana koje hrvatski uvoznici koriste od inozemnih dobavljača. Od prvog tromjesečja 1999. godine ta polozicija obuhvaća i podatke o primljenim avansima za izvoz robe koje su hrvatski izvoznici primili od inozemnih kupaca, te podatke o primljenim dugoročnim i kratkoročnim (od 91 dana do 1 godine) trgovinskim kreditima za sektor država i ostale sektore.

Podaci o kreditima primljenim iz inozemstva i pripadajućim kašnjenjima prikazuju se prema institucionalnim sektorima, a dobivaju se iz statistike kreditnih odnosa s inozemstvom Hrvatske narodne banke, koja se temelji na prvobitno zaključenim kreditnim ugovorima, registriranim kod Hrvatske narodne banke.

Polozicija Obveze – Valuta i depoziti obuhvaća promjene dijelova devizne i kunske inozemne pasive sektora monetarne vlasti (HNB-a) i banke, koji se odnose na tekuće račune, oročene depozite i depozite s otkaznim rokom, depozite po viđenju te depozitni novac.

Promjene međunarodnih pričuva Hrvatske narodne banke na transakcijskoj osnovi procijenjene su korištenjem računovodstvenih podataka o stanjima deviznih pričuva u pojedinim valutama krajem mjeseca. Procjena transakcija za razdoblje od 1993. do 4. tromjesečja 1998. napravljena je tako da su promjene u originalnim valutama pretvorene u dolarske promjene korištenjem prosječnih mjesečnih tečajeva valuta sadržanih u pričuvama u odnosu prema američkom dolaru. Počevši od prvog tromjesečja 1999., izvor podataka o promjenama međunarodnih pričuva jest Izvješće o transakcijama deviznim pričuvama, koje sastavlja Direkcija računovodstva Hrvatske narodne banke.

Tablica H4: Platna bilanca – ostala ulaganja

U milijunima USD

	1999.	2000.	2001.	2002.	2002.				2003.	
					1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr.	1.tr.	2.tr. ^a
SREDSTVA	-575,7	-844,5	396,6	401,9	654,8	0,9	-282,7	28,9	-73,0	-257,8
1. Trgovinski krediti	-292,1	97,8	56,7	-87,0	45,0	-20,5	-47,7	-63,7	-31,8	1,1
1.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.1. Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2. Ostali sektori	-292,1	97,8	56,7	-87,0	45,0	-20,5	-47,7	-63,7	-31,8	1,1
1.2.1. Dugoročni krediti	-20,7	2,4	8,3	-10,3	-8,7	1,9	-6,1	2,5	-6,4	2,3
1.2.2. Kratkoročni krediti	-271,4	95,4	48,4	-76,7	53,7	-22,4	-41,7	-66,3	-25,4	-1,2
2. Krediti	-97,5	-93,2	34,7	-42,1	-3,7	34,9	-28,1	-45,2	11,1	26,8
2.1. Država	1,1	0,0	-3,2	0,6	0,0	0,0	-0,3	0,9	-0,6	-0,4
2.1.1. Dugoročni krediti	1,1	0,0	-3,2	0,6	0,0	0,0	-0,3	0,9	-0,6	-0,4
2.1.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2. Banke	-24,6	2,7	-9,2	-7,0	-4,3	-13,6	-2,0	12,9	-1,0	6,4
2.2.1. Dugoročni krediti	-14,8	2,3	-3,0	-11,2	-0,7	-4,8	-3,0	-2,6	7,8	3,4
2.2.2. Kratkoročni krediti	-9,8	0,4	-6,3	4,2	-3,5	-8,8	1,1	15,5	-8,9	2,9
2.3. Ostali sektori	-74,0	-96,0	47,1	-35,7	0,6	48,5	-25,8	-59,0	12,8	20,8
2.3.1. Dugoročni krediti	-74,0	-96,0	47,1	-35,6	0,6	48,5	-25,7	-59,0	12,8	20,8
2.3.2. Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	-0,1	0,0	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,0
3. Valuta i depoziti	-186,1	-849,1	305,1	531,0	613,5	-13,5	-206,8	137,9	-52,3	-285,7
3.1. Država	12,3	-26,7	-15,2	-28,4	3,4	75,1	-44,1	-62,8	69,4	-15,9
3.2. Banke	185,6	-921,4	-1.613,7	1.366,8	972,4	332,5	-120,7	182,7	-191,7	-269,8
3.3. Ostali sektori	-384,0	99,0	1.934,0	-807,4	-362,3	-421,1	-42,0	18,0	70,0	0,0
OBVEZE	922,9	952,8	93,6	2.300,5	189,0	555,9	623,0	932,7	208,1	835,8
1. Trgovinski krediti	310,6	276,9	72,7	474,0	-106,7	400,9	79,8	100,0	-290,6	480,2
1.1. Država	0,9	-3,2	1,1	0,1	0,4	0,0	-0,2	-0,1	-0,2	-0,1
1.1.1. Dugoročni krediti	-1,0	-0,5	1,1	0,1	0,4	0,0	-0,2	-0,1	-0,2	-0,1
1.1.2. Kratkoročni krediti	1,9	-2,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2. Ostali sektori	309,7	280,1	71,6	474,0	-107,1	401,0	80,1	100,0	-290,4	480,3
1.2.1. Dugoročni krediti	-9,3	-12,7	-14,9	-8,4	1,5	5,5	-3,6	-11,7	-8,4	-14,1
1.2.2. Kratkoročni krediti	319,0	292,8	86,5	482,3	-108,6	395,5	83,7	111,8	-282,0	494,4
2. Krediti	576,7	780,8	-179,8	658,9	124,0	-135,4	345,4	324,9	394,0	-135,9
2.1. Hrvatska narodna banka	-31,4	-28,7	-30,8	-129,6	-3,0	-13,7	-3,1	-109,8	0,0	0,0
2.1.1. Krediti i zajmovi MMF-a	-31,4	-28,7	-30,8	-129,6	-3,0	-13,7	-3,1	-109,8	0,0	0,0
2.1.1.1. Korištenja	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.1.2. Otplate	-31,4	-28,7	-30,8	-129,6	-3,0	-13,7	-3,1	-109,8	0,0	0,0
2.2. Država	186,1	300,8	-189,8	390,1	108,0	23,1	140,1	119,0	-18,2	-1,1
2.2.1. Dugoročni krediti	170,6	13,9	170,2	390,1	108,0	23,1	140,1	119,0	-18,2	-1,1
2.2.1.1. Korištenja	236,1	264,6	325,3	547,3	138,5	59,6	183,5	165,7	34,5	67,2
2.2.1.2. Otplate	-65,5	-250,6	-155,1	-157,2	-30,6	-36,5	-43,3	-46,7	-52,7	-68,3
2.2.2. Kratkoročni krediti (neto)	15,5	286,9	-360,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.3. Banke	-5,7	101,5	127,6	65,6	-10,8	-22,8	-84,6	183,9	250,3	-227,0
2.3.1. Dugoročni krediti	-7,2	107,9	133,1	65,4	-10,5	-23,2	-84,3	183,3	250,4	-194,2
2.3.1.1. Korištenja	494,6	652,6	750,0	610,6	71,3	57,1	238,9	243,4	450,6	47,8
2.3.1.2. Otplate	-501,8	-544,7	-616,9	-545,2	-81,7	-80,3	-323,2	-60,0	-200,3	-242,0
2.3.2. Kratkoročni krediti (neto)	1,5	-6,4	-5,5	0,2	-0,3	0,4	-0,4	0,5	-0,1	-32,8
2.4. Ostali sektori	427,7	407,2	-86,8	332,7	29,8	-122,0	293,1	131,8	161,9	92,2
2.4.1. Dugoročni krediti	439,3	466,5	-38,7	252,8	9,8	-132,7	233,2	142,6	131,6	74,6
2.4.1.1. Korištenja	979,8	971,1	690,1	1.107,0	161,6	167,1	350,2	428,0	363,7	306,4
2.4.1.2. Otplate	-540,5	-504,6	-728,8	-854,1	-151,9	-299,8	-117,0	-285,5	-232,2	-231,8
2.4.2. Kratkoročni krediti (neto)	-11,6	-59,3	-48,1	79,9	20,1	10,8	59,9	-10,8	30,4	17,6
3. Valuta i depoziti	35,6	-104,9	200,7	1.167,6	171,7	290,3	197,7	507,8	104,7	491,5
3.1. Hrvatska narodna banka	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.2. Banke	35,6	-104,9	200,7	1.167,6	171,7	290,3	197,7	507,8	104,7	491,5
4. Ostale obveze (kratkoročne)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.2. Banke	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.3. Ostali sektori	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

^a Revidirani podaci.

Tablica H5: Platna bilanca – svodna tablica

U milijunima kuna

	1999.	2000.	2001.	2002.	2002.				2003.	
					1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr.	1.tr.	2.tr. ^a
A. TEKUĆE TRANSAKCIJE (1+6)	-9.953,0	-3.894,0	-6.052,7	-13.251,4	-7.465,9	-6.249,2	7.525,5	-7.061,8	-7.024,8	-8.318,8
1. Robe, usluge i dohodak (2+5)	-14.456,2	-11.217,5	-14.108,1	-21.751,4	-9.515,7	-8.366,6	5.303,5	-9.172,6	-9.364,7	-10.798,8
1.1. Prihodi	59.736,5	74.694,1	83.975,4	85.187,9	14.983,5	20.253,9	32.111,9	17.838,5	17.171,9	23.620,4
1.2. Rashodi	-74.192,7	-85.911,5	-98.083,6	-106.939,4	-24.499,2	-28.620,6	-26.808,4	-27.011,1	-26.536,5	-34.419,2
2. Robe i usluge (3+4)	-11.928,5	-7.894,9	-10.019,2	-17.527,7	-7.657,9	-6.610,3	5.758,7	-9.018,2	-7.797,7	-5.537,5
2.1. Prihodi	57.919,7	71.797,8	80.246,0	81.879,3	14.165,6	19.439,7	31.294,7	16.979,3	16.316,2	22.890,5
2.2. Rashodi	-69.848,2	-79.692,7	-90.265,2	-99.407,0	-21.823,5	-26.050,0	-25.536,1	-25.997,4	-24.113,9	-28.428,1
3. Robe	-23.586,6	-26.686,7	-34.327,9	-41.252,7	-8.626,5	-11.065,4	-10.551,5	-11.009,3	-9.513,0	-13.376,9
3.1. Prihodi	31.369,6	37.910,1	39.690,9	39.129,0	8.951,5	10.088,0	9.861,3	10.228,2	10.538,2	10.176,5
3.2. Rashodi	-54.956,2	-64.596,7	-74.018,8	-80.381,7	-17.578,0	-21.153,4	-20.412,7	-21.237,6	-20.051,2	-23.553,4
4. Usluge	11.658,1	18.791,7	24.308,7	23.724,9	968,6	4.455,1	16.310,1	1.991,2	1.715,3	7.839,4
4.1. Prihodi	26.550,1	33.887,7	40.555,2	42.750,3	5.214,2	9.351,7	21.433,4	6.751,0	5.778,0	12.714,1
4.2. Rashodi	-14.892,0	-15.096,0	-16.246,4	-19.025,3	-4.245,6	-4.896,6	-5.123,3	-4.759,8	-4.062,7	-4.874,7
5. Dohodak	-2.527,7	-3.322,5	-4.089,0	-4.223,7	-1.857,8	-1.756,3	-455,1	-154,4	-1.567,0	-5.261,3
5.1. Prihodi	1.816,8	2.896,3	3.729,4	3.308,7	817,9	814,3	817,2	859,3	855,6	729,9
5.2. Rashodi	-4.344,5	-6.218,8	-7.818,4	-7.532,3	-2.675,7	-2.570,5	-1.272,4	-1.013,7	-2.422,6	-5.991,2
6. Tekući transferi	4.503,2	7.323,5	8.055,5	8.500,0	2.049,8	2.117,5	2.222,0	2.110,8	2.339,9	2.480,0
6.1. Prihodi	6.898,2	9.131,4	9.795,4	10.465,9	2.553,5	2.618,7	2.617,9	2.675,9	2.757,9	2.928,6
6.2. Rashodi	-2.394,9	-1.807,9	-1.740,0	-1.965,9	-503,7	-501,2	-395,9	-565,1	-418,0	-448,6
B. KAPITALNE I FINACIJSKE TRANSAKCIJE	13.217,7	10.832,0	9.347,7	20.783,7	6.810,1	6.432,9	649,5	6.891,1	7.658,8	8.342,0
B1. Kapitalne transakcije	178,0	172,1	1.140,1	3.695,5	47,9	3.568,9	55,8	22,9	45,8	402,5
B2. Financijske transakcije, isključujući međunarodne pričuve	16.031,7	15.469,6	19.242,6	22.660,5	8.650,9	5.079,7	1.859,1	7.070,8	8.822,6	9.943,3
1. Izravna ulaganja	10.131,7	8.539,9	9.356,5	3.548,2	1.897,4	-561,1	155,0	2.057,0	2.131,3	4.354,3
1.1. U inozemstvo	-347,2	-32,9	-1.279,6	-4.234,5	-72,4	-3.752,9	-269,1	-140,1	-164,4	-20,0
1.2. U Hrvatsku	10.478,9	8.572,8	10.636,1	7.782,8	1.969,7	3.191,8	424,1	2.197,1	2.295,7	4.374,4
2. Portfolio ulaganja	3.697,3	5.658,5	4.975,0	-1.889,3	-716,5	1.807,3	-838,8	-2.141,3	5.737,2	1.606,0
2.1. Sredstva	-277,4	-189,8	-1.081,7	-5.201,7	-1.635,3	-194,1	-587,8	-2.784,5	550,3	514,2
2.2. Obveze	3.974,8	5.848,2	6.056,7	3.312,4	918,9	2.001,4	-251,1	643,2	5.186,9	1.091,7
3. Ostala ulaganja	2.202,6	1.271,3	4.911,1	21.001,5	7.470,0	3.833,5	2.542,9	7.155,2	954,1	3.983,0
3.1. Sredstva	-4.476,5	-7.042,5	4.031,7	3.424,9	5.861,8	-538,6	-2.113,5	215,2	-515,9	-1.525,9
3.2. Obveze	6.679,1	8.313,8	879,4	17.576,6	1.608,1	4.372,1	4.656,4	6.940,0	1.470,0	5.508,9
B3. Međunarodne pričuve HNB-a	-2.992,0	-4.809,8	-11.035,1	-5.572,2	-1.888,6	-2.215,6	-1.265,4	-202,6	-1.209,6	-2.003,8
C. NETO POGREŠKE I PROPUSTI	-3.264,8	-6.938,0	-3.295,0	-7.532,3	655,8	-183,8	-8.175,0	170,7	-634,0	-23,2

^a Preliminarni podaci.

Tablica H6: Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve poslovnih banaka^a

Na kraju razdoblja, u milijunima USD

Godina	Mjesec	Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke						Devizne pričuve poslovnih banaka ^b	
		Ukupno	Specijalna prava vučenja	Pričuvena pozicija u MMF-u	Zlato	Ukupno	Devize Valuta i depoziti		Obveznice i zadužnice
1991.	prosinac	–	–	–	–	–	–	–	200,9
1992.	prosinac	166,8	–	–	–	166,8	166,8	–	484,0
1993.	prosinac	616,2	3,7	–	–	612,5	612,5	–	689,4
1994.	prosinac	1.405,0	4,5	–	–	1.400,5	1.400,5	–	878,7
1995.	prosinac	1.895,2	139,8	–	–	1.755,4	1.651,0	104,3	1.330,3
1996.	prosinac	2.314,0	125,6	–	–	2.188,4	2.016,6	171,8	1.919,5
1997.	prosinac	2.539,1	147,1	0,1	–	2.391,9	2.011,7	380,2	2.291,3
1998.	prosinac	2.815,7	231,2	0,2	–	2.584,4	1.927,0	657,4	1.885,2
1999.	prosinac	3.025,0	189,5	0,2	–	2.835,3	2.459,8	375,5	1.350,2
2000.	prosinac	3.524,8	147,7	0,2	–	3.376,9	2.574,3	802,6	2.152,9
2001.	prosinac	4.704,2	108,4	0,2	–	4.595,6	3.060,3	1.535,3	3.577,4
2002.	lipanj	5.601,8	95,9	0,2	–	5.505,7	3.627,8	1.878,0	2.573,3
	srpanj	5.648,4	95,5	0,2	–	5.552,7	3.638,7	1.914,0	2.618,3
	kolovoz	5.758,3	95,3	0,2	–	5.662,8	3.779,1	1.883,7	2.674,6
	rujan	5.705,2	91,6	0,2	–	5.613,4	3.573,5	2.039,9	2.705,4
	listopad	5.715,9	77,3	0,2	–	5.638,4	3.628,7	2.009,7	2.677,9
	studeni	5.852,9	76,5	0,2	–	5.776,1	3.914,2	1.861,9	2.665,3
	prosinac	5.885,8	2,4	0,2	–	5.883,2	3.945,0	1.938,2	2.688,7
2003.	siječanj	5.948,9	2,5	0,2	–	5.946,2	3.982,8	1.963,4	2.653,5
	veljača	6.429,5	1,4	0,2	–	6.427,9	4.275,8	2.152,1	2.443,1
	ožujak	6.207,8	1,4	0,2	–	6.206,2	3.524,0	2.682,1	2.913,1
	travanj	6.524,1	1,4	0,2	–	6.522,4	2.898,9	3.623,5	2.601,4
	svibanj	7.003,5	1,2	0,2	–	7.002,0	3.034,4	3.967,6	3.149,0
	lipanj	6.772,2	1,3	0,2	–	6.770,7	3.011,0	3.759,7	3.232,3
	srpanj	6.663,5	1,3	0,2	–	6.662,0	2.839,8	3.822,2	3.569,7
	kolovoz	6.624,1	1,0	0,2	–	6.622,8	2.986,4	3.636,4	3.404,9
	rujan ^c	7.058,5	1,0	0,2	–	7.057,2	3.227,4	3.829,8	3.821,5

^a Međunarodne pričuve Republike Hrvatske čine samo devizne pričuve HNB-a; ^b Izvršena je revizija podataka od svibnja 1999. godine nadalje; ^c Preliminarni podaci.

Tablica H6: Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke i devizne pričuve poslovnih banaka

Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke iskazuju se u skladu s Priručnikom za sastavljanje platne bilance (Međunarodni monetarni fond, 1993.) i uključuju ona potraživanja Hrvatske narodne banke od inozemstva koja se mogu koristiti za premošćivanje neusklađenosti međunarodnih plaćanja.

Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke iskazuju se u skladu s Priručnikom za sastavljanje platne bilance (Međunarodni monetarni fond, 1993.) i uključuju ona potraživanja Hrvatske narodne banke od inozemstva koja se mogu koristiti za premošćivanje neusklađenosti međunarodnih plaćanja.

Devizne pričuve poslovnih banaka uključuju stranu valutu i depozite domaćih poslovnih banaka kod stranih banaka. Te su devizne pričuve dopunska rezerva likvidnosti za premošćivanje neusklađenosti međunarodnih plaćanja.

Tablica H7: Međunarodne pričuve i devizna likvidnost

Na kraju razdoblja, u milijunima USD

	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.			
	XII.	XII.	XII. ^b	XII.	III.	VI.	VII.	VIII.
I. Službene međunarodne pričuve i ostale devizne pričuve (približna tržišna vrijednost)								
A. Službene međunarodne pričuve	2.847,4	3.432,3	4.704,2	5.885,8	6.207,8	6.772,2	6.663,5	6.624,1
(1) Devizne pričuve (u konvertibilnoj stranoj valuti)	2.616,3	2.567,4	3.420,3	4.423,1	4.909,2	6.121,6	5.893,5	5.912,6
(a) Dužnički vrijednosni papiri	375,5	802,6	1.535,3	1.938,2	2.682,1	3.759,7	3.822,2	3.636,4
od toga: izdavatelji sa sjedištem u zemlji o kojoj se izvještava, ali locirani u inozemstvu								
(b) Ukupno valuta i depoziti kod:	2.240,8	1.764,8	1.885,0	2.484,9	2.227,0	2.361,9	2.071,4	2.276,2
(i) ostalih središnjih banaka, BIS-a i MMF-a	712,3	545,7	406,9	338,6	335,5	401,6	325,7	319,3
(ii) banaka sa sjedištem u zemlji o kojoj se izvještava od toga: locirane u inozemstvu								
(iii) banaka sa sjedištem izvan zemlje o kojoj se izvještava od toga: locirane u zemlji o kojoj se izvještava	1.528,6	1.219,1	1.478,1	2.146,3	1.891,5	1.960,3	1.745,7	1.956,9
(2) Pričuvna pozicija u MMF-u	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
(3) Specijalna prava vučenja (SPV)	189,5	147,7	108,4	2,4	1,4	1,3	1,3	1,0
(4) Zlato								
(5) Ostale devizne pričuve	41,4	717,0	1.175,3	1.460,1	1.297,0	649,1	768,4	710,2
– obrnuti repo poslovi	41,4	717,0	1.175,3	1.460,1	1.297,0	649,1	768,4	710,2
B. Ostale devizne pričuve	177,6	92,5						
– oročeni depoziti	177,6	92,5						
C. Ukupno (A+B)	3.025,0	3.524,8	4.704,2	5.885,8	6.207,8	6.772,2	6.663,5	6.624,1
II. Obvezatni kratkoročni neto odljevi međunarodnih i ostalih deviznih pričuva (nominalna vrijednost)								
1. Devizni krediti, dužnički vrijednosni papiri i depoziti (ukupni neto odljevi do 1 godine)	-932,6	-1.210,8	-1.191,4	-771,6	-846,3	-884,6	-1.071,7	-1.212,6
(a) Hrvatska narodna banka	-258,7	-265,0	-391,1	-174,4	-199,2	-241,4	-254,6	-415,9
Do 1 mjesec								
Glavnica	-90,2	-107,6	-172,9	-142,6	-150,6	-184,3	-168,7	-353,1
Kamate	-5,0	-4,3	-2,8	-2,3	-2,0	-1,9	-1,9	-2,1
Preko 1 do 3 mjeseca								
Glavnica	-123,6	-116,5	-179,6	-27,6	-46,4	-55,0	-83,8	-60,6
Kamate	-2,7	-2,8	-1,9	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Preko 3 mjeseca do 1 godine								
Glavnica	-29,9	-29,0	-30,4	-1,7				
Kamate	-7,3	-4,7	-3,4	-0,1				
(b) Središnja država (bez republičkih fondova)	-673,9	-945,8	-800,3	-597,3	-647,1	-643,2	-817,1	-796,7
Do 1 mjesec								
Glavnica	-63,5	-89,3	-89,7	-102,1	-3,1	-104,5	0,0	-8,2
Kamate	-58,3	-69,0	-49,0	-44,6	-3,2	-53,6	-4,6	-2,7
Preko 1 do 3 mjeseca								
Glavnica	-6,0	-93,8	-310,1	-9,0	-55,0	-8,3	-11,9	-6,7
Kamate	-42,9	-77,1	-110,9	-154,3	-20,2	-7,3	-6,1	-5,8
Preko 3 mjeseca do 1 godine								
Glavnica	-384,6	-497,1	-150,6	-183,5	-261,0	-186,6	-463,6	-449,7
Kamate	-118,7	-119,6	-90,0	-103,8	-304,7	-282,9	-330,9	-323,6
2. Agregatna kratka i duga pozicija deviznih terminskih poslova, deviznih ročnica i međuvalutnih swapova u odnosu na domaću valutu								
(a) Kratke pozicije (-)								
Do 1 mjesec								
Preko 1 do 3 mjeseca								
Preko 3 mjeseca do 1 godine								
(b) Duge pozicije (+)								
Do 1 mjesec								
Preko 1 do 3 mjeseca								
Preko 3 mjeseca do 1 godine								
3. Ostalo	-21,3	-40,7	-66,3	-22,4	-153,8	-129,6	-179,4	-164,7
– odljevi s osnove repo poslova (-)								
Do 1 mjesec								
Glavnica	-21,3	-40,6	-66,3	-22,4	-153,6	-129,5	-179,3	-164,7
Kamate	0,0	-0,1	-0,1	0,0	-0,2	0,0	-0,1	-0,1
Preko 1 do 3 mjeseca								
Glavnica								
Kamate								
Preko 3 mjeseca do 1 godine								
Glavnica								
Kamate								
4. Ukupni kratkoročni neto odljevi međunarodnih i ostalih deviznih pričuva (1+2+3)	-954,0	-1.251,5	-1.257,7	-794,1	-1.000,1	-1.014,2	-1.251,1	-1.377,3
III. Potencijalni kratkoročni neto odljevi međunarodnih pričuva (nominalna vrijednost)								
1. Potencijalne devizne obveze	-869,9	-969,3	-960,3	-1.698,7	-1.424,9	-1.594,3	-1.415,0	-1.428,6
(a) Izdane garancije s dospeljećem od 1 godine	-263,6	-296,0	-278,6	-714,4	-370,5	-381,0	-220,4	-213,8
– Hrvatska narodna banka								
– Središnja država (bez republičkih fondova)	-263,6	-296,0	-278,6	-714,4	-370,5	-381,0	-220,4	-213,8
Do 1 mjesec	-37,3	-48,4	-43,6	-54,5	-10,9	-59,8	-2,7	-22,6
Preko 1 do 3 mjeseca	-57,6	-11,4	-21,8	-36,7	-38,0	-39,8	-32,3	-10,4

Preko 3 mjeseca do 1 godine	-168,7	-236,2	-213,2	-623,2	-321,6	-281,4	-185,4	-180,7
(b) Ostale potencijalne obveze	-606,2	-673,2	-681,7	-984,3	-1.054,4	-1.213,3	-1.194,6	-1.214,8
– Hrvatska narodna banka	-606,2	-673,2	-681,7	-984,3	-1.054,4	-1.213,3	-1.194,6	-1.214,8
Do 1 mjesec								
Preko 1 do 3 mjeseca	-606,2	-673,2	-681,7	-984,3	-1.054,4	-1.213,3	-1.194,6	-1.214,8
Preko 3 mjeseca do 1 godine								
– Središnja država (bez republičkih fondova)								
2. Izdani devizni dužnički vrijed. papiri s opcijom prodaje								
3. Neiskorišteni okvirni krediti ugovoreni s:	80,0	80,0	150,7					
– BIS (+)	80,0	80,0						
– MMF (+)			150,7					
4. Agregatna kratka i duga pozicija deviznih opcija prema domaćoj valuti								
5. Ukupni kratkoročni neto odljevi međunarodnih i ostalih deviznih pričuva (1+2+3+4)	-789,9	-889,3	-809,7	-1.698,7	-1.424,9	-1.594,3	-1.415,0	-1.428,6
IV. Bilješke								
(a) kratkoročni kunski dug s valutnom klauzulom u tome: središnja država (bez republičkih fondova)								
(b) devizni financijski instrumenti koji se ne honoriraju u devizama								
(c) založena imovina	177,0							
(d) repo poslovi s vrijednosnim papirima								
– posuđeni ili repo i uključeni u Dio I.	-20,1	-40,0	-61,7	-20,8	-140,5	-122,8	-205,9	-159,1
– posuđeni ili repo ali nisu uključeni u Dio I.								
– primljeni ili stečeni i uključeni u Dio I.								
– primljeni ili stečeni ali nisu uključeni u Dio I.	37,4	685,6	1.089,3	1.385,5	1.231,3	578,3	713,0	675,2
(e) financijski derivati (neto, po tržišnoj vrijednosti)								
(f) valutna struktura službenih međunarodnih pričuva ^a								
– SPV i valute koje čine SPV	2.983,7	3.524,8	4.704,2	5.885,8	6.207,8	6.772,2	6.663,4	6.624,1
– valute koje ne čine SPV	41,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
– po pojedinim valutama:								
USD	1.186,1	922,5	1.533,2	1.667,2	1.870,9	2.135,4	2.105,0	2.081,3
EUR	1.405,1	2.453,9	3.062,0	4.215,9	4.335,2	4.427,7	4.554,4	4.541,5
Ostale	433,8	148,4	109,0	2,7	1,7	209,2	4,1	1,3

^a Do siječnja 2001.: valutna struktura međunarodnih i ostalih deviznih pričuva; ^b Prema preporuci MMF-a od 31. prosinca 2001. u Službene međunarodne pričuve (I.A) uključuju se i oročeni depoziti s dospjećem duljim od tri mjeseca. Do sada su ti depoziti bili uključeni u Ostale devizne pričuve (I.B).

Tablica H7: Međunarodne pričuve i devizna likvidnost

Međunarodne pričuve i inozemna likvidnost iskazuju se u skladu s Predloškom o međunarodnim pričuvama i inozemnoj likvidnosti, koji je sastavio MMF. Detaljno objašnjenje Predloška nalazi se u materijalu MMF-a "Data Template on International Reserves and Foreign Currency Liquidity – Operational Guidelines, Oct. 1999".

Prvi dio Predloška prikazuje ukupnu imovinu Hrvatske narodne banke u konvertibilnoj stranoj valuti. Službene međunarodne pričuve (I. A) prikazuju one oblike imovine koje HNB može u bilo kojem trenutku koristiti za premošćivanje neusklađenosti međunarodnih plaćanja. Službene međunarodne pričuve uključuju: kratkoročne inozemne utržive dužničke vrijednosne papire, efektivni strani novac, devizne depozite po viđenju, devizne oročene depozite koji se mogu razročiti prije dospelja, devizne oročene depozite s preostalim rokom dospelja do godine dana, pričuvenu poziciju u MMF-u, specijalna prava vučenja, zlato i obrnute repo poslove s inozemnim utrživim dužničkim vrijednosnim papirima.

Drugi dio Predloška prikazuje fiksno ugovorene devizne neto obveze Hrvatske narodne banke i središnje države (isključujući republičke fondove), koje dospjevaju tijekom idućih 12 mjeseci. Devizni krediti, dužnički vrijednosni papiri i depoziti (II. 1.) uključuju buduća plaćanja kamata na deviznu obveznu pričuvenu banaka kod HNB-a (uključeno je samo plaćanje kamata za idući mjesec), plaćanja budućih dospelja iz danih blagajničkih zapisa HNB-a u stranoj valuti, buduće otplate glavnice i plaćanja kamata na kredite primljene od MMF-a, te buduće otplate glavnice i plaćanja kamata na devizne dugove središnje države (isključujući republičke fondove). Agregatna kratka i duga pozicija deviznih terminskih poslova (II. 2.) uključuje buduće naplate (predznak +) ili plaćanja (predznak -) koje rezultiraju iz međuvalutnih swapova

između HNB-a i domaćih poslovnih banaka (privremene prodaje ili privremene kupnje deviza). Ostalo (II. 3.) uključuje buduća plaćanja s osnove repo poslova s inozemnim utrživim dužničkim vrijednosnim papirima.

Treći dio Predloška prikazuje ugovorene potencijalne neto devizne obveze Hrvatske narodne banke i središnje države (bez republičkih fondova), koje dospjevaju tijekom idućih 12 mjeseci. Potencijalne devizne obveze (III. 1.) uključuju buduće otplate glavnice i plaćanja kamata na inozemne kredite za koje jamči središnja država, te stanje devizne obvezne pričuvene banaka kod HNB-a (uključivanje devizne obvezne pričuve temelji se na pretpostavkama da u budućnosti neće biti promjena stope ni promjena osnovice na deviznu obveznu pričuvenu, koju čine devizni depoziti stanovništva kod banaka s preostalim rokom dospelja do 3 mjeseca). Neiskorišteni okvirni krediti prikazuju potencijalne priljeve (predznak +) ili odljeve (predznak -) koji bi nastali korištenjem tih kredita.

Četvrti dio Predloška prikazuje bilješke. Kratkoročni kunski dug s valutnom klauzulom (IV. (a)) prikazuje obveze na temelju Zakona o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske, koje dospjevaju tijekom idućih 12 mjeseci. Založena imovina (IV. (c)) prikazuje devizne oročene depozite s ugovorenim dospeljem dužim od 3 mjeseca iz stavke I. B, koji također čine zalog. Repo poslovi s vrijednosnim papirima prikazuju vrijednost kolaterala koji su predmet repo poslova i obrnutih repo poslova s vrijednosnim papirima, kao i način evidentiranja tih poslova u Predlošku. Valutna struktura međunarodnih i ostalih deviznih pričuva odnosila se do prosinca 2000. godine na valutnu strukturu ukupne devizne imovine HNB-a (dio I). Od siječnja 2001. godine valutna se struktura odnosi na službene međunarodne pričuve (dio I).

Tablica H8: Godišnji i mjesečni prosjeci srednjih deviznih tečajeva Hrvatske narodne banke

Godina	Mjesec	HRK/EUR	HRK/ATS	HRK/FRF	HRK/100 ITL	HRK/CHF	HRK/GBP	HRK/USD	HRK/DEM
1992.		0,340174	0,024304	0,050419	0,020916	0,190597	0,375277	0,264299	0,171018
1993.		4,133563	0,305485	0,621058	0,224018	2,433869	5,369428	3,577417	2,155526
1994.		7,087400	0,524804	1,079560	0,371475	4,381763	9,166192	5,995300	3,692018
1995.		6,757758	0,518734	1,047969	0,321342	4,425311	8,252950	5,229967	3,649342
1996.		6,804708	0,513722	1,062735	0,352150	4,404976	8,479850	5,433800	3,614536
1997.		6,959708	0,505322	1,056355	0,361942	4,246962	10,081567	6,157050	3,555932
1998.		7,136608	0,514421	1,079581	0,366683	4,395149	10,539883	6,362292	3,619321
1999.		7,579622	0,550834	1,155501	0,391455	4,738375	11,504100	7,112441	3,875409
2000.		7,634973	0,554855	1,163944	0,394313	4,901679	12,529639	8,276819	3,903700
2001.		7,468966	0,542791	1,138637	0,385740	4,946376	12,010492	8,339074	3,818822
2002.		7,406773				5,050089	11,788895	7,863712	
2002.	lipanj	7,344009				4,993381	11,405167	7,697451	
	srpanj	7,350401				5,026632	11,500657	7,405215	
	kolovoz	7,377005				5,045000	11,605190	7,541780	
	rujan	7,346884				5,014697	11,644205	7,483577	
	listopad	7,426918				5,070771	11,795687	7,570804	
	studen	7,467559				5,090816	11,740230	7,464486	
	prosinac	7,423370				5,059394	11,566062	7,297541	
2003.	siječanj	7,500084				5,135489	11,424463	7,081599	
	veljača	7,583557				5,168355	11,367500	7,032163	
	ožujak	7,662875				5,218167	11,233061	7,098993	
	travanj	7,553503				5,052297	10,967309	6,965821	
	svibanj	7,542339				4,981129	10,611795	6,548923	
	lipanj	7,535980				4,892906	10,710707	6,443352	
	srpanj	7,497616				4,846985	10,726292	6,590582	
	kolovoz	7,514508				4,877767	10,754869	6,736661	
	rujan	7,498390				4,845884	10,782269	6,701337	

Tablica H9: Srednji devizni tečajevi Hrvatske narodne banke na kraju razdoblja

Godina	Mjesec	HRK/EUR	HRK/ATS	HRK/FRF	HRK/100 ITL	HRK/CHF	HRK/GBP	HRK/USD	HRK/DEM
1992.		0,964508	0,070357	0,145244	0,054153	0,546218	1,206464	0,798188	0,495000
1993.		7,262200	0,540504	1,120052	0,381300	4,471653	9,714800	6,561900	3,801812
1994.		6,902400	0,516285	1,052510	0,346500	4,288893	8,784200	5,628700	3,632100
1995.		6,812200	0,526742	1,085365	0,335800	4,618693	8,234500	5,316100	3,705900
1996.		6,863600	0,506253	1,055662	0,362600	4,098835	9,359000	5,539600	3,562200
1997.		6,947200	0,499445	1,050510	0,357700	4,332003	10,475600	6,303100	3,511000
1998.		7,329100	0,531546	1,114954	0,377700	4,567584	10,451000	6,247500	3,739700
1999.		7,679009	0,558055	1,170657	0,396588	4,784268	12,340257	7,647654	3,926215
2000.		7,598334	0,552192	1,158359	0,392421	4,989712	12,176817	8,155344	3,884966
2001.		7,370030	0,535601	1,123554	0,380630	4,977396	12,101856	8,356043	3,768237
2002.		7,442292				5,120256	11,451442	7,145744	
2002.	lipanj	7,320722				4,972641	11,273055	7,359729	
	srpanj	7,394853				5,071916	11,762133	7,522740	
	kolovoz	7,376568				5,022857	11,620302	7,488902	
	rujan	7,341343				5,003642	11,677021	7,504951	
	listopad	7,498423				5,126075	11,872107	7,627325	
	studen	7,431178				5,035697	11,613030	7,482809	
	prosinac	7,442292				5,120256	11,451442	7,145744	
2003.	siječanj	7,555767				5,139628	11,544335	7,035165	
	veljača	7,620482				5,210230	11,185208	7,052737	
	ožujak	7,692318				5,210186	11,196969	7,164976	
	travanj	7,567308				5,021772	10,965524	6,889392	
	svibanj	7,546434				4,937150	10,514747	6,368836	
	lipanj	7,508844				4,856007	10,879229	6,574019	
	srpanj	7,541513				4,870205	10,704774	6,591079	
	kolovoz	7,457896				4,853189	10,816383	6,835209	
	rujan	7,571370				4,914878	10,936545	6,630502	

Tablica H10: Indeksi efektivnih tečajeva kune

Indeksi 1995. = 100

Godina	Mjesec	Nominalni efektivni tečaj kune	Realni efektivni tečaj kune; deflator	
			Indeks cijena pri proizvođačima	Indeks cijena na malo
1997.	prosinac	107,96	104,89	103,27
1998.	prosinac	111,87	108,03	102,41
1999.	prosinac	122,56	116,27	109,49
2000.	prosinac	125,97	113,53	107,66
2001.	prosinac	122,99	111,96	104,32
2002.	lipanj	119,64	109,37	101,24
	srpanj	118,32	107,66	100,56
	kolovoz	119,29	108,79	101,71
	rujan	118,68	108,15	100,95
	listopad	120,00	108,69	101,71
	studen	119,93	109,08	101,89
	prosinac	118,58	108,13	100,64
2003.	siječanj	118,31	108,68	100,46
	veljača	118,95	109,68	101,38
	ožujak	120,10	110,90	102,48
	travanj	118,17	108,49	101,16
	svibanj	115,76	106,64	98,84
	lipanj	115,10	106,12	98,20
	srpanj	115,50	106,30 ^a	98,50 ^a
	kolovoz	116,45	106,85 ^a	99,60 ^a
	rujan	116,10		

^a Preliminarni podaci

Napomena: od 1.1.2001. serija cijena koja se odnosi na eurozonu uključuje i Grčku.

Tablica H10: Indeksi efektivnih tečajeva kune

Indeks nominalnoga efektivnog tečaja kune ponderirani je geometrijski prosjek indeksa bilateralnih tečajeva kune prema euru, američkom dolaru, švicarskom franku, funti sterlinga i slovenskom tolaru. Ponderi su određeni na temelju prosječnog udjela pojedine inozemne valute u strukturi tekućeg dijela devizne bilance platnog prometa s inozemstvom u razdoblju od srpnja 1996. do siječnja 2000. godine. Baza razdoblje za izračunavanje indeksa je 1995. godina. Indeks nominalnoga efektivnog tečaja je agregatni pokazatelj prosječne vrijednosti domaće valute prema košarici stranih valuta. Povećanje indeksa nominalnoga efektivnog tečaja kune u određenom razdoblju pokazatelj je

deprijacije tečaja kune prema košarici valuta i obratno. Indeks realnoga efektivnog tečaja ponderirani je geometrijski prosjek indeksa bilateralnih tečajeva kune korigiranih odgovarajućim indeksima relativnih cijena (odnos indeksa cijena u zemljama partnerima i domaćih cijena). Koriste se indeksi cijena pri proizvođačima i indeksi cijena na malo, odnosno ukupni harmonizirani indeks cijena na malo za države članice Ekonomske i monetarne unije. Podaci za posljednja dva mjeseca su preliminarni. Također su moguće određene korekcije prijašnjih podataka u skladu s naknadnim izmjenama podataka koje objavljuju statistički uredi zemalja čije cijene ulaze u izračun indeksa realnoga efektivnog tečaja kune.

Tablica H11: Inozemni dug prema domaćim sektorima

U milijunima USD

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.*	III.	VI.	VII.	VIII.
1. Izravna ulaganja	270,8	348,6	626,6	635,0	1.059,0	1.282,3	1.469,0	1.560,1	1.509,8
2. Država	3.412,3	3.975,3	4.828,4	5.132,6	6.360,9	6.894,5	7.371,2	7.367,1	7.184,0
2.1 Portfeljna ulaganja	2.048,3	2.522,9	3.141,2	3.677,1	4.357,1	4.882,3	5.286,2	5.211,2	5.089,0
Obveznice	2.048,3	2.522,9	3.141,2	3.677,1	4.357,1	4.882,3	5.286,2	5.211,2	5.089,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2 Ostala ulaganja	1.364,0	1.452,4	1.687,2	1.455,5	2.003,9	2.012,2	2.085,1	2.155,9	2.095,0
2.2.1 Trgovački krediti	2,7	3,3	0,1	1,1	1,3	1,0	1,0	0,8	0,8
Dugoročni	1,8	0,6	0,1	1,1	1,3	1,0	1,0	0,8	0,8
Kratkoročni	0,8	2,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2 Krediti	1.361,3	1.449,1	1.687,1	1.454,4	2.002,6	2.011,2	2.084,1	2.155,1	2.094,2
Dugoročni	1.311,3	1.373,8	1.327,1	1.454,4	2.002,6	2.011,2	2.084,1	2.155,1	2.094,2
Kratkoročni	50,0	75,3	360,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Središnja banka (HNB)	233,3	196,6	158,7	122,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
U tome: Krediti MMF-a	233,3	196,6	158,7	122,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Banke	2.491,7	2.184,8	2.086,5	2.299,4	4.009,4	4.473,4	5.002,5	5.409,9	5.185,2
4.1. Portfeljna ulaganja	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.2 Ostala ulaganja	2.491,7	2.184,8	2.086,5	2.299,4	4.009,4	4.473,4	5.002,5	5.409,9	5.185,2
4.2.1 Valuta i depoziti	614,6	537,7	432,8	633,5	1.975,7	2.130,0	2.737,1	2.709,2	2.376,3
4.2.2 Krediti	1.877,1	1.647,1	1.653,7	1.665,9	2.033,8	2.343,4	2.265,4	2.700,8	2.808,9
Dugoročni	1.856,3	1.627,0	1.640,0	1.657,7	2.026,6	2.334,0	2.257,0	2.646,6	2.756,1
Kratkoročni	20,8	20,1	13,7	8,2	7,2	9,4	8,4	54,2	52,9
5. Ostali sektori	3.275,1	3.272,6	3.354,6	3.127,5	3.942,7	4.345,3	4.717,1	4.870,6	4.831,7
5.1 Portfeljna ulaganja	8,7	48,5	38,4	54,8	167,7	374,7	409,9	410,7	391,6
Obveznice	0,0	31,1	28,9	27,3	167,7	374,7	398,6	399,3	380,8
Instrumenti tržišta novca	8,7	17,4	9,5	27,4	0,0	0,0	11,3	11,3	10,8
5.2 Ostala ulaganja	3.266,5	3.224,1	3.316,3	3.072,8	3.775,0	3.970,7	4.307,1	4.460,0	4.440,2
5.2.1 Trgovački krediti	456,3	383,9	334,0	293,7	324,0	321,6	328,5	326,2	313,5
Dugoročni	353,9	298,5	269,5	239,9	274,4	270,0	272,3	271,6	258,1
Kratkoročni	102,4	85,4	64,4	53,8	49,7	51,6	56,3	54,7	55,5
5.2.2 Krediti	2.810,2	2.840,2	2.982,3	2.779,1	3.451,0	3.649,0	3.978,6	4.133,7	4.126,6
Dugoročni	2.523,4	2.611,6	2.838,0	2.691,6	3.352,7	3.469,2	3.809,7	3.951,3	3.926,6
Kratkoročni	286,7	228,6	144,3	87,5	98,3	179,9	168,9	182,5	200,0
Ukupno (1+2+3+4+5)	9.683,3	9.977,9	11.054,8	11.316,6	15.372,0	16.995,5	18.559,7	19.207,8	18.710,7

Tablica H11: Inozemni dug prema domaćim sektorima

Inozemni dug prema novoj metodologiji koja se primjenjuje od ožujka 2000. godine obuhvaća sve obveze rezidenata na temelju: depozita primljenih od stranih osoba (do sada nisu obuhvaćani), kredita primljenih od stranih osoba s ugovorenim rokom dužim od 150 dana (do 11. srpnja 2001. taj je rok iznosio 90 dana), s tim da su financijski krediti, iznimno, uključeni neovisno o roku dospijanja, te dužničkih vrijednosnih papira izdanih na inozemnim tržištima (prema nominalnoj vrijednosti).

Struktura inozemnog duga prikazuje se po domaćim sektorima identično kao u financijskom računu platne bilance. Izravna ulaganja prikazuju dužničke transakcije između kreditora i dužnika ostalih sektora, koji su međusobno vlasnički povezani (minimalni vlasnički ulog je 10 posto). Država prikazuje inozemne dugove široko definirane države, koja uključuje središnju državu, republičke fondove (uključuju-

jući HBOR) i lokalne organe uprave i fondove. Središnja banka prikazuje dugove Hrvatske narodne banke. Banke prikazuju dugove banaka i štedionica. Ostali domaći sektori prikazuju dugove nefinancijskih poduzeća, ostalih financijskih institucija i stanovništva.

Unutar svakog sektora podaci se razvrstavaju na portfeljna i ostala ulaganja. Portfeljna ulaganja odnose se na dugoročne i kratkoročne dužničke vrijednosne papire. Ostala ulaganja uključuju valutu i depozite te kredite. Krediti se dijele na trgovačke kredite, tj. na komercijalne kredite koje kreditor odobrava za kupnju njegove robe, i sve ostale kredite.

Stanja duga iskazuju se prema srednjem deviznom tečaju HNB-a na kraju razdoblja.

Stanje duga uključuje tzv. neevidentirane otplate glavnice (koje su trebale biti plaćene, ali nije primljena statistička informacija o tome) i buduća dospijanja glavnice.

Tablica H12: Inozemni dug prema inozemnim sektorima

U milijunima USD

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.*	III.	VI.	VII.	VIII.
1. Portfeljna ulaganja	2.057,0	2.571,4	3.179,6	3.731,8	4.524,8	5.257,0	5.696,1	5.621,8	5.480,6
Obveznice	2.048,3	2.554,0	3.170,1	3.704,4	4.524,8	5.257,0	5.684,8	5.610,5	5.469,8
U tome: Londonski klub	1.404,7	1.380,9	1.255,4	1.106,0	956,7	876,1	876,1	795,5	795,5
Instrumenti tržišta novca	8,7	17,4	9,5	27,4	0,0	0,0	11,3	11,3	10,8
2. Ostala ulaganja	7.626,3	7.406,5	7.875,2	7.584,8	10.847,3	11.738,5	12.863,6	13.585,9	13.230,1
2.1. Valuta i depoziti	614,6	537,7	432,8	633,5	1.975,7	2.130,0	2.737,1	2.709,2	2.376,3
2.2. Dugoročni krediti	6.540,9	6.442,8	6.781,7	6.769,0	8.659,6	9.189,2	9.714,1	10.360,5	10.342,3
2.2.1. Javni kreditori	2.305,7	2.157,6	2.269,1	2.230,4	2.569,1	2.648,9	2.750,0	2.773,3	2.704,5
a) Međunarodne financijske organizacije	1.066,7	1.032,8	1.128,6	1.166,1	1.376,9	1.416,9	1.428,5	1.472,6	1.454,6
– MMF	233,3	196,6	158,7	122,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
– IBRD	345,2	396,3	417,7	468,8	611,0	618,5	629,4	638,4	622,6
– IFC	30,8	28,6	71,9	85,6	132,3	131,2	105,3	105,4	101,6
– EBRD	250,8	219,1	296,8	318,7	374,9	405,3	408,5	426,9	409,8
– EUROFIMA	72,1	78,5	85,6	82,7	109,4	111,6	115,1	115,2	110,4
– EIB	133,2	98,2	74,0	52,2	84,8	84,1	97,4	102,1	124,7
– CEF	1,1	15,4	24,0	36,0	64,5	66,2	72,7	84,6	85,5
b) Vlade i vladine agencije	1.239,0	1.124,9	1.140,5	1.064,3	1.192,2	1.232,0	1.321,5	1.300,7	1.249,9
– Pariški klub	884,7	771,9	687,5	622,4	631,2	613,9	630,7	607,8	588,9
– Ostalo	354,3	353,0	453,0	441,9	561,1	618,2	690,8	692,8	660,9
2.2.2. Privatni kreditori	4.235,2	4.285,1	4.512,6	4.538,6	6.090,4	6.540,3	6.964,1	7.587,2	7.637,8
a) Banke	3.302,0	3.366,8	3.397,6	3.477,9	4.694,2	5.153,6	5.425,7	6.003,8	6.089,3
U tome: osigurano od inoz. vlad. agencija	198,4	441,2	634,6	733,9	686,2	615,3	582,2	581,8	557,5
b) Ostali sektori	933,2	918,3	1.115,0	1.060,6	1.396,3	1.386,8	1.538,4	1.583,4	1.548,5
U tome: osigurano od inoz. vlad. agencija	28,3	17,8	13,8	9,8	6,0	5,5	5,8	5,7	4,9
2.3. Kratkoročni krediti	470,8	426,1	660,8	182,3	212,0	419,3	412,5	516,3	511,5
2.3.1. Javni kreditori	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.3.2. Privatni kreditori	470,8	426,1	660,8	182,3	212,0	419,3	412,5	516,3	511,5
a) Banke	289,1	246,5	486,5	62,5	52,7	123,6	105,8	163,5	181,3
U tome: osigurano od inoz. vlad. agencija	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
b) Ostali sektori	181,7	179,5	174,3	119,9	159,4	295,8	306,7	352,8	330,2
U tome: osigurano od inoz. vlad. agencija	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ukupno (1+2)	9.683,3	9.977,9	11.054,8	11.316,6	15.372,0	16.995,5	18.559,7	19.207,8	18.710,7

Tablica H12: Inozemni dug prema inozemnim sektorima

Tablica prikazuje strukturu inozemnog duga po inozemnim sektorima, odnosno prema inozemnim vjerovnicima. Vrednovanje pozicija provedeno je jednako kao u Tablici H11.

Tablica H13: Inozemni dug prema domaćim sektorima i projekcija otplate

U milijunima USD

	Stanje duga 31.8.2003.	Neevidenti- rane otplate glavnice	Projekcija otplate glavnice										
			3.tr. 2003.	4.tr. 2003.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	Ostalo
1. Izravna ulaganja	1.509,8	153,8	144,3	107,7	252,0	143,0	126,4	320,3	211,8	164,7	20,8	24,7	92,3
2. Država	7.184,0	4,3	11,7	41,6	53,3	870,5	901,7	906,6	655,7	532,9	1.075,6	796,8	1.386,6
2.1. Portfeljna ulaganja	5.089,0	0,0	0,0	0,0	0,0	580,7	706,8	702,1	419,8	313,4	859,0	645,4	862,0
Obveznice	5.089,0	0,0	0,0	0,0	0,0	580,7	706,8	702,1	419,8	313,4	859,0	645,4	862,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2. Ostala ulaganja	2.095,0	4,3	11,7	41,6	53,3	289,8	195,0	204,4	235,9	219,5	216,6	151,4	524,6
2.2.1. Trgovački krediti	0,8	0,0	0,1	0,1	0,1	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni	0,8	0,0	0,1	0,1	0,1	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kratkoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.2. Krediti	2.094,2	4,3	11,7	41,5	53,2	289,2	195,0	204,4	235,9	219,5	216,6	151,4	524,6
Dugoročni	2.094,2	4,3	11,7	41,5	53,2	289,2	195,0	204,4	235,9	219,5	216,6	151,4	524,6
Kratkoročni	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3. Središnja banka (HNB)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
U tome: Krediti MMF-a	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Banke	5.185,2	72,2	18,6	74,6	93,2	265,4	672,4	840,8	226,9	262,9	114,5	41,8	2.594,9
4.1. Portfeljna ulaganja	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.2. Ostala ulaganja	5.185,2	72,2	18,6	74,6	93,2	265,4	672,4	840,8	226,9	262,9	114,5	41,8	2.594,9
4.2.1. Valuta i depoziti	2.376,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2.376,3
4.2.2. Krediti	2.808,9	72,2	18,6	74,6	93,2	265,4	672,4	840,8	226,9	262,9	114,5	41,8	218,6
Dugoročni	2.756,1	65,3	18,6	28,7	47,3	265,4	672,4	840,8	226,9	262,9	114,5	41,8	218,6
Kratkoročni	52,9	6,9	0,0	45,9	45,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5. Ostali sektori	4.831,7	558,5	97,4	256,5	353,9	981,9	645,4	508,3	521,4	287,3	187,3	133,2	654,7
5.1. Portfeljna ulaganja	391,6	0,0	0,0	10,8	10,8	33,8	0,0	0,0	141,8	7,2	7,2	8,2	182,6
Obveznice	380,8	0,0	0,0	0,0	0,0	33,8	0,0	0,0	141,8	7,2	7,2	8,2	182,6
Instrumenti tržišta novca	10,8	0,0	0,0	10,8	10,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5.2. Ostala ulaganja	4.440,2	558,5	97,4	245,7	343,1	948,0	645,4	508,3	379,6	280,1	180,1	125,0	472,1
5.2.1. Trgovački krediti	313,5	123,4	9,4	43,8	53,3	87,0	27,7	12,7	5,1	2,0	1,3	0,8	0,3
Dugoročni	258,1	95,4	7,7	30,0	37,7	75,1	27,7	12,7	5,1	2,0	1,3	0,8	0,3
Kratkoročni	55,5	27,9	1,7	13,9	15,6	11,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5.2.2. Krediti	4.126,6	435,1	88,0	201,8	289,8	861,0	617,7	495,5	374,5	278,1	178,9	124,1	471,8
Dugoročni	3.926,6	351,3	72,3	154,3	226,6	808,1	617,7	495,5	374,5	278,1	178,9	124,1	471,8
Kratkoročni	200,0	83,9	15,7	47,6	63,2	52,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ukupno (1+2+3+4+5)	18.710,7	788,9	272,1	480,3	752,4	2.260,8	2.345,9	2.575,9	1.615,8	1.247,9	1.398,1	996,4	4.728,4
Dodatak: Procjena plaćanja kamata		82,6	39,7	139,5	179,3	711,1	600,6	473,5	363,2	286,3	238,2	178,0	360,5
Napomena:													
Inozemni dug koji garantira središnja država	2.217,3												
U tome: banke i ostali sektori	1.176,4												

Tablica H13: Inozemni dug prema domaćim sektorima i projekcija otplate

Tablica prikazuje stanje duga i procijenjena buduća plaćanja glavnice i kamata po srednjem tečaju HNB-a na kraju razdoblja.

Procijenjena plaćanja kamata ne uključuju kamate na depozite ne-rezidenata, kao ni zatezne kamate. Buduća plaćanja kamata procijenjena su na temelju kamatne stope u trenutku zaključenja ugovora i ne

odražavaju varijacije kamatnih stopa koje postoje kod kredita ugovorenih uz varijabilnu kamatnu stopu.

U napomeni je navedeno stanje javnozajamčenog duga ukupno i stanje duga s osnove garancija izdanih sektoru banke i ostalim sektorima. Razlika prikazuje stanje duga s osnove garancija izdanih sektoru država (npr. HBOR-u, Hrvatskim cestama i sl. uključenim u široku definiciju sektora država).

Tablica H14: Stanje međunarodnih ulaganja – svodna tablica

u milijunima USD

	1999.	2000.	2001.	2002.	2002.				2003.	
					1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr.	1.tr.	2.tr. ^a
1. Stanje međunarodnih ulaganja, neto	-5.196,3	-5.743,5	-4.452,8	-8.867,5	-6.289,6	-6.424,8	-7.018,7	-8.867,5	-9.709,0	-12.037,1
2. Sredstva	7.142,9	8.353,9	11.083,4	12.245,9	10.277,8	11.448,7	11.387,2	12.245,9	12.519,8	14.041,0
2.1. Izravna ulaganja u inozemstvo	881,7	875,1	967,1	1.818,1	922,1	1.477,5	1.224,9	1.818,1	1.480,4	2.144,4
2.2. Portfeljna ulaganja	26,0	14,3	22,5	26,3	61,6	26,5	15,0	26,3	23,4	39,5
2.2.1. Vlasnička ulaganja	26,0	14,3	22,5	26,3	61,6	26,5	15,0	26,3	23,4	39,5
2.2.2. Dužnička ulaganja	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Obveznice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Instrumenti tržišta novca	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.3. Izvedeni financijski instrumenti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.4. Ostala ulaganja	3.210,2	3.942,3	5.389,6	4.515,7	4.408,7	4.342,9	4.442,0	4.515,7	4.808,2	5.085,0
2.4.1. Trgovački krediti	194,4	186,3	181,8	188,6	183,5	179,3	188,6	188,6	195,7	199,6
2.4.2. Krediti	164,9	154,7	107,3	134,1	111,6	130,6	134,1	134,1	140,7	138,5
2.4.3. Valuta i depoziti	2.850,9	3.601,2	5.100,5	4.193,1	4.113,6	4.033,0	4.119,4	4.193,1	4.471,9	4.746,9
2.4.4. Ostala aktiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.5. Međunarodne pričuve HNB-a	3.025,0	3.522,2	4.704,2	5.885,8	4.885,4	5.601,7	5.705,2	5.885,8	6.207,8	6.772,2
3. Obveze	12.339,2	14.097,4	15.536,3	21.113,5	16.567,4	17.873,5	18.405,9	21.113,5	22.228,8	26.078,1
3.1. Izravna ulaganja u Hrvatsku	2.578,1	3.560,3	4.706,4	6.710,7	5.469,9	5.186,1	5.432,4	6.710,7	6.356,4	8.800,2
3.2. Portfeljna ulaganja	2.700,0	3.288,4	3.880,0	4.694,6	3.916,6	4.539,3	4.461,3	4.694,6	5.410,8	5.883,4
3.2.1. Vlasnička ulaganja	128,3	108,8	148,2	169,8	172,6	144,2	209,5	169,8	153,8	187,3
3.2.2. Dužnička ulaganja	2.571,8	3.179,6	3.731,8	4.524,8	3.744,0	4.395,1	4.251,8	4.524,8	5.257,0	5.696,1
Obveznice	2.554,4	3.170,1	3.704,4	4.524,8	3.739,1	4.390,2	4.246,9	4.524,8	5.257,0	5.684,8
Instrumenti tržišta novca	17,4	9,5	27,4	0,0	4,9	4,9	4,9	0,0	0,0	11,3
3.3. Izvedeni financijski instrumenti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.4. Ostala ulaganja	7.061,0	7.248,6	6.949,8	9.708,2	7.180,9	8.148,1	8.512,2	9.708,2	10.461,6	11.394,6
3.4.1. Trgovački krediti	390,9	334,0	294,8	312,9	288,8	332,1	319,5	312,9	322,6	329,5
3.4.2. Krediti	6.132,4	6.481,8	6.021,5	7.419,6	6.093,5	6.629,3	6.826,7	7.419,6	8.003,6	8.328,1
3.4.3. Valuta i depoziti	537,7	432,8	633,5	1.975,7	798,6	1.186,7	1.366,0	1.975,7	2.135,3	2.737,0
3.4.4. Ostala pasiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

^a Preliminarni podaci.

Tablica H14: Stanje međunarodnih ulaganja

Tablica se sastavlja u skladu s metodologijom koju je preporučio Međunarodni monetarni fond u Priručniku za platnu bilancu (Balance of Payments Manual, peto izdanje, 1993.). Izvori podataka su izvješća poslovnih banaka, poduzeća, Hrvatske narodne banke i Zagrebačke burze.

Međunarodna ulaganja Republike Hrvatske i u Republiku Hrvatsku iskazuju se u američkim dolarima (USD). Ovisno o izvoru podataka, preračunavanje vrijednosti iz izvornih valuta u američke dolare obavlja se:

- primjenom tekućeg tečaja ili prosječnoga mjesečnog srednjeg tečaja Hrvatske narodne banke za transakcije,
- primjenom srednjih tečajeva Hrvatske narodne banke na izvještajni datum za stanja.

Podaci o inozemnim izravnim i portfeljnim vlasničkim ulaganjima preuzimaju se iz statističkog istraživanja Hrvatske narodne banke. Stanja vlasničkih ulaganja prate se od početka 2001. godine i korigiraju se za promjene službenog indeksa Zagrebačke burze (CROBEX).

Portfeljna dužnička ulaganja i ostala ulaganja klasificirana su prema sektorima: Hrvatska narodna banka, država, banke i ostali sektori. Sektor države obuhvaća središnju državu, organe lokalne uprave i lokalne fondove. Sektor banke uključuje poslovne banke.

Polozicija Portfeljna dužnička ulaganja – Sredstva i obveze obuhvaćaju podatke o ulaganjima rezidenata u dužničke vrijednosne papire koje se izdali nerezidenti (sredstva) i ulaganja nerezidenata u dužničke vrijednosne papire koje su izdali rezidenti (obveze). Podaci o

tim ulaganjima zasnovani su na registru inozemnih kredita Hrvatske narodne banke, u kojem se nalaze i potraživanja i obveze za obveznice i instrumente tržišta novca.

Polozicija Ostala ulaganja – Trgovački krediti – Sredstva i obveze obuhvaća potraživanja spomenutih sektora od inozemstva i dugovanja spomenutih sektora prema inozemstvu s osnove trgovačkih kredita. Izvor podataka je registar kreditnih odnosa s inozemstvom Hrvatske narodne banke.

Polozicija Ostala ulaganja – Krediti – Sredstva i obveze obuhvaća podatke o odobrenim i primljenim kreditima između rezidenata i nerezidenata grupirane po sektorima. Izvor podataka je registar kreditnih odnosa s inozemstvom Hrvatske narodne banke.

Polozicija Ostala ulaganja – Valuta i depoziti – Sredstva pokazuje stanja ukupnih likvidnih deviznih sredstava banaka ovlaštenih za poslovanje s inozemstvom umanjena za dio deviznih sredstava koja poslovne banke deponiraju kao dio obvezne pričuve. Osim potraživanja banaka od inozemstva, prikazana su i potraživanja sektora države od inozemstva. Izvor podataka su izvješća države i poslovnih banaka.

Polozicija Ostala ulaganja – Valuta i depoziti – Obveze pokazuje stanja ukupnih deviznih i kunskih obveza prikazanih sektora prema inozemstvu po osnovi tekućih računa, oročenih depozita i depozita s otkaznim rokom, depozita po viđenju te depozitnog novca. Izvor podataka su izvješća banaka.

Polozicija Međunarodne pričuve HNB-a sastavlja se na osnovi izvješća Direkcije računovodstva Hrvatske narodne banke koje sadrži podatke o njihovim stanjima i promjenama.

Tablica H15: Stanje međunarodnih ulaganja – izravna ulaganja

u milijunima USD

	1999.	2000.	2001.	2002.	2002.				2003.	
					1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr.	1.tr.	2.tr. ^a
Izravna ulaganja, neto	-1.696,4	-2.685,2	-3.739,3	-4.892,6	-4.547,8	-3.708,6	-4.207,4	-4.892,6	-4.876,0	-6.655,8
1. Izravna ulaganja u inozemstvo	881,7	875,1	967,1	1.818,1	922,1	1.477,5	1.224,9	1.818,1	1.480,4	2.144,4
1.1. Vlasnička ulaganja i zadržane zarade	839,7	824,1	926,8	1.776,0	881,1	1.435,7	1.182,9	1.776,0	1.428,1	2.081,7
1.1.1. Sredstva	839,7	824,1	926,8	1.776,0	881,1	1.435,7	1.182,9	1.776,0	1.428,1	2.081,7
1.1.2. Obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.2. Ostala ulaganja	42,0	51,0	40,3	42,1	41,0	41,8	42,1	42,1	52,3	62,7
1.1.1. Sredstva
1.2.2. Obveze
1.3. Financijski derivati (neto)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Izravna ulaganja u Hrvatsku	2.578,1	3.560,3	4.706,4	6.710,7	5.469,9	5.186,1	5.432,4	6.710,7	6.356,4	8.800,2
2.1. Vlasnička ulaganja i zadržane zarade	2.205,5	2.904,1	3.760,6	5.304,4	4.469,4	3.968,3	4.168,0	5.304,4	4.663,4	6.907,3
2.1.1. Sredstva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.2. Obveze	2.205,5	2.904,1	3.760,6	5.304,4	4.469,4	3.968,3	4.168,0	5.304,4	4.663,4	6.907,3
2.2. Ostala ulaganja	372,6	656,2	945,9	1.406,3	1.000,5	1.217,8	1.264,3	1.406,3	1.693,0	1.892,8
2.2.1. Sredstva
2.2.2. Obveze
2.3. Financijski derivati (neto)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

^a Preliminarni podaci.

Tablica H16: Stanje međunarodnih ulaganja – portfeljna ulaganja

u milijunima USD

	1999.	2000.	2001.	2002.	2002.				2003.	
					1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr.	1.tr.	2.tr. ^a
Portfeljna ulaganja, neto	-2.674,0	-3.274,1	-3.857,5	-4.668,3	-3.855,0	-4.512,8	-4.446,3	-4.668,3	-5.387,4	-5.843,8
1. Sredstva	26,0	14,3	22,5	26,3	61,6	26,5	15,0	26,3	23,4	39,5
1.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	26,0	14,3	22,5	26,3	61,6	26,5	15,0	26,3	23,4	39,5
1.1.1. Banke	0,7	7,2	7,1	8,5	6,5	8,1	6,5	8,5	3,9	5,7
1.1.2. Ostali sektori	25,3	7,1	15,4	15,7	52,5	15,8	6,5	15,7	16,4	30,6
1.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Obveze	2.700,0	3.288,4	3.880,0	4.694,6	3.916,6	4.539,3	4.461,3	4.694,6	5.410,8	5.883,4
2.1. Ulaganja u dionice i vlasničke udjele	128,3	108,8	148,2	169,8	172,6	144,2	209,5	169,8	153,8	187,3
2.1.1. Banke	61,5	36,5	36,5	40,4	42,5	36,8	96,9	40,4	31,0	43,9
2.1.2. Ostali sektori	66,8	72,3	111,7	129,4	130,1	107,5	112,6	129,4	122,8	143,4
2.2. Ulaganja u dužničke vrijednosne papire	2.571,8	3.179,6	3.731,8	4.524,8	3.744,0	4.395,1	4.251,8	4.524,8	5.257,0	5.696,1
2.2.1. Obveznice	2.554,4	3.170,1	3.704,4	4.524,8	3.739,1	4.390,2	4.246,9	4.524,8	5.257,0	5.684,8
Država	2.523,2	3.141,2	3.677,1	4.357,1	3.712,1	4.230,0	4.089,4	4.357,1	4.882,3	5.286,2
Ostali sektori	31,2	28,9	27,3	167,7	27,0	160,1	157,5	167,7	374,7	398,6
2.2.2. Instrumenti tržišta novca	17,4	9,5	27,4	0,0	4,9	4,9	4,9	0,0	0,0	11,3
Ostali sektori	17,4	9,5	27,4	0,0	4,9	4,9	4,9	0,0	0,0	11,3

^a Preliminarni podaci.

Tablica H17: Stanje međunarodnih ulaganja – ostala ulaganja

u milijunima USD

	1999.	2000.	2001.	2002.	2002.				2003.	
					1.tr.	2.tr.	3.tr.	4.tr.	1.tr.	2.tr. ^a
Ostala ulaganja, neto	-3.850,8	-3.306,3	-1.560,2	-5.192,5	-2.772,3	-3.805,2	-4.070,2	-5.192,5	-5.653,3	-6.309,6
1. Sredstva	3.210,2	3.942,3	5.389,6	4.515,7	4.408,7	4.342,9	4.442,0	4.515,7	4.808,2	5.085,0
1.1. Trgovinski krediti	194,4	186,3	181,8	188,6	183,5	179,3	188,6	188,6	195,7	199,6
1.1.1. Država	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Dugoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
1.1.2. Ostali sektori	194,4	186,3	181,8	188,6	183,5	179,3	188,6	188,6	195,7	199,6
Dugoročni krediti	182,4	154,4	158,9	176,6	165,5	166,6	176,6	176,6	186,7	191,5
Kratkoročni krediti	12,0	31,9	22,9	11,9	18,0	12,7	11,9	11,9	9,0	8,0
1.2. Krediti	164,9	154,7	107,3	134,1	111,6	130,6	134,1	134,1	140,7	138,5
1.2.1. Država	3,7	3,5	5,4	5,8	5,3	5,6	5,8	5,8	5,7	5,9
Dugoročni krediti	3,7	3,5	5,4	5,8	5,3	5,6	5,8	5,8	5,7	5,9
1.2.2. Banke	94,8	121,7	73,0	97,5	76,7	95,2	97,5	97,5	104,1	101,4
Dugoročni krediti	60,0	83,6	41,4	62,7	42,5	60,2	62,7	62,7	64,9	67,9
Kratkoročni krediti	34,8	38,1	31,6	34,8	34,2	35,1	34,8	34,8	39,2	33,5
1.2.3. Ostali sektori	66,4	29,6	28,9	30,7	29,5	29,8	30,7	30,7	30,9	31,2
Dugoročni krediti	66,4	29,6	28,9	30,6	29,5	29,8	30,6	30,6	30,8	31,1
Kratkoročni krediti	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
1.3. Valuta i depoziti	2.850,9	3.601,2	5.100,5	4.193,1	4.113,6	4.033,0	4.119,4	4.193,1	4.471,9	4.746,9
1.3.2. Država	46,0	69,0	83,5	120,5	79,3	11,4	55,4	120,5	53,2	70,7
1.3.3. Banke	1.562,9	2.389,2	3.915,0	2.868,6	2.906,3	2.837,6	2.931,0	2.868,6	3.110,7	3.472,2
1.3.4. Ostali sektori	1.242,0	1.143,0	1.102,0	1.204,0	1.128,0	1.184,0	1.133,0	1.204,0	1.308,0	1.204,0
1.4. Ostala aktiva	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2. Obveze	7.061,0	7.248,6	6.949,8	9.708,2	7.180,9	8.148,1	8.512,2	9.708,2	10.461,6	11.394,6
2.1. Trgovinski krediti	390,9	334,0	294,8	312,9	288,8	332,1	319,5	312,9	322,6	329,5
2.1.1. Država	3,3	0,1	1,1	1,3	1,5	1,5	1,3	1,3	1,0	1,0
Dugoročni krediti	0,6	0,1	1,1	1,3	1,5	1,5	1,3	1,3	1,0	1,0
Kratkoročni krediti	2,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.2. Ostali sektori	387,6	334,0	293,7	311,6	287,3	330,6	318,2	311,6	321,6	328,5
Dugoročni krediti	302,1	269,5	239,9	262,1	237,9	269,9	262,2	262,1	270,0	272,3
Kratkoročni krediti	85,4	64,4	53,8	49,6	49,4	60,7	56,0	49,6	51,6	56,3
2.2. Krediti	6.132,4	6.481,8	6.021,5	7.419,6	6.093,5	6.629,3	6.826,7	7.419,6	8.003,6	8.328,1
2.2.1. Hrvatska narodna banka	196,7	158,7	122,1	0,0	118,4	111,7	107,8	0,0	0,0	0,0
Kredit i zajmovi MMF-a	196,7	158,7	122,1	0,0	118,4	111,7	107,8	0,0	0,0	0,0
2.2.2. Država	1.450,8	1.687,1	1.454,4	1.988,0	1.553,8	1.680,6	1.805,5	1.988,0	2.011,2	2.084,1
Dugoročni krediti	1.375,4	1.327,1	1.454,4	1.988,0	1.553,8	1.680,6	1.805,5	1.988,0	2.011,2	2.084,1
Kratkoročni krediti	75,5	360,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2.3. Banke	1.650,2	1.653,7	1.665,9	2.004,3	1.636,9	1.827,2	1.713,4	2.004,3	2.343,4	2.265,4
Dugoročni krediti	1.630,1	1.640,0	1.657,7	1.995,0	1.629,0	1.818,3	1.705,0	1.995,0	2.334,0	2.257,0
Kratkoročni krediti	20,1	13,7	8,2	9,3	7,9	8,9	8,5	9,3	9,4	8,4
2.2.4. Ostali sektori	2.834,7	2.982,3	2.779,1	3.427,4	2.784,4	3.009,9	3.199,9	3.427,4	3.649,0	3.978,6
Dugoročni krediti	2.606,5	2.838,0	2.691,6	3.258,3	2.677,8	2.880,7	3.024,2	3.258,3	3.469,2	3.809,7
Kratkoročni krediti	228,2	144,3	87,5	169,1	106,6	129,1	175,7	169,1	179,9	168,9
2.3. Valuta i depoziti	537,7	432,8	633,5	1.975,7	798,6	1.186,7	1.366,0	1.975,7	2.135,3	2.737,0
2.3.1. Banke	537,7	432,8	633,5	1.975,7	798,6	1.186,7	1.366,0	1.975,7	2.135,3	2.737,0
2.4. Ostale obveze	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

^a Preliminarni podaci.

Tablica I1: Ukupni prihodi i rashodi konsolidirane središnje države

U milijunima kuna

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002. ^a	2003.			
						III.	IV.	V.	VI. ^a
PRIHODI I DOTACIJE									
1. Državni proračun	43.808,6	46.355,5	44.635,7	52.747,4	66.930,6	5.739,7	5.795,6	5.703,7	6.026,8
2. Republički fondovi	21.302,1	21.185,5	22.099,3	18.098,2	3.998,3	380,1	399,8	494,5	532,2
2.1. HZMO	10.713,4	10.799,8	11.254,2	5.806,8	128,8	7,9	10,6	10,5	5,5
2.2. HZZO	8.269,0	8.686,4	8.967,4	10.314,5	451,5	47,9	44,9	41,1	116,6
2.3. HZZ	718,2	760,6	822,4	910,9	25,4	2,2	1,7	1,7	1,6
2.4. Sredstva doplatka za djecu	542,8	9,1	7,1	5,1	–	–	–	–	–
2.5. Hrvatske vode	1.058,6	929,6	1.048,2	1.060,9	1.094,0	63,9	59,0	59,9	88,3
2.6. Fond za razvoj i zapošljavanje	–	–	–	–	1.797,8	–	–	–	–
2.7. Fond za regionalni razvoj	–	–	–	–	500,9	–	–	–	–
2.8. Hrvatske autoceste	–	–	–	–	–	136,1	140,2	149,9	161,0
2.9. Hrvatske ceste	–	–	–	–	–	94,2	99,8	97,4	111,5
2.10. DAB	–	–	–	–	–	15,3	27,0	119,9	8,5
2.11. Hrvatski fond za privatizaciju	–	–	–	–	–	12,6	16,7	14,3	39,3
A. Ukupno (1+2)	65.110,7	67.541,0	66.735,0	70.845,6	70.929,0	6.119,8	6.195,4	6.198,2	6.559,0
RASHODI I POSUDBE UMANJENI ZA OTPLATE									
3. Državni proračun	34.125,4	35.979,1	36.730,8	44.844,5	67.882,2	6.666,0	5.684,1	6.685,1	5.842,1
4. Republički fondovi	30.103,1	34.363,9	37.701,4	30.044,6	7.057,3	655,3	849,4	1.025,0	1.337,5
4.1. HZMO	16.170,4	18.998,5	20.180,8	12.125,3	1.557,8	139,8	143,4	141,5	152,0
4.2. HZZO	10.776,0	11.919,6	13.918,1	13.192,7	1.281,5	33,6	46,3	65,1	155,6
4.3. HZZ	571,2	824,9	995,5	983,4	236,7	11,8	11,3	10,1	9,9
4.4. Sredstva doplatka za djecu	1.032,1	1.136,2	1.250,6	2.467,0	–	–	–	–	–
4.5. Hrvatske vode	1.553,3	1.484,8	1.356,4	1.276,1	1.416,6	49,8	75,3	82,2	105,3
4.6. Fond za razvoj i zapošljavanje	–	–	–	–	2.288,0	–	–	–	–
4.7. Fond za regionalni razvoj	–	–	–	–	276,6	–	–	–	–
4.8. Hrvatske autoceste	–	–	–	–	–	291,8	448,4	597,5	653,4
4.9. Hrvatske ceste	–	–	–	–	–	102,7	108,7	117,8	150,2
4.10. DAB	–	–	–	–	–	22,5	11,2	6,8	106,5
4.11. Hrvatski fond za privatizaciju	–	–	–	–	–	3,2	5,0	3,9	4,6
B. Ukupno (3+4)	64.228,6	70.343,0	74.432,3	74.889,1	74.939,5	7.321,3	6.533,5	7.710,0	7.179,6
C. Ukupni višak/manjak (A–B)	882,1	–2.802,1	–7.697,3	–4.043,5	–4.010,5	–1.201,5	–338,1	–1.511,8	–620,6
5. Državni proračun (1–3)	9.683,1	10.376,4	7.904,8	7.902,9	–951,6	–926,3	111,5	–981,4	184,8
6. Republički fondovi (2–4)	–8.801,1	–13.178,4	–15.602,1	–11.946,4	–3.059,0	–275,2	–449,6	–530,5	–805,3

^a Preliminarni podaci.

Izvor: Ministarstvo financija

Tablica I2: Operacije državnog proračuna

U milijunima kuna

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.				
						III.	IV.	V.	VI.	VII.
1. Ukupni prihodi	43.808,6	46.355,5	44.635,7	53.503,6	69.869,1	6.012,1	6.113,2	5.971,4	6.315,6	6.999,0
1.1. Tekući prihodi	42.019,4	40.044,6	41.535,0	48.906,3	69.651,1	5.989,9	6.094,5	5.956,2	6.297,3	6.980,7
1.1.1. Porezni prihodi	39.899,7	38.317,6	39.939,0	47.274,0	67.965,5	5.850,0	6.001,9	5.845,1	6.202,7	6.771,1
1.1.2. Neporezni prihodi	2.119,7	1.727,0	1.595,9	1.632,3	1.685,6	139,8	92,6	111,0	94,7	209,5
1.2. Kapitalni prihodi	1.789,2	6.310,9	3.100,7	4.597,3	218,0	22,2	18,7	15,2	18,3	18,4
2. Potpore	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1. Tekuće potpore	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.2. Kapitalne potpore	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
A. Ukupno prihodi i potpore (1+2)	43.808,6	46.355,5	44.635,7	53.503,6	69.869,1	6.012,1	6.113,2	5.971,4	6.315,6	6.999,0
3. Ukupni rashodi	41.390,4	47.379,6	49.567,5	56.723,3	71.992,1	6.716,0	6.172,6	7.008,3	6.003,5	7.284,1
3.1. Tekući rashodi	34.883,0	38.476,1	44.237,4	52.819,2	68.923,5	6.540,0	6.007,2	6.475,0	5.569,5	6.896,8
3.2. Kapitalni rashodi	6.507,3	8.903,5	5.330,1	3.904,1	3.068,7	176,1	165,5	533,3	434,0	387,3
4. Posudbe umanjene za otplate	1.161,5	1.499,2	1.176,1	1.089,5	1.377,5	388,8	59,2	133,6	326,3	125,4
B. Ukupno rashodi i posudbe umanjene za otplate (3+4)	42.551,9	48.878,8	50.743,5	57.812,8	73.369,6	7.104,8	6.231,8	7.141,9	6.329,8	7.409,5
5. Višak na tekućem računu bez potpora (1.1. – 3.1.)	7.136,4	1.568,5	-2.702,4	-3.912,9	727,6	-550,1	87,3	-518,8	727,8	83,9
6. Višak na tekućem računu s tekućim potporama (5+2.1.)	7.136,4	1.568,5	-2.702,4	-3.912,9	727,6	-550,1	87,3	-518,8	1.727,8	-916,1
7. Stvaranje bruto fiksnog kapitala ^a	976,1	-2.216,9	-395,4	-3.101,4	966,7	45,0	76,6	176,2	127,5	191,0
8. Stvaranje bruto kapitala ^b	976,1	-2.216,9	-395,4	-3.101,4	966,7	45,0	76,6	176,2	127,5	191,0
C. Ukupni višak/manjak (A-B)	1.256,7	-2.523,3	-6.107,9	-4.309,1	-3.500,5	-1.092,8	-118,6	-1.170,5	-14,2	-410,5
9. Strano financiranje	-9,1	4.615,1	6.921,5	2.299,6	2.347,8	3.014,4	-580,8	-559,1	1.046,3	-583,6
10. Domaće financiranje	-1.247,6	-2.091,8	-813,6	2.009,6	1.152,7	-1.921,6	699,4	1.729,6	-1.032,2	994,0
10.1. Od ostale opće države	190,0	-87,0	-92,0	-11,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
10.2. Od monetarnih vlasti	112,4	2,0	-12,5	-389,1	241,7	-2.027,6	749,4	623,5	-947,5	1.455,7
10.3. Od depozitnih banaka	-1.638,6	-1.859,4	-288,8	2.559,1	782,9	83,4	-33,9	1.067,7	-121,0	-444,3
10.4. Ostalo domaće financiranje	88,7	-147,4	-420,3	-149,4	128,1	22,6	-16,1	38,4	36,3	-17,4
D. Ukupno financiranje (9+10)	-1.256,7	2.523,3	6.107,9	4.309,1	3.500,5	1.092,8	118,6	1.170,5	14,2	410,5

^a Neto kupnja fiksne kapitalne imovine; ^b Neto kupnja fiksne kapitalne imovine i neto kupnja dionica.

Tablica I3: Dug središnje države

Na kraju razdoblja, u milijunima kuna

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.			
	XII.	XII.	XII.	XII.	XII.*	III.	VI.	VII.	VIII.
1. Unutarnji dug središnje države	15.047,8	16.754,6	21.324,2	24.907,3	28.746,7	30.814,2	32.554,8	32.834,9	31.785,4
1.1. Unutarnji dug Republike Hrvatske	14.582,9	16.012,1	18.509,7	21.467,9	24.735,0	27.000,1	28.759,7	28.650,1	27.643,0
Trezorski zapisi	565,8	776,7	2.564,6	4.892,3	5.632,7	5.696,1	5.983,8	5.988,1	6.023,2
Instrumenti tržišta novca	96,8	153,3	14,2	7,4	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1
Obveznice	13.035,8	13.720,7	14.082,5	15.415,8	16.021,7	17.472,6	17.980,8	17.546,1	17.311,5
Krediti Hrvatske narodne banke	–	24,1	0,0	–	0,5	2,0	1,5	0,5	2,6
Krediti banaka	884,4	1.337,3	1.848,4	1.152,4	3.080,0	3.829,3	4.793,5	5.115,4	4.305,6
1.2. Unutarnji dug republičkih fondova	465,0	742,5	2.814,4	3.439,4	4.011,8	3.814,1	3.795,1	4.184,9	4.142,4
Instrumenti tržišta novca	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Obveznice	–	–	1.686,8	1.636,1	1.652,2	1.707,7	1.667,0	1.674,2	1.655,7
Krediti banaka	465,0	742,5	1.127,6	1.803,3	2.359,6	2.106,4	2.128,1	2.510,6	2.486,7
2. Inozemni dug središnje države	21.155,8	29.981,4	38.927,2	42.413,4	45.056,1	49.025,3	48.100,0	48.223,7	48.774,6
2.1. Inozemni dug Republike Hrvatske	20.031,0	28.617,0	36.845,7	39.656,8	41.296,8	45.243,0	44.432,9	44.574,3	45.149,9
Instrumenti tržišta novca	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Obveznice	12.425,8	18.903,3	25.231,2	30.029,0	30.115,3	33.936,6	33.747,4	33.339,4	33.775,4
Krediti	7.605,2	9.713,7	11.614,5	9.627,8	11.181,6	11.306,4	10.685,5	11.234,9	11.374,5
2.2. Inozemni dug republičkih fondova	1.124,7	1.364,3	2.081,5	2.756,7	3.759,3	3.782,2	3.667,1	3.649,4	3.624,7
Instrumenti tržišta novca	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Obveznice	371,0	390,6	386,5	696,6	1.019,3	1.045,1	1.004,0	1.007,9	1.008,9
Krediti	753,8	973,7	1.695,0	2.060,0	2.739,9	2.737,2	2.663,1	2.641,5	2.615,7
3. Ukupno (1+2)	36.203,6	46.735,9	60.251,4	67.320,8	73.802,9	79.839,4	80.654,8	81.058,6	80.560,0
Dodatak: Izdana jamstva Republike Hrvatske									
– domaća	3.412,3	6.025,6	7.528,1	7.683,7	6.807,7	6.562,2	6.452,8
– inozemna	7.508,3	8.844,0	9.636,0	8.548,9	7.786,1	8.231,6	7.741,8	7.641,3	8.140,4

Tablica I3: Dug središnje države

Podaci o dugu središnje države sastavljeni su iz raspoloživih podataka i nisu usklađeni s Ministarstvom financija Republike Hrvatske. Dug središnje države sastoji se od unutarnjeg i inozemnog duga. Izvori podataka za unutarnji dug središnje države su Mjesečni statistički prikaz Ministarstva financija, Bilanca Hrvatske narodne banke i Konsolidi-

rana bilanca poslovnih banaka. Izvor podataka za inozemni dug središnje države je statistika inozemnog duga, koju sastavlja Hrvatska narodna banka. U dodatku je naveden podatak o izdanim jamstvima Republike Hrvatske. Izvor podataka o domaćim jamstvima su banke, a o inozemnim jamstvima statistika inozemnog duga, koju sastavlja Hrvatska narodna banka.

Tablica J1: Indeksi cijena na malo, troškova života i cijena industrijskih proizvoda pri proizvođačima

Godina	Mjesec	Lančani indeksi			Godišnji mjesečni indeksi			Godišnji kumulativni indeksi		
		Cijene na malo	Troškovi života	Cijene proizvođača	Cijene na malo	Troškovi života	Cijene proizvođača	Cijene na malo	Troškovi života	Cijene proizvođača
1992.	prosinac	122,4	125,3	129,1	1.053,4	1.026,3	1.120,9	745,4	694,7	846,6
1993.	prosinac	99,5	100,6	98,5	1.249,7	1.225,1	1.175,6	1.616,6	1.591,3	1.610,4
1994.	prosinac	100,2	100,9	100,2	97,0	102,5	94,5	197,5	207,2	177,7
1995.	prosinac	100,2	100,7	100,5	103,7	104,6	101,6	102,0	104,0	100,8
1996.	prosinac	100,0	100,4	100,3	103,4	103,7	101,5	103,5	104,3	101,4
1997.	prosinac	100,7	101,2	99,9	103,8	104,9	101,6	103,6	104,1	102,3
1998.	prosinac	100,2	100,7	100,0	105,4	105,3	97,9	105,7	106,4	98,8
1999.	prosinac	100,3	101,0	100,3	104,4	103,6	105,9	104,2	103,5	102,6
2000.	prosinac	100,0	100,5	100,2	107,4	106,8	111,2	106,2	105,3	109,7
2001.	prosinac	99,8	100,6	99,0	102,6	102,5	96,9	104,9	104,8	103,6
2002.	lipanj	100,1	99,2	100,3	102,2	101,0	99,0	119,7	102,2	98,1
	srpanj	99,6	99,1	100,5	102,3	101,3	100,2	102,6	102,1	98,4
	kolovoz	99,9	99,8	99,9	101,2	101,1	100,7	102,4	102,0	98,7
	rujan	100,5	100,3	100,4	101,5	101,1	100,4	102,2	101,9	98,9
	listopad	100,5	100,3	101,0	102,1	101,8	100,6	102,2	101,9	99,2
	studen	99,7	100,3	99,4	102,0	102,0	101,5	102,3	101,9	99,4
	prosinac	100,1	100,4	99,9	102,3	101,8	102,3	102,2	101,9	99,6
2003.	siječanj	100,4	100,4	100,5	101,6	100,8	102,9	101,6	100,8	102,9
	veljača	100,2	100,2	100,4	101,7	101,0	102,7	101,6	100,9	102,8
	ožujak	100,4	100,5	100,8	101,7	101,4	104,7	101,7	101,1	103,4
	travanj	99,6	100,2	99,1	100,9	101,1	102,8	101,5	101,1	103,3
	svibanj	100,2	101,0	99,2	100,9	101,3	101,8	101,4	101,1	103,0
	lipanj	100,1	99,9	100,2	101,1	102,3	101,7	101,3	101,3	102,8
	srpanj	100,0	99,7	100,2	101,5	102,9	101,4	101,3	101,5	102,5
	kolovoz	100,1	99,6	100,5	101,7	102,8	102,0	101,4	101,7	102,5
	rujan	100,4	100,6	99,6	101,6	103,2	101,2	101,4	101,9	102,4

Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica J2: Temeljni indeksi cijena na malo

Godina	Mjesec	Lančani indeksi			Godišnji mjesečni indeksi		
		Ukupno	Robe	Usluge	Ukupno	Robe	Usluge
1994.	prosinac	100,1	99,9	101,2	96,3	94,8	109,1
1995.	prosinac	100,1	100,0	100,5	103,1	102,6	107,1
1996.	prosinac	100,0	100,0	100,0	102,8	101,9	109,5
1997.	prosinac	100,2	100,2	100,5	102,5	102,3	104,5
1998.	prosinac	100,1	100,0	100,2	105,7	105,3	107,8
1999.	prosinac	100,1	100,2	100,0	104,2	104,2	104,1
2000.	prosinac	100,1	100,1	100,2	104,6	104,8	103,5
2001.	prosinac	99,8	99,7	100,8	101,7	101,1	105,6
2002.	lipanj	100,1	100,1	100,0	101,0	100,4	104,1
	srpanj	99,7	99,7	100,0	100,4	100,0	103,3
	kolovoz	100,0	100,0	99,9	100,3	99,9	102,9
	rujan	100,3	100,3	100,1	100,6	100,3	102,7
	listopad	100,5	100,5	100,5	101,1	100,8	103,0
	studen	99,9	100,2	98,4	101,0	101,0	101,2
	prosinac	100,0	100,0	100,0	101,2	101,4	100,2
2003.	siječanj	99,7	99,6	100,1	100,6	100,7	99,2
	veljača	99,9	99,9	99,9	100,3	100,5	98,9
	ožujak	100,1	100,1	100,2	100,2	100,4	99,1
	travanj	100,0	99,9	100,5	100,1	100,1	99,5
	svibanj	100,3	100,2	100,7	100,3	100,3	100,1
	lipanj	100,2	100,2	100,1	100,5	100,5	100,2
	srpanj	99,8	99,7	100,8	100,6	100,5	101,0
	kolovoz	99,9	99,8	100,1	100,5	100,3	101,3
	rujan	100,7	100,9	100,2	100,9	100,9	101,4

Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica J3: Prosječne mjesečne neto plaće

U tekućim cijenama, u kunama

Godina	Mjesec	Prosječne mjesečne neto plaće	Lančani indeksi	Godišnji mjesečni indeksi	Godišnji kumulativni indeksi
1992.	prosinac	74,4	120,2	681,7	409,4
1993.	prosinac	1.073,2	105,2	1.442,1	1.605,3
1994.	prosinac	1.646,0	119,0	153,4	233,2
1995.	prosinac	1.883,0	99,4	114,4	145,7
1996.	prosinac	2.217,0	104,4	117,7	111,8
1997.	prosinac	2.544,0	100,8	114,8	116,9
1998.	prosinac	2.935,0	104,6	115,4	112,8
1999.	prosinac	3.262,0	100,9	111,2	114,0
2000.	prosinac	3.499,0	99,9	107,3	108,9
2001.	prosinac	3.582,0	96,6	102,4	106,5
2002.	lipanj	3.722,0	97,9	106,2	103,9
	srpanj	3.757,0	101,0	105,8	104,2
	kolovoz	3.738,0	99,5	104,8	104,3
	rujan	3.673,0	98,3	107,1	104,6
	listopad	3.766,0	102,5	106,4	104,8
	studen	3.916,0	104,0	105,7	104,8
	prosinac	3.839,0	98,0	107,2	105,0
2003.	siječanj	3.891,0	101,4	108,2	108,2
	veljača	3.786,0	97,3	108,2	108,2
	ožujak	3.846,0	101,6	106,2	107,5
	travanj	3.892,0	101,2	105,3	106,9
	svibanj	3.973,0	102,1	104,6	106,5
	lipanj	3.988,0	100,4	107,2	106,6
	srpanj	3.981,0	99,8	106,0	106,5

Izvor: Državni zavod za statistiku

Tablica J2: Temeljni indeksi cijena na malo

Temeljni indeks cijena na malo izračunava se u Državnom zavodu za statistiku, a dobiva se tako da se iz košarice robe i usluga za izračunavanje indeksa cijena na malo isključuje cijene poljoprivrednih proizvoda i administrativno regulirane cijene (među ostalim, tu su svrstane i

cijene električne struje i naftnih derivata). Ukupno je isključeno 92 proizvoda i usluga, čiji je udio u košarici za izračunavanje indeksa cijena na malo u 2003. godini iznosio 25,14% (od toga 2,18 postotnih bodova otpada na poljoprivredne proizvode, a 22,96 postotnih bodova na administrativno regulirane cijene). Isključivanje se provodi metodom nultog pondera.

Popis banaka i štedionica

1. listopada 2003.

Banke koje imaju odobrenje za rad

1. Banka Brod d.d., Slavonski Brod¹
2. Banka Kovanica d.d., Varaždin¹
3. Banka Sonic d.d., Zagreb¹
4. Brodsko-posavska banka d. d., Slavonski Brod
5. Centar banka d.d., Zagreb
6. Convest banka d.d. , Zagreb
7. Credo banka d.d., Split
8. Croatia banka d.d., Zagreb
9. Dresdner Bank Croatia d.d. , Zagreb
10. Dubrovačka banka d.d., Dubrovnik
11. Erste & Steiermärkische Bank d.d., Zagreb
12. Gospodarsko kreditna banka d.d., Zagreb
13. Hrvatska poštanska banka d. d., Zagreb
14. HYPO Alpe-Adria-Bank d.d., Zagreb
15. Imex banka d.d., Split
16. Istarska kreditna banka Umag d.d., Umag
17. Jadranska banka d.d., Šibenik
18. Karlovačka banka d.d., Karlovac
19. Kreditna banka Zagreb d.d., Zagreb
20. Križevačka banka d.d. Križevci¹
21. Kvarner banka d.d., Rijeka
22. Međimurska banka d.d., Čakovec
23. Nava banka d.d., Zagreb
24. Nova banka d.d., Zagreb
25. Partner banka d.d., Zagreb
26. Podravska banka d.d., Koprivnica
27. Požeška banka d.d., Požega
28. Primorska banka d.d. Rijeka
29. Primus banka d.d., Zagreb
30. Privredna banka – Laguna banka d.d., Poreč
31. Privredna banka Zagreb d.d., Zagreb
32. Raiffeisenbank Austria d.d., Zagreb
33. Riadria banka d.d., Rijeka
34. Samoborska banka d.d., Samobor
35. Slatinska banka d.d., Slatina
36. Slavonska banka d.d., Osijek
37. Splitska banka d.d., Split
38. Splitsko-dalmatinska banka d.d., Split¹
39. Štedbanka d.d., Zagreb
40. Varaždinska banka d.d., Varaždin
41. Volksbank d.d., Zagreb
42. Zagorska banka d.d., Krapina¹
43. Zagrebačka banka d.d., Zagreb

Štedionice koje imaju odobrenje za rad

1. Međimurska štedionica d.d., Čakovec²

Stambene štedionice koje imaju odobrenje za rad

1. PBZ Stambena štedionica d.d., Zagreb
2. Prva stambena štedionica d.d., Zagreb
3. Raiffeisen stambena štedionica d.d., Zagreb
4. Wüstenrot stambena štedionica d.d., Zagreb

Ostale institucije koje imaju odobrenje za rad i veliko ovlaštenje

1. Hrvatska banka za obnovu i razvitak, Zagreb

Predstavništva inozemnih banaka

1. Bank für Kärnten und Steiermark AG, Zagreb
2. Commerzbank Aktiengesellschaft, Zagreb
3. Deutsche Bank AG, Zagreb
4. LHB Internationale Handelsbank AG, Zagreb
5. San Paolo IMI S.p.A., Zagreb

Banke i štedionice u stečaju

Naziv banke/štedionice	Datum otvaranja stečaja
1. Adria štedionica d.o.o., Zagreb	12.10.2000.
2. Agroobrtnička banka d.d., Zagreb	14.06.2000.
3. Alpe Jadran banka d.d., Split	15.05.2002.
4. Cibalae banka d.d., Vinkovci	20.10.2000.
5. Glumina banka d.d., Zagreb	30.04.1999.
6. Gold štedionica d.o.o., Split	05.10.2001.
7. Gospodarska štedionica d.d., Vrbovec	03.04.2003.
8. Gradska banka d.d., Osijek	03.05.1999.
9. Građanska štedionica d.o.o., Karlovac	03.11.1998.
10. Hrvatska gospodarska banka d.d., Zagreb	19.04.2000.
11. Ilirija banka d.d., Zagreb	06.04.1999.
12. Invest štedionica d.o.o., Zagreb	30.06.1999.
13. Kaptol banka d.d., Zagreb	25.11.2002.
14. Komercijalna banka d.d., Zagreb	30.04.1999.
15. Neretvansko gospodarska banka d.d., Ploče	10.05.1999.
16. Promdei banka d.d., Zagreb	22.12.1999.
17. Razvojna banka Dalmacija, d.o.o., Split	24.09.2001.
18. Slavonska štedionica d.d., Zagreb	04.12.2002.
19. Štedionica Dugi pogled d.o.o., Zagreb	19.01.2001.
20. Štedionica Groš banak d.o.o., Zagreb	23.04.2001.
21. Štedionica Mediteran d.o.o., Split	05.12.2001.
22. Štedionica za razvoj i obnovu d.o.o, Zagreb	02.07.2001.

¹ Banka je, temeljem članka 190. Zakona o bankama, dužna uskladiti visinu svog temeljnog kapitala sa Zakonom o bankama, propisanom dinamikom do 31. prosinca 2006. godine.

² Odobrenje za rad uključuje i prikupljanje devizne štednje građana i mjenjačko poslovanje.

23. Trgovačko-turistička banka d.d., Split	08.09.2000.	3. Štedionica SA-GA d.d., Zagreb	31.12.2001.
24. Vukovarska banka d.d., Vukovar	25.02.1998.	4. Štedionica Zlatni vrutak d.d., Zagreb	28.12.2001.
25. Županjska banka d.d., Županja	03.05.1999.	5. Trgovačka štedionica d.o.o., Zagreb	01.01.2002.

Banke i štedionice u likvidaciji

Naziv banke/štedionice	Datum pokretanja likvidacije
1. Investicijsko-komercijalna štedionica d.d., Zagreb	31.05.2000.
2. Štedionica Dora d.d., Zagreb	01.01.2002.

Banke i štedionice koje su izgubile odobrenje za rad, a nisu pokrenule postupak likvidacije

Naziv banke/štedionice	Datum oduzimanja odobrenja za rad
1. Hibis štedionica d.d., Zagreb	07.03.2001.
2. Marvil štedionica d.d., Zagreb	08.06.2001.

Članovi Savjeta i rukovodstvo Hrvatske narodne banke

1. listopada 2003.

Članovi Savjeta Hrvatske narodne banke

Predsjednik Savjeta	dr. sc. Željko Rohatinski
Članovi Savjeta	prof. dr. sc. Mate Babić dr. sc. Alen Belullo prof. dr. sc. Božidar Jelčić dr. sc. Branimir Lokin Čedo Maletić Relja Martić mr. sc. Adolf Matejka mr. sc. Damir Novotny prof. dr. sc. Silvije Orsag mr. sc. Tomislav Presečan dr. sc. Sandra Švaljek dr. sc. Boris Vujčić dr. sc. Branko Vukmir

Rukovodstvo Hrvatske narodne banke

Guverner	dr. sc. Željko Rohatinski
Zamjenik guvernera	dr. sc. Boris Vujčić
Viceguverner	Čedo Maletić
Viceguverner	Relja Martić
Viceguverner	mr. sc. Adolf Matejka
Viceguverner	mr. sc. Tomislav Presečan

Izvršni direktori

Sektor za istraživanja i statistiku	mr. sc. Ljubinko Jankov
Sektor za centralnobankarske operacije	Irena Kovačec
Sektor za odnose s inozemstvom	Jadranka Granić
Sektor nadzora i kontrole	Marija Mijatović-Jakšić
Sektor plana, analize i računovodstva	
Sektor platnog prometa	Neven Barbaroša
Sektor za informatičke tehnologije	mr. sc. Mario Žgela
Sektor pravnih, ekonomskih, tehničkih i općih poslova i upravljanja ljudskim resursima	

Kratice i znakovi

b.b.	– bazni bodovi
BDP	– bruto domaći proizvod
BDV	– bruto dodana vrijednost
blag.	– blagajničke
BND	– bruto nacionalni dohodak
BZ	– blagajnički zapisi
DAB	– Državna agencija za sanaciju banaka
dep.	– depoziti
dev.	– devizni
dom.	– domaći
dr.	– drugih
DZS	– Državni zavod za statistiku
EBRD	– Europska banka za obnovu i razvoj
EMU	– Europska monetarna unija
eviden.	– evidencije
ESB	– Europska središnja banka
EU	– Europska unija
fik.	– fiksni
FINA	– Financijska agencija
HAC	– Hrvatske auto ceste
HBOR	– Hrvatska banka za obnovu i razvoj
HC	– Hrvatske ceste
HEP	– Hrvatska elektroprivreda
HFP	– Hrvatski fond za privatizaciju
HNB	– Hrvatska narodna banka
HZMO	– Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje
HZZ	– Hrvatski zavod za zapošljavanje
HZZO	– Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje
ind.	– industrijski
kred.	– krediti
lik.	– likvidni
MF	– Ministarstvo financija
mil.	– milijun
mj.	– mjesec
mlrd.	– milijarda
MMF	– Međunarodni monetarni fond
nefin.	– nefinancijski
nedrž.	– nedržavni
NIA	– neto inozemna aktiva
NKD	– Nacionalna klasifikacija djelatnosti
NN	– Narodne novine
NRP	– Neto raspoložive pričuve
OP	– obvezna pričuva

p.	– procjena
PDV	– Porez na dodanu vrijednost
plas.	– plasmana
pol.	– polugodište
potr.	– potrošnja
PPI	– Producer Price Index
pr.	– proizvodi
RH	– Republika Hrvatska
RPI	– Retail Price Index
SPV	– specijalna prava vučenja
tis.	– tisuća
TNZ	– Tržište novca Zagreb
tr.	– tromjesečje
trg.	– trgovačka
TZ	– trezorski zapisi
val.	– valutna
WTO	– Svjetska trgovinska organizacija

Kratice za valute

HRK	– hrvatska kuna
ATS	– austrijski šiling
FRF	– francuski franak
DEM	– njemačka marka
CHF	– švicarski franak
GBP	– funta sterlinga
ITL	– talijanska lira
USD	– američki dolar
EUR	– euro
JPY	– japanski jen

Znakovi

–	– nema pojave
....	– ne raspolaže se podatkom
0	– podatak je manji od 0,5 upotrijebljene jedinice mjere
∅	– prosjek
a, b, c, ...	– oznaka za napomenu ispod tablice i slike
*	– ispravljen podatak
()	– nepotpun, odnosno nedovoljno provjeren podatak

